

සිත චළඳ හා සිත චළඳ චිතිස
සනිත

සිත චළඳ චිතිස ඉදිපය.

පාඨ භෞමික පුළුකවැ සකස්කරන ලද
සිබ වළඳ හා සිබ වළඳ විනිස
සහිත
සිබ වළඳ විනිස ප්‍රදීපය

කතෘවරු :
සරික්කාමුල්ලේ සිරි නන්දන පරිවේණාධිපති
පණ්ඩිත
මැදලයන්ගොඩ විමලකීර්ති
සම්මරපාදයන් වහන්සේ

හා
නාකුළුගමුවේ ජයතිලකාරාමවාසී
පණ්ඩිත
හීනිපැල්ලේ ඉන්ද්‍රවංස
සම්මරයන් වහන්සේ

සුකාංගනි :
පරපාමුල්ලේ
සී. ටී. ගුණසේකර මහතා

මුද්‍රණය :
“අනුර” මුද්‍රණාලය

1950

විෂය සූචිය

	පිටු
භූදිත්වම
භූද්ධිපත්‍රය
සිංහ වලඳ	1—16
සිංහ වලඳ විනිස	17—92
සිංහ වලඳ විනිස ප්‍රදීපය	93—149
උපග්‍රන්ථය	151—160

හැදින්වීම.

උපසම්පද, භූමියට පැමිණෙන තවක සිසුන් විසින් නිතර පරිහරණය කටයුතු වූ ශික්ෂාපදයන් සම්පූර්ණ කොට කළ ගුණය “සිබ්වලද” නම් නූත්, එහි විශාරාච වණිතාව “සිබ්වලද විනිස” නම් නූත් හැදින්වේ. සිබ්වලද සිව් පරිච්ඡේද, සත් සහ වෛසේප්, තුදස් නිසැලි, එක් සාලියේ පවිති, පකිණණක යන ප්‍රධාන කොටස් වලින්, පොහෝ පවුරුණු ආදියෙන් හා ශික්ෂා පදයන්ගේ සවිභවක අවිභවක විභාගයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතය.

මෙම සිබ්වලද වනාහි “මුල්සිකා” නම් ගුණය හෙළවට පෙරලා කළ එහිම භාව සන්තයක යනු උගතුන්ගේ පිළිගැනීමයි. මුළු සිබ් හා සිබ් වලද සමකර බලන විට එම දෙයන්හි ඇති බලවත් සාමාන්‍ය අවබෝධ වෙයි. එක්කෝ සිබ් වලද මුළුසිබ් නම් ගුණයේ සිංහල පරිවර්තනය විය යුතුයි. නැති නම් මුළුසිබ් සිබ්වලද නම් ගුණයේ පාලි පරිවර්තනය විය යුතුයි. මුළු සිබ්, සිබ්වලද, සිබ්වලද විනිස යන ගුණත්‍රයයම එකම කතීවරයකුගේ කෘතී බව සිබ් වලද විනිස නිගමනයෙන්ද සඳුට වෙයි. මෙහි කුසු සිබ් වලද මුළුසිබ් නම් ගුණයේ භාව සන්තයක යන මතය තහවුරු වෙයි. ඉදින් මේ මතය බැහැර කරන්නේ නම් සිබ්වලදට මුළුසිබ් යන අත්‍යවර කාමයකුදු පැවැතිණැයි පිළි ගැනීමට සිදුවන්නේය. දෙලොස්වන සිය වනට අයත් මහා පරාක්‍රමබාහු කතීකාවන්හිද “මුල්සිබ්” වන පොත් කිරීමට නියමිත හෙයින් සිබ්වලද මුළුසිබ් නම් ගුණයේ සිංහල පරිවර්තනයක යන මතය වැඩිදුරටත් සනාථ වෙයි.

එවිට, කතීවරයා විසින් පළමුව මුළුසිබ් රචනා කොට ඉක්බිති එහි භාවය වශයෙන් සිබ්වලදත්, එහි වණිතාව වශයෙන් සිබ්වලද විනිසත් සපයන ලදැයි පිළිගත යුතුය. ආචාර්ය ඩබ්ලිව් ජයවර්ධන විහාරාචාර්යන්ගේ කුසුසිබ් නමැති ගුණය ගුරුකම්මට ගෙන මුළුසිබ් රචනා කළ බැව් හැඟෙනත් එම ගුණ කතීවරයා ගැන හෝ එතුමාගේ ජීවන සමය ගැන හෝ යමක් සිතාගත නොහැකිය. සිව්වන මිහිදුගේ මිහින්තලා ශිලා ලිපියෙහි එන “සිබ්කරණීති කියු සෙසින් සිවුර් හැඳූ පෙරෙවැ” යනාදී පාඨය බලාගෙන සිබ් වලද විනිස නවවන සියවසටත් පූර්වයෙහි රචිත වූවකැයි විද්වත් ජයතිලක මහතා අදහස් කළ නමුත් ඒ මතය අනෙකුකය. පවිති පොතෙන් සිබ්වලද විනිසට උපුටාගත් සෙබියාවන්ට “සිබ් කරණී” යන නාමය යොදා තිබීම මේ ගුණය නවවන සියවසට පූර්වයෙහි රචිත වූවකැයි තීරණය කිරීමට කුරුණක් නොවන හෙයිනි.

පැරණියන් සෙවියාවට “සිබකරණී” කියා බැවතර කල බැව් මාතිකට්ඨ කථායෙහි දක්වෙන “සිකබාකරණීයෙ ආගත ලකබණෙන තිමණකලං පටිච්ඡාදෙතො” යනාදි පාඨයෙහි දැක්වෙයි. (ත්‍රි: මු: 7 පිට) ඇතැම් උගතුන් බ්‍රහ්මාණ්ඩයේ කොටසක් ලෙසින් “නෙවිල්” මහතා එක්කල පොත් අතර තිබී සොයාගත් “සිබකරණී” නම් පත්තරු කිපයකින් යුත් කුඩා ග්‍රන්ථය මෙයටත් පැරණි අත්‍ය ග්‍රන්ථයක් හැටියට සලකනත් එයටද හෙතුවක් නොපෙනේ. එය සිබවලද විනිසෙක් යම්කිසි කලකදී උපුටාගත් සෙවියා කාණ්ඩය හෙයිනි.

ශතවතීන්හුකුලව භාෂා ඉතිහාසය සොයා බැලුවත් සිබ වලද විනිසේ භාෂාව තව වන සිය වසින් මෙතොට මිස එතොට නොයයි. සිබ වලද විනිසේ භාෂාව ධම්පියා අටුවා හැටපදය හෙරණ සිබ විනිස යන දෙපොතේ භාෂාව හා බෙහෙවින් සමව සිටී. එහෙයින් සිබ වලද විනිස ධම්පියා අටුවා හැටපදයට පසුවත්, හෙරණ සිබ විනිසට පෙරවුවත් රචිතයයි අනුමාන කල හැකිය. සාමාන්‍යයෙන් දඹවන සියවසට හෝ එකොළොස් වන සියවසට අයත්යයි සැලකීම යුක්ති යුක්තය.

මේ ආවායවරයා සිබ වලද විනිසු සමපාදනයෙහිදී විනය අටුවාව ගුරු තන්හි තබාගත්තේය. එහෙත් එතුමා කුරුඤ්ච්ච කථාව ආදී අත්‍ය අටුවා ග්‍රන්ථයන්ද පරිශීලනය කරන්නට ඇතු වුව සැකයෙක් නැත. කුරුඤ්ච්ච කථාව ගැන මේ පොතෙහි දෙනුකම සඳහන් වෙයි. ඇතැම් -සිබපද විවරණය කිරීමේදී විනය අටුවාවේ නොපෙනෙන විසරද කෙරෙයි. මේ ආවායවරයාගේ විනය නෙපුණය වඩාත්ම ප්‍රකටව පෙනෙනුයේ පඨම පචාරණ, සතනිධි, සුපටිච්ඡන්තාදී සිබපද වැනුම්හිදී හා පටිවිනිසෙහිදීය. ශික්ෂාපදයන් හා අටුවා පාඨයන් හෙළවට පෙරලී මේදී මෙතුමා ගත් මග ප්‍රශස්තය. දීඝි පාඨයන් හකුළුවා සිංහල උගුරුවට අනුව පරිවර්තනය කරන ලද්දේ අති ව්‍යකතාකාරයෙනි. මෙහි දුලීභ ව්‍යාකරණ ලක්ෂණ හා භාෂා රීතිය, අප්‍රකට ශබ්ද ද බොහෝය. භාෂා ඉතිහාසය ගම්මණකර කරන විවාරකයන්ව මින් ලැබෙන ආලෝකය ඉමතත්ය. එසේම පැරණියන් අතර පැවතුණු සිරිත්-විරිත්, කෑම - පීම්, බඩු බාහිරාදිය පිළිබඳවද මෙයින් දකහැකි දේ අපමණය. දඹදෙණි සමයේදී මේ ග්‍රන්ථය පාලියවද පරිවර්තනය කරන ලදී. එය “සිකබාපද වලඤ්ජන” නමින් ප්‍රසිද්ධය.

අපගේ සංස්කරණය

පළමුවෙන්ම සිබ වලද හා සිබ වලද විනිස සංශෝධනය කොට ප්‍රචාරය කිරීමේ ගෞරවය හිමිවන්නේ පරමලාභී සභාව විද්වත් ජ්‍යෙෂ්ඨ මහත්මයාණන්ටය. අප විසින් මේ සංස්කරණය පිළියෙල කරන ලද්දේද මුද්‍රිත පොත දැන නිසාම නොව එහි තවත් සංශෝධනය විය යුතු තැන් මහත් රුඤ්ඤාවෙන් පවත්වා ගෙසින් හා ග්‍රන්ථපද විවරණය පොත පරිශීලනය කරන්නාවූ ආධුනිකයන්ගේ විනිසාධනය කිරීමෙනිදී අපොහොසත් ගෙසිනි.

අපගේ පාඨශෝධනයට මුද්‍රිත ග්‍රන්ථය හා පුස්තකාල පිටපත් කීපයකුත් අන් කොපියකුත් ඉවහල්විය. මේ පිළිබඳව අප විසින් කරන ලද පරීක්ෂණයේදී පොතේ අඩුතැන් මෙන්ම වැඩි තැන්ද සොයාගත හැකිවිය. එක්සැලිය පවිතියට අයත් දෙප්‍රාස්වක සිබපදය මුද්‍රිත පොත්හි දක්නට නැත. එය පැරණි සිබවලද ගැට පදයට අනුව සකස් කෙළෙමු. කා සහ රා සහ වෙසෙසට අයත් පස හින් එකකුදු අඩුව තිබුණේය. එයද සම්පූර්ණ කෙළෙමු. සිබ වල දෙත් හිලිහිගිය ඇවැත් දෙසීම ඇතුළත් කොටස ප්‍රකාශිතත් කිරීමට නුපුළුවන් විය. මුද්‍රිත පොත්හි 47 පිටුවෙහි උභයකරණයක් ගැන ජ්‍යෙෂ්ඨ මහත්මයාණන් කල නමුත් අපට එබන්දක් නොපෙනේ. එක්සැලිය පවිතියට ඇතුළත් "දියෙහි කෙලී නම් කෙලො නම්" යන ශික්ෂාපදයෙහි "කෙලො නම්" යනුව වැඩි ගෙසින් අස් කෙළෙමු. සිබවලද අවසානයට ඇතුළත් කර තිබෙන පොහෝ පවුරුණු විනිස කිසියම් උගතකු විසින් පසුකාලයකදී එක්කරන ලද්දකි. එහි භාෂා විලාසය පවා එයට සාක්ෂ්‍යයෙකි. සිබ වලදෙහි අගට යොදා තිබෙන සවිත්තක අවිත්තක විභාගය සිබ වලද විනිසේ අගටත් එසේම යොදා තිබේ. එය කතෘවරයාගේ වැඩක්ද, වෙන අයකුගේ වැඩක්ද යනු තොරතුරු හැකිය. එසින් වැඩි ප්‍රයෝජනයක් නැතත් වෙනස් නොකොට එසේම තිබෙන්නට හැරියෙමු. අපගේ පාඨ ශෝධනයේදී ශුද්ධියට පැමිණි වචන සිය ගණනෙකි. මේ ඉන් කීපයකි.

- "එක අස්තෙහි" යනු "එක සෙතස්තෙහි" කියාද, (3 පිට)
- "කොඛවර පුවරු" යනු "කොඛවර පවුරුහි" කියාද, (6 පිට)
- සිබනොපස්විකු" යනු "සිබනොපසකු" කියාද, (17 පිට)
- "නොහසුරු නම්වන උචාරණන්" යනු "නොහසුරුම් වන උචාරණන්" කියාද, (24 පිට)
- "පුවතක්" යනු "පුවතත්" කියාද, (30 පිට)
- "නෙත්‍ර" යනු "නිර්මිත" කියාද, (33 පිට)
- "සිහිවැල්" යනු

“සිහිවැල්” කියාද (37 පිට) “බියල්” යනු “මි බියල්” කියාද (41 පිට) “සහව තැන” යනු “සහව තැන” කියාද, (57 පිට) “දියෙහි අත අලලි පැනෙ නම්” යනු “දියෙහි අතැ ඇලි පැනෙ නම්” කියාද (57 පිට) “අහරකිස නොයහෙන” යනු “අහරකිස නොසාහන” කියාද, (58 පිට) “කරවක විසින්” යනු “කරවත් විසින්” කියාද, (89 පිට) සංශෝධනය.

“සිව වලද විනිස පුද්පය” නම්වු ගැටපද විවරණය සකස් කිරීමේදී ගැටළු ප්‍රශ්න රාශියකට මුහුණ පාන්නට සිදුවිය. සමහර ශබ්ද අවිනිශ්චිත තත්වයක පැවතීම එයට හේතුවිය. මේ ගැටපද විවරණයෙන් සිව වලද විනිසෙහි අදුරු තැන්වලට එළිය දීමට උත්සාහ කෙළෙමු. ගැඹුරු පදවල අභිය පැහැදිලි කරන ගමන්ම බොහෝ ශබ්දයන්ගේ ව්‍යුත්පන්නයද දැක්වීමු.

“හදන්” යනුව “සංජාත” ශබ්දයෙන් නොව සංස්කෘත “සාධන” ශබ්දයෙන් ආවකැයි සැලකීම වඩා සුදුසුය. අශුඬු පාඨයකැයි අප සැලකූ “කොටරැකි” යන්නෙහිදු කාමව්‍යයන් රැකෙන්නා යන අභිය උඩ වඩුවාද ගතහැක. “වැවිහි පස්වඩනා” යන්නෙන් වැවි කණකිය බැඳීම පමණක් නොව වැව සැරීමද අදහස් කළහැකිය. විමසන්වා!

මේ ග්‍රන්ථය සම්පාදනය කිරීමේදී පණතිව කිහිපයක්ද ඤාණරතන සභිවර නමගෙන් ලැබුණු ආධාර කෘතඥතා පූජිතවැ සිහිපත්කරමු. හිඟිපැල්ලේ අනුලසිඳි හිසු නමද පෘෂ්ඨ බැලීමාදියෙන් මෙයට සහායවූ බැව් ප්‍රීතියෙන් සදහන් කටයුතුය.

මෙය මුද්‍රණය කරවීමේදී උපකාරකවැ ක්‍රියා කළ පණතිව බඩරැන්දේ ඤාණතිලක සභිවරයන්ටද අපගේ භක්තයාදරය හිමිවෙයි.

මෙම ග්‍රන්ථය මුද්‍රණය කරවීමට ඉදිරිපත්වූ පරපාමුල්ලේ ඩී. පී. ගුණසේකර මහතාට හා මොට උපකාරවැ ක්‍රියාකළ ලේනම ආණච්චේ පාඨශාලාවේ ප්‍රධානාවායයි ජේ. ජී. රණසිංහ මහතාටද අපගේ අවසන සතුතිය හිමිවෙයි.

මෙය ශෝභන ළඟ මුද්‍රණයකර දුන් අනුර මුද්‍රණාලයයෙහි අධ්‍යක්ෂ පී. ජී. විතානාරච්චි මහතා ප්‍රමුඛ කාර්යී මණ්ඩලයද අපගේ පැසසුමට ලක්වෙයි.

මිට,
මැදලයන්ගොඩ විමලකිනිහි සභිවර.
හිඟිපැල්ලේ ඉඤ්චංස සභිවර.

සිරිතඤ්ඤ පිරිවෙහ,
සරික්කාමුල්ල,
මොරටුව.

ශ්‍රද්ධා පත්‍රය.

සිඛ වලද විනිස

පිට	පෙළ	අශ්‍රද්ධ	ශ්‍රද්ධ
26	30	දකුණ	දකුණ වෙ
28	23	අත්තකාම පාරවරිය	අත්තකාම පාරවරියා
29	25	ඉවසා එවු	ඉවසා නම් එවු
36	8	සහති	සහති
38	19	මගධ නැලියන්	මගධ නැලියන්
40		අමොලිපිය	6. මි.
41	6	නිසගතිය	නිසගතිය
41	22	අනුපසනක්ඛු	අනුපසනක්ඛු
55	27	දුන්නෙතියාසි	දුන්නෙතියාසි
57	26	පකා පැකිදු	පකා පැකිදු
61	32	තමාමව	තමාමව
66	26	කේල්ලුවාසම්	කේල්ලුවාසම්
69	2	“පනතදනං භක්ඛු	“පනතදනං” ඥානු
71	11	ඇදුරුවන්වන් තෙරනව	ඇදුරුවන් තෙරනව
71	16	සෙස්තෙති	සෙස්තෙති
80	33	පිටිපසැ	පිටිපසැ
83	9	ගරුකතාවයෙව	ගරුක තාවෙයෙව
85	21	ලොවැ	ලොවැ
85	28	ඉකිළියෙති	ඉකිළියෙති එවු

සිඛ වලද විනිස ප්‍රදීපය

93	6	පවච්ච	පඨමි
94	9	පෙනිසිටි යුතු හෙතීන් මේ වරදට	පෙනිසිටිය යුතු වේද ඒ වරදට
94	23	හරිත්ථා	හරිත්ථා
95	1	අත්ත කොට්ඨාසයක් ඇති	අත්ත කොට්ඨාසයක් ඇති සහ වෙසෙස්
97	13	ප්‍රායස්චිමිති	ප්‍රායස්චිත්ත මිති
99	4	උචෙලිපත්තේන් යටෙලිපත්තේන්	උචෙලිපත්තේන් යටෙලිපත්තේන්
100	4	නමුත් මන්තාස	නමවේ
102	26	ප්‍රත්තාණික	ප්‍රත්තාණික

(ii)

පිට	පෙළ	අශුඳා	ශුඳා
104	30	නොහැසුරුම්වන උවරණින්	නොහැසුරුම් වන උවරණින්
106	4	උරපතු ඇවය	පපු ඇවේ උඹ කොතට සම්බන්ධ උරහිසට විහිදී ඇති ඇඳි කැබලි දෙක අතු ඇවී නම්.
114	7	පව්වුඳුරණය	පව්වුඳුරණය
114	34	සලක	සලකා
115	7	පිළිගේගුහු	පිළිගේගුහු
117	10	හෙව	හව
117	36	ක්‍රීඩා පිණස එකට කීම	එකට කීම
120	17	ජායන	ජායන
127	16	නොහැලපේ	නොහැලපේ
127	29	සබ්බායෙහි	සබ්බායෙහි
128	8	පතපු	බතපු
133	12	කිහිරි අතරණි	කිහිරි අතරණි
143	18	එය මෙහිලා නොහැනේ	එය මෙහිලා ගැනේ
144	19	අසුට්ටකවල්නොනන	අට්ටකවල්නොනන
144	35	ඉවත්කිරීමට	ඉවත්කිරීමට
147	5	89 පිටු	88, 89 පිටු

සිබ වලඳ.

තුන් ලොවට උතුම් රුවන්කියා කා ිඞසි මුනි¹ තුන් දෙරින් සකසා වැඳෑ උපසුට ලද පැළිප්පා පවන් හික්මියා යුතු සරිත් වරින් සිබ සැබෙවින් කියනෙමි:—

1. මිනිස් අමිනිස් තිරිසනුන්ගෙ මහ තියායෙහි සෙවියැටි සිතීන් තමා අඟ² මෙහෙසුට පරිජ් වෙ. මෙ හැම මෙවුන් ධම් පරිජ් නමි.

2. පර මිනිස් සතක්කු³ අයත් පල් පොසොනා වතක් සොර සිතීන් ගහ පරිජ් වෙ. මෙ හැම අභිතාදන් පරිජ් නමි.

3. මිචි කුඟ්හි පටා⁴ මිනිස් සතක්කු මැරියැටි සිතීන් දිචි ගැළෑ වුට පරිජ් වෙ. මෙ හැම මිනිස් විකා පරිජ් නමි.

4. තමා කෙරෙහි තැනි උතුරා මිනිස් ධම් අතින් මිනිස් සතක්හට බුහුමන් කැමැති සිතීන් ඉදුරා කිව ඔහු එ විගස දන පරිජ් වෙ. මෙ හැම උතුරා මිනිස් ධම් පරිජ් නමි.

මෙ සතර පරිජ් නමි.

1. සුකුරු මිදියැටි සිතීන් සිහිපෙන් විතා අද ඇති බැහැරි මිත්ති තමා හදන්⁵ සවං සුකුරු මිදුට සහ වෙසෙස් වෙ. මෙ හැම සුක් විසැටි⁶ සහ වෙසෙස් නමි.

2. කා සසග රුග්ගෙන් මිනිස් මාගම කෙරෙ මාගම යන සඤ්ඤා⁷ ඇතියා වැ හමරුවන් වන සිතීන් කඟිත් කාහි පහරි නමි සහ වෙසෙස් වෙ. මෙ හැම කා සසග රු සහ වෙසෙස් නමි.

3. තුළුල් තෙපුල් කියැටි රුගෙන් මිනිස් මාගම කෙරෙ මාගම යන සඤ්ඤා ඇතියා වැ වස මහ පස මහ මෙවුන් ධම් අරගයා තුළුල් තෙපුල් කියා නමි ඇ එ විගස දන සහ වෙසෙස් වෙ. මෙ හැම දුටුල් වසු සහ වෙසෙස් නමි.

4. මෙවුන් රුගෙන් මිනිස් මාගම කෙරෙ මාගම යන සඤ්ඤා ඇතියා වැ තමහට මෙවුන් ධමින් මෙහෙ.කිරීමෙහි ගුණ කියා නමි ඇ එ විගස දන සහ වෙසෙස් වෙ. මෙ හැම අතන කාම පාරි. වරියා සහ වෙසෙස් නමි.

1 මුහු 2 මෙ. 3. පර මිනිසක්කු. 4 පවන්. 5. හදන්. 6 සුක් විසටි. 7 සංඤා.

5. මිනිස් මාගමික විසින් එවූ පිරිමිනියකු විසින් එවූ කෙලෙස් පිළිබද කොපින් කී හසුන් පිළි ගෙන, පරහව ඇරෙණ 1. පුන හැර ඇරුණුව මෙ තුන් අගින් සහ වෙසෙස් වෙ. මෙ හැම සසුරුවු සහ වෙසෙස් නම්.

6. දකුම් ඇසුම් සැහ කිරීම් තැනියා වැ උපසපන් පැවිජ්ජක්හු සස්තෙන් ගැලැවියැවි සින් ඇතියා වැ වැලැවැ සිටැ පරිජ් වතින් සොයා එවූ සොයවා එවූ ඔහු එ විගස දත සහ වෙසෙස් වෙ. මෙ හැම අවුල් සහ වෙසෙස් නම්.

7. උපසපන් පැවිජ්ජක්හු සස්තෙන් ගැලැවියැවි සින් ඇතියා වැ අතිකක්හු කිරීම් දැකැ එලෙස් ගෙනැ වැලැවැ සිටැ පරිජ් වතින් සොයා එවූ සොයවා එවූ ඔහු එ විගස දත සහ වෙසෙස් වෙ. මෙ හැම අසුසුහාගි සහ වෙසෙස් නම්.

සත් සහ වෙසෙස් නම්.

1. නො ඉවා නො විකපා අයල් සිවුරු දස දවසක් ඉකුම්වා නම් නිසැගි වෙ.
2. වහණ සම්මුති තැනියා වැ නො කල්ගි සිවුරු තමන් ඉටු තුන් සිවුරෙන් විසෝ වැ එක් අරුණකුදු ඉකුම්වා නම් නිසැගි වෙ.
3. නො තැ මාගම් පැවිජ්ජ ලවා පොරණ සිවුරු දෙවා එවූ රජන් කරවා එවූ කොලවා එවූ නිසැගි වෙ.
4. නො තැ මාගම් පැවිජ්ජ අතින් සිවුරු කිසි වතක් නොදී ගනී නම් නිසැගි වෙ.
5. නො තැ නො පැවැරු ගිහි මිනිසක්හු අයත් සිවුරු විතවා ගනී නම් නිසැගි වෙ.
6. රන් රිදී මසු කහවණු ගනී එවූ ගන්වා එවූ එලවුවා පිළි බෙවි නො කොටැ සිතින් ඉවසා එවූ නිසැගි වෙ.
7. රන් රිදී මසු කහවණු වැවහර කරන් නිසැගි වෙ.
8. පස් සහබාමියන් හා මිසැ කැපවතින් වැවහර කරන් නිසැගි වෙ.
9. නො ඉටු නො විකැපු පමණින් යුත් පා දස දවසක් ඉකුම්වා නම් නිසැගි වෙ.

1 අරොණ, 2 නො ඉටු නො විකැපු, 3 නිසැගි, 4 පිළිබෙවකොට

10. උනු පස් බාන් ඇතියා වෑ අතික් පයක් විතවා ගනී තම නිසැගි වෙ.

11. වැලැදියැ යුතු තිතෙල් මි වෙබුරු 1 තෙල් සකුරු පිළිගන්වා නොදැ සත් දවසක් ඉකුම්වා තම නිසැගි වෙ.

12. උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛට පිටුරු දී නො විසියමිනා වෑ සක සකුකුයෙන්² අසිඳු එවු අසිඳුවා එවු ගනී තම නිසැගි වෙ.

13. නො තැ නො පැවැරු ගිහි මිනිසක්කු³ අයත් හු විතවා ගෙනැ විතපුත් පොහොනා සිවුරක් නො තැ නො පැවැරු පෙහෙරක්කු ලවා විතවුව නිසැගි වෙ.

14. සගතට පිරිනැමුණු ලාගසක් දුනැ දුනැ කමිතට පිරිනැමුව නිසැගි වෙ.

තුළස් නිසැගි ගිමි.

1. වකැකි⁴ කවැටි වෑ මුසවා කිව මෙරවා දත පවිති වෙ.

2. උපසපත් පැවිජ්ජක්කු ගවා තමි—

3. පිසුකු කියා තමි—

4. අනුපසපතක්ඛට පද⁵යා ධම් කියා තමි—

5. අනුපසපතක්කු හා එක් වෑ තුන් අරුණක් ඉකුම්වා පුත රු එක් වෑ බැනැ හොවි තමි—

6. මාගමික හා එක සෙනස්තෙහි⁵ රු එක් වෑ බැසැ හොවි තමි—

7. විකුකුචක්කු තැනියා වෑ මාගමකට ස පෙදෙන් වඩා බණ කියාතමි—

8. මහණ සම්මුති තැනියා වෑ උපසපත් පැවිජ්ජක්කුගෙ තුළල් ඇවැතක් අනුපසපතක්ඛට කියා තමි—

9. පොලෝ කණකු භණවකු ආදී පෙරේ තමි—

10. ගස් තුරු ලිය ආදී කලකුරුවා තමි—

11. බික් සගකු අයත් හැද-පුටු ආදී අබවසැ අතුටැ එවු අතුරුවා එවු සගවකු ආදී නො කොටැ යේ තමි—

12. *සග තතු සෙනස්තෙහි හෝනා අතුටැ එවු අතුරුවා එවු සගවකු ආදී නො කොටැ යේ තමි—

1 වෙබරු 2 සක සකුකුයෙන්. 3 ගිහිත්. 4 වසකි. 5 එක අස්තෙහි
* මෙය මුද්‍රිත පොත්හි දකින්නට කැත.

- 13. පණුවන් ඇති දිය බව දැන දැන පරිභාග කෙරේ නම්—
- 14. නො තෑ මාගම් පැවිජ්ජක්ඛට සිවුරු කිසි වතක් නො ගෙන දේනම්—
- 15. නො තෑ මාගම් පැවිජ්ජගෙ සිවුරු ගෙත්තම් කරනු කරවනු කෙරෙනම්—
- 16. පැවැරිවැ අසිරිත් නොවූ¹ බොජුකක් පරඟලා කෙරේ නම්—
- 17. පැවැරිවූ පැවිජ්ජක්ඛු සටන රිසින් අසිරිත් නො වූ¹ බොජුකෙන් පැවැරිවැ එ බුද්දි නම්—
- 18. විකල් බොජුන් පරඟලා කෙරේ නම්—
- 19. සන්තිබි බොජුන් පරඟලා කෙරේ නම්—
- 20. නො ගිලන් වැ පිණි බොජුන් විතවා බුද්දි නම්—
- 21. දූහැවූ දිය තබා සෙසු නො පිළිගත් වතක් පරඟලා කෙරේ නම්—
- 22. තිථස්සක් හව පරඟලා කටයුතු වතක් තමා අතින් දේනම්—
- 23. මාගමක හා තොරඹුරෙහි රහස් කැමැති වැ උදකලා වැ ගිද්දි නම්— හොඹි නම්—
- 24. රහමර පරඟලා කෙරේ නම්—
- 25. ගිරති කවා නම්—
- 26. †දියෙහි කෙළී නම්—
- 27. අතදුරු කෙරේ නම්—
- 28. උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛු බවා නම්—
- 29. නො ගිලන් වැ, කරුණු නැතියා වැ, ගිනි එලනු එළවනු කෙරේ නම්—
- 30. අළුත් සිවුරු කප් බිඳු නොබා පරිභාග කෙරේ නම්—
- 31. උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛුගෙ පා සිවුරු ආදී පිරිකර කෙලකා රිසින් පැටි කරනු කරවනු කෙරේ නම්—
- 32. මැරියැටි සිතින් තිරිසකකුදු දිවි ගලවා නම්—
- 33. උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛුගෙ තුළුල් ඇවැතක් පිළි සොයන රිසින් පිළි සොයා නම්—

1 අසිරිත් නුඹ.

† මෙහි අගට මුද්දිත පොතෙහි සොදු කිවෙක “නෙලලා නම්” ගත්ත වැහිසි.

34. මාගමන හා සහැදෑ එක් මහ පිළි පාද ගම් අතුරකට
යේ නම්—

35. උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛු දෑහැ වැ පහරි නම්—

36. උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛට දෑහැ වැ අත් සැත් කියපා
නම්—

37. උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛු මුල් තැනි සහ වෙසෙස්නෙන්
සොයා නම්—

38. නුරුක්තා තාක් කවැටි වැ උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛට
භූකුස් උපායානම්—

39. කලහ කවැටිවැ උපත් කලහ ඇත්තවුන් අබියෙසැ
සිටැ නො දක්වා කියනු අසා නම්—

40. සහනට පිරිනැමුණු ලාභයක් දැනැ දැනැ පුගුලක්ඛට
පිරිනමා නම්—

41. එබඳු කරුණක් තැනියා වැ වැලකැ සිටි පැවිජ්ජක්ඛට
නො ඇවිසැ විකල් ගම්වදි නම්— පවිති වෙ. -

එක් සාලිස් පවිති නිමි.

1. ඉසුරු පමුණුවා සහ සතු ගුරු බඩ අන්තට දේ නම්
ථුලැසි වෙ. සොර සිතින් දේ නම් ගනී නම් 2බඩු තුඩු සෙසින්
පරිජි වෙ.

2. කුස වැහිරි පුචරු පෙළුනු කෙස් වල් මුවා පලසුදු නිය
ඇති අඳුන් දිවි සමුදු මහ මුහුණු පියාදු තිඵලද නො ගෙනැ
අබරත්³ ථුලැසි වෙ.

3. සැත් කම්, වත් කම් කරවා නම් ථුලැසි වෙ.
තමා හදන් කපත් ථුලැසි වෙ.

4. මිනිස් මස්, ලේ, ඇට, සම්, ලොම් පරහලා කල ථුලැසි වෙ.

5. කේල්වා පිළිදු, එරුපත් පිළිදු නියදිත් කල කැතිරි
කඩුදු, සබබ නිල- පිත- ලොහිත- බදන- මඤ්ඤට්ඨාදි පිළිදු
අබැරුව⁴ දුකුලා වෙ.

6. ඇත් අස් වලස් තරස් සිහ වග දිවි බලු දික් දෑ මසුදු,
මෙතෙක් දෙතාගෙ ඇටදු; සමුදු, ලේදු, බිත් සතුන් අවක්සා මැරු
මසුදු, නු පුළුවන් මසුදු, වැලැදුව දුකුලා වෙ.

7. නහන නොවැ සුලුදියවවත්හිදු පියෙවිගෙහිදු නුදන්
සමුයෙත් ආ පිලිවෙල ඉකුම්වා නම්,

1 කියපා, කියවා. 2 දුත. 3 බරත්, ඇබරත්. 4 ඇබරුව.

සුප්‍රදීයවටන්හිදු පියෙව්ගෙහිදු උතැසි නොපැහැරූ වදිනම්, පාදකායෙන් බැහැරූ සිටි සිවුරු නඟානම්, බහානම්, වස් පවත්වමින් තහනා නම්, දූතැටු කා නම්, පුප්වලු පුසන් ලා නම්, කොරොස් පුනන් පුසන් කිසි සාහානම්, වස් දෙණියෙහි කෙල ලා නම්, බැහැර කෙලෙසි නියා නොහරී නම්, කොහරවා නම්, තෙමෙ කෙලෙසා නම්, එහි කසල දුටු නොහරී නම්, නොහරවා නම්, ලා කෙලා ලා වදිනම්, තිස්මේ නම්, හඬවා දිය කිසි සාහා නම් දුකුලා වෙ.

8. මහල්ලන් නොපිළිවිසා¹ පාමොක් උසුරුවා නම්, බණ කියා නම්, පැහ පුළුපුසි නම්, විසදුන් කෙරේ නම්, හදුරා නම්, කියා නම්, කියවාගනී නම්, පහන් දල්වා නම්, නිවා නම්, දොර කවුළු වරි නම්, පියාලා නම් දුකුලා වෙ.

9. ලිහිණි වැ වදි නම්, වැලුම් ගනීනම්, ගමන් යේ නම්, බොජුන් බුදුතාදී කෙරේ නම්, දියෙන් බැහැරූ සිටි තමහට පිරිසම් කරවා නම්,² අත්හට තෙමෙ කෙරේ නම් දුකුලා වෙ.

10. තහන සදෑ නොවැ කොබවර පවුරුකි³ වැමිහි රුක්හි තහන තෙහ හිඳුලු කොරොස් පුවරුයෙහි නමා සිරුරු ගහා උලා නම්, දඹුපෙණෙනුදු කුරුදු වැලිනුදු අතන්මත සිරුරු ගහා උලා නම් දුකුලා වෙ.

11. නොහිලන් වැ අරමින් බැහැරූ වහන් ලා යේ නම්, හබබ නීල- පිත ලොහිතාදී වහන් ලා නම්,--

12. රු සිඬික් මිඬිස් අමිඬිස් තිරිසන් මාගමුන් නිමිත්, බලා නම්, බික්දෙන්තිය මුහුණ බලා නම්, උරුකාන සඤ්ඤ අතියා වැ අනුත් සතප්තා පා ආදී බලා නම්, කැට පත් දිය ආදීතෙන්⁴ තමා මුහුණ බලා නම්,--

13 උසසුන් මහ අස්තෙහි හිදී නම්, හොචී නම් දුකුලා වෙ.

14. උකව්තතතා අනුපසපතක්කු නා නා සංවාසකයා මාගම් පඩු ගරුකට්ඨකයා වදි නම්,--

15. පඩු මාගම් උහතොබ්‍රඤ්ඤකයා හා එක අස්තෙහි හිදී නම්, හොචී නම් දුකුලා වෙ.

16. අසමානාසනිකයා හා නොදික් අස්තෙහිදු හැඳු පුටු යෙහිදු හිදීනම් හොචී නම්. දුකුලා වෙ.

17. මල් පක් ආදී කුලන් සහන්තා සදහා දේ නම් දුකුලා වෙ.

1 නො පිළිවිසා. 2 තමහට පිරිසම් කෙරේනම්. 3 පුවරු. 4 ආදියෙන්.

- 18. මල් ගොතනු ගොතවනු ආදී ඉකරේ නම්,—
- 19. බුදුන් වැරැ කාක් පස වලද හම්,—
- 20. නිස පිලිබැදියා වැ නිස නො ගෙනැ වෙසේ නම්,—
- 21. අනුදන්කන් තබා සෙස්සනට පිලිගම් කියා නම්, කෙරේ නම්,—
- 22. සාපතනික වැ පොනෝ පවුරැණ කෙරේ නම්,—
- 23. දොරවටු ආදී පිරිවැටෙන දොර ඇති තෙත්තෙති දොර නො පියා නො පිලිපයා ආහොග නො කොට දවහල් බැසැ හොචී නම්,—
- 24. හැම රුවනුද හැම බිඳුබිඳුද¹ මැගම් සැටි රුදු මාගම් පලදකාදු අවුස් බිඳුද ආවුබ බිඳුද² ගස්ති තුටු කැ යුතු පකා පැකිදු පුබ්බණණ අපරණණයිද³ පිරිමදී නම් දුකුලා වෙ.
- 25. පෙණෙහෙන් එවු අත් පෙණෙහෙන් එවු දියවුසු ඉටිවුසු තෙලින් එවු කෙස් මට කෙරේ නම්, කරවා නම් දුකුලා වෙ.
- 26. නො එක් පැදිපේජා එක් හැදැ එවු එක් අතුරා එවු එක් පෙරවැ එවු⁴ හොචින් නම්,—
- 27. එක බජනෙන්⁵ දෙදෙනෙක් බුදින් නම්,—
- 28. වඩු අතුලෙන්⁶ අවතුලෙන් දික් දුහිටි කානම්,—
- 29. තවනු ගනු වයනු බලනු, අසනු යොදනු යොදවනු කෙරේ නම්,—
- 30. කොබවර පවුරෙන් බැහැරැ දියටනු ආදී පියනු පියවනු කෙරේ නම්,—
- 31. ගොයම් ආදී තන්ති දියටනු ආදී පියනු පියවනු කෙරේ නම්,—
- 32. දික් කෙස් නිය නැහැ ලොම් නො හරිනම්, නො හරවා නම්,—
- 33. නො හිලන් වැ කැසැ හඬු පියෙහැ⁷ ලොම් හරි නම්,—
- 34. නියමට කෙරේ නම්, කරවා නම්,—
- 35. පිරියම් කල බිම තෙත් පසින් එවු වහන් ඇති පසින් එවු ඇක්මේ නම්,—
- 36. සහ සතු හැද පුටු පිරියම් කල බිතතුද වෙරින් පහරි නම්,—

1 හැම බිඳුබිඳුද. 2 ආයුබ බඳුද. 3 පුබ්බණණ. අපරණණයෙහිද
 4 පෙරවැ. 5 එකබජනෙක, එක බදනෙත්. 6 වඩු අතුලෙන්වට. 7 අඬුපියෙහැ

37. සහල සිවුරෙත් අකවටු අවුළුවා හිදී නම්,—

38. සිවුරු දුපාරිභොග කෙරේ නම්,—

39. කහ බහන් නො බැඳ ගම් වදි නම්,—

40. සිරුරු කිසි කොටු ඇති දිවෙහි දිවෙහි. නො සාගා නම්,—

41. අයපයෙහි සමාදන් කරවා නම්,—

42. සහායපතනි දෙකානම්, පිළිගනිනම්, අරොජා1 නම්,—

43. සුඛ සිතින් පරිසාර වසා කී2 කෙරේ නම්,—

44. වස් නො වෙසේ නම්,—

45. නො කරුණෙහි සත් කරුණෙන් යේ නම්,—

46. උවදුරු නැතියා වූ ඔබයෙන් මත්තෙ රුකට නැඟෙන නම්,—

47. පෙරහන් නැතියා වූ අඩන් මහ පිළිපදී නම්, මහති ලා පෙරහන් නැත්තක්හු පෙරහන් ඇරැවුම නො දේ නම්,—

48. නමා මරා නම් මරවා නම්,—

49. සිත්තම් පොත් රූ කෙරේ නම්, කරවා නම්,—

50. බුදුකක්හු හුකස්තෙන්3 කහා නම්, බුදුනා ගෙහි ආ මහල්ලතට උවහර4 නො පෑ හිදී නම්,—

51. නො හිලන් වූ පිරිමිතින් උසුලන හිදෙළුව5 ඇ යානා යෙහි හිදී නම්, ගොවි නම්,—

52. රුවන්තියා අරහතා කෙලී නම්,—

53. අනුන්ගෙ පිරිස් ඔසවා නම්,—

54. සිවුරු කහා කලුවෙ ඇ මාගම් පෑවිජ්ජතට6 පවිනම්,—

55. ලොකායත7 උගනිනම්, උගන්වා නම්,—

56. තර කෙස් ගනී නම්, ගන්වා නම්,—

57. තම ලොහො ආදීන් කල පාතටු මත්තෙ පා තබා බුදී නම්,—

ඉඳින් පොහොනා පා අතින් ගෙන දොර කවුළු වරී නම්, පියාලා නම්, තෙත් පා සඟවා නම්, නො වියලා නම්, අවිච්චි තබා ඉතා හුණු කෙරේ නම්, කිසි වතක් නො ලා බිමි තබා නම්,

1 ඇරොජ 2 වසනි. 3 උනස්තෙන්. 4 අවහර. 5 ඉදළුව. 6 මාගම් පෑවිජ්ජතට 7. ලොකායතන.

භෑදෑ ප්‍රවුපෙති ඕරු පිටිපයා¹ සතා² නිසවන්තෙහි පිලස්හි තබා
නම්, පියා යුතු කවු ආව ආදී පයා ලා³ නම්, පා මත්තෙත⁴ අත්
දෙවී නම්, ඉදුල් දිග පසින් ගෙනා යේ නම්, අකැප පා පරිභාග
කෙරේ නම්,—

58. අනුත් කීවුව සදා⁵ ආ වඩා නම්—

59. අනාදරිය පිණිසා⁶ සිව කරණියා⁷ නො හික්මේ නම්
දුකුලා වෙ.

60. බබැරි සිසයෙන් ගිහි මිනිසුන් අයත් සතවා නම්
පවිති වෙ.

61. කෙලතා කිසා දූ නම් ගොත් කියා නම් දුබැසි වෙ.

පකිණ්ණක නිමි.

1. ඇදුරු-වත්තෙර වත්, ආගනතුක වත්, ගමික වත්,
සෙහසුන් වත්, ගිලන් වත්, පිරියා යුත්තෙයි.

2. අත් පසා සිවැ එසවියා හැක්කක් කසින් එවු කා
පිළිබද්දෙන් එවු නිසව්ගෙන් එවු දෙන්තා ගන්මි හි යන සිත්
ඇතියා වැ ගන්තෙයි.

මෙ හැම පිළිගන්තා සේයි.

3. අත් පසා වුව— “ඉමං සඛිකාරිං - ඉමං උත්තරසඛිතං-
ඉමං අත්තරවාසකං අබ්ධියාමි” - හි--

අත්පසින් දුරුවුව— “එතං සඛිකාරිං - එතං උත්තර සඛිතං -
එතං අත්තරවාසකං අබ්ධියාමි” හි තුන් සිවුරු මෙසෙසින්
ඉවත්තෙයි. “ඉමං සඛිකාරිං පච්චුඤ්චාරාමි” හි යනාදීන් තුන්
සිවුරු මෙසෙසින් පසුදුරන්තෙයි.

“ඉමං-ඉමාති, එතං-එතාති, විවරුති-පරිකාරා වොලාති
අබ්ධියාමි” හි— පිරිකරනොල මෙසෙසින් ඉවත්තෙයි.

“ඉමං-ඉමාති, එතං-එතාති විවරුති-පරිකාරා වොලාති
පච්චුඤ්චාරාමි.” හි— පිරිකරනොල මෙසෙසින් පසුදුරන්තෙයි.

“ඉමං පත්තං-එතං පත්තං අබ්ධියාමි” හි. පා මෙසෙසින්
ඉවත්තෙයි.

“ඉමං පත්තං-එතං පත්තං පච්චුඤ්චාරාමි” හි පා මෙසෙසින්
පසුදුරන්තෙයි.

4. †

1 පටිපය. 2 සාත. 3 පය. 4 පා මත්තෙහි. 5 කීවුව. 6. පිණිස.

7 සිවකරණිය.

† මෙතත්ති නිබ්බයා යුතු-

ඇවැත් දෙසීම ඇතුලත් කොටස පොතින් හිලිහී තිබේ. මෙය සිවවලද
විනිසෙහි තිබේ.

5. පණණරසිවුව “අජ්ජ මෙ උපොසථො පණණරසො අබ්බංගි” යි— වාතුද්දසී වුව “අජ්ජ මෙ උපොසථො වාතුද්දසො අබ්බංගි” යි— එකක්හු වුව ඉවත් පොහෝ කරන සේ යි.

දෙදෙනකු වුව— “පරිසුඤ්ඤා අහං ආවුසො, පරිසුඤ්ඤාති මං ධාරෙති” යි— මහල්ලන් මෙසෙසින් තුන් යලක් කියන්නේ යි. “පරිසුඤ්ඤා අහං භනෙත, පරිසුඤ්ඤාති මං ධාරෙති” යි සගනුදු¹ මෙසෙසින් තුන් යලක් කියන්නේ යි.

මේ දෙදෙනා අනන්මනි පොහෝ කරන සේ යි.

තුන්දෙනකු වුව— “සුඤ්ඤා මෙ ආයසමනනා, අජ්ජ පොසථො පණණරසො, යද්දයසමනනානං පතනකල්ලං, මයං අඤ්ඤා මඤ්ඤාං පාරිසුඤ්ඤං උපොසථං කරෙය්‍යාම” යි— මෙසෙසින් ඤාතඤ්ඤා පිහිටුවා— “පරිසුඤ්ඤා අහං ආවුසො, පරිසුඤ්ඤාති මං ධාරෙති” යි මෙසේ මහල්ලන් තුන් යලක් කියන්නේ යි. සගනුදු පිළිවෙලින් “පරිසුඤ්ඤා අහං භනෙත, පරිසුඤ්ඤාති මං ධාරෙති” යි. මෙසෙසින් තුන් යලක් කියන්නේ යි.

මේ තුන් දෙනා පොහෝ කරන සේ යි.

සගනු විසින් පා මොක් උසුරුවා පොහෝ කරන්නේ යි. ඉවත් ආදී පොහෝද මතු කියන පවුරුණු ද පු කිස පුකරණීය නිමවා කරන්නේ යි.

“අජ්ජ මෙ පචාරණා පණණරසී අබ්බංගි” යි. “අජ්ජ මෙ පචාරණා වාතුද්දසී අබ්බංගි” යි. මෙසෙසින් එකක්හු වුව පවරන සේ යි.

දෙදෙනා පවරත් මහල්ලන් විසින් “අහං ආවුසො ආයසමනනං පචාරෙමි දිට්ඨතවා, සුඤ්ඤාතවා, පරිසුඤ්ඤාතවා වදන්වා මං ආයසමා අනුකම්පං උපාදාය පසසනෙතො පටිකරිසාම” යි. මෙසෙසින් තුන් යලක් කියා පවරන්නේ යි, සගනුදු² “අහං භනෙත ආයසමනනං පචාරෙමි.” යනාදීන් තුන් යලක් කියා පවරන්නේ යි.

මේ දෙදෙනා පවරන සේ යි.

තුන් දෙනා, සතර දෙනා වුව— “සුඤ්ඤා මෙ ආයසමනනො අජ්ජ පචාරණා පණණරසී යද්දයසමනනානං පතනකල්ලං මයං අඤ්ඤා

ඔබ්බෙහි පවරණයට" යනාදීන් මෙහෙල්ලන් මෙ සෙසින් තුන්
යලක් කියා පවරන්නේයි.

සහනුදු පිළිවෙලින් "අභං භනන ආයසවනන පවරෙමි"
යනාදීන් තුන් යලක් කියා පවරන්නේයි.

පස් දෙනා හෝ අසිරු පස්දෙනා වුව— මහල්ලන් පිසින්
"සුඤ්ඤා මෙ ආවුසො සබ්බසා, අජ්ජ පචාරණා පණණරසී යදි
සබ්බසං පතතකල්ලං සබ්බසා පවරෙය්" යි— මෙ සෙසින් ඤාති
පිහිටුවා— "සබ්බං ආවුසො පවරෙමි දිට්ඨිනවා, සුතෙනවා,
පරිසංකායවා, වදනු මං සබ්බසා අනුකම්පං උපාදාය පසානනා
පටිකරිසාමි" යි— මෙ සෙසින් මහල්ලන් තුන් යලක් කියා
පවරන්නේයි. සහනුදු පිළිවෙලින් "සබ්බං භනන පවරෙමි"
යනාදීන් තුන් යලක් කියා පවරන්නේයි.

පොහො පවුරුණු හිමි.

6. "අන්තං භනන සබ්බසං භසිතං ධම්මිකො කසිතන්තා
ඥෙ කසිතං අනුමොදමි" යි. මෙ සෙසින් තුන් යලක් කියා අනු
මොචන්නේයි.

මෙ කෙලින් සිවුරු අනුමොදනා යි.

"ඡන්දං දමමි, ඡන්දං මෙ භර, ඡන්දං මෙ ආරුචෙවි" යි.

මෙ සැද දෙන සේ යි.

"පාරිසුද්ධිං දමමි, පාරිසුද්ධිං මෙ භර, පාරිසුද්ධිං මෙ
ආරුචෙවි" යි.

මෙ පිහිසුදු දෙන සේ යි.

"පචාරණං දමමි, පචාරණං මෙ භර, පචාරණං මෙ ආරුචෙ-
වෙවි" යි. "මුත්තං පවරෙවි"— යි.

මෙ පවුරුණු දෙනසේ යි.

ඉමසම් චිහාරෙ ඉමං නෙමාසං වසං උපෙමි, ඉධ වසං
උපෙමි." යි. විතතූපපාදෙත්ථ ආලයො.

මෙ වස් වසන සේ යි.

7. සිවවලඳ කී සිව්වෙහි සවිතතක අවිතතක මෙ නියත
සෙසින් දතයුතු:—

සත් සහ වෙසෙසැ සසුරැතු සහවෙසෙස අවිතතකයි. සෙසු
සහවෙසෙසුදු හැම පරිච්ඡද සවිතතකයි. තුදස් නිසන්ගෙහි

දෙලොස්වන අසිඳුතා සිව්ව හා තුදස්වන පරිණතසිව්ව හා මේ දෙ සිව්ව සවිත්තකයි. සෙසු දේලොස් තිසැති අවිත්තකයි.

එක් ආලිස් පවිත්තෙහි සතරවන පදනො ධම් සිව්ව හා පස්වන, සවන සහසෙස සිව්ව හා සත්වන මාගවට බණ කියන සිව්ව හා එතොලොස්වන, දෙලොස්වන සෙනසුන් සිව්ව හා පසලොස්වන සිවුරු ගෙන්තම් කරන සිව්ව හා සොලොස්වන පැවැරි¹ සිව්ව හා අටලොස්වන විකල් බොජුන් සිව්ව හා එකුන් ඉසිවන සන්නිබ් සිව්ව හා විසිවන පිණි බොජුන් සිව්ව හා එක් විසිවන දන්නපොණ සිව්ව² හා දෙ ඉසිවන තිථංකභට තමා අතින් දෙන සිව්ව හා සුච්චිවන සුරාපාන සිව්ව හා එකුන් තිස් වන³ ගිති තප්තා සිව්ව හා තිස්වන⁴ කප් බිඤ්ඤා සිව්ව හා එක් සාලිස්වන විකල් ගම් වදනා සිව්ව හා මේ සතලොස් සිව්ව අවිත්තකයි. සෙසු සුච්චි පවිති සවිත්තකයි.

පකිණ්ණකයෙහි බික් සගුන් අවක්සා මැරු මස් කී සිව්පද නබා සෙසු හැම මස් කී සිව් පදද, දෙ පැවිදි තෙතකුන් එක් හැදෑ හෝතා සිව්ද, දෙදෙනා එක් ඇතිරි අතුරුවා හෝතා සිව්ද, දෙදෙනා එක් පෙරෙවැ හෝතා සිව්ද, දෙදෙනා එක බදනෙන් බුදුතා සිව්ද, තැටුම් ආදි බලන සිව්ද, කොඔවර පවුරෙන් බැහැර දිගටනු ආදි පියන පියවන සිව්ද, ගොයම් ආදි තන්හි දිගටනු ආදි පියන පියවන සිව්ද, දික් කෙස් නිය නැහැලොම් අධරන් සිව්ද, කැසෑ හඬු පියෙසෑ ලොම් හරන්⁶ සිව්ද, නියමට කරන කරවන සිව්ද, සහසතු පිරියම් කල බිමැ තෙත් පසින් එවු වගන් ඇති පසින් එවු ඇක්මෙන සිව්ද, සහ සතු හැද පුටු බිතනුද වෙරින් පහරන සිව්ද, කහ බහන් නො බැදෑ ගම් වදනා සිව්ද, ඉටන් පොහොතා පා අතින් ගෙනෑ දොර කදුළු වරන පියාලන සිව්ද, යන මෙතෙක් සිව් අවිත්තකයි. සෙසු හැම සිව් සවිත්තකයි.

මෙකී සෙසින් සවිත්තක-අවිත්තක ඇවැත් දනසුතු - සිව්පද දත නො දත විකුම් දත විකුම් සිඳ්බවුච්ච සවිත්තක ඇවැත් අවදි, නො දත නො අවදි.

සිව්පද දත නො දත විකුම් දත නොදත විකුම් සිඳ්බවුච්ච අවිත්තක ඇවැත් අවදි;⁷ මෙ සෙසින් සවිත්තක අවිත්තක ඇවැත් ඇවැදුම් දත සුතු.

මෙ හැම අටුවා පාඨයෙහි භුඬු සෙසින් බලා දන්නෙයි.
සිව්වලද හිමි.

1 පැවරි 2 දන්න පොණක සිව්ව. 3 අටවිසි වන. 4 එකුන් තිස්වන 5 ඇධරන. 6 හරනා 7 සිව්පද දත විකුම් සිඳ්බවුච්ච අවිත්තක ඇවැත් අවදි; නොදත නොඅවදි.

සමමජ්ජනී පදීපොච - උදකං ආසනෙනච,
 උපොසථස්ස එතාති - පුබ්බ කරණන්ති චුච්චති.
 ඡන්දපාරිසුද්ධි උතුකතානං - භිකුඤ්ඤා භණනාච ඵවාදො,
 උපොසථස්ස එතාති - පුබ්බ කිච්චන්ති චුච්චති.

උපොසථො යාවතීකාව භිකුඤ්ඤා
 සමමජ්ජනනා සභාගා පතනියොච,
 න ඵජ්ජන්ති වජ්ජනීයොච පුග්ගලො,
 නසමිං තභොන්ති පතන කල්ලන්ති චුච්චති.”

පුළු කරණ-පුළුකාතෘ තිමවා දෙසු ආරුජු ආවැත් ඇති සමග මහා සංඝයාවගන්සේ ගෙ අනුමතියෙන් පා මොක් උසුරුවන්නට ආරාධනා කෙරෙමි:—

“දින කාරක කතකබ්බා කාරාභනතු වසා පත,
 නචෙචුපොසථා චුත්තා¹ බුද්ධිතාදිච්ච බඤ්ඤා;
 වාතුදදසසා පණණරසසා සාමග්ගිච උපොසථො,
 දිවසසනෙච නිදදිට්ඨා තයො පෙනෙ උපොසථා;
 සමඛසා උපොසථොචෙච ගණො පුග්ගලුපොසථො,
 කාරකානං වසසනෙච තයො චුත්තා උපොසථා;
 සුත්තදදසසාභිධානොච පාරිසුද්ධි උපොසථො,
 අබිට්ඨානොච නිදදිට්ඨා තයො කමෙමඤ්ඤ පොසථා;
 සබ්බස්ස පාතීමොකොච පාරිසුද්ධි ගණස්සච,
 අබිට්ඨාන මෙකසස්ස² නිදදිට්ඨිච්චත සඤ්ඤා;

වාතුදදසී පොභොයැ, පණණරසී පොභොයැ, සමග පොභො-
 යැයි දවස් ගෙයින් තුන් පොභොයක් හා- සග පොභොයැ, ගණ
 පොභොයැ, පුගුල් පොභොයැයි කරන්නවුන්ගෙ වෘත්තන් තුන්
 පොභොයක් හා- සුත්තදදසසා පොභොයැ, පිරිසුදු පොභොයැ,
 ඉටන් පොභොයැයි ක්‍රියා වශයෙන් තුන් පොභොයක් හා- මෙසේ
 නව පොභොයක් වෙ.

වාතුදදසී පොභෝ නමි:— පියෙච්චි සිරිත් හෙඬින් එකී එකී
 සෘතුයෙහි තුන්වන සත්වන පක්ෂයෙහි තුදස්වක කරක
 පොභොය යි.

තුන් සෘතුයෙහි වාතුදදසී පොභෝ සයෙක නොභොත්
 නෙවාසිකයන් තුදස්වක් පොභෝ කරනද, පණණරසී පොභෝ
 කරන ආගනතුකයො මද වැ අවු නමි එදවස් නෙවාසිකයන් හා
 එක් වැ වාතුදදසී පොභෝ කටයුතු යැ යතාදීන් දක්වා කරතලද
 පොභෝයි.

1 නචෙචුපොසථාචුත්තා. 2 අබිට්ඨානමෙකසස්ස. 3 පියච්චි.

පණණරසී පොහෝ නමි:— පියෙව්1 සිරිත් හෙයින් එකී එකී සාතුයෙහි තුදුස්වක් පොහොසට හල දෙදෙ පොහොස හැරු හෙසු පොහෝ සයක් සයක් බැගින් අටලොස් පොහොසෙක, නොහොත් තුදුස්වක් පොහෝ කරන්නට නියමවද, ඉපාහොසට කිසි බාධාවක් දැකූ සෙට පණණරසී පොහෝ කරමිහයි කරන පොහෝ ආදියයි.

සමග පොහෝ නමි:— කලහයෙන් පොහෝ නො කොට බිඳුණු සබ්බසා සමිගවු යම් කිසි දවසකැ— “සුණොතු මෙ හනනා සබ්බසා අරුපොසථො සාමග්ගි යදි සබ්බසා පතතකලලං සබ්බසා උපොසථං කරෙය් පාතීමොකං උදදිසෙය්” යනාදින් පාමොක් උසුරුවා කරන පොහෝයි.

සග පොහෝ නමි:— යටත් පිරිසෙයින් සතර දෙනකු කෙරෙහි පටන්2 කරන පොහෝයි.

ගණ පොහෝ නමි:— දෙදෙනා තුන් දෙනා කරන පොහෝයි

පුලුල් පොහෝ නමි:— උදෙකලා වැ3 කරන පොහෝයි.

සුතනුදෙදස පොහෝ නමි:— පාමොක් උසුරුවා කරන පොහෝයි.

පිරිසුදු පොහෝ නමි:— ඤාතී තබා තුන්දෙනා කරන පොහොස හා ඤාතී නොතබා දෙදෙනා කරන පොහොසයි.

ලුටන් පොහෝ නමි:— “අජ් මෙ උපොසථො වාතනුදදසී” කියා හෝ “අජ් මෙ උපොසථො පණණරසී” කියා හෝ උදෙකලාවැ3 කරන පොහොසයි.

“වාතුද්දසී පණණරසී සාමග්ගි ව පචාරණා,
තෙචාවී දොකචාවී ව සබ්බසව ගණපුගගලෙ;
එතා පත මුනිඉඤ්ඤා වුතතා තව පචාරණා,
පුබ්බ කීවං සමාපෙතො එකාවාසෙ වසන්ති වෙ;
ඤාතීංචතො පචාරෙය්භුං වතතාඉරාවා තයොපිචා,
අඤ්ඤ මඤ්ඤා පචාරෙය්භුං විතා ඤාතීං දුමෙ ජනා;
අබ්බිඨානෙ පතෙකොපි සෙසා සබ්බ පචාරණා,
එතාපත මුනිඉඤ්ඤා වුතතා තව පචාරණා;”

1 පියවි. 2 සතර දෙනකු පටන්. 3 උදකලාව, උදකලා

වාතුද්දසී පවුරුණු යැ, පණණරසී පවුරුණු යැ, සමග පවුරුණු යැ යි දවස් හෙයින් තුන් පවුරුණක් හා— තෙවැනික පවුරුණු යැ, දොවාවිත පවුරුණු යැ, එකවැනික පවුරුණු යැ යි ක්‍රියා හෙයින් තුන් පවුරුණක් හා— සහ පවුරුණු යැ, ගණ පවුරුණු යැ, පුගුල් පවුරුණු යැ යි කරත්තවුන්ගෙ ව්‍යයෙන් තුන් පවුරුණක් හා මෙසේ තව පවුරුණක් වෙ.

වාතුද්දසී පවුරුණු නමි:— එබඳු කරුණක් ඇතියා වැ පවුරුණු පසුබා වප අනන්තයේ තුදස්වක් ද කරන පවුරුණු හෝ නොහොත් සෙව වැනි දවස් කරන පණණරසී පවුරුණව කලහ ආදීන් බාධාවක් නොවන තෙක් අද මැ කරන වාතුද්දසී පවුරුණු ආදියයි.

පණණරසී පවුරුණු නමි:— පෙර වස් පස් වස් විසුවත් පසලොස්වකව කරන පවුරුණු යි.

සමග පවුරුණු නමි:— කලහයෙන් බුන් සභිකයා වප මැදි පොහොයෙහි සිටැ හිලැ මැදි පොහොය දක්වා දූතුරෙහි සමගවූ යම් දවස්— “සුණාතු මෙ හනන සබ්බසා අප්ප පචාරණා සාමග්ගි යදි සබ්බසා පතනකලං සබ්බසා පචාරෙය්” යි— ඤාති තබා කරන පවුරුණු යි.

තෙවැනික පවුරුණු නමි:— “සබ්බං හනන පචාරෙමි” යනාදීන් පාඨ තුන් ගලක් කියා කරන පවුරුණු යි.

දොවාවිත පවුරුණු නමි:— එමැ ලෙස දෙ යලක් කියා පවරන පවුරුණු යි.

එකවැනික පවුරුණු නමි:— එමැ ලෙස එක් යලක් කියා පවරන පවුරුණු යි.

සහ පවුරුණු නමි:— පස් දෙතා කෙරෙහි පටන් වැනි සබ්බසා කරන පවුරුණු යි.

ගණ පවුරුණු නමි:— තුන් දෙතා¹ සතර දෙතා ඤාති² තබා කරන පවුරුණු හා දෙදෙතා ඤාති නොතබා කරන පවුරුණු යි.

පුගුල් පවුරුණු නමි:— උදෙකලාහු “අප්ප මෙ පචාරණා පණණරසී අබ්බියාමි” කියා කරන ඉටන් පවුරුණු යි.

නව පොහෝ -- නව පවුරුණු නිමි.

1 මෙය මුද්‍රිත පොතෙහි දකින්නට නැත. 2 ගණ ඤාති.

“ආසාලනියා ව කාලමා යාව කන්තික පුණ්ණමා,
 වසාන කාලො විඤ්ඤායො අට්ඨ මොනති උපොසමා;
 කන්තිකියා ව කාලමා යාව එගුණ පුණ්ණමා,
 හෙමන්ත කාලො විඤ්ඤායො අට්ඨ මොනති උපොසමා;
 එගුණියා ව කාලමා යාව ආසාලනී පුණ්ණමා,
 ගිමාන කාලො විඤ්ඤායො අට්ඨ මොනති උපොසමා.”

සෘතු නමි:— වසාන, හෙමන්ත, ගිමාන යන තුන් සෘතුවි.
 ඇසල මස අව පැලවියෙහි පටන් හිල්මස මැදි පොහොය දක්වා
 වසාන සෘතුවි.

හිල්මස අව පැලවියෙහි පටන් මැදිමිදින මැදි පොහොය
 දක්වා හෙමන්ත සෘතුවි.

මැදිමි දින අව පැලවියෙහි පටන් ඇසල මස මැදි පොහොය
 දක්වා ගිමාන සෘතුවි.

බ පො නි ව උ ක කෙ ලෙ,
 වෙ ඇ බි හි දු මැ නොකෙලෙ.

ගිමාන සෘතුවියෙහිද බන්මස අන්ත පක්ෂය හා පොහොන් මස
 අන්ත පක්ෂය හා මෙ දෙපක්ෂයේ පොහෝ වාතුදදසී යැ, නෙසු
 පක්ෂයේ පොහෝ පණ්ණරසී යැ’ හි දතයුතු.

වසාන සෘතුවියෙහිද නිකිමිති මස අන්ත පක්ෂය හා වජ්මස
 අන්ත පක්ෂය හා මෙ දෙ පක්ෂයේ පොහෝ වාතුදදසී යැ, නෙසු
 පක්ෂයේ පොහෝ පණ්ණරසී යැ’ හි දතයුතු.

හෙමන්ත සෘතුවියෙහිද උඳුවජ් මස අන්ත පක්ෂය හා කවාම්
 මස අන්ත පක්ෂය හා මෙ දෙපක්ෂයේ පොහෝ වාතුදදසී යැ.
 නෙසු පක්ෂයේ පොහෝ පණ්ණරසී යැ’ හි දතයුතු වාතුදදසී පොහෝ
 දෙකෙකැ, පණ්ණරසී පොහෝ සමයෙකැහි සෘතුවකම් පොහෝ
 අටක් බැගින් අපුරුද්දකට තුන් සෘතුවියෙහි සුවිසි 1 පොහො-
 යෙක් වෙ.

පොහෝ පවුරුණු විනිස නිමි.

“සකුණො රූප සමපනෝ නිණි සීසා මනෝරමා
 පාදනි ආදස වෙව පකකාන වතු විකති,
 පුරිමා පච්ඡිමාවාපි දුච වසසුපනාසිකා
 ආලයොව වචී හෙදො කන්තබ්බා උපගච්ඡතා.
 වසසුපගමකඤ්චාපි ජ්‍යෙං අනුපගච්ඡතො,
 නොමාසංව වසිත්වාන වරන්තස්සා පි2 දුක්ඛවං,
 උතුනමපන තිණ්ණන්තං පෙකඛ භතිය සන්තමෙ
 වාතුද්දසොති පාමොකඛං උද්දිසන්ති තයඤ්ඤුතො

1 පොහොයෙක් නමි වෙ. 2 විරන්තස්සාපි.

සිබ වළඳ විනිස.

තුන් ලොවට උතුම් රුවන්ගියා වැදෑ උපසුඵල ලද පැවිජ්ජා පටන් හික්මෙනුව වස්¹ කල සිබ වළඳ විනිස සැබවින් නියතෙම.

1. මිනිස් අමිනිස් තිරිසන් තුන් මාගම්හුයි. මොවුන්ගෙ වසමග පසමග මිඞ්² යන තුන් තුන් මිනි. හේ නෙවෙක් වෙ. මිනිස් අමිනිස් තිරිසන් තුන් උගනොබාසුත්තකෂෙඤ්ඤා³ යි. මොවුන්ගෙ වසමග පසමග මිඞ්² යන තුන් තුන් මිනි. හෙද නෙවෙක් වෙ. මිනිස් අමිනිස් තිරිසන් තුන් පඤ්චව්ඤ්ඤා⁴ යි. මොවුන්ගෙ වසමග මිඞ්² යන දෙදෙ මිනි. හේ සයෙක් වෙ. මිනිස් අමිනිස් තිරිසන් තුන් පිරිමිනිහුයි. මොවුන්ගෙ වසමග මිඞ්² යන දෙදෙ මිනි. හෙද සයෙක් වෙ. මෙ දෙදුලාස් සතුන්ගෙ තිස් මග අතුරන් එක්තරා මනෙක්හි පියැලි තුමු ආදිතෙන්⁵ වැසුයෙහි එවු නො වැසුයෙහි එවු පියෙහි සුලගින් නො පහල තෙත් පියෙහි සිබ නො පසකු⁴ පැවිජ් තමා හදන් වැසුයෙන් එවු නො වැසුයෙන් එවු සෙවුනා සිතීන් තල බිජු මාත්‍රාකද් මෙහෙයා තම පරිජ් වෙ. සස්තෙන් නවුයෙඤ්ඤා යු තැනි.

හදන්හි නොතට කාය ප්‍රසාද ඇති සම් එවු පිලිකා එවු මෙහෙයා තම පරිජ් වෙ. තට කාය ප්‍රසාද ඇති සම් එවු පිලිකා එවු ලොම් එවු මෙහෙයා තම දුකුලා වෙ.

දිවුනු⁵ මිනිසුන්ගෙ තිමිත් උජුල තැන්හි නියපිටු සා මස් පිඩක් එවු තහරක් එවු ඇත එහි මෙවුන් ධම් සෙව් නම් පරිජ් වෙ. නැත⁶ වණ සංවෙපසයන් ඵලැසි වෙ. දිවුනු⁵ මිනිසුන්ගෙ ඇස්වලැ තැහැ නොලැ⁷ මියෙ කන් සිදුරෙ වත්තොසැ එවු සැත් ආදීන් කල වෙණෙහි එවු මෙවුන් රුණන් තලබිජු මාත්‍රාක් තමා හදන් මෙහෙයා තම ඵලැසි වෙ. සෙසු කිසිලි කලවෙ ආදිය මෙහෙයා තම දුකුලා වෙ. ඇත් අස් ගොන් මී භවර ආදි සතුන්ගෙ තැහැ නොලැ⁷ වත්තොස්හි මෙහෙයා තම ඵලැසි වෙ. හැම තිරිසනුන්ගෙ ඇස්වලැ කන් සිදුරෙ වෙණෙහිද සෙසු සිරුරෙහිද මෙහෙයා තම දුකුලා වෙ.

මෙවුන් රුණන් බැහැර සටන රිසින් මිනිස් අමිනිස් තිරිසන් මාගම් තිමිත් තමා තිමිතීන් සටානම් ඵලැසි වෙ.

1. හික්මෙනුවස්. 2. මියෙ. 3. ආදිතෙන්. 4. නො පස්වකු. 5. දිවුනු, දිවිනු.

6. නැවත. 7. නොලි, නොලියෙ

කා සසග රුසෙත් මිනිස් මාගම් නිමිත් තමා නිමිත්තිජු¹ මියෙනිජු¹ පහරිතම් සහ වෙසෙස් වෙ.

කා සසග රුසෙත් මිනිස් පිරිමිනිනුදු ගැම තිරිසනනුදු² සිරුරු³ පහරි තම් දකුලා වෙ.

පිලිපුණියො මාගම්ක ලවා යුහුසෙත් විකුම්කරවත් නම් පැළිප්පො, වැජුම් එවු සියලු වත්සදැ එවු කහක සදැ එවු සිටිතා සදැ එවු ඉවසත් නම් පරිජ් වෙ.

මල අලුත් සිරුරු⁴ නො කැ නිමිත්තිදු මදක් කැ නිමිත්තිදු මෙවුන් ධම් සෙව් නම් පරිජ් වෙ.

සමහර කැ නිමිත්තිදු බොහොසුසෙත් කැ නිමිත්තිදු මෙවුන් ධම් සෙව් නම් ජුලාසි වෙ. ඉතා මද මස් ඇති නිමිත්ති සෙව් නම් දකුලා වෙ.

නිමිත් මාහු තමා කැ⁵ සෙසු සිරුරු ඇති නිමිත්ති මෙවුන් ධම් සෙව් නම් පරිජ් වෙ. විගද පත් නිමිත් ආදි සියලු සිරුරු සෙව්ස දකුලා වෙ. කපා බැහැර හැරපි නිමිතැ සෙව් නම් දකුලා වෙ.

අහාල⁶ මියෙති තමා හදන් මෙහෙයා⁷ කමරි තැනෙක්ති නො පහරවා නෙරි තම් දකුලා වෙ. හුණු දඬු ආදි මෙහෙයු නිමිත්ති තමා හදන් මෙහෙයා⁷ කමරි තැනෙක්ති නොපහරවා නෙරි තම් දකුලා වෙ. උපුලි නොල් මස් ඇති දත්තිජු නොලින් බැහැර තිකුත් දත්තිජු ඇතුලා⁸ නොවදවා මෙවුන් ධම් සෙව් නම් ජුලාසි වෙ. ඇට සැකිලි මුළුලු කොට එති මෙවුන් රුසෙත් කා සසග රුසෙත් මෙවුන් ධම් සෙව් නම් සුකුරු මුත නොමුතා⁹ දකුලා වෙ. මෙවුන් රුසෙත් මාගම් සුමුතා සිරුරු සිපගත්තා ආදි කල දකුලා වෙ.

අපා සතුන් කෙරේ¹⁰ මස්හ දිත්දුහ දිපා සතුන් කෙරේ¹⁰ පෙරවිසක සිටු පා¹¹ සතුන් කෙරේ¹⁰ ගොහ යටත් පිරිසෙසින් මෙවුන් ධම් මොහු වත්හුසි. සෙවුතා සිව මිතිති මහ මෙහෙසිම් යන මෙහි දෙඅති. මෙවුන් ධම් පරිජ්සට දකුලා සාමනාතාපතති වෙ. සෙසු තුන් පරිජ්ජට ජුලාසි සාමනාතා පතතිවෙ. නො දන්තාහට¹² නො ඉවසත්තාහට අතාපතති වෙ.

පලමුවන පරිජ් විනිස නිමි,

1. මියෙනිජු. 2. තිරිසනනුදු. 3. හැම සිරුරු. 4. සිරුරු, සිරුරෙක. 5. තමා. 6. අහාල, 7. මෙහෙයා නම්. 8. ඇතුළු. 9. මුදුන නොමුදුන. 10. කෙරෙහි. 11. සිසුපා. 12. නොදත්හට.

නැනොනැ පරමිතීන්කු අයත් පල් පොහොනා වනක්
සොර සිත් ඇතියා වැ පස් විසි අවහාරයන් අතුරෙන් එක්තර
අවහාරයෙකින් ගනී නම් පරිඡ් වෙ.

මෙහි පලෙක් නම් පස් දෙවක් අමුරකි.

මෙහි පස්විසි අවහාරය නම් කවරයන්:—

නානා ගණනි පඤ්චකය, එක ගණනි පඤ්චකය, ස්වභාවික
පඤ්චකය, පුබ්බ පඤ්චකය, පඤ්චකය, ඵෙය්‍යාවහාර පඤ්චකය,
යන මේ පස් පඤ්චකයන් විසින් පස්විසි¹ අවහාරයෝ සි.

මෙහි නානා ගණනි පඤ්චක නම් කවරයන්:—

ආදියෙය්‍ය, ගරෙය්‍ය, අවගරෙය්‍ය, ඉටියා පථං විකොපෙය්‍ය
ශානාචාලෙය්‍ය යන මේ පස සි. හෙ² කෙතෙකියන්:— ආදියෙය්‍ය
යනු අනුන්ගෙ අරම් ආදී ගන්නව කරන ගැමි කා විසි පියොවිති³
දුකුලා වෙ. හිමියා විමති උපයා නම් ඵුලාසි වෙ. නො දෙමි යන
තමා ධුරන්ඛෙවිතිඡු එසිතයන හිමියා ධුරන්ඛෙවිතිඡු පරිඡ් වෙ.
එකක්කු ධුරන්ඛෙවි නො කල නොවෙ. සවන් තුබු විතින් පල්
පොහොනා වනක් සොර සිතින් ගත පරිඡ් වෙ.

ගරෙය්‍ය යනු අතිකක්කුගෙ පිරිකර ගෙනැ යෙමින්⁴ සොර
සිතින් පිරිමදී නම් දුකුලා වෙ. සොලවා නම් ඵුලාසි වෙ. එත්
සවුන් නෙරේ නම් පරිඡ් වෙ.

අවගරෙය්‍ය යනු මේරමා තමා කෙරේ තුබු පිරිකරක් හිමියා
ඇරැවු සඳැ නොගත්මි යේ නම් අභිතාදන් පුග්ගා බැවින් දුකුලා
වෙ. හිමියා විමති උපයා නම් ඵුලාසි වෙ. නො දෙමි යන තමා
ධුරන්ඛෙවිතිඡු එසිතයන හිමියා ධුරන්ඛෙවිතිඡු පරිඡ් වෙ.
එකක්කු ධුරන්ඛෙවි නො කල නො වෙ.

ඉටියාපථං විකොපෙය්‍ය යනු බඩු ගෙනැ යන්නකු හා කමග
ගතැවි වැ ඉරියවු නොවන පියොවිති දුකුලා වෙ. පියවරක් ඉකුත්
සඳැ⁵ ඵුලාසි වෙ. දෙවන පියවර ඉකුත් සඳැ⁶ පරිඡ් වෙ.

ශානාචාලෙය්‍ය යනු අනුන්ගෙ පිරිකරක් සොර සිතින්
පිරිමදී නම් දුකුලා වෙ. සොලවා නම් ඵුලාසි වෙ. තැතින්
උගුළවා නම් පරිඡ් වෙ.

සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක මුසුටුයෙන් මේ තානා ගණනි
පඤ්චක නම්.

එකගණනි පඤ්චක නම්:— ආදියෙය්‍ය, ගරෙය්‍ය, අවගරෙය්‍ය

1 අවහාරයොහුසි. 2 කිසෙකියන්. 3 පියොවෙහි, පියෝහි. 4 ගෙනැයෙමින්
සිටැ. 5 පුභාග. 6 ඉකුම්සඳ.

ඉරියාපථං විනිසාපෙය්‍ය, ආකාචාචෙය්‍ය යන මේ පස් සෙසින් හුදු සිද්ධස්ථාන වස්තු ගත එකඟතාව පැවැත්විය යුතු වේ.

සාහජනික පැවැත්ම නම් කවරයන්:— සාහජනිකයා, ආණන්තිකයා, නිසංගතිකයා, අනුසාධකයා, ධුරතීන්කවපො යන මේ පසයි.

හෙ කෙසෙකියන්:—

සාහජනිකයා යනු මෙරමාගෙ බඩුවක් තමා අතින් භොතා ගැන්මි.

ආණන්තිකයා යනු අසවල්ලුගෙ බඩු තෙතා ගතැයි අතිකක් හට ඇණැවිමි.

නිසංගතිකයා යනු සුංචන්¹ ගන්තා තැන් එවු අසවල්ලුගෙ² බඩු අසසන්තැනට ගියසදැ³ ගන්මිසි පිරිකැපු තැන් එවු ඉකුම්වා ගැන්මි.

අනුසාධකයා යනු අසවල්ලුගෙ බඩු අසසන්තැන තෙතා ගතැයි අතිකක්හට ඇණැවු සදැමැ හෙ එසදැ නොගතවෙහමි යේ නම් යම්තාක් තා සෙහෙත සදැ ගතැයි ඇණැවුමි හෙ එකත්තෙන්⁴ ගනී නම් ඇණැවුමාහට ඇණැවු කෙණෙහි පරිජි වෙ. මෙරමාහට ගත් කෙණෙහි පරිජි වෙ. තොහොත්— මෙරමාගෙ තෙල් සැලු ආදියා පලක් අගතා තෙල් බොත වහන් ආදී සොර සිතීන් බහා ලා නම් අතින් මුත් කෙණෙහි පරිජි වෙ.

ධුරතීන්කවපො යනු අරමි ආදී ගන්තා තැන්හිදු තමා කෙරේ තුඩු පිරිකරක් නො ගත්මි ගන්තා තැන්හිදු තවුකැලිකොට ගත්තා කො දෙන තැන්හිදු තමා කොදෙමි යන ධුර නිබව්තිජු එසිත යන හිමියා ධුරනිබව්තිජු පරිජි වෙ. එකක්හු ධුරනිබව්ති නොකලු නොවෙ. මේ සාහජනික පැවැත්ම නම්.

පුබ්බපයොග පැවැත්ම නම්:— පුබ්බපයොගයා, සහස යොගයා, සංවිද්‍යවහාරා, සමෙකත කමමං, නිමිතගකමමං යන මේ පසයි.

හෙ කෙසෙකියන්:— පුබ්බපයොගයා යනු අසවල්ලුගෙ බඩු තෙතා ගතැයි ඇණැවු සදැ අණවත ලද්දහු එකත්තෙන්⁴ ගනුත් ඇණැවුමාහට ඇණැවු කෙණෙහි පරිජි වෙ. ගත්තාහට ගත් කෙණෙහි පරිජි වෙ. අනුසාධක පුබ්බපයොගයෙහි නතස⁵

1 සුක්චන්. 2 අනුත්තෙ. 3 සැදැ. 4 එකත්තෙන්. 5 වෙනස.

මේ කියන සෙයින් දන්තෙ. අණවන ලද්දහු ගන්නා පෙරවැටි
මේ1 ඇණැවුමාහට පරිඡ් අඡී සිඬුවන බැඳින් අඡී සාධන නම්.
අණවන ලද්දහු ගන්නා පෙරවැටි මේ2 ඇණැවුමාහට පරිඡ් වන
බැඳින් පුබ්බපඤාග නම් වෙ.

සහසයාපගා යනු අනුත්තෙ අරම් ආදි කෙත් ආදි බිම්
වඩා ගන්නට කරන පියොල්ගි අවසන් පියොව් හා සමග පරිඡ්
වෙ. හෙ දෙදෙනා දුරතියවෙත් වෙ.

සංවිදුමහාපරා යනු අසවල්හුගෙ බඩු තෙතා ගනුමිත් යි2
අනුත් හා සසඳා ගැනම්. මෙසෙසින් සසඳා ගියවුන් අතුරේ
එකක්සුජු එ බඩු රත්සවුන් කලු හැම ජනයනට3 පරිඡ් වෙ.

සමෙකග කමමං යනු පෙරවරු පස්වරු ආදි කල්ගි අසවල්-
හුගෙ බඩු අසෝ සඳා හෙතා ගනැගි කියන ලද්දෙ සකුල් නො
වරදවා ගනී නම් සකුල් කලහට සකුල් කලු කෙණෙහි පරිඡ් වෙ.
ගන්නාහට ගත් කෙණෙහි පරිඡ් වෙ.

නිමිගනකමමං යනු ඇසින් නරු බැම තගන ආදි මා කලු
සඳා අසවල්හුගෙ බඩු තෙතාගතැගි කියන ලද්දෙ කලු තිමිත් නො
වරදවා ගනීනම් තිමිත් කලහට තිමිත් කලු කෙණෙහි පරිඡ් වෙ.
ගන්නාහට ගත් කෙණෙහි පරිඡ් වෙ. මේ පුබ්බ පඤාග පඤුක
නම්.

ඵසායාවහාර පඤචක නම් කවරඥත්:— ඵසායාවහාරො,
පසඤාවහාරො, පටිකප්පාවහාරො, පටිච්ඡන්තාවහාරො,
කුසාවහාරො යන මෙ පසයි. හෙ කෙසෙහියත්:—

ඵසායාවහාරො යනු උදිං බිඳුතා ආදි කොටින් ගනී එවු
තුලාකුට මාන කුට ආදි විසින් වඤචනා කොටින් එවු කුඵ
කහවණු ආදි පෙරලුක විසින් වඤචනා කොටින් එවු ගනී නම්
පරිඡ් වෙ.

පසඤාවහාරො යනු ගම් වොළුගත්තවුන් සෙසින් පරා
අඥත් යුහුඥත් ගනී එවු ගනැ යුතු කරවුවරින් වඩා ගම්ලද
රජ හටඥත්සේ4 ගනී එවු පරිඡ් වෙ.

පටිකප්පාවහාරො යනු තෙතන්නට වැද පිලි වුව ගත්මි හු
වුව නොගත්මි යි5 පිරිකපා පීවා තභා ගත් නම් එහි පිලි වුව

1 පෙරවමේ, පෙරවැටිමේ. 2 තෙතා ගත්මහයි. 3 ජනයනට. 4 රාජ හටඥත්
මෙත්. 5 නොගත්මි.

ශන්සවුන් කෙණෙහි පරිඡ් වෙ. හු වුව නො වෙ. ගෙනැ සිටැ හු බව් දුකැ ලද්දෙක් මැතැව් නො සි1 ගෙනැ යේ නම් පලමු පියවරු ජුලැසි වෙ. දෙවන පියවරු පරිඡ් වෙ. බිමැ තබා හු බව් දුකැ ගනී නම් ශන් සවුන් කෙණෙහි පරිඡ් වෙ. හු බව් නො දත් සදැ සොරැ සොරැ සි අනුබදනා ලද්දේ පියා පලායේ නම් පරිඡ් නොවෙ. හැම පියොහි2 දුකුලා වෙ. පියා පලා ගියා හිමියෝ දුකැ ගනිත් නම් මැතැව්. අතීකක්හු දුකැ ගත බඩු දීම වෙ.

අනුන් නොගත හිමියන් ධුරතීවෙච් නොකොට ගියා පුත නෙමෙ මැ අවුදු සොර සිතීන් ශන්සවුන් කෙරෙ නම් පරිඡ් වෙ. සකසඤ්ඤයෙන්3 පසුල් සඤ්ඤයෙන්3 ගත ඇවැත් තැනි. බඩු දීම වෙ. ධුරතීවෙච් නොවීන් ගියා ගනී නම් බඩුදීම මතු වෙ.

මේ ගණක පරිකප්ප නම්.

බඩුදීම නම්:— එමැ බඩු හෝ බඩු වටනා මිල හෝ දියා යුත්තේ සි. පුත එක් කෙතෙක් අනුන්ගෙ පිරිකර ගෙනැ අසෝ තැනව් ගිය සදැ ගන්මි පිරිකපා අනුන් දුට දී නොදුට නොදී පිරිකැපු තැන් ඉක්මවන් නම් පරිඡ් වෙ.

මේ බකාස පරිකප්ප නම්.

මෙහි සෙසින් ගණක පරිකප්ප බකාස පරිකප්ප දන්නො.

පටිවජනනාවගාරො යනු අනුන්ගෙ මුදු ආදී දුකැ ඔවුන් ධුරතීවෙච් නො කලා සොර සිතීන් පරණලා ආදීනෙන්4 පිළි සොයා නම් දුකුලා වෙ. සොලවා නම් ජුලැසි වෙ. ශන්සවුන් කෙරෙ නම් පරිඡ් වෙ. පසුල් සඤ්ඤයෙන්3 එවු සක සඤ්ඤයෙන්3 එවු ශන්සවුන් කෙරෙ නම් ඇවැත් තැනි. බඩුදීම වෙ. ධුරතීවෙච් කලා5 සොර සිතීන් ගත පරිඡ් තැනි— දුකුලා වෙ. බඩුදීමුදු වෙ. හිමියෝ දුකැ අරවත් නම් දිගැයුත්තේසි. නොදුත දෙදෙනා ධුරතීවෙච්න්6 පරිඡ් වෙ. මුදු ආදී පියා ඉල්වා නොදුක ධුරතී වෙච් නොකොට ගියා පැවිඡ් සොරසිතීන් එතැනැම ගලා මතු කෙලවර පාත් පමුණුවා ශන්සවුන් කෙරෙ නම් පරිඡ් වෙ.

කුසාවගාර නම් කුසපත් ලා සිවුරැ ආදී බෙදන සදැ තමාගෙ මොනහා වටනා කොටසකුදු පෙරැලි නොවැ මෙරමාගෙ පල් පොහොනා කොටසැ නෙතා ගතැව්වැ නමාගෙ කොටසැ කුසපත් නහා මෙරමාගෙ කොටසැ ලූ සදැ පරිඡ් තැනි. නැවැත මෙරමාගෙ

1 ලද්දක් මැ මැතැව් නො වෙසි, ලද්දෙක් මැතැවැසි. 2 පියොවෙහි. 3 සඤ්ඤයෙන්. 4 පරබලා ආදියෙන්. 5 කල 6 ධුරතීවෙච්නිඡ්.

කොටස කුසපත් නගා අතින් ගත් සඳෑ පරිච්ඡේද වෙ. පලමු මෙරමාගෙ කුසපත් නගාගනී තම තව පරිච්ඡේද නැති තමාගෙ කොටස ලද සඳෑ තමාගෙ කොටසින් කුසපත් නගා ගත් සඳෑ පරිච්ඡේද නැති. මෙරමාගෙ කොටස ලක සඳෑ අතින් මුත් කෙණෙහි පරිච්ඡේද වෙ.

මේ ඵෙය්‍යාවහාර පසුවක නම—
පස් විසි අවහාර නිමි.

සක සඤ්ඤායෙන්¹ ගත අනාපතනි වෙ. විස්වසින් ගතද. තවකැලි කොට ගතදු යක් පේ පියස් කිරිසනුන් අයත් ගතදු පසුල් සඤ්ඤායෙන්¹ ගතදු උමතු ආදිවැ² නො දුනැ ගතදු. අනාපතනි වෙ.

අතික් මිනිස් සතක්හු අයත් බැවැ, මෙරමා අයතැයි දන්තා බැවැ, වත් පල් පොහොතා බැවැ, සොර සින් ඇති බැවැ, කී පස් විසි අවහාරයන් අතුරෙන් එක්තරා අවහාරයෙකින් ගත් බැවැ යන මෙ අයිතාදන් පරිච්ඡේදහි පසහි.

අයිතාදන් පරිච්ඡේද විනිස නිමි.

මිනිස් සතක්හු මව් කුසැ පිලිසැද ගත් දවස් පටා³ තවක ගබ්භ බෙහෙද් දෙන ආදි පියොවින් මරා තම පරිච්ඡේද වෙ.

ගොරෙක් මුත් සඳෑ පටා⁴ සාහජනික, නිසාගනිය, ආණ්ඩනික ථාවර, විජ්ජාමය, ඉධිමය යන මෙ ස පියොවුන්⁵ අතුරෙන් එක්තරා පියොවකින් මරා තම පරිච්ඡේද වෙ.

මෙහි සාහජනික පියෝ නමි කවරයන්:—

කසින් එවු සිරිරින් තොමුදු කා පිලිබද්දෙන් එවු පැහැරු මිනිස් සතක්හු මරා තම පරිච්ඡේද වෙ.

මෙහි නිසැහි පියෝ නමි කවරයන්:— සිරිරින් මුදු කසින් එවු කා පිලිබද්දෙන් එවු මරා තම පරිච්ඡේද වෙ. යමක්හු අවක්තා පහල ඔහුමැ මල පරිච්ඡේද වෙ. සෙස්සන් මල පරිච්ඡේද නො වෙ.

යම් කවරවෙක් මියෙව හි පහල මොහු පහල යම් කවරවකු මෙලෙසින් පරිච්ඡේද වෙ. එ විගස එවු කලාතුරකින් එවු එ පහරින් මෙ මියේ නමි පහල කෙණෙහි මැ පරිච්ඡේද වෙ.

ආණ්ඩනික පියෝ නමි කවරයන්:— වත් කල් ඔවස් ඇවුඩු ඉරියවු කිරිමි වෙසෙස යන මෙසෙසින් සවැදුරැම් වෙ.

1 සඤ්ඤායෙන්. 2 උමතු ආදිහිව. 3 පටන්. 4 පටා. 5 සපියවින්, සපියොවින්

මෙහි වන් නමි:— මැරියු පුහුලි. අසවල්හු මරායි¹ ඇණැ වු සඳැ ඔහු මැ මරා නම් ඇණැ වු වාහට ඇණැ වු කෙණෙහි පරිජ් වෙ. මැරැ වාහට මැරැ කෙණෙහි පරිජ් වෙ. අතිකකු මැරැ ව ඇණැ වුයේ මුස්සි. මැරැ වාහට පරිජ් වෙ. මා මරායි ඇණැ වු ව ඇණැ වු වාහට දුකුලා වෙ.

කල් නමි:— පෙර බන් ආදි කලි. අද පෙරවරු මරායි² අණ වන ලද්දේ ඔහු ඇණැ වුයේ මරා නම් දෙදෙනාහට මැ පරිජ් වෙ. කී වේලා ඉකුමවා අතික් වේලෙකමැ මරා නම් ඇණැ වු වා හට පරිජ් නැති. දවස් මස් හවුරැද්දෙහිදු මෙමැ³ නියෙ.

ඔවස් නමි:— අසවල් තැන දි මරායි² ස්වාත නියම කිරිමි.

චාවර නමි:— තො හැසුරැ මි වන උමාරණික්⁴ මැරිමි. හේ අනෙකකු මැරි වුවා වල කණත වස යොජන කඩු ආදි එලවා තබන රු සද ආදි එලවන මරණෙහි ගුණ කියන මරන්තට⁵ උමා⁶ දෙන ආදි විසින් තොඑක් ප්‍රකාරයි.

අසවල් මිනිස් මියෙවයි⁷ වල කණි නම් හැම පියොවිහි මෙ දුකුලා වෙ. ඔහු එහි හි දුක් විදුන් ටුලැසි වෙ. මල පරිජ් වෙ. අතිකකු මල ඇවැත් නැති. එක්තරා මිනිසෙක් මෙහි හි මියෙව යි කැණිය, එක්තරා මිනිසෙක් එහි හි මෙලේ නම් පරිජ් වෙ. යක් පේ පියොවයන් අවක්සා කැණිය කණතා හැම පියොවිහි දුකුලා වෙ. ඔවුන් එහි හි දුක් විදුන් දුකුලා වෙ. මල ටුලැසි වෙ. තිරිසනුන් අවක්සා කැණිය කණතා හැම පියොවිහි දුකුලා වෙ. ඔවුන් එහි හි දුක් විදුන් දුකුලා වෙ. මල පවිති⁸ වෙ.

වස යෙජ්මි ආදියෙහි වල කැණියෙහි කී සෙයින් විනිස දන්නෙ.

විජ්ජාමය නමි :— මරන්තට මතුරු ජැපිමි. ජපන සඳැ හැම කා විසි පියොවිහි දුකුලාවෙ. මෙරමා දුක් විදුනා සඳැ ටුලැසි වෙ. මල පරිජ් වෙ.

ඉධි නමි:— කම් වවා ඉධියි. මෙරමා මරන්තට දල කොලන දුකැ වැ මුහුණු බලන ආදි පියොවිහි දුකුලා වෙ. මෙරමා දුක් විදුනා සඳැ⁹ ටුලැසි වෙ. මල පරිජ් වෙ.

සාහසිකි ආදි ස පියොවිහි විනිස හිමි.

1 මරවයි. 2 මරායි. 3 නියායෙ. 4 තොහසුරැ නම් වන උමාරණික්
5 මරන්තහට, මරන්ට. 6 ඔවා. 7 මියෙවයි. 8 පරිජ්. 9 දුක්විදිත්

මරණ සිත් නැත්තාහට අනාපතනීවේ. නොදන්තාහටද, මරණ සිත් නැත්තාහටද, උමතු ආදීනටජු අනාපතනී වේ.

මිනිස් සතකු බැවැ, සතෙකු යන සඤ්ඤා ඇති බැවැ, මරමියන සිත් ඇති බැවැ, මරණ පියෝ ඇති බැවැ, එපියෝවින් වුගවුටැ යන මේ මිනිස් විකා පරිජ්ජෙහි පසගි.

මිනිස් විකා පරිජ්ජ විනිස නිමි.

තමා කෙරෙහි නැති පඨමකුන්² තමා තෙරෙහි ඇති එවු සමව ජමි සමවැජ්ඣි සමවජන්තෙමි³ එවු අතික් මිනිස් සතක්තට බුහුමන් කැමැති සිත්තෙන් පරියා මුද්ද ඉදුරා කිව වැලුතැ⁴ සිව මොහු දන්වමි යන මිනිසුන් එවිගහ දත පරිජ්ජ වේ. නො දත, ලසා දත පුලැසි වේ. නොමිනිස් සතක්තට ඉදුරා කිව ඔහු එවිගහ දත පුලැසි වේ. නො දත ලසා දත දුකුලා වේ. දුතියජ්ඣාන ආදී ලොචී ලොවුතුරා⁵ උතුරැ මිනිස් ධම් කී මෙහිදු මෙ මැ තියෙ.

පරියායෙන් කියැවී වැ තාගෙ සෙනස්තෙහි වසන පැවිජ්ජෙර, පඨමකුන්² ලදහ යනාදී විසින් කිව මෙරමා එවිගහ දත පුලැසි වේ. නො දත, ලසා දත දුකුලා වේ ලදිමි යන අධිමනින් කිව අනාපතනී වේ.

නොකියටිවැ කිවද උමතු ආදීනටද අනාපතනී වේ. කියානාදී ධම්යන් තමා කෙරෙහි නැති බැවැ, බුහුමන් කැමැතිවැ ඇරෙජ්මැ ඇරෙජන තෙතැත්තවු මිනිස් බැවැ, පරියාය මුද්ද කිවැ, ඔහු එකෙණෙහි දන් මැ යන මේ උතුරැ මිනිස් ධම් පරිජ්ජෙහි පසගි.

**උතුරැ මිනිස් ධම් පරිජ්ජ විනිස නිමි.
සතර පරිජ්ජ විනිස නිමි.**

1. නො නිදන සදැ සුකුරැ මිදියැටි සිතින් අද ඇති බැහැරි වත්හි සවිඤ්ඤාණ අවිඤ්ඤාණ එක්තරා වෘතක්ති තමා ගදන් තෙමෙ සවා එවු අනුන් ලවා සවවා⁶ එවු සුකුරැ මිදුව සහ වෙසෙස් වේ. මිදියැටි සිත්තෙන් කලු තැතැ නොමුත පුලැසි වේ. මුදන රිසි නැත්තාහට මිදෙන සදැ එවු මුත් සදැ එවු ආයවාද ඉපැදු වුව ඇවැත් නැති.

මෙවුන් රුයෙන් මාගම් පහරනා සිපගන්තා ආදී කල සදැ සුකුරැ මුත ඇවැත් නැති. මාගම් පැහැරිම ආදී පසයෙන් දුකුලා වේ. කා සසග රුයෙන් මාගම් වෙර පහරන ආදී කල සදැ සුකුරැ මුත ඇවැත් නැති. පහල පසයෙන් වන ඇවැත් මත්තන් කා සසග රු ඇවැත් කියමො.

1 සතුන් මියයාම. 2 පඨමජ්ඣන්. 3 සමවත්තෙමි. 4 වැලු අත. 5 ලොවුතුරා. 6 සවා.

කෘත රිසින් හඳන් කෘත සඳා සුකුරු මුත ඇවැත් නැති. මාගම හඳන් ආදී බලන සඳා සුකුරු මුත ඇවැත් නැති. රා සිතින් හඳන් බැලූ පසයෙන් දුකුලා වෙ. මාගම කා තොරඹුරෙහි¹ තිදිතා ආසවාදයෙන් හුන් සඳා සුකුරු මුත ඇවැත් නැති. හුන් පසයෙන් පවිතිවෙ.

මාගමව තුළුල් තෙපුල් කී සඳා සුකුරු මුත ඇවැත් නැති. තෙපුල් පසයෙන් වත ඇවැත් මත්තේ දුටුල් වසු සහ වෙසෙස මැ² කියමො.

තැයන් මා නැයහ යහ සඤ්ඤයෙන්³ පහල සඳා සුකුරු මුත ඇවැත් නැති. පහල පසයෙන් දුකුලා වෙ.

මාගම කෙරෙහි අල මල් පලු ආදී රා සිතින් පිරිමට සඳා සුකුරු මුත ඇවැත් නැති. පිරිමට පසයෙන් දුකුලා වෙ. මුදන රිසි නැති සඳා සුකුරු මුතද සිහින දක්තා සඳාද උමතු ආදීතටද ඇවැත් නැති.

සුන්විසෑවි සහ වෙසෙස් විහිස හිමි.

2. කා සසග රායෙන් මිනිස් මාගම කෙරේ මාගම යන සඤ්ඤ⁴ ඇතියා වැ පහරනා සිතින් කසින් කාහි පහරී නම් සහ වෙසෙස් වෙ.

මිනිස් මාගම කෙරේ මාගම යන සඤ්ඤ⁴ ඇතියා වැ තමා කසින්⁵ ඇ කා පිලිබද්දෙහි⁶ පහරී එවු තමා කා පිලිබද්දෙන් ඇ සිරුරු පහරී එවු ජුලාසි වෙ. මිනිස් මාගම කෙරේ නො මිනිස් මාගම යන සඤ්ඤ⁴ ඇතියා වැ එවු පඬුයෙකැ තිරිසනෙකැ පිරිමි- නියෙකැ යහ සඤ්ඤ⁴ ඇතියා වැ එවු මාගම හෝ නොමාගම හෝ යහ විමති ඇතියා වැ එවු කසින් කාහි පහරී නම් ජුලාසි වෙ. කසින් කා පිලිබද්දෙහි එවු කා පිලිබද්දෙන් කාහි එවු පහරී නම් දුකුලා වෙ. මිනිස් මාගම කා පිලිබද්දෙන් තමා කා පිලිබද්දෙහි එවු නිසන්ගෙන් කාහි එවු කා පිලිබද්දෙහි⁶ එවු නිසන්ගෙන් නිසන්ගෙහි එවු පහරී නම් දුකුලා වෙ. යක් පේ පඬු තිරිසනුන් පිරිමිතිහුදු -කාහි එවු කා පිලිබද්දෙන් එවු නිසන්ගෙන් එවු පහරී නම් දුකුළුව.

මාගම තමා පහරනා සඳා තෙමේ නො සෙලවී ඉවතා තමුදු මාගම තමහට ඔකද කරන සඳා බව⁷ පලවමි යන සිතින් පහල සඳාදු නොජැනැ පහළවා හටදු උමතු ආදීතටදු ඇවැත් නැති. මිනිස් මාගමක බැවැ, ගොරොක් මුත් සඳා පටා⁸ මිනිස් මාගම කෙරේ මාගම යන සඤ්ඤ³ ඇති බැවැ, කා සසග රා ඇති බැවැ, පහරනට මිනිස් පියො⁹ ඇති බැවැ,

1 තොරඹුර. 2 කියමු. 3 සඤ්ඤයෙන්. 4 සඤ්ඤ. 5 කස. 6 පිලිබද්දෙන් 7 හවා 8 පොවා, පවා 9 පියෝ.

ඒ පිණිසින් ඇ පහල බැවැ යන මේ කා සහරා සහ වෙසෙසැ¹ පසති.

කා සහරා සහ වෙසෙස විනිස ගිමි.

3. තුළුල් තෙපුල් කියැවි රුයෙන් කාමතා දන්තා මිනිස් මාගම කෙරේ මාගම යන සඤ්ඤ² ඇතියා වැ වස මහ පස මහ මෙවුන් ධුදුනුදු අරහයා තුළුල් තෙපුල් කියා තමි හිවි හිය මස් ඇත්තී යැ යි එවු මුසුමු හදන් ඇත්තී යැ යි එවු දෙහදන් ඇත්තී යැ යි එවු හවා තමි ඇ එවිගස දත සහ වෙසෙස වෙ. නො දත, ලසාදත උලැයි වෙ. මෙහි වස මහ පස මහ මහතු යැ නො හෙතුයැ සුවද විගද යනාදි ගුණ අයුණු විසින් කිව තුළුල් තෙපුල් වෙ.

මෙවුන් ධම් කො දෙහි නොලබමොනොයි කී සදා කො පහද කී පහත් සදා මෙවුන් ධම් ලබමොනොයි කී සදා මෙවුන් ධම් දත දෙවියො පහදිති යනාදි විසින් මෙවුන් ධම් යන තෙපුල් හා මුසු කොට කී සදා තුළුල් තෙපුල් වෙ. හිවි හිය මස් ඇත්තී යැ, මුසුමු හදන් ඇත්තී යැ, දෙහදන් ඇත්තී යැ යන මේ තුළුල් තෙපුල් අතුරෙන් එක් තෙරෙකින් තුළුල් තෙපුල් රුයෙන් හැවුව තුළුල් තෙපුල් වෙ. එක් තුළුල් තෙපුලක් නො එක් මාගමිතට කියා තමි මාගමි ගණනින් සහ වෙසෙස වෙ. එක් මාගමිකටද බොහො තුළුල් තෙපුල් කියා තමි තෙපුල් ගණනින් සහ වෙසෙස වෙ.

මිනිස් මාගම කෙරේ මාගමක හෝ නො මාගමක හෝ යන විමති ඇතියා වැ එවු යක් පේ පඬු පිරිමිනි³ තිරිසන් යන සඤ්ඤ² ඇතියා වැ එවු වස මහ පස මහ ඇ සපද අතුරෙන් එක්තර පෙදෙකින් තුළුල් තෙපුල් කියා තමි හෝ එවිගස දන් තමි උලැයි වෙ. නො දත, ලසා දත දුකුලා වෙ. යක් පේ පඬුවන් කෙරේ යකින්තකැ, පේතියකැ, පඬිතකැ⁴ යන සඤ්ඤයෙන් වස මහ පස මහ ආදි අරහයා තුළුල් තෙපුල් කිව මවුන් එවිගස දත උලැයි වෙ. නො දත, ලසා දත දුකුලා වෙ. මේ යක් ආදින් කෙරේ විපරිත සඤ්ඤයෙන්² තුළුල් තෙපුල් කිව මවුන් එවිගස දත, නොදත දුකුලා වෙ.

මිනිස් මාගම වසමහ පසමහ තබා අකු ඇටින්⁵ යට දණින් මත්තේ තුළුල් තෙපුල් කියැවි රුයෙන් ගුණ අයුණු කිව ඇ එවිගස දත උලැයි වෙ. නො දත, ලසාදත දුකුලා වෙ.

අකු ඇටින්⁵ මත්තෙහිදු දණින් පාත්හිදු ඇ කා පිලි බැප්පේහිදු ගුණ අයුණු විසින් තුළුල් තෙපුල් කිව ඇ එවිගස දත, නො දත දුකුලා වෙ.

1 සහ වෙසෙස. 2 සඤ්ඤ. 3 යක්පේපඬු. 4 පඬිතකැ. 5 අකුයටින්. 6 පහරතට මිනිස් පියෝ

ඔවා දෙමින් එවූ බණ කියමින් එවූ තුළුල් හෙපුල් කියා තවුදු උමතු ආදීතටු ඇවැත් තැනි. මිනිස් මාගමක බැවැ, මාගම යන සඤ්ඤා ඇති බැවැ, තුළුල් හෙපුල් කියන රු ඇති බැවැ, එරු-යෙන් තුළුල් හෙපුල් කියන බැවැ,² ඇ එවිගස දත් බැවැ යන මේ දුටුල්වසු සහ වෙසෙසැ පසගි.

දුටුල් වසු සහ වෙසෙස් විනිස නිමි.

4. මෙවුන් ධම් රුයෙන් මිනිස් මාගම ෂකරේ මාගම යන සඤ්ඤා ඇතියා වැ තමහට මෙවුන් ධමින් මෙහෙ කිරීමෙහි ගුණ කියානම් ඇ එවිගස දත සහ වෙසෙස් වෙ. නො දත, ලසා දත ටුලැසි වෙ. යක් පේ පඬුවන් කෙරෙහි යකින්තකා, පේතියකා, පඩියකා³ යන සඤ්ඤායෙන්¹ තමහට මෙවුන් ධමින් මෙහෙකිරීමෙහි ගුණ කියා නම් ඔවුන් එවිගස දත ටුලැසි වෙ. නො දත, ලසා දත දුකුලා වෙ. මෙ යක් ආදීන් කෙරෙහි විපරිත සඤ්ඤායෙන්¹ මෙවුන් ධමින් මෙහෙ කිරීමෙහි ගුණ කියා නම් ඔවුන් එවිගස දතද නො දතද දුකුලා වෙ. සිවුරු ආදී වත් කාමින් මෙහෙකිරීමෙහි ගුණ කියා නම් මේ සිටියෙන් ඇවැත් තැනි. නො නෑ නො පැවැරු වත් කෙරෙහි ගුණ කිව අඤ්ඤාතික විඤ්ඤාතති සිටියෙන් දුකුලා වෙ.

උමතු ආදීතට ඇවැත් තැනි. මිනිස් මාගමක බැවැ, මාගම⁴ යන සඤ්ඤා ඇති බැවැ, තමහට මෙවුන් ධමින් මෙහෙ කිරීමෙහි ගුණ කියාටි රු ඇති බැවැ, එරුයෙන් ගුණ කීම, ඇ එවිගස දත් මැ යන මේ අත්තකාම පාරිවරිය සහ වෙසෙසැ පසගි.

අත්ත කාම පාරිවරිය සහ වෙසෙස් විනිස නිමි.

5. නෑ නො නෑ මිනිස් මාගමක විසින් එවූ පිරිමිනියක්හු විසින් එවූ කෙලෙස් පිලිබැදි කොටින් කි හසුන් පිලිගෙනෑ හසුන් දුන් තෙතෑ මාගමකට එවූ පිරිමිනියක්හට එවූ ඔවුනට එකැත්තෙන් කියන අතික් කෙතෙක්තට එවූ කියනු හෝ කියවනු හෝ⁵ කොටින් පුත ඇරු තමා කියනු එවූ අතිකකු ලවා කියවනු එවූ කල මෙ තුන් අගින් සහ වෙසෙස් වෙ.

මෙහි තුනහ නම්:— කි හසුන් පිලිගන්නෙයැ; කි තෙතව පිලිපයන්නෙයැ, පුත ඇරු අසුන් කි තෙතවදි ඇරෙජ්මෙයැ යන මෙ තුනහි. මෙහි දෙ අගින් ටුලැසි වෙ. එක් අගින් දුකුලා වෙ. හක් පේ පඬුවන් කෙරේ තුන් අගින් ටුලැසි වෙ. දෙ අගින් එක් අගින් දුකුලා වෙ.

1 සඤ්ඤා. 2 තුළුල් හෙපුල් ඇති බැවැ. 3 පඩියෙකා 4 මාගමක. 5 කියවනු 6 කි හතට ඇරු.

කලහ කොට ආලය නොපිටවුන් සමග කල ඇවැත් නැති මහසෑ මහබෝ සහ ගිලන් පැවිජ්ජන්ගේ හසුන් ගෙනැ යතුදු උච්ඡු ආදීනටද ඇවැත් නැති.

මාගම් පිරිමිනින් මිනිස් බැවැ, මාගම් පිරිමිනිහු නොපිළිබැදී බැවැ, හසුන් පිළිගත් බැවැ, ඇරැපි බැවැ, පුත ඇරැ ඇරැජු බැවැ යන මේ සසුරැතු සහ වෙසෙසෑ පසති.

සසුරැතු සහ වෙසෙස් විනිස නම්.

6. අමුදු සහ වෙසෙසෑ සුවිසි පරිජ් දතසුතු. 1 හෙ කෙසෙහි-
යන්?

මාගම් පැවිජ් කා සසග රායෙන් තෙත්ති තමා අකුආටින් යට දණින් මත්තේ කා සසග රායෙන් තෙත් පිරිමිනිහු කසින් කාහි පහරනා ඉවසා එවු තමාගේ සිරිරිත් ඔහු පහරි එවු. පරිජ් වෙ.

මේ උබහජාණු මණඩලික පරිජ් නම්.

සස්තෙහි සිටැ පරිජ් අවන් අතික් මාගම් පැවිජ්ජකගෙ පරිජ් ඇවැත් තොමො දුනැ පිළිසොසා නම් අත්තට තො කියම් දුර නිබෙම් කල නම් පරිජ් වෙ.

මේ වජ්ජවිජ්ජාදක පරිජ් නම්.

මාගම් පැවිජ් උබෙවිනි කම් කල පැවිජ්ජා ලද ගෙනැ ඔහු අනුවැ සිටැ ඤානි සතරවන කම් වදන් කියවන තාක් නොපියා කම් පරිජ් වෙ.

මේ උකඛිතනානුවතක පරිජ් නම්.

කා සසග රායෙන් තෙත් මාගම් පැවිජ් කා සසග රායෙන් තෙත් පිරිමිනිහු අත ගැනුම් ඉවසා එවු සිටුරෙහි ගැනුම් ඉවසා එවු ඔහු වැලතැ සිටි නම් එවු වැලතැ සිටැ බෙණේ නම් එවු ඉහු කි තෙතට? යේ නම් එවු තමා කරා ඔහු ජම් ඉවසා එවු ඔහු හා පිළිසන් තෙතට? වදිණම් එවු තමා සිරැරැ ඔහු කරු එලවා නම් එවු මේ අවවත් සපිරැණු සදැ පරිජ් වෙ.

මේ අට්ඨවිජ්ජික පරිජ් නම්.

මාගම් පැවිජ් ගිහි විසැටිවැ ගෙල පිළි හදි නම් පරිජ් වෙ.

මේ රුස්වා හෙලිහන්? පරිජ් නම්.

මාතු සාතක, පිතු සාතක, අරහනන සාතක, සබ්බ හෙදක, ලොඤ්ඤුප්පාදක, පණ්ඩික, උගතො බ්‍යඤ්ඤක, ඵෙය්‍ය සංවාසක,

1 හෙ කියෙහිගත්. 2 තැනට. 3 හෙලිගත්, පිළිගත්.

කිසිදු පක්ෂයක, භික්ෂුවක දුසක, තීරව්‍යාන ගත යන මේ ඵලකාලෝකය¹ අභ්‍යන්තර පුලුලෝකය. මෙහි මාතෘ සාධක නම්; තෙමේ මිනිස් වැ මිනිස් වෙත මැරුණේ යි. පිතු සාධක නම්; තෙමේ මිනිස් වැ මිනිස් පියකු මැරුණේ යි. අරභනත සාධක නම්; තෙමේ මිනිස් වැ මිනිස් රුවකු මැරුණේ යි. සංඝ සංඝක නම්; තෙමේ උපසංඝ පැවිච් වැ සමඝ සහනු බුන්තේ යි. ලොකිකුපපාදක නම්; දුගැවැ වධක සිහිත් බුදුන් සිරිතින් ලේ සෙලවුණේ යි. පණ්ඩිත නම්; නො මාගම් නොපිරිමිනි නිපුණු බිජු හැර නොපිරිමිනි කෙළෙයි. උභයොබ්‍යසංඝක නම්; මාගම් පිරිමිනි දෙහදන් ඇත්තේ යි. ඵලකාලෝක නම්; පැවිච් කෙතකුත් නුදුන් කක² ගෙනැ සෙරිසෙත් හෙරණ පැවිච් වූ ලිඛිතකෙතකයැ, ඇත්තන් විසින් හෙරණ පැවිච් කරන ලද වැ පිළිගනු; කැපකරනු ආදී මාලු පැවිච් කිය කල සංවාසකෙතකයැ; යන මේ දෙක සමඝ කල උභයකෙතකයැ යන මෙසෙයින් ඵලකාලෝකය නමින් වැදුරුම් වෙ. කිසිදු පක්ෂයක, භික්ෂුවක දුසක, තීරව්‍යාන ගත යන මේ ඵලකාලෝකය. මාලු පැවිච් සෙහි සිටි තීරව්‍යාන ගෙ ලද ගෙනැ ඔවුන්ගෙ වෙස් ගත්තේ යි. භික්ෂුවක දුසක නම්; පුලකක් මාගම් පැවිච් තුන් මඟ අතුරෙන් එක්කරා මගෙකැ මෙවුන් බිම් සෙව්ණේ යි. තීරව්‍යාන ගත නම්; තාරද ගුරුළු ආදී තීරව්‍යාන ගත යි.

මේ මාතෘ සාධකාදී ඵලකාලෝක අභ්‍යන්තර පුලුලකට හෙරණ පැවිච්ද නැති.

මොලොක් පිටු පරිච්, ලම්බි පරිච්, මියෙන් ගන්නා පරිච්, මෙරමා නිමිතැ හිඳිනා පරිච්³ යන මෙ සතර අනුලෝම පරිච් නම්. මොලොක් පිටු ඇත්තේ නමා හදන් නමා මියෙන් ගනී එවු නමා වසමහැ මෙහෙයා එවු පරිච් වෙ.

මේ මොලොක් පිටු පරිච් නම්.

දික් හදන් ඇත්තේ නමා හදන් මියෙන් ගනී එවු වසමහැ මෙහෙයා එවු පරිච් වෙ

මේ ලම්බි පරිච් නම්.

අතිකක්ෂු තීරව්‍යාන ගත එවු මලොක්ෂු ගෙ එවු හදන් පැවිච් නමා මියෙන් ගනී නම් පරිච් වෙ.

මේ මියෙන් ගන්නා පරිච් නම්.

1 අභ්‍යන්තර පුලුලකයෙයි. 2 කා. 3 පිළිගත්වනු. 4 පුලකක්. 5 පරිච් යන, පරිච් යන.

අතිකක්‍ර හිඳන්තනුෂෙ එවු නො හිඳන්තනුෂෙ එවු කමිණ්‍යවු¹ තිමිත්ති තමාගෙ වසමගින් හිඳි තම පරිජ වෙ.

මෙ මෙරමා නිමිතෑ හිඳිනා පරිජි නමි.

මෙහි කි මෙවුන් ධම් පරිජ්ජ, අසිතාදාන පරිජ්ජ, මිනිස්විකා පරිජ්ජ උතුරු මිනිස් ධම් පරිජ්ජ යන සතර හා මෙහි අනුලොම පරිජ්ජ හා මෙ සුච්ඡි පරිජ්ජ.

දැකුම් ඇසුම් සැකකිරීම් නැතියා වැ උපසපන් පැවිජ්ජක්‍ර සස්තෙන් ගැලැවියැටි සිත් ඇතියා වැ දෙළොස් රියතින් ඇතුළු වැ සිටැ මෙහි කි මාතු සාතක පිතු සාතකාදී එකුත් විසි පරිජ්ජන් අතුරෙන් එක්තරා පරිජ්ජකින් තෙමෙ සොයා එවු අතිකක්‍ර ලවා සොයවා එවු ඔහු එවිගස දත සහ වෙසෙස් වෙ. මෙහි දැකුම් නමි, තමා මසැසින් එවු දිවැසින් එවු දුටුසෙයි. ඇසුසේ නමි, තමා පිසෙවි කතින් එවු දිව සොයින්² එවු ඇසුසෙයි. සැකකිරීම් නමි තුන් වැදුරුම් වෙ. මාගමක හා පැවිජ්ජන් හා පිලිසන් තැනැ දැකැ එවු පිලිසන් තැනින් නික්මෙන්තා දැකැ එවු මොහු පරිජ්. අවන්තාහු වෙති සැක කිරීම, පිලිසන් තෙන මාගමක හා පැවිජ්ජන් හා බිණන තෙපුල් අසා එහි අනුන් ඇති බැවැ නො දැනැ මොහු පරිජ් අවන්තාහු වෙති සැකකිරීම, පැවිජ්ජන් සිරුරෙහි එවු වසන තැනින්³ එවු මල්ගද සුරා ආදී⁴ සුවද අසා මාගමක හා මොහු පරිජ් අවන්තාහු වෙති සැකකිරීම යන මෙසෙසින් සැක කිරීම්, දැකුම්, ඇසුම්, සමරවිම්⁵ විසින් තුන් වැදුරුම් වෙ. මෙහි දැකුම්, ඇසුම්, සැකකිරීම් නැතියාවැ සස්තෙන් ගැලැවියැටි සිත් ඇතියා වැ වැලිතැ සිටැ පරිජ් වතින් තෙමෙ සොයා එවු අතිකක්‍ර ලවා සොයවා එවු ඔහු එවිගස දත සහ වෙසෙස් වෙ. සහ වෙසෙසින් සෙවුව පවිති වෙ. ටුලැසි පවිති⁶ පිලිදෙස්ති දුකුලා දුබැසියෙන් සොයා නමි දුකුලා වෙ. මෙහි පරිජ් ආදී සත් ඇවැත් කඳින් හවනු නිසා සොයා නමි පවිති වෙ. දැකුම් ඇසුම් සැකකිරීම් ඇතියාකටද, උමතු ආදීනටද ඇවැත් නැති. තමා විසින් සොයන පැවිජ්ජා මහලු පැවිජ්ජා යන වැවහරු ඇති බැවැ, ඔහු නො පිරිසුදුවද⁸ පිරිසුදු යන සඤ්ඤ⁹ ඇති බැවැ, දැකුම් ඇසුම් සැකකිරීම් නැතියා වැ පරිජ් වතින් සෙවු බැබැ, සස්තෙන් ඔහු ගැලැවියැටි බැවැ, ඔහු එවිගස දත් බැවැ යන මෙ අමුළු සහ වෙසෙසැ පසගි.

අමුළු සහ වෙසෙසස් විනිස නිමි.

1 කමමඤ්ඤවු. 2 දිවසොධසින්, දිවසොතසෙන්. 3 වසන තැන්හි. 4 මල්ගදසුර ආදිය. 5 සැමරුම්. 6 පවිති වගින්. 7 වැවහර. 8 පිරිසුදු වුවද. 9 සඤ්ඤ.

7. උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛු සස්තෙන් ගැලැවියැටි සිත් ඇතියා මැ පරිජ් අවදනා අතික් කැතෘක්ඛු දුකැ තො කැතෘයෙහි පරිජ් අවත්තෙහි මෙ කැත ලෙසින් වැලුතැ සිටැ පරිජ් වතින් තෙමෙ සොයා එවු අනුත් ලවා සොයවා එවු ඔහු එවිගස දත සහ වෙසෙස් වෙ.

මෙහි ලෙස් නමි:— දූ2 නම් ගොත් ලිගු ඇවැත් පා සිවුරු වත්තෙරැත් ඇදුරැතෙරැත් සෙතසුත් ලෙස යන මෙ දස ලෙසි. මෙහි එක්තරා ලෙසකිනුදු සෙවුව සහ වෙසෙස් වෙ.

අසැසැහැනිය සහ වෙසෙස් විනිස නිමි.

සහ වෙසෙස් ඇවැදු3 මා අවත්තේ සහ වෙසෙසකැසි දුනැ එවු මේ කික් සහනව තොවටි දුනැ එවු මොහු අපව ගොරොක්ඛසි එවු නැඟසි එවු නො ඇරොජා පිළිසොයන සිතින්4 අනතරුයක් තැති වැ අරුණු තැගුව ඇවැත් පිළිසෙව්වා වෙ. දුකුලා ඇවැතුදු වෙ. මෙ මා කලු වරද සහ වෙසෙස් වෙ හොසි5 නො වෙ හොසි එවු අතික් ඇවැතෙක් වෙ හොසි එවු ඇවැත් තැති යන සසැසැ ඇතියා වැ එවු ඇරොජ්ඣ6 යුතු කෙතකුත් නො ලදින් එවු අනතරුයෙකින් එවු නො ඇරජුව ඇවැත් පිළිසෙව්වා නො වෙ.

“කිකබ්භත කාලතො පට්ඨාය පකඨට්ඨානෙ තිට්ඨති” යු බැවින් සහ වෙසෙසව පිළියම් කෙරෙමින් සිටැ නො නිපත් සදැ මියත් එ මුල්තෙන් සහව මොකව බැහැ6 තැති. වත් තුබු සදැ පොහො පවුරුණව බහක් තොද ඇති—

සත් සහ වෙසෙස් විනිස නිමි.

1. නො ඉටු නොවිකැපු නොකල්7 සිවුරැ දස දවසක් ඉකුම්වා නම් නිසැයි8 වෙ, මෙකි ඉටත් දෙවැදුරුම් වෙ. කසින් ඉටිම් නෙපුලෙන් ඉටිම්. කසින් ඉටිම් නමි:— පොරණ9 සහල “ඉමං සබ්බාපිං පච්චුඨිරුම්” සි පසුදුරු අලුත් සහල අතින් ගෙනැ මදක් සොලවා “ඉමං සබ්බාපිං අධිට්ඨාම්” සි සිතින් සිතන්නෙ. “ඉමං උත්තරු සබ්බං”— “ඉමං අනතරවාසකං පච්චුද්ධිරුම්” සි පොරණ9 සිවුරැ පසුදුරු අලුත් සිවුරැ අතින් ගෙනැ මදක් සොලවා— “ඉමං උත්තරු සබ්බං”— ඉමං අනතරවාසකං අධිට්ඨාම්” සි වෙන වෙන මැ සිතින් ඉටන්නෙ.

මේ කසින් ඉටන සේසි.

1 අවජනා. 2 දුලෙස්. 3 අවද. 4 මසින්. 5 සහ වෙසෙස් හෝ වෙසි. 6 බහයක්. 7 නොකල්හි 8 නිසහි. 9 පොරනා, පොරෝනා.

තෙපුලෙන් ඉවත සදා සිවුරු අත් පසාවුව “ඉමං සංසාරිං” “ඉමං උත්තරා සංඝං” - ඉමං අත්තරවාසකං අධිට්ඨාමි” යි වෙත වෙත විසිබේ කොට ඉටන්තෙ. සිවුරු දෙදොස් රියනින් දුරු වුව - “එතං සංසාරිං” “එතං උත්තරාසංඝං” “එතං අත්තර වාසකං” යි විසිබේ කොටින් ඉටන්තෙ.

මේ තුන් සිවුරු ඉවත සේ යි.

පිරිකරසොලු තමින් ඉවා තුබු පිළිගෙනා කල සිවුරු තුන් සිවුරු තමින් ඉවියැවි වුව පසුදුරු පමණින් යුත් සිවුරු “ඉමං සංසාරිං අධිට්ඨාමි” යනාදි විසින් ඉටන්තෙ. මෙහි පමණ තමි:— සහල උතුරු සහලවද යටත් පිරිසෙසින් දිග මිටිපස් රියන් පුළුල මිටි තුන් රියන්, උඩත් පිරිසෙසින් බුදුන් සිවුරට උනු වැ වටි. අතුරු වසා සිවුරට දිග මිටි පස් රියන් පුළුල දෙරියන් වියත්, දෙරියනුදු¹ වටි. මෙකී පමණින් උනු වුව අධික වුව පිරිකර— සොලු තමින් ඉටන්තෙ. පිරිකර සොලු තමින් ඉවත සදා අතින් ගෙනා මදක් සොලවා එකක් වුව “ඉමං විවරං පරිකාර වොලං අධිට්ඨාමි” යි සිතීන් සිතන්තෙ. බොහො වුව — “ඉමානි විවරානි පරිකාර වොලානි අධිට්ඨාමි” යි සිතීන් ඉටන්තෙ. තෙපුලෙන් ඉවත සදා අත්පසා වුව- “ඉමං විවරං පරිකාර වොලං අධිට්ඨාමි” යි විසිබේ කොටින් ඉටන්තෙ. බොහො වුව “ඉමානි” යි ඉටන්තෙ. දුර එක් සිවුරක් වුව “එතං” යි ඉටන්තෙ. බොහො වුව- “එතානි විවරානි පරිකාර වොලානි අධිට්ඨාමි” යි විසිබේ කොටා ඉටන්තෙ. තුන් සිවුරු වුව පරිගොල නිසා පිරිකර සොලු තමින් ඉටන්තෙ. එබැවින් පිරිකර සොලු තමින් ඉටු සිවුරු ඇත්තනු² දුවණ³ සමාදන් කල තෙ සිවිරි තම වෙ. සිවුරු කී පමණින් උනු වැ මැද සිල් වුව අත් පසින් වියො වැ අරුණු නැගුව වරද නැති. දූ විසින් සසිවුරි — කොමු මුවා සිවුරු, කපුමුවා සිවුරු, තිහිරි මුවා සිවුරු, පලස් මුවා සිවුරු, සැණ මුවා සිවුරු, කොමු ආදි මුසු කොට කල සිවුරු යි. පටදු නිර්මතදු දෙවොඩහදු අනුලොම සිවුරු. වඩු රියනින් දිග රියන් පුළුලයෙන්⁵ වියත් කඩ පත්ති පෙරහන් ආදි පිරිකරසොලු තමින් ඉවියැ යුතු. රියනින් වියනින්⁶ උනු වූ කඩ ආදිදු කන්වසින්. බිසි කොදු හිදෙළුපට පවුරු සෙතසුන් සිවුරු දන් දෙන්නට පුදන්නට තුබු පිළි කො ඉටුව වරද නැති. අතිකක් හට දීමෙන් අතිකකු විස්- වසින් ගැන්මෙන් අසිදා ගැන්මෙන් කළුරිය කිරීමෙන් ලිඟු පෙරැලීමෙන් පසුදිරීමෙන් ගිහිවීමෙන්⁷ සිව් පසකීමෙනුදු⁸

1 දෙරියනිදු. 2 ඇත්තනු. 3 දු අග, අංග සමාදන් කල 4 නොතුදු. 5 පුලුල. 6 රියනින් 7 මාගමි පැවිජ්ජ ගිහිවීමෙන් 8 පැවිජ්ජත් සිව් පස්විකුමෙනුදු 9

ඉවත් බිඳේ. හෙ සිවුරු නමින් ඉටු තුන් සිවුරු දිගින්, විෂතින් ඇතුළු සහල උතුරු සහල සිවුරු පුළුලයේ² අටගුලෙන් ඇතුළු අතුරු වසා සිවුරු දිග විෂතින් පුළුලයේ² සතර අගුලෙන් ඇතුළත³ සිල්නිඳු ඉවත් බිඳේ.

මෙහි සිල් නම්; පුලුහිලි නියපිටු සා අතුරේ හු නැති සිල්. පමණින් යුත් පසක් අතින් ගෙන මඳක් සොලවා- “ඉමා පතනං අධිට්ඨාමි” යි සිතින් සිතන්නේයි.

මේ කසින් ඉවත සේ යි.

දෙලොස් රිෂතින් වැලඟා තුබූ පසක් අතින් ගෙනගෙන “ඉමං පතනං අධිට්ඨාමි” යි විසිබේ කොපින් ඉවත්තෙ. දුරු වුව- “එතං පතනං” යි ඉවත්තෙ.

**මේ විසිබේ ගොවිත් ඉවත සේ යි.
ඉවත විධි නිමි.**

විකපුත්ත නම්:-- විකපුත්ත දන්තා පැවිජ් කෙනෙක්තට මෑ නොඉටු එක් සිවුරක් වුව- “ඉමං චිවරං තුඤ්ඤං විකපෙපමි” යි විකපත්තෙ. මෙසේ විකපුත්ත සිවුරු නොඉටු තබන් ඇවැත් නැති. පරිභොග කරන් අන්තට දෙත් ඉවත් නොවටී. විකපත ලද පැවිජ්ජන් විසින් “මඤ්ඤං සත්තකං පරිභුඤ්ජෙතිවා විඤ්ජෙතිවා ඥාප්පවංසං කරොති” යි මෙසේ පසුදුල සඳා පරිභොග ආදී වටී. නො පසුදුල සඳා පරිභොග කරන් පවිති වේ. නො පසුදුල විස්වසින් පරිභොග ආදී කරන් වටී. බොහෝ වුව- “ඉමාති” යි විකපත්තෙ. දුරුවුව- “එතං”- “එතානි චිවරානි” යි විකපත්තෙ. පසුදුරන්හුදු බොහෝවුව- “මඤ්ඤං සත්තකානි පරිභුඤ්ජෙතිවා විඤ්ජෙතිවා යතාදි විසින් පසුදුරන්තෙ. පඥාද මෙවෑ නියමි. “ඉමං පතනං විකපෙපමි” යතාදි නම් මතු තොර.

විකපන විධි නිමි.

වස් මස මැදි පොහොසින් හිල් මස මැදි පොහොසි දක්වා මේ මසක් දවස කිලින්⁵ නො අතුල වෙහෙර සිවුරට කලී. සෙසු එකොලොස් මස් නො කලී. කිලින් අතුල හිමන් සාරමස්ලා මේ පස් මස සිවුරට කලී. සෙසු සත් මස නො කලී. මේ කොකල්හි උපන් සිවුරු ලද දවස් එකැයි ගැණැ දස දවසක් ඉකුමවා එකොලොස්වන අරුණු නැගුව නිසැගි⁶ වේ.

1 දිගය. 2 පුළුලයෙන්. 3 ඇතුලත්. 4 විකපු. 5 කෙලින්. 6 නිසගි.

කල්හිදු සහනට ද අයල් සිවුරු තමන් උපත්තෙයිද ගණ
සතු පුලුල් සතු නැ පැවැරුවත් කෙරෙත් ලද්දෙයිද පසුල් විසින්
ලද්දෙයිද දස දවසක් ඉකුම් වුව නිසැයි1 වෙ.

නිසැයිවූ1 සිවුරු පැළිච් කෙනෙක්තව “ඉදං මෙ ගතො
විවරං දසාභාතිකකතාං නිසසග්ගියං ඉමාංභං ආයසමතො
නිසසජාමි.” යි නිසජා2 ඇවැත් දෙසන්නෙ. මෙසේ නිසජු3
සිවුරු— “ඉමං විවරං ආයසමතො දමමි.” යි හිමියහට4 මැ දියැ
සුත්තේයි. ‘මට දුන්නෙ යැ’ යි සකසඤ්ඤායෙන් නො දේ තම
දුකුලා වෙ.

සක සඤ්ඤා නැතියා වැ ලෙසින් ගනී තම දෙදෙනා ධුර-
නිබෙවින් බඹු තුබු සෙසින් 5පරිච් ආදී ඇවැත් වෙ. නිසැයි වුව
නොනිසජා පරිභාග කෙරේ තම දුකුලා වෙ.

ඇතුළු දස දවස අත්තට නිසජුව7 අනුත් විස්වසන්
ගන්නටද ඉටුව විකැපුව ඇවැත් නැති. උමතු ආදීතටද ඇවැත්
නැති.

2. සහහු විසින් ගිලන් පැවිච්චතට8 තුන් සිවුරෙන් විශෝවැ
විසුව වරද නැතියි දුන් සම්මුති නැතියා වැ කිලින්9 නො අතුල
නො කලැහි ගත් එනොලොස් මස එවු කිලින් අතුල නො කල් වූ
සත් මස එවු තුන් සිවුරෙන් සිවුරකුද අත් පසින් විශෝ වැ එක්
ඇරුණකුද ඉකුම් වුව නිසැයි 10 වෙ.

මෙහි අත්පස් තම යෙල දෙරියනී. එක් පුලුලක්හුගෙ සෙත-
සුන් විතමි වටාලු වැට පවුරු ආදී පිරිබෙවි ඇත්තමි ඇතුළු
සෙතස්තේ11 සිවුරු තබා කැමැති ගෙනෙකැ12 දවස් ලත් වරි.
පිරිබෙවි නැති වුව සිවුරු තුබු ගැබැ හෝ විසියැ සුත්තේයි.
ගබ්හි13 දෙරියන් විසන් අත්පස්හි හෝ විසියැ සුත්තේයි. නො
එක් පුලුලන්ගෙ සෙතසුන් වුව පිරිබෙව්ද ඇග සිවුරු තුබු
ගබ්හි13 එවු ගබ් දෙරියන් විසන් අත්පස්හි එවු සඵ සාධාරණ14
දෙර මුල්ලෙහි එවු දෙර අත්පස්හි එවු විසියැ සුත්තේයි. පිරිබෙවි
නැත සිවුරු තුබු ගබ්හි13 එවු ගබ් අත්පස්හි එවු විසියැ සුත්තේයි.

මේ ගැමින්15 බැහැර සෙනස්තේ විනිසයැ.

1 නිසති 2 නිසද. 3 නිසද. 4 හිමියාහට. 5 පරිච් ඇවැත්වෙ. 6 නිසති සිවුරු.
7 නිසදුව. 8 පැවිච්චත. 9 කෙලින්. 10 නිසතිවෙ. 11 සෙතස්තෙහි. 12 තො
13 ගැබ්හි. 14 සඵසාධාරණ. 15 ගැබ්හි.

සෙතසුන් අත්පස් කරනු ඇත්ගමිනි¹ මිසැ ගැමිත්² බැහැර නොලැබේ. අරුණු නැගෙන³ විගස සිවුරු⁴ අත්පස නොකට ගෙන්⁵ පසුදුරා අල්ලේ ඉවාගන්තේ වටි. නිසැගි වුව “ඉදමෙම ගනනා විවරං රතනිං ජපවුත්තං අඤ්ඤානු භික්ඛු සම්මුතියා නිසසගනියං ඉමාහං ආයසමතො නිසසජාමි” යි නිසජා⁶ ඇවැත් දෙසන්නේයි.

3. දෙමා පියන් ආදී තැගන් හා සියලේ නැ කම් තැති උගනනා සසගි උපසපන් මාගම් පැවිජ්ජ ලවා එක්වටෙක්කිදු පරිගොග කල රුදු පොරණ සිවුරු දෙවා නම් රදන් කරවා නම කොලවා නම් නිසැගි පවිති වෙ. දෙවනු ආදී දෙක්⁷ කැරුවුව නිසැග්ගක් හා දුකුලා වෙ. දෙවනු ආදී තුනක් කැරුවුව නිසැග්ගක් හා දෙ දුකුලෙක් වෙ. “ඉදං මෙ ගනනා පුරුණ විවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුතියා ධොවාපිතං නිසසගනියං ඉමාහං ආයසමතො නිසසජාමි” යි නිසජා ඇවැත් දෙසන්නේ.

4. රටනි සලකුණු ඇති නො තැ මාගම් පැවිජ්ජ අතින් රටත් පිරිසෙසින් ඉටන් පොහොනා සිවුරක් අරළ පකක් මාත්‍රා⁸ නොදී ගනි නම් නිසැගි වෙ. අනුපසපනක්නු අත්හි දී එවුවා එවු ඇ බැහැර පිවා පසුල් අඤ්ඤායෙන්⁹ එවු කිසි වතක් දී එවු දෙමි යන ආහොග ඇතියාවැ එවු විස්වසින් තච්ඤාලී කොටින් එවු ගනි නම් ඇවැත් නැති. “ඉදමෙම ගනනා විවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුතියා ගත්තො පටිගගහිතං අඤ්ඤානු පාරිවට්ටකා නිසසගනියං ඉමාහං ආයසමතො නිසසජාමි.” යි නිසජා ඇවැත් දෙසන්නේ.

5. පස් සහධාමියන් තබා නො තැ නො පැවැරැ ගිනි මිනිසක්නු අසුන් සිවිරි තට සිවිරි නොවැ අරවා ගනිනම් නිසැගි වෙ. අසුන් සිවිරි වැ හෝ තට සිවිරිවැ හෝ කදකා පොරෝනා මාත්‍රායක් අරවාගන ඇවැත් නැති. නිසජත සදා— “ඉදමෙම ගනනා විවරං අඤ්ඤාතිකං ගහපතිකං අඤ්ඤානු සමයා විඤ්ඤාපිතං නිසසගනියං ඉමාහං ආයසමතො නිසසජාමි” යි නිසජා ඇවැත් දෙසන්නේ. අනිකක්නු තකා විතවත් එවු තමා තැ පැවැරැවන් එවු ඔහු තැ පැවැරැවන් එවු විතවත් ඇවැත් නැති.

1 ඇත්ගමිනි. 2 ගැමිත්. 3 නගන. 4 සිවුර. 5 නොකොට හොත්. 6 නිසද. 7 දෙකක්. 8 අරළ කඩක් මාත්‍රක්. 9 පසුල් අඤ්ඤායෙන්.

6. රන් රිදී මසු කහවණුනි එක්තරා වතක් කිහිවක්හු¹ තමනට තකා දෙනු ලබන්නා² තෙමෙහි එවු තමනට තකා අතිකකු ලවා ගත්වා එවු හමියමේ එවු පරිවිලියෙහි එවු තුටුටාක් මෙ තොපට දෙමි සි කියන ලද්දු තොවටි තොකියා සිකිත් ඉවසා එවු ගත කියැහි වෙ. ගතැටි වැ ද මෙ තොවටි සි කියා නම් වරද නැති. නො ගතැටිවැ මෙ තො වටි තො කියා නම් වරද නැති. රන් රිදී මසු කහවණුනි යමක් යමක් ගත වත් ගණතින් නිසැහි වෙ. නිසදන සදා— “අහමහනො රුපියං පටිග්ගහසිං ඉදං මෙ නියසග්ගියං ඉමාහං සබ්බසස නියසජාමි” සි මෙහෙ සහ මැද මෙ නිසජා පැවිච් කෙතකුත් කෙරේ ඇවැත් දෙසක්නෙ.

මුහු මැණික් වෙරළ මිණි රන් තසු කම් කල සක් සල පබළු රත් මිණි විරිවත් මිණි ගැල් ආදී ගැමි බසකදු දක් දැසි ගෙරි සරක් ආදී මෙ දුකුලාවත් තමනට ගනී නම් දුකුලා වෙ. මෙ දුකුලාවකුදු කැල කී රන් ආදී නිසැහි වතුද අතික් පුඉල් සහ ගණ මහ සැ නවාමවද තකා ගනී නම් දුකුලා වෙ. නිසැහි වත් දුකුලාවත් මහසැයට තවාමවද දෙමි සි කිව පිලිබෙවි කො කොට ඇරුම් ආදීතට මොහු මෙසේ කියති කියත් වටි. රන් රිදී ආදී වත් මොහු ගත්තසි කුකුස් කරන අරම් ආදීතැන පියා ගියා හිමියනට දෙමි ගෙනැ තබත් වටි. උමතු ආදී තටත් වරද නැති. නිසැහි වතින් උපන් රැක්සේ වලල්ලෙහිපු එ පිලිගත් පැවිච් හිදී තම දුකුලා වෙ.

7. රන් රිදී මසු කහවණු යන මෙ නිසැහි වතින් නිසැහි වත් එවු දුකුලාවත්⁵ එවු කැපවත් එවු බැවහර⁶ කල නිසැහි වෙ. මෙහි කැපවත් නම්; සාල් උදු මුඟු සිහිවැල්⁷ කපු ආදීයි. දුකුලා වතින් කැප වතින් නිසැහිවත් බැවහර⁶ කල නිසැහි වෙ. දුකුලා වතින් දුකුලාවත් එවු කැපවත් එවු බැවහර⁶ කල දුකුලා වෙ. කැපවතින් දුකුලාවත් බැවහර කල දුකුලා වෙ. කැප වතින් කැපවත්⁸ බැවහර⁶ මත්තෙහි සිබහෙහි කියනු ලැබෙ. මෙහි සිබහෙහි කියෙ පස් නියග්ගක් හා තුන් දුකුලාවක් වෙ. “අහං භානතු කාතපසකාරකං රුපිය සංචොභාරං සමාපජ්ජිං ඉදලෙමි හනො නියසග්ගියං ඉමාහං සබ්බසස නියසජාමි” සි සහ මැද මෙ මෙහෙ නිසජා පැවිච් කෙතකුත් කෙරේ ඇවැත් දෙසක්නෙයි. මෙ සිබහෙහි සෙසු විනිස අනතුරු සිබහෙහි කී සෙසින් දක්නෙ.

1 කිහිවක්හු, කහිතක්හු. 2 දෙන්නා 3 මහසැ නවාමව. 4 රන් රිදී පිලිගත් 5 දුකුලාවතින් දුකුලාවත්. 6 බැවහර, වැවහර. 7 පිහිවැල්. 8 කැපවතින් කැපවත් දුකුලාවත් බැවහර කල දුකුලාවෙ.

8. පස් සහධාමියන් හා මිසැ දෙමාපියන්ගේ කැපවනකුදු තමාගේ කැපවතින් මේ ගෙනැ මේ දෙවසි බැවහරු1 තොටැ ගනී නම් නිසැටිවේ මේ ගෙනැ මේ බිදු මේකා මේ දෙ මේ කර මේ ගෙනෙයි කියා ගෙන්වනුද ආදී කෙරෙ නම් නිසැටිවේ. මේ අපට ගෙනැ දෙයි අතිකක්හු ලවා බැවහර කරවා එවු අපගෙ වත් ඇති ඇපි නෙලෙ කැමැත්තමිහයි කිසදැ මෙරමා දුන්? වනක් ගනී එවු තෙමේ මිල නොකොට මෙරමා කල මිලයෙන් ගනී එවු මේ කුමක් අත්ගි අග පුළුවුසි එවු ඇවැත් නැති. නිසර්ත සදැ— “අතං භනෙත නානාපපකාරකං කායදිකකායං සමාපජ්ජිං ඉදුමෙම නිසසගගියං ඉමාහං ආයසමතො නිසසජාමි” යි පැවිජ් කෙනෙක්-කට4 නිසජා ඇවැත් දෙසත්තෙ. පස් සහධාමියන් හා කැපවතින් බැවහරු1 කලාගටද, උමතු ආදීතටද ඇවැත් නැති

9. නො ඉටු නො විකැපු පමණින් යුත් පා ලද දවස් එකැයි ගැණැ දස දවසක් ඉකුම්වා එකොලොස්වන අරුණු නභා නම් නිසැටි පවිති වේ නිසර්ත සදැ— “අයං මෙ භනෙත පනතො දසාභාතිකතනෙතො නිසසගගියො ඉමාහං ආයසමතො නිසසජාමි” යි පැවිජ් කෙනෙක්තට4 නිසජා ඇවැත් දෙසත්තෙ.

මෙහි පමණින් යුත් පා නම්— මොතට්ට් සුදුසකාට පැහැසි නොකඩ පරණ හැල් සැල් මිගඩ නැලියන් දෙ නැලියෙක් ගෙනැ නො උයාලා නොවිලිකුන් නො කැටිවු නියභා පක් කොද කැකුළු සුදුසු වු සවක් බහුදු, මේ බත්6 සතර කොටසින් කොටසක් පමණ අතින් ගෙනැ යා හැකි ඉගුනුජු අවසන් පිඬු දක්වා පිඩට සැගෙන7 මස්මකාදි බ්‍යඤ්ඤා පයෙකැ8 එවා හිරටක් හෝ හුයක් හෝ ගෙනැ මුළුච්චින් ගහන සදැ හිරට නොපහරී නම් මේ උකටහි උකට පා නම්. පහරී නම් උකට පා නම්. හිරටින් ඉතිරිවැ තිබියේ9 නම් උකටෙහි ඔවුපා නම්. මෙකී තාක් බත් සුප ව්‍යඤ්ඤා සමහරක් ගෙනැ පයෙකැ8 ලා හිරටක් හෝ හුයක් හෝ ගෙනැ මුළුච්චින් ගහන සදැ හිරට නො පහරී නම් මෙ මැදුමෙහි උකටපා නම්. පහරී නම් මැදුම් පා නම්10 ඉතිරි වැ තිබියේ නම් මැදුමෙහි ඔවු පා නම්. මැදුම් පයට කී තාක් බත් සුප ව්‍යඤ්ඤා සමහරක් ගෙනැ පයෙකැ8 ලා හිරටක් ගෙනැ මුළුච්චින්11 ගහන සදැ හිරට නො පහරී නම් ඔවුගෙහි උකට පා නම්. පහරී නම්

1 බැවහර 2 මේගෙනෙයි කියා එවු මේ ගෙන්වනු. 3 හුදුන්. 4 කෙනකුන්ට 5 නොනොවට 6 බත් 7 සතෙත, සැතෙත 8 පයක 9 තුඩුගෙ 10 මැදුම්පායි 11 මොච්චින්

ඔවු පා නම්. ඉතිරි වෑ තිබියේ නම් ඔවුයෙහි ඔවු පා නම්. මේ නව පැර උකට්ති උකට පානා ඔවුයෙහි ඉවුපා හා මේ දෙපය තබා සෙසු සත් පය පමණක් යුත් ඉටත් පොහොසා පායි. මෙහි මගධ නැලි නම් මැදුම පිරිමිනියක්හු අතින් අව පතක් ගන්නා නැලිය යි.

සිව් නගා පක් පයක් ලදින් තමා කෙරෙ ඇති පොරණ පා පසුදුරා දස දවසක් නො ඉකුම්වා ඉටත්තෙයි. පදපා ඉටත් නොවටී. පය හේ¹ කරම්හයි පියන්² නොවටී. පය වුවවිටින් යට දෙ අඟුලෙන් ඔබ්බේ එක් තණ ඔලක්³ නික්මෙන සිදුරෙකිනිදු යට සිවුරු සිවයෙහි කියු අතිකක්හට දීමෙන් යන අදි අව කරුණෙහිජු⁴ පය ඉටත් බියද. බදුලු ආදිනෙන් පැසිලි හැසවා නැවැතා ඉටාගන්නේ. ඉටන විකපන විධි සිවුරු සිවයෙහි කී සෙයින් මැ දත්තේ.

10. උනු පස් බාත් ඉටත් පොහොසා පා ඇතියා වෑ නො නැ නො පැවැරු ගිහි මිනිසුන් අයක් පයක් විතවා ගත කියා පවිති වේ. මෙහි උනු පස්බාත් පා නම්:— මුවවිටින් යට වඩු අඟුලෙන් දසඟුලෙන් උනු වෑ බුත් පා යි. තත් තත් තෙත බුන දෙදෙ අඟුල එකී එකී බාත් බැවින් ගැණැ ගන්නේ. පස්බාත් එවු අසිරු පස් බාත් එවු ඇතිවු පා බදුළු ආදිනෙන් තර කලද දුක් පරිහොග කරත් එවු අතෙක් පයක් විතවාගනුත් එවු වටී. යපා වුව බොහො ගෙඩි හෙළවද සන්තිධි නො සිටී නම් අතික් පයක් විතවා ගනුත් නොවටී. සන්තිධි නොසිටිනාක් නො කව හැකි වුව අතික් පයක් විතවා ගනුත් වටී. උනු පස් බාත් පා ඇතියා වෑ එවු අමිස් නොසිටිනා පා ඇතියා වෑ එවු විතවා ගත් පා සහ මැදැ⁶ නිසැජ්‍ය යුත්තේ යි. නිසජ්‍ය පැවිජ්ජත් මිෂැ යටත් පිරිසෙයින් සතර⁷ පැවිජ් කෙනකුත් තමන් තමන් පරිහොග කරන පා හෙතැ මළවට කැඟී අත්පස් නො පියා හිදිනේ. පා විතවා ගත් පැවිජ්ජත් විසින්— “අයමෙම භෞත පතො උත පසුබු බකිනෙත පතොත වෙනා පිනො නිසසග්ගියො ඉමාභං සබ්බසා නිසසජාමි. යි- නිසැජ්‍යැ යුත්තේ යි. ඉක්බිති. ඡන්ද දෙස මොහ භයාගති කොයන⁸ ගැනවු නො ගැන්වුවා ජන්නා පැවිජ් කෙනකුත්:—

1 හෙතු 2 පිසිත් 3 තණ හුලක් 4 අවකුරු නිජා. 5 විතවා ගති නම් 6 මැදමැ 7 සතර පස් 8 නොබු

“සුඤ්ඤාන මෙ භවන්ත සංවේදනා යදී සංවේදනා පහතකලලං සංවේදනා ඉන්ද්‍රියානාමං භික්ඛුං පහත ගාභාපකං සමමනනායස එසා ඤානති. සුඤ්ඤාන මෙ භවන්ත සංවේදනා ඉන්ද්‍රියානාමං භික්ඛුං පහත භාග්‍යාපකං සමමනනාති යසංභංගමනො ඛමති ඉන්ද්‍රියානාමසං භික්ඛුනො පහතභාග්‍යාපකසං සමමති සො තුණ්හසං යසං භවති මති සො භාගෙයස. සමමනො සංවේදන ඉන්ද්‍රියානොමො භික්ඛු පහත භාග්‍යාපකො ඛමති සංවේදනා තසමො තුණ්හි එවමොහං ධාරයාමි” යි සමජනෙ. මෙහි,— “ඉන්ද්‍රියානාමං” යනාදී තත්ති ඒ ඒ පැවිජ්ජන් තම් කියා යොජන්තෙ.

මෙසේ සැමැජ් පැවිජ්ජන් සහ මැද නිසජ්ජ පය ගෙනෑ හංතෙර පැවිජ්ජනව පයැ ඇති ගුණ කියා ගන්වන්තෙ. ගත ඕවුන්ගෙ පය ගෙනෑ නො ගත එ මැ පය ගෙනෑ ඉක්බිති පැවිජ්ජනව පයැ ඇති ගුණ කියා ගන්වන්තෙ. මෙසෙයින් හැම දෙනා ගන්වා කෙලවර ලද පා ගෙනෑ මෙ පා බිදෙනතාක් තොප පරිභොග කටයුතුයැයි නිසජ්ජ පැවිජ්ජනව දියැ යුත්තෙ. මව්වට කැති බික් සහ නපුරු පාදී මනාපා ගතැවි වැ නපුරු පා ගෙනෑ යෙක් නමුදු ඕහු කෙරෙහි අනුකම්පයෙන් නො ගනී කමුජ්ජ දුකුලා වෙ. අපිසින් නො ගත වරද කැති.

පා නිසජ්ජ පැවිජ් සහ පා නිසජා සහිත් ලද පා දුපාරිභොග කෙරෙ එවු තසන්තව කිසි තත්ති තමා එවු අන්තව දේ එවු දුකුලා වෙ. අන්හු අතික් පයක් දී එපය ගනින් තම් වරද කැති.

11. වැලැදියැ යුතු ගිතෙල් මී වෙඹුරු¹ තෙල් සකුරු පිළිගන්වා ගෙනෑ සත් දවසක් ඉකුම්වා තම් නිසැහි පවිති වෙ. මෙහි වැලැදියැ යුත්තේ තම් ගිතෙල් ආදී උග්හු පිළිග්හු² නොවුයේයි. පිළිගත යුතු වතක් නො පිළිගත් බව දනෑ දනෑ තහා ගත මෙ උග්හු තම්. බීමැ බහා තබයිජ්ජ නො බහා තබයිජ්ජ තැවැතෑ එපිළිගන්වා ගනී තම් මෙ පිළිග්හු තම්. මෙකී සෙසින් උග්හු පිළිග්හු² වූ ගිතෙල් ආදී පිළිගන්වා ගත් සත් දවසක් ඉකුම් වුව නිසැහි නොවෙ වලදත් තොවටි. සිරුරු ගහන ආදී බැහැර පරිභොග වටි. මස් නොවැරූ සතුන්ගෙ වෙඹුරුදු ගිතෙලුදු නිසැහි එක්වෙ. සෙසු වෙඹුරුදු ගිතෙලුදු දුකුලාවත් වෙ. තල තෙල් මී තෙල් එඹුරු³ තෙල්. සිද්දතු⁴ තෙල් වසා තෙල් නිසැහිවත්වෙ. සෙසු තෙල් දුකුලාවත් වෙ. කණ්වේ මැස්සහ දඹු එල් බෑ මැස්සහ මහ බමර⁵ මැස්සහ මිහි⁶ මැස්සහ යන මෙතෙක් දෙනා විසින් ඔක් මී

1 වෙඹරු 2 උග්හු- පිළිග්හු, උග්හු-පිළිග්හු. 3 එරුඹු 4 සිද්ධතු 5 බමරු

නිසැගිවත් වෙ. සෙසු මි දුකුලාවත් වෙ. පක් නොපක් උක්රස නිසැගිවත් වෙ. සිහිල් දියෙ මිප් ලා තබා නොමැඩා පරතාගත්¹ මිප් දුකුලාවත් වෙ ගිතෙල් ආදි² සතැවු කැලිවත් පිලිගැන්වූ දවස් එකැසි ගැණැසත් දවසක් ඉකුම්වා අඳවන අරැණු නැගුව නිසැගි පවිති වෙ. නිසප්ත සද— “ඉදමෙම හනනා හෙසප්ජං සතතාගා- තිකකහනං නිසගති³ං ඉමාහං ආයසමතො නිසාජාමි” යි පැවිජ් කෙතෙක්තව නිසජා ඇවැත් දෙසත්තෙ. නිසජා ලද බෙහෙද් සති ඇතුළු බැහැර සිරැරැ පරිභොගයට නොවිටි. වැටුප් පනන් ආදියට එවු අනුපසපනක්තව දෙනු එවු වටි. සති අහතුරෙහි⁴ සුඛ සිතින් උපසපන් පැවිජ් කෙතෙක්තව නිසජුව පිලිගත් සත් දවස් ඉකුත⁴ නිසැගිපු ඇවැතුදු නො වෙ. දෙදෙනතවද වලදත් නො වටි. සෙසු හැම පරිභොගයට වටි. සති අහතුරෙහි⁵ අනුපස පනක්තව සුඛ සිතින් පියා ලද්දෙ නැවැත සතියකට වටි.

කිරි දිහි උක් දඹු තල එවු පෙරවරැ පැවිජ්ජො පිලිගන්වා ගෙනැ වෙඹුරැ ගිතෙල් සකුරැ තෙල් කොලෝ තම් පස්වරැ පවා⁵ වලදත් නොවටි. එදවස් පෙරවරැ තිරාමිස වැ මේ⁶ වටි. තුමුහු ගිතිසැ නොපිසැ කොලො තම් එදවස් පෙරවරැ සාමිසවැසිදු වටි. කිරි එවු උක් දඹු ආදි එවු යවිකැලිවත් පස්වරැ පිලිගන්වා ගෙනැ කලු වෙඹුරැ සකුරැ ආදි නොවටි. අනුපසපනක්ත හිගුරැ ආදි යවිදිවි කැලි මුසු කොටැ පෙළැ උක් රස නිරුමිස වැ සත් දවසක් වටි. ලුණු මිරිස් ආදි යවිදිවි⁷ කැලි මුසු කොටැ මැහි දඹපැනු ආදි පස්වරැ වටි. අනුපසපනක්ත කිරි⁸ ආදි යවිකි යවිදිවි⁷ කැලිවත් ලා තෙල් පක්තූ තම් එහි කහා ගොවටි. තෙල් වටි. බෙහෙත් අඹියෙහි වලස් තෙල් හුරැ තෙල් ආදි කැමැති තෙලක් එවැ⁹ බොත් වටි. අයප කිරි දිහි වෙඹුරැ ගිතෙල් තම් නැති. පිලිගත් වෙඹුරැහි සියුම් දිගුලිකා දු තක් බිදුදු සිඟාලද ගිතෙල් මිතෙල් වෙඹුරැහි සහල් හුළු ආදි මි තම් ¹⁰අබොහාරිකයි. ගිතිසැ නො තවා¹¹ එ හැරැ පෙරවරැ පස්වරැ¹² වලදත් වටි. මි බියල්¹³ සිද්දතු¹⁴ ආදි යවිදිවි⁷ කැලිවත් තෙල් තකා පිලිගන්වා තබා සත් දවසක් ඉකුම්වා තම් නිසැගි නොවෙ. දුකුලාවෙ. ගිතෙල් ආදි වත් නො මුසු කොටැ වෙන වෙන තබා සත් දවසක් ඉකුම්වුව වත් ගණතින් නිසැගි වෙ. එක් බජනක්ති මුසු කොටැ තබා සත් දවසක් ඉකුම්වුව එක් නිසග්ගෙක් වෙ. සතැවු¹⁵ කැලි

1 පරාගත් 2 ගිතෙල් ආදිවු. 3. සති අහතුරෙහි, සති අහතුරෙහි, සති අතුරෙහි. 4 ඉකුතයි, ඉකුතු. 5 පවා, පොවා. 6 තිරාමිසමේ 7 යවිදිවි 8 කිරු. 9 එවු 10 අබොහාරිකයි. 11 නොතබා. 12 පෙරවරැ පස්. 13 බියල්- 14 සිද්දතු, සිඬතු. 15 සතවි. 6

ඥානිකාලී වත් පස්වරු ඇති පසසෙහි පස්විකා වලදත් වරි. පස ඇත නො පස්විකා වැලැදුව එවු පස් නැති වැ පස්විකා වැලැදුව එවු නො වරි. දුතිය දවස් පටා පෙර වරු පස්වරු නිරාමිස කොට වලදත් මෙ මෙ කියෙ. පෙර වරු පිළිගත් සතර කැල්ලන් එද පෙරවරු මුසු නොවැ නො මුසු කොට වලදත් පස නැතද වරි. පසු පස්වරු පැත් පවස් මාත්‍රා ඇත වරි. සකුරු පැත් කකාලදු නො කකාලදු පස් නැත දු වරි. බැහැර සිරුරු පරිභොග නිසා පිළිගන්වා ගත් සතැවු³ කැලි සත් දවසක් ඉකුම් වුව වරද නැති. වැලැදිගැටි වුව⁴ වලදත්වරි. පටනැ කොපිළිගත පිළිගන්වා ගෙන වලදත්තෙ. වැලැදු සත් දවස් නො ඉකුම්වා පුත පියන්තෙ.

12 උපසපත් පැවිජ්ජක්ඛට සිවුරු දී එක්තරා කරුණෙකින් නොවිසියමනාවැ මාගේ සිවුරු මම මැ ගන්මි ඥන ස්කසඤ්ඤා-යෙන්⁵ විනපුත් පොහොනා සිවුරු වුව⁶ ගත වත් ගණනින් නිසැගි පවිති වෙ. අතිකක්ඛට ගැරු ගතැයි ඇණැවු සදැ දුකුලා වෙ. ඥම තාක් ගතැයි ඇණැවිද ඔහු ගත් සදැ එවත් ගණනින් නිසැගි පවිති වෙ.

උපසපත් පැවිජ්ජාගෙ නි සිවුරු තබා සෙසු පිරිකරක් එවු අනුපසපතක්ඛගෙ සිවුරක් එවු සෙසු පිරිකරක් එවු සකසඤ්ඤා-යෙන් ගනී එවු ගන්වා එවු වත් ගණනින් දුකුලා වෙ. නිසජ්ඣ සදැ— “ඉදමෙමගනෙන විවරං භිකුඤ්ඤා සාමං දනා අවජ්ඣනං නිසසග්ගියං ඉමාහං ආයසමනො නිසසජාමි”⁷යි— පැවිජ් කෙතෙක්ඛට නිසජා ඇවැත් දෙසත්තෙ. විස්වසින් ගනී එවු නො දුහැවැ ඔහු අරවා⁷ ගනී එවු මෙරමා දුහැවැ නො දුහැ වැ දුන්තෙත්⁸ ගනී එවු වරද නැති.

13. නො නැ නො පැවැරු ගිහි මිනිසක්ඛු අගත් හු විතවා ගෙන නො නැ නො පැවැරු පෙහෙරකු ලවා සිවුරු විඥවත සදැ පෙහෙරගේ හැම පියොවින් පැවිජ්ජනට දුකුලාවෙ. වි සිවුරු ලද කල නිසැගි පවිති වෙ. නිසජ්ඣ සදැ— “ඉදමෙම ගනෙන විවරං සාමං සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා තන්තවායෙහි වායාපිතං නිසසග්ගියං ඉමාහං ආයසමනො නිසසජාමි.”⁸ යි පැවිජ් කෙතෙක්ඛට නිසජා ඇවැත් දෙසත්තෙ.

14. ‘සගඛට දෙමිග’ යි පිරිණැමු ලාභයක් සගඛට පිරිණැමු බව දුනැ දුනැ ‘අපට දෙව’ යි තමඛට පිරිණැමාගත නිසැගි පවිති

1 පවා. 2 නොකකාලත්. 3 සතම 4 වැලැදිගැටිවැ. 5 සකසඤ්ඤායෙන් 6 සිවුරුගත 7 ඇරවා. 8 දන්තෙතමි.

වෙ. නිසඡත සදා— “ඉදබෙම භනෙත ජාතං සංඝිකං ලාභං පරිණතං අත්තනො පරිණාමිතං නියසග්ගියං ඉමානං ආයසාමනො නියසජාමි” යි — පැවිඡ් කෙනෙක්තව නිසඡා ඇවැත් දෙසන්තෙ. නො දුතා පිරිණාමුව ඇවැත් නැති.

තුළස් නියැති විනය ගිමි.

1. වසාකි1 කවැටිවැ මුසවා කිව මෙරමා දත පවිති වෙ. මෙහි වසාකි1 කවැටි බව් තම නැත්තා ඇති කරත ඇත්තා නැති කරත බැව්. කියත පෙරටුදු කියත සණ්ඨිඡු කී සන්ඡු2 මුසවා කියත3 සිතින් කිව මුසවා වෙ. උතුරු මිනිස් බම කියැටිවැ මුසවා කිව පරිඡ් වෙ. සස්තෙන් ගැලැවියැටි සිතින් මුල් නැති පරිඡ්වත් කියා මුසවා කිව සහ වෙතෙස් වෙ: නැති සහ වෙතෙස් වත් කියා මුසවා කිව පවිති වෙ. ගැවියැටිවැ සත් ඇවැත් කදින් මුසවා කියා හැවුව පවිති වෙ. සස්තෙන් ගැලැවියැටි සිතින් නැති ආචාර විපතති කියා මුසවා කිව දුකුලා වෙ. තමා කෙරෙ නැති උතුරු මිනිස් බම පරියායෙන් කියැටිවැ “තාගෙ සෙනස්තෙ වසත පැවිඡ්ඡො පස්මඡකිත් දුතියඡ්කිත් ලදහ” යනාදි විසින් මුසවා කිව මෙරමා දත ජුලාසී වෙ. නො දත දුකුලා වෙ. කෙලතා රිසින් තමි ගොත් ආදි අවක්සා මුසවා කිව දුබැසී වෙ. මෙසෙසින් මුසවා කී පසයෙන් පිලිදෙස්නි4 තබා සෙසු ස ඇවැත් කද වෙ. මුසවා කියැටි සත් නැතියාවැ ලාභෙලා අතිකක් කියා එවු කියැටි තබා අතිකක් කියා එවු ඇවැත් නැති. උමතු ආදිතවද ඇවැත් නැති.

2. උපසපත් පැවිඡ් උපසපත් පැවිඡ්ඡක්ඡු දු තම ගොත් කමි සිල්ප5 ආබාධ ලීඟු කෙලෙස් ආපතති6 ඇකෙස්ලී7 යත මෙ දස වත් අතුරෙන් එක්තරා වතෙකින් හවත රිසින් ඉදුරා හවා තම තෙපුලෙහි තෙපුලෙහි පවිති ඇවැත් වෙ. මෙහි මෙවැති දු ඇත්ඡු ඇති යනාදි විසින් පරියායෙන් හවා තම තෙපුලෙහි තෙපුලෙහි දුකුලා ඇවැත් වෙ. අනුපසපත්ඡු ඉදුරාඡු පරියා-යෙකුඡු හවාතමි තෙපුලෙහි තෙපුලෙහි දුකුලා ඇවැත් වෙ. උපසපත්ඡු එවු අනුපසපත්ඡු එවු කෙලතා රිසින් ඉදුරු එබු පරියායෙන් එවු දු තම ආදිතෙන් බෙතෙක් තම තෙපුලෙහි තෙපුලෙහි දුබැසී වෙ. යොරෙහි ගැටවායෙහි යනාදින් පෙල

1 වසාකි. 2 කියතසදාසිඡු කීසදු 3 මුසවා කියමි යත. 4 නියැති පිලිදෙස්නි. 5 සිඡ. 6 ඇවැත්. 7 අකෙස්ලී, අකෙස්ලී, අකෙස්.

මහා ආ හැවිලින් එක්තරාක්හු හැවියට වැ ඉදුරා හෝ ඉදුරු හවා නම් තෙපුලෙහි තෙපුලෙහි දුකුලා වෙ. කෙළියැට්ටා කිව දුබැසි වෙ.

මෙහි දූ තම ආදි මෙහෙසින් දන්නෙ. සැඩලිනි,¹ කැතෂයෙහි යනාදී හිත උකටදැයි. වැගුල, බුදුල යනාදී හිත උකට නම්. කොසිය ගොත් ගොසුම් ගොත් ආදී හිත උකට ගොති. කොටැකි² කම් වෙණෙපු කම් යනාදී හිත උකට කම්. නලාර සිල්ප, ගණන් සිල්ප ආදී හිත උකට සිල්පයි. හැම රෙගු හිත ආබාධයි; මෙහි මෙහ උකට ආබාධයි. ඉතා දිගුල්ලෙහි සම සිරැරැ ඇත්තෙහි යනාදී හිත උකට ලිහි. රු දෙස් මොහ ආදී හැම කෙලෙස් හිත යි. පරිච් ආදී හැම ඇවැත් හිතයි. මොනා-පතති සමාපතති ආදී හැම උකටි. ඔටුසෙහි, එළුසෙහි, ගොන්ති ගඳුබුණෙහි, තිරිසන් ගිණෙහි, තිරිසන්ති³ තට සුභති⁵ නැති, තට දුගති⁶ ඇති, මෙවුන් ධම් පිළිබැදි කොට හවා එවු මාගම්, පිරිනී නිමිත් පිළිබැදි කොට හවා එවු මේ හිත ඇකෙස්ලි⁷ නම්. පභිතෂයෙහි විෂත්ති යනාදී උකට ඇකෙස්ලි⁷ නම්. අත් ධම්ම අනුසස්ලි පෙරදුරි කොට කියන්නාහටදු උමතු ආදීනටදු ඇවැත් නැති.

3. දූ ආදී ඇකෙස්ලි⁷ වතින් හවත පැවිච් කෙතකුත් කේරෙත්⁸ අසා අතික් පැවිච්චක්හු ඔහු කෙරෙහි බිදැට්ටා එවු කල් බවක් කැමැතිවැ එවු පිසුණු කියා නම් පවිතිවෙ. අනුපසපනක්හට කියා නම් දුකුලා වෙ. අනුපසපනක්හු කෙරෙත් අසා උපසපනක්හට එවු අනුපසපනක්හට එවු කියා නම් දුකුලා වෙ. පාප ගරහි වැ කියා නම් වරද නැති.

4. අනුපසපනක්හට පදසො ධම් කියා නම් පභිති ඇවැත් වෙ. මෙහි පදසො ධම් නම් අනුපසපනක්හු නමා කෙරෙහි පෙල ධම් කියවාගන්නා සදැ ඔහු හා සමග එක් පදයක් මුළුල්ලෙන් එවු ඒ ඒ පෙදෙහි පටන් අකුරක් එවු අවසන් අකුරක් එවු එක් වැ කියා නම්⁹ පෙදෙහි පෙදෙහි එවු අකුරෙහි අකුරෙහි එවු පවිති ඇවැත් වෙ. අනුපසපනක්හු ඉකරෙහි භමා කිකවා ගන්නා සදැ එවු ඔහු හා නමා එක් වැ පිරිවගත සදැ එවු එක්මැ හදුරණ සදැ එවු ඔහු හෝ නමා හෝ පිළිසිස්තා සදැ එවු බොහොසුයෙන් ඔහට පුහුණු පෙලක් එවු එක්වැ කියානම්⁹ වරද නැති.

117 වග්ග
අර්ථ
පුද්ගල
සමු
වග්ග

1 සැඩලිනි, සැඩලෙහි. 2 කොටැකි. 3 සප්පරාගො. සිංහාපද වලස්ථන
4 කෙරෙහි. 5 සුභ. 6 දුග. 7 ඇකෙලෙස්ලි. 8 අතික් 9 කියවානම්

තමා හෝ තැනි හෝනා පියෝ ගැණැ ගැණැ දුකුලා වෙ. ඔවුන් බොහෝ වුව ඔවුන් ගණනින් දුකුලා වෙ. රහස් නො කැමැති වැ ගැම මාගවුන් එවු තමා එවු හුනැසිටිය ඇවැත් නැති.

7. තුළුල් තෙපුල් දක්නා විඤ්ඤ පිරිමිනියක්හු නැතිවැ මිනිස් මාගමකට සපෙදෙන් වඩා පෙලු ධම් එවු අවුවා ධම් එවු කියා නම් තෙපුලෙහි තෙපුලෙහි පවිති වෙ. මාගවුන් බොහෝ වුව මාගම් ගණනින් පවිති වෙ. මෙහි සපෙදෙක් නම්; සිවුපෙදි¹ ගතීන් සෙලු ගෙෙක් මෙ. පවුච්චට යක් පේ මාගමිතට මිනිස් වෙස්ගත් තිරිසන් මාගමිතට දු කියා නම් දුකුලා වෙ. ස පෙදෙන් උනුකොට කියත් විඤ්ඤ පිරිමිනියක්හු ඇත වඩා කියත් ඇ හෝ තමා හෝ තැනි සිටැ නැවැතැ හිදැ සපෙදෙන් කියත් 'දික් සහියැ කුමක් කිහ' යනාදි විසින් පුසකලු² ගැම බණ කිවද ඇවැත් නැති.

8. පරිච් නො අවන් උපසපන් පැවිජ්ජක්හු බොහෝ සහ වෙසෙස් ඇවැදුන් මත්තෝ ඔහට සැවුරැ කිසා මෙ පැවිජ්ජන්ගෙ මෙතෙක් ඇවැත් මෙතෙක් කුලෙහි කියැයුත්තෙයැයි බික් සගහු කතිකා කෙරෙත්. මෙසේ කලු කතිකායැයි ගත් සම්මුති නැතියාවැ මෙ පැවිජ්ජෝ අසුචි වුදු සහ වෙසෙස් අවන්හ' යනාදි විසින් වත හා සමග ඇවැත් අනුපසපනක්හට කිහු නම්⁴ පවිති ඇවැත්වෙ. සෙසු ස ඇවැත් කද එවු අනුපසපනක්හුගෙ පණිවා විකුම් ආදි පස් තුළුල් වරද එවු සෙසු නො තුළුල් වරද එවු කියා නම් දුකුලා වෙ. එත් මාත්‍රාවක් ඇවැත් මාත්‍රාවක් කියා එවු මහණ සම්මුති නො ඉකුම්වා කියා එවු ඇවැත් නැති. ගැම සිබ්සෙහි උම්තු ආදිතවද ඇවැත් නැති.

9. පොලෝ හණි කම් පහරැ පහරැ පවිති ඇවැත් වෙ. කණවා නම් තෙපුලෙහි තෙපුලෙහි පවිති වෙ. මෙහි පොලෝ නම් තුන් වැදුරැම් වෙ. හෙ කෙසෙතියන්:— සුදුපස් සුදුමැටි⁵ පොලොව, මද වැලි හකුරැ පහණ කලුකලා කැබිලිති ඇති බොහෝ පස් ඇති මැටි ඇති පොලොව, කැපකොට තුඩු මැටි රැස් පස් රැසියෙහි එක දවසක් වැසිවට සාරමස් ඉකුත්⁶ පොලොව යන මෙ තුන් ඇවැත්වන අයප පොලොවි. තුන් කොටසින් දෙකොටසක් වැලි ආදි විනම්; එක් කොටසෙක් පස් විනම් එවු මැටි වි නම් එවු මෙ ඇවැත් නොවන කැප පොලොවි.

1 සිවුපෙදි, සිවුපෙදෙහි; 2 පුසකාකල. 3 අවදනෙ එහිත් මයනෙ. 4 කිවි නම්. 5 හුදු පස්, හුදු මැටි. 6 ඉකුම්

කි අයප පොළෝ ද ගිහ කැප පොළෝ වෙ. මෙ කණයි මේ මුල කණයි1 එවු මෙතෙත වලක් ලිදක් පොකුණක් වැවක් කණයි එවු මෙතෙත හිරක් හදද මෙතෙත ගිහි දලව මෙතෙත කණුවක් කොළද මෙතෙත සපු යතාදි විසින් නිතම කොටැ කි සදැ දුකුලාවෙ. මහු කණන ආදි කල සදැ පවිති වෙ.

මෙතෙත කණයි නිතම තොකොට වලක් ලිදක් පොකුණක් වැවක් කණයි එවු කැප කරායි එවු වතසේ දතයි එවු කිව මැටිගෙන, කැපකරායි එවු මෙ වැඹට වලක්වතසේ දත, කැප කරායි යතාදි කිව වරද නැති. පොළෝ4 හා එක් බැදි තොවු විශාලි මඩ ආදිපු තොබොල් ගත්වා ගත හැකි මඩපු කලකුරැ- වත් වරජ නැති.

මි5 පස් සිති පස් වේපස් ආදි පසුපු, ගලතුළ ආදි තන්ගි ඇලිනිග රජ මුලිපු, අලුත නැගු තුඹසුපු, ගඩුවුල්6 පසුපු, කැපකොට අබවසැ තුඹ මැටිපු, අබවසැ සිටි මැටි පවුරැපු එක් දවසකුළු වැසි වැසැ යාරමස් නො ඉකුත කැප පොළෝ වෙ. ඉකුත අයප පොළෝ වෙ. මෙ කි මි පස් ආදියැ වැස්සෙන් තෙත් තැත් අයප පොළෝවෙ. ඇතුළු නො තෙත් තැත් කැප පොළෝ වෙ. සෙවිනි7 ආදි අතික් තෙතකැ වටදිසෙන් යාවත් තෙමෙ නම් කැප පොළෝ වෙ. අබවසැ සිටි උළු පවුරෙහි මැටි කොටා ගනුත් වටි. වැඹ කණු ආදි සොලවා බිම් කොටා එවු දියවනු ආදි දියධරින්8 කොටා එවු වසම් තැත් සම කෙරෙමි සි මුසුත් ආදිත් ගසා එවු කටු හිරවු ආදි පොළොවිහි මෙතොතා එවු මා ඇවිදි තැත් පාමිසි බිම් බිදිමින්9 පා බබා එවු කසන්තට වෙරැ පස්10 ආදි තන්ගි සිරැරැ ගතා එවු අත් දෙතා නිසා අයප පොළොව අත් ගතා එවු දර පිදුරැ ආදි මත්තෙහි ගිනි තබා එවු තොවටි.

පොළෝ කොවනු සිත් නැතිවැ සුඛ සිතින් වැඹ කණු ආදි උපුරු එවු පහණ දවැ අතුලිය ආදි වටනු පලනු අදතා ආදි කෙරෙ එවු දියවනු දියධර ආදි පවත්වා එවු තෙත් අත් බබා රජ ගනි එවු අත් දත සදැ නො ඉහසෙන්11 බිමැගිනි පියා එවු දමන් තොයත පහණ කබල්12 ආදි මත්තෙ13 ගිනි තබා එවු ඇවැත් නැති. අයප පොළෝ කැප පොළොවැසි කොවන්තා හට ඇවැත් නැති.

1 මෙ කණව, මේ මුව කණවයි 2 අද 3 කොළො 4 පොළොව 5 මිහි 6 ගැඹුමුල් 7 සිහිනි, සෙවෙනි 8 දරින් 9 විච්චිත්, බිඹුනුමිත් 10 වෙරකස්, වෙරකුසට 11 නොඉවැසියෙන් 12 පහණ කබල 13 මත්තෙහි

10. ගස් තුරු ලිය කලකුරුවා නම් පවිතීවෙ. මෙහි ගස් තුරු ලිය දියාවු තලාවු බැවින් දෙවැදුරුමිවෙ. හැම නිලි පිසගුරුදු පරණලා මාහැලල සම්ලියා ආදී පත් ඇති තැත්තා දියෙහි මැ තබා සිඳුතා බිඳුතාක් එවු දියෙන් තෝරා නගන්නාක් එවු කෙරෙතම් පවිතී වෙ. දියෙන් නැගුවා නො මෙලා කලකුරුවා නම් දුකුලා වෙ. දියෙන් නො නගා අතින් පහකොට නගා එවු දිය හා මුසුකොට දොහොත් ආදීන් දියෙන් නගා දියෙහි මැ ලා එවු ඇවැත් නැති.

සිඳුතා ආදීපකාට අනුත් කලකුරුම් පිසගුරු ආදී තෙමෙ පුත කලකිරුවා නම් දුකුලා ඇවැත් වෙ. තලාවියෙහි දෙන ගස් තුරු ලිය එවු කැපු සඳැ වඩනා කේල් නුග ඇඹල්ල² ආදී බීම තුබු කණු එවු කලකුරුවා නම් පවිතී ඇවැත් වෙ. කැපු සඳැ නොවඩනා තල් තෙරලු ආදී බීම තුබු දෙන කණු එවු කපාපි සඳැ වඩනා නුග ඉන්සලු³ ආදී අතු එවු කලකුරුවා නම් දුකුලා වෙ. පුහුන්⁴ කේල් තල හුණු ආදී නිලිගත් සඳැ කලකුරුවා නම් පවිතී ඇවැත් වෙ. මියමින් සිටි දෙන කේල් තල හුණු ආදී කලකුරුවා නම් දුකුලා ඇවැත් වෙ. හිගුරු ඉන්සලු⁵ නුග ආදී හිඳු වු සඳැ මුලුක් පතුක් දුන්නා කලකුරුවා නම් පවිතී ඇවැත් වෙ. මුල් එවු පත් එවු දෙකිනෙකක් දුන් සඳැ කලකුරුවා නම් දුකුලා ඇවැත්වෙ. පවුරු ආදී කන්නි සෙවෙල් දෙකක් තුනක් පත් දුන් සඳැ කලකුරුවා නම් පවිතී ඇවැත් වෙ. පත් නොදුන් සඳැ කලකුරුවා නම් දුකුලා වෙ. මතාවැ විහැලි සඳැ ගහා පියන් වටි.

කල කොතලා ආදිය⁵ බැහැර සෙවෙල් එවු නොපිපි සතු එවු කලකුරුවා නම් දුකුලාවෙ. කල කොතලා ආදිය ඇතුලා සෙවෙල් එවු පිපි සතු එවු දුහැවු ආදිය පුස් එවු කලකුරුවා නම් ඇවැත් නැති. ගස් තුරුලියෙහි සුගුළු නො කොවා එහි ලහවු ආදී ගනී එවු දෙන තැන් තබා මෙල දඹු ආදී බිඳ ගනී එවු දෙන ගසාදි මෙලේසසි බිඳී එවු 'කලකිරුවම්' යන රසි නැතිවැ කලකිරුවා එවු වරද නැති.

මෙහි කලකිරුවම් නම්; සිඳුතා බිඳුතා දවන නියළුබිම්⁶ ආදී දෙන පතැ අකුරු හා හිරි අදී එවු නිය බබා එවු මල් පක් විලිකුත් පතාදීන් රැක් ආදී සලා ගලවා නම් පවිතීවෙ. පක් ඇති අතු කැපකරන අනුපසුපනක්හට නමා දෙත් වටි. එහක් නමා කත්

1 පරබලා මහල්ල සල්ලිය 2 ඇඹලල, ඇඹල්ල 3 ඉම්සලු 4 පුත් 5 කල කොතලාදිය 6 නියළුබිම්

නොවටි. අනෙකකු ලවා ඔහු වා ඔහු ලවා කැප කරවා විලදක් වටි. මල්පල්ලේ¹ විනිස මෙ කැප විනිසයේ කී සෙයින් දන්වන්.

රැක් ලිය අල මුල් සිදා බිදා කැණා ගෙනවයි² මෙසේ අනියම නොව කියක් වටි. මෙ රැක් කප සිද බිද දව අල මුල් කණවයි මෙසේ කියම නොව කියක් නොවටි. මුළු නොව තුබු කැප කටයුතු පතා පැකිඡ් කපා තුබු නොදෙකද තෙ ආදිදු එක් දෙසෙකැ කැපා කැරැවුව හැම කැප වෙ. දරමුසු උක් කලබ කැප කරවන සදා කැප කරන අනුපසන්න නියාභාදි දවෙ ඔබා කැප කෙරෙ නම් වටි. බද වැල විජා කැප කරන් නොවටි. අරළ ආදි පනෙකලා පත කැප කරන් නොවටි. අරළ ආදි මත්තෙහි නිලිගන් පතක් තබා පත විදා කැප කරන් වටි. බත් මුසු පක් කැප කරවන සදා බත්හුළු⁴ විදා කැප කරනුද වටි. උතු හා එක් බැදිවු විලිකුන් බිඡ් ඇති ගිවුලු ආදි උත්තේ විදා කැප කරවන් වටි. උතු හා එක් බැදි නොවුව උතු අරවා කැපකරවන් වටි. පනුහමු ආදියා පලමු කැප නොකල ගිගුරා ආදිය හරවා කැප කරවන් වටි. මෙ බිදිම් යනාදි නොදැනා එවු සිහි නො එලවා එවු සිදුතා බිදුතාදි කල ඇවැත් නැති.

11. බික් සහනු අයන් ඇද පුටු බිසි බදවෙළු⁵ යන මෙ සතරින් එකක් වසාවක⁶ සාරමස් දවස⁷ යම් රටෙක්හි ගිම වැසි වසිනම්⁸ ගිමන් සාරමස යන මෙ අව මස අබවසා එවු කවුඩු කොක් ආදින් පියවින් ලන්තා රැප්පයා එවු අතුරු එවු අතුරුලා එවු සහවනු නො නොව අබවසා තුබු පිරිකරින් දෙ ලෙඩුපා එක් පියවරින් ඉකුත දුකුලා වෙ. දෙපියවරින් ඉකුත පවිති වෙ. මෙකී සතර පිරිකර තබා සෙසු පිරිකර යටත් පිරිසෙයින් පත් වලල්ලකුද කී අබවස ආදියා තබා දෙ ලෙඩුපාවක් ඉක්මෙ නම් දුකුලා වෙ. මෙහි බදවෙළු⁵ නම් කුසතණ බබුස් තණ ආදි මුළුනොවගෙනා පා පිස්තියේ විදතුරේ⁹ වෙලා සලාකුරුසේ¹⁰ දෙකෙලවර පුප්පා බැන්දේයි. මෙහි දෙලෙඩු පා නම්¹¹ බල මැදුම් පිරිමිනියක්හු තමා බෙලෙන් තහාලු පහණක් හුණු තැනින් වැටෙමින් ගිය තැන් නොගන්නෙ. තමාගෙ පිරිකර එවු තමා හා විස්වස් ඇති පුගුලාගෙ පිරිකර එවු අබවසා තබායේ නමුදු සහවනු ආදි නොව යේ නමුදු විශාලෙන්තට තබා පස්සේ

1. මල් පලෙ. 2. ගෙනෙයි. 3. නැගෙන. 4. වැරදහුළු. 5. බදවෙළු. 6. වසවත. 7. සාරමස දවස්. 8. මැදව විසිනම්, ගිමතවා වැසි විනම්. 9. බදතුරේ. 10. සලාකුරුසේ, සල්තුලාසේ. 11. ලෙඩුපා නම්.

තඟා තබමි යේ නවුදු එක්තරා අතරායෙකින් පියායේ කවුදු
ඇවැත් තැනි.

12. සහ සතු වේයන් තැගෙන ගවාදි සෙනස්තෙහි සහසතු
'හිසි විලිමිකා උතතරඡරණං භුමමඡරණං තට්ටිකා
වමමබණ්ඩා නිසිදතං පච්චඡරණං තිණසඡාරො පණණ
සඡාරො' යහ මෙ දහ ගැහැවත් අතුරෙන් එක්තරාවක්
තබා ගමනිවැ සඟවනු ආදි තොකොටැ උවසරහිම එක් පයකින්
ඉක්මෙ තම් දුකුලා වෙ. දෙවන පඬින් ඉකුත පවිති වෙ.

මෙහි 'හිසි' තම්; සිවුරැ පියැලි කොලාදි ඇතුළු ලා බැහැරැ
සිවුරැ ආදි පොරවා කරන ලද්දේයි. 'විලිමිකා' තම්; සිවුරැ
පියැලි ආදි භගත්තම්කොට පිරිසම් කලු බිම රක්තව කරන
ලද්දේයි. 'උතතරඡරණ' තම්; හැද පුටු මත්තෝ1 අතුරත
අතුරි. 'භුමමඡරණ' තම්; විලිමිකා ඇත එමත්ත අතුරත
විලිමිකා තැන සිත් බිමැ2 අතුරත කලුපැදුරැ3 ආදි. 'තට්ටිකා'
තම් තල්පත් ආදීන් කලු මැහිලි පතාදීයි. 'වමමබණ්ඩ'
හිදුතා යම් කවරි සමෙක්. සෙනසුත් පරිභොග වැ තොවටතා
සම් තැනි. තමහට පස්වටත් එළඹ මුචසම් මතු වරි. 'නිසිදත'
තම් ලොමින් කහින් කලු නිසුජන් සිවුරි. 'පච්චඡරණ' තම්
කොජු හා පවුරි. 'තිණසඡාර' තම්; තණ අතුරි. 'පණණසඡාර'
තම් පත් අතුරි.4 උවසර හිම තම්; හැම සෙනසුත් ඇතුළු කොට
එවු පිරිවෙන් ආදි ඇත හැම පිරිවෙන් ඇතුළු කොට එවු ලු
පවුරැ ආදි පිරිවෙවුජු පිරිවෙවු නැත බික් ගහතව වැලදවන5
බොජුන් හලාදි අවසන් සෙනස්තෙන් දෙ ලෙඩුපායි. මෙකි
සෙසින් පිරිවෙවු එවු දෙලෙඩු පා එවු උවසර සිමැයි දකයුතු.
වේයන් තො තැගෙන සෙනස්තේ තබා යත් ඇවැත් තැනි.
සඟවනු ආදි කරවනු වනි. බික් සඟුන් එලැබෙන වැලනැ රැක්පා
බොජුන් හලාදි තෙන තබා සඟවනු ආදි භනා කොට යේ තම්
දුකුලා වෙ. සෙසු අතතුරැ සිවපදයෙහි කි සෙසින් දත්තෙ.

13. දුකැ එවු අසා එවු මෙ දිගෙහි පණුවො ඇතැයි දුකැ
දුකැ එ දිගැ තණ මැරි උදු සුණු6 ආදිය ඉසැ එවු පණුවන්
මගතයේ තහන ආදි විසින් පරිභොග කෙරෙ එවු පියොහි
පියොහි7 පවිති වෙ. අනුන් ලවා ඉස්වා තම් ඔවුන් ලවා ඉස්වතා
සදැ මොහු තෙපුලෙහි තෙපුලෙහි පවිති වෙ. පණුවන් තැනි
දිගෙහි ඇතැයි සිතා පරිභොග කෙරෙ තම් එවු පණුවන් ඇති
දිගෙහිජු තැනි දිගෙහිජු පණුවො ඇති හො තැනි හොයි
දිමතිවැ8 පරිභොග කෙරෙ තම් එවු දුකුලා ඇවැත් වෙ.

1. මත්තෙහි. 2. සිස් බිමැ. 3. කලාල් පැදුරැ. 4. පත් තුරි. 5 වැලද එවත.
6. උණු සුනු. 7. පියොවෙහි, පියොවෙහි. 8. විමිතිකවැ, වේමතිකවැ.

අයප දිය නොදැන කැපැයැයි පරිභොග කෙරෙ නම් ඇවැත් නැති.

14. නො නෑ මාගම් පැවිජ්ජට විකපුත් පොනොනා සිවුරුකුඳු ඇ අතින් යටත් පිරිසෙයින් අරඵ කඩකුඳු නො නොනෑ එවු 'ගන්මි' යන ආභොග නො කොටින් එවු දේ නම් පවිති වෙ. මෙ සිබ්බෙයගි සෙසු විනිස යටති නො නෑ මාගම් පැවිජ්ජ අතින් සිවුරුගත් සිබ්බෙයගි කී සෙයින් දන්තෙ.

15. නො නෑ මාගම් පැවිජ්ජගෙ හැන්දූ හැකි පෙරැවිසෑ හැකි සිවුරෙක තමා ගෙත්තම් කරන සදෑ බොහො විදසිජු භිදිකවු නෙරනා ගණතින් පවිති වෙ. අනුත් ලවා ගෙත්තම් කරවන සදෑ මෙ සිවුරු ගෙත්තම් කරායි එක් වට ඇණැවු එක් පවිත්තෙක් වෙ. නැවත නැවත ඇණවත් තෙපුල් ගණතින් පවිති වෙ. මෙ සිවුරේ කටයුතු ගෙත්තම් හැම කරායි ඇණැවු සදෑ බොහො විජ්ජිජු භිදිකවු නෙරනා ගණතින් දෙදෙනෙට පවිති වෙ. සිවුරු තබා සෙසු ගෙත්තම් කරත් වරද නැති. මෙ සිවුරු පිරිකර තබා සෙසු ගෙත්තම් කරත්තානටද නෑ මාගම් පැවිජ්ජගෙ එවු නෑ නො නෑ සිකබ්බාන ගෙරැණියන්ගෙ එවු සිවුරාදි හැම පිරිකර ගෙත්තම් කරත් ඇවැත් නැති.

16. පැවැරි වැර අසිරිත් නොවු බොජ්ඣක් වලඳක්තට ගත දුකුලා වෙ. පරභලා කල සදෑ පවිති වෙ. 'ඔදනො, කුමමාසො, සනතු, මවෙජා, මංසං' යන මෙ පස් බොජුන් අතුරෙන් එක්තරා බොජ්ඣක් සිබ්බා මාත්‍රාවකුඳු පරභලා කල සදෑ එමැ වැති බොජ්ඣක් මිසෙයගි ඇත වලඳන බජ්ඣනෙ එවු ඇති සදෑ පස් බොජ්ඣනෙන් බොජ්ඣක් ගෙතෑ දෙරියන් විසත් අත් පසැ සිටැ දෙත්තට එලවු සදෑ කසින් එවු තෙජලෙන් එවු පිළිබෙවි කෙලෙ නම් මෙ පසගින් පැවැරි වෙ. මෙහි පසග නම්:—

බොජුන් පරභලා කිරිම් එකුද, පරභලා නො කල බොජුන් ඇති බවු එකුද, බොජුන් ගෙනෑ අත් පසට ආ බවු එකුද, අත් පසැ සිටැ දෙත්තට තතුකොට එලවු බවු එකුද, පිළිගත්ත, පැවිජ්ජාගෙ පිළිබෙවු එකුද, යන මෙ පසගි. මෙහි 'ඔදන' නම්:— හැල්, ගොයුම්, වී, යව, තණ, වරු, හැමිය යන මෙ සත් බිඤ්ඤා භවුදු හුරුහැල්, ගොඩහවුදු වරුදෙරිය යන අනුපලාම් බිඤ්ඤාභවුදු

1. මෙ සිබ්බෙය. 2. පැවිජ්. 3. සිද්ධතු. 4. එකැ. 5. බොඩහවු.

ගෙනැපත් බවද අත් එරවා ගත් තත්වය වල පැනෙන බොල්
 හමුදා ඔදන නම. 'කුමමාන' නම:— යවනයන් කල නොවූයි.
 'සනතු' නම:— අනුපලාම බිඳුණු සහිත සත් බිඳුණුයෙන් කර
 කොට බැඳු කල හැකි. 'මවුන්' නම:— දියමසි. 'මංස' නම:— ගොඩ
 මසි. බිතා කිරි කාහි දිය ආදී හෙවැ හමු ගත්වසි දෙත්තා පිලිබෙම්
 මකරනම් පැවැරි වෙ. බත² කිරි ආදී එවැ කකාරු දෙත්තා
 පිලිබෙවු යෙරෙ නම් බොල් වුව පැවැරි ජනවා; තුනුවුව පැවැරි
 තොජනවා. වලදන හමුයෙහිජු පිලිගත් හමුයෙහිජු එලවු
 හමුයෙහිජු සිබතු; මාත්‍රාවකුදු මස් ඇත හමු තුනුවුවද පැවැරි
 ජනවා. කී බිඳුණු තබා සෙසු හුණු දොර ආදී කාලේ බවද.
 කී කොමු තබා උදු කොමු මුගු කොමු ආදී කොමුදු කරකොට
 තො බැඳී බිඳුණුයෙන් කල හවුද විලද දු පුදුජු සාලුජු විලදීත්
 කල හවුද බවද කී පස් බොජුත් අතුරෙන් එක් තෙරෙකින්
 තො මුසුවු බැජුත් පකාපැකී හැම පැවැරි තොජනවා. පස්
 බොජුත් එවු බොජුත් මුසු සෙසු දෙයක් එවු රස හමු
 ගත්ව යතාදී පැවැරි තොජනවන තැමින් කියා එලවුවා
 පිලිබෙවු කල පැවැරි තොවෙ. පස් බොජුත් එවු බොජුත් මුසු
 සෙසු දෙයක් එවු බත් ගත්ව, මස් රස හමු ගත්ව යතාදී පැවැරි
 ජනවන තැමින් කියා එවු නම් නොකියා මෙ ගත්වසි කියා
 එලවුවා පිලිබෙම් කල පැවැරි වෙ. පැවැරි ජනවන බොජනක්
 වලදමින් පැවැරි තොජනවන බොජනක් එලවුවා පිලිබෙවු කල
 පැවැරි තොවෙ. පැවැරි තොජනවන බොජනක් වලදමින් පැවැරි
 ජනවන බොජනක් එලවුවා පිලිබෙවු කල පැවැරි තොවෙ. 4
 සිහ මස් ආදී අයප මසද කුලදුසු කැමිණිජු වෙජකම් කිරීමෙනුජු
 උතුරු මිනිස් බිම් ඇරෙජ්මෙනුජු රත්රිදී ආදී අයප වසතු විසින්
 අයප කමිසනින් වැවිහි සස්වචනා ආදී විසින් උපත් බොජුකුදු
 එලවුවා පිලිබෙවු කටයුත්තා කල බැඳින් පැවැරි තොජනවා.
 මෙයෙහි වුවා නොහිලියැවි වැ අතකා බුජුතා බජනෙ තුබු බොජුත්
 හා නොබුදුවිවා එවු අත්තව දියැවිවා එවු බැහැර ගොස්
 බිදුවිවා එවු එලවු බොජනක් පිලිබෙවු කල පැවැරි තො වෙ.

1. පැවැරි. 2. "පකකවසෙසු උදකාදිසු අතක බිරාදිහි පකබි දක : 5.
 දිසබ:පද දුඋජන. 3. සිදුහතු. 4. ජනවා.

මෙහි අත්පස් නම්:— හුන් පැවිජ්ජා පාසුම් අස්තෙන්,¹ සිරි පැවිජ්ජා විලිඹිත්,² කොත් පැවිජ්ජා පිලිගන්තා පස තබා මෙරුම් පසින්, අනුපසපත්තු දෙන්නට දික්කල අත් තබා වැලක් අගෙකින් දෙරියන් විසත් අත්පස් නම්. කොත් පැවිජ්ජක පාමුලා සිටා එවු හිස් දොරු සිටා එවු පිලිගන්වා නම් නැගී සිටා හිඳා එවු යටපා ගනුඑවා එවු පිලිගන්තෙ.

පිලිගන්තෙ එවු දෙන්නෙ එවු අටුරික් ලිදු; ආදී මත්තෝ විනම් ගන්තෙ එවු දෙන්නෙ එවු යටවි නම් යටවුවහු හිසින් මත්තේ වුවහු ගන්තාට එවු දෙන්නාට එවු දික්කල අත් තබා වැලක් අගෙකින් දෙරියන් විසත් අත්පස නම්. වැලතා හුන් පැවිජ්ජන්. බොජුන් අතින් ගෙනා එවු බජ්ජෙන් තබා එවු එලවුවා පිලිබෙවු කල අත්පස් ඇති බැවින් පැවැරිවෙ. බොජුන් නොඑලවා මෙ ගන්වයි කී සඳා පිලිබෙවු කල පැවැරි නොවෙ. සරතල්ලෙන් ඇවිසා නැගු සඳා පිලිබෙවු කල පැවැරි වෙ.⁵ වැලතා හුන් අතිකක්කට දෙන්නා පිලිබෙවු කල පැවැරි නොජවෙ. හිඳා පැවැරි වුව අසුන් නොකොවා හිඳා වලදත් වටි. අසුන් කෙවුව කැප කරවා එවු ගිලන්ගට අවක්සා අඑවා එවු වලදත් වරද නැති. කැප කැරැවිම් මෙ කියන සේ දන්නෙ:—

පැවැරිවූ⁶ උපසපත් පැවිජ් කෙනකුන් බිඳා යුතු බැමින් උපන් කැප බොජතක් පිලිගන්වා එ බොජතෙහි ඇති හිගුරු කේල්⁷ ආදී කැපකරවා ගෙනා කැප කරවන පැවිජ්ජන් අත් පසා හිඳා ඔවුන් “අල මෙඛං සබ්බං” යි කී සඳා තමා අතා තුබු බොජතක් මදක්⁸ තබා බහන්නෙ. කැපකරවන පැවිජ්ජන් පැවැරි වුව අස්තෙන් නො නැගී නො පැවැරි වුව පස් බොජතෙන් බොජතක් මදකුදු පරභලා කොටින් කැපකරනට තමා අත්පසට එලවු බොජුන් “අල මෙඛං සබ්බං” යි එක් යලක් කියා කැප කරවන්නෙ. කැපකල බොජතෙහි කැප කො කල බොජුන් මුසු කොට වලදත් කොවටි. පලමු කැප කලහු තබා එමෙ බොජුන් අතෙකකු ලවා කැප කරවා වලදත් වටි. කැපකල බොජුන් පලමු කැපකලහු ලවා කැප කරවන් නො වටි. අතිකකු කැප කරන් වටි යු තැනි. පලමු බොජුන් කැපකල ඔජුන් දොවාගත්තෙහි එවු පලමු කැප කො කල බජ්ජෙහි එවු ඔත් අමිස් එක් පැවිජ් කෙනකුන් එවු තන් පැවිජ්ජන් එවු පුත

1 කස්තෙන්. 2 විලිඹිත්, විලිඹිත්. 3. අටුරික් ලිදුස් ආදීහි, අටුරුක් ලිදුගස්. 4 මත්තෙහි. 5 පැවැරි නොවෙ. 6 පැවැරිවූ නොවූ. 7 කෙපෙල්. 8. මදක් තබා

පුතා කැප කරත් වටි. මෙසේ කැප කලා පලවූ කැප කෙලෙහි ලා බුජුත්¹ වටි. මෙසේ කැප කල බොජුන් කැප කල පැවිජ්ජන් තබා සෙසු භෑම දෙනා බොජුන් වටි. යම්කැලි ආදී තුන් කැලලන් පස ආත කැප නොකරවා අම්ස් මුසු නොනොට වලදත් වටි.

17. පැවැරිවූ පැවිජ්ජත්ත් පැවැරිවූ බවු දුනා දුනා ඔහට තොරැස්තා කට්ටි රිසින් කැප නො කල හිලන්හට නො අල බොජුන් මෙ බුදයි එලවා නම් දුකුලා වෙ. ඔහු පරහලා කල සදා එලවුවාහට දුකුලා වෙ. බිදු නිමියත් කල එලවුවාහට පවිති වෙ. බුජුතාහට ආවැත් ආදී අතතුරු සිවයෙහි තී සෙසින් දන්තෙ. සටත සිත් නැත්තාහටජු නො දන්තාහටජු ආවැත් නැති.

18. විකලා² යම්කැලි බොජනක් වලදන්තට පිළිගන්වූ මහණහට දුකුලා වෙ. දුනා නො දුනැයිද පරහලා කල සදා පවිති වෙ. පෙරවරිසෙහිද⁴ පස් ආති හො නැතිහොහි වලදත් දුකුලා වෙ. මෙහි විකල් නම්; තිරිවුදුනෙන්⁵ ඉකුත් සදා පවා⁶ අරුණු කැහෙන තාක් සදී.

19. පිළිගන්වා ලන්වා සන්තිධි කල යම්කැලි යම්කැලි කැප බොජනක් වලදන්තට ගත් සදා දුකුලා වෙ. දුනා නො දුනා පරහලා කල සදා පවිති වෙ. මිනිස් මස් හා මුසුවුව ජුලාසි හා සමඟ පවිති වෙ. විකල් වලදත් කැප බොජනෙහි සන්තිධි පස-යෙහුද විකල් පසයෙහුද දෙ පවිත්තෙක් වෙ. මිනිස් මස් හා මුසු වුව දෙපවිත්තක් හා ජුලාසි වෙ. සෙසු අයප මස් හා මුසු වුව දෙපවිත්තක් හා දුකුලෙක් වෙ. සන්තිධිවූ කැප බොජුන් පැවැරිවූ කැප නොකරවා පෙරවරු වලදත් දෙපවිත්තෙක් වෙ. මිනිස් මස් හා මුසු වුව දෙපවිත්තෙක් හා ජුලාසි වෙ. සෙසු අයප මස් හා මුසු වුව දෙපවිත්තෙක් හා දුකුලෙක් වෙ. විකල්හි වලදත් කැප බොජනෙහි සන්තිධි පසයෙහුද විකල් පසයෙහුද දෙපවිත්තෙක් වෙ. මිනිස් මස් හා මුසු වුව තී දෙපවිත්ත හා ජුලාසි වෙ. සෙසු අයප මස් හා මුසු වුව තී දෙපවිත්ත හා දුකුලා වෙ. සන්තිධිවූ යම් කැලි පෙරවරු පස ආතිවූ වලදත් හුදු පවිත්තෙක් වෙ. අතතිරිත් පසයෙන් ආවැත් නැති. විකල්හි පස් ආති වූ වලදත් හුදු පවිත්තෙක් වෙ. පස නැතිමෑ වැලදුව දුකුලාවක් හා සමඟ පවිත්තෙක් වෙ. සන්තිධිවූ සතවු⁷ කැලි යම්දම් කැලි පෙරවරු පස්වරු පස නැතිවූ අම්ස් නො මුසු කොටූ වලදත් දුකුලා වෙ. අම්ස් මුසු වුව පවිති හා සමඟ දුකුලා වෙ. මෙහි අම්ස් නම් යවු කැලි යම් කැලිසි. පෙරවරු පිළිගැන්වූ සතර කැලි මුසු වුව පෙරවරු මතු වටි. පස්වරු පිළිගැන්වූ යම් කැලි ආදී තුන් කැලි මුසු වුව එ දවස් රු අරුණු ඉක්මෙනතාක් වටි. සතවු⁷ කැලි

1. බුදුන්. 2. විකාලසෙහි. 3. පිළිගත් නම් පිළිගත්, පිළිගත්තම් පිළිගහන. 4. පෙරවරුසෙහිද. 5. තිරු මුදුම්නෙන්. 6. පවා. 7. සතාව

මුසුම් යව්දව් කැලි පිළිගැන්වූ සත් දවසකට මතු වටි. යව්කැලි මුසුම් මෙරුම් තුන් කැල්ලන් දෙවැනි හෝ පිහිටියා හෝ පිරිසුදු කොට තොර කල යම් කැලි යමකට, සතුවූ කැලි සත් දවසකට, යව්දව් කැලි දිවිහිමියෙන් වටි. යම් කැලි මුසුම් සතුවූ කැලි යව්දව් කැලි කී සෙයින් තොර කල කී කී කලට වටි. සතුවූ කැලි මුසුම් යව්දව් කැලි කී සෙයින් තොර කල දිවිහිමියෙන් වටි. සතුවූ කැලි කොට තල් සකුරු පුලුස් සකුරු නොගනුව- මේ දෙක පෙරවරු මුත් පස්වරු නොවටි. වන නග නො හසල බාලයන් 3 සකුරු වුව කීමා නොවිවාර මධුරතාව පිණිස වැලඳුව නොවටි. මෙව 4 කාරණ කුරුදුවාහි වැලඳුව විකල් බවු කිවු. කල් ඉකුම්වූ යව්දව් කැලි සතුවූ කැල්ලෙහි ලුව පක නොපකැසිද සත් දවසකට වටි. සතුවූ කැලිත් යව්දව් කැලිත් අයප කිලියා තුබුවා අයප කිලියා තමා පකැසිත් වටි. යව්කැලිත් යම් කැලිත් අයප කිලියා තුබුවා අයප කිලියා තමා පකැසිත් නොවටි. පිළිගැන්වා සත් දවසක් ඉකුම්වූ සතුවූ කැලිත් යව්දව් කැලිත් එම දවස් පිළිගැන්වූ යව්කැලි යම්කැලි හා මුසු කොට වැලඳුව පවිති වෙ. සතර කැප කිලි දන්නෙහි— හෙ කවරුන්:—

සම්මුති කිලියා, උසාවනනනිකා කිලියා, ගොතිසාදි කිලියා ගහපති කිලියා යන මෙ සතර කිලි. ලක්ෂා ගෙකක් සත් සැතති දෙවන කැමින් සමජ් නම් හෙ 'සම්මුතිකිලි' නම්. ලක්ෂා සෙතසුන් කරන්තට නිමවා රු කල බිමා පලමු 6 පිහිටිවන වැඩ වුව උඵයෙ එවු බොහො බික් සගුන් අත්ලා— "කප්පිය කුටිං කරොම, කප්පිය කුටිං කරොම" යි වදන් පිහිටුවා කල සෙතසුන් 'උසාවනනනිකා' නමු. බොහොසුයන් පිරිබෙව් නොකෙලෙහි එවු සියලු පිරිබෙවු නො කෙලෙහි එවු අරමිහි ලක්තට කල සෙතසුන් 'ගොතිසාදි' නම්. පැවිජ්ජන් තබා සෙසු සහධාමියන් 7 එවු හිහි මිනිසුන් එවු මෙ කැප කිලි දුන්තෙහියැයි දුන්තෙ එවු ඔවුන් අයත් වූයෙ එවු 'ගහපතිකිලි' නම්. මෙ සතර කිලිද ලක්තට නො කල බොජුන්හල් දුහැටි පැල් දියපැල් හිනිපැල් දොරවු බිත් ගෙයැ යන මෙ හාම කැපකිලි නම්. මෙතෙක් තෙක තුබු පැවිජ්ජන් අයත්වූ යව් කැලි යම් කැලි 'අනොච්චන්' නම් නොවෙයි වටි. මෙහිම පැක්කෙ 'අනොච්චක' නම් නොවෙයිවටි.

1. සතවකැලි 2. දිවිහිමියන්. 3 නැ නොනැ නොහසල බාලයෝ. 4. මෙයට. 5. කුරුදුවාවෙහි. 6. පලමුහි. 7 සහධාමියන්.

මෙකී කැපකිලි තබා සහනුගෙ එවු පැවිජ් ජනපතකුන්ගෙ එවු අයත් ලත්තව කලි සහසෙය් පොහොනා සෙනසුන් අයප කිලි තම්. අයප කිලියැ තුබු පැවිජ්ජන් අයත් සතවු කැලි යවිදිව කැලි මෙරැම් දෙ කැල්ලන් හා මුසු කොට වැලදුව දකුලා වෙ. සතවු කැලි යවිදිව කැල්ලන් පැවිජ්ජෝ, පියැ මෙරැම් දෙකැල්ලන් හා මුසුපතාට වලදත් තම් සාමපාකයෙ² දකුලා වෙ. අයප ජිලියෙහි අනුපසපනුන් අයත් කොට තුබු සතර කැල්ලනුද පැවිජ්ජෝ වලදත් තම් වටි.

20. පිණී බොජුන් නො ලදජ්: යැපෙන බැවින් නො ගිලන් වැ පිණී බොජුන් විතවා වලදත් පවිති වෙ. මෙහි පිණී බොජුන් තම්, මස් වටනා සතුන්ගෙ කිරි දිහි වෙඬුරැ ගිතෙල් යට කී ලකුණු ඇති මි සකුරැ තෙල් දිය මස් ගොඩ මස් යන මොවුන් හා මුසුවු සත් ධසුඤ්චුවා බති. 'කිරි එව බත් දෙව යතාදි විසින් මුසුකොට විතවුව මෙ සිබයෙන් පවිති වෙ. නො ගිලන් වැ වැලදිය, යුතු ගිතෙල් මි වෙඬුරැ තෙල් සකුරැ විතවුව මහා තාම් සිබයෙන් පවිති වෙ. මෙ පස් බෙහෙසද් තබා සෙසු බොජතක් විතවත් සිබකරණියැ කී දකුලා වෙ.1

21. දුගැටි දිය තබා සෙසු නො පිලිගත් සතර කැල්ලන් වලදන්තට ගනී තම් දකුලා වෙ. දුතැ නොදුතැ පරභලා කල සදැ පවිති වෙ. මෙහි දුගැටි කාපියන්තට 4අනුදන්තෙ. නො පිලිගත් දුගැටි⁵ කමින් කෙල ගිඑව පවිති වෙ. මෙහි පිලිගත්තේ තම් පැවිජ්ජන් තබා එක්තරා සතක්හු අත්පසැ සිටැ කසින් එවු කා පිලිබද්දෙන් එවු තිසත්ගෙන් එවු දෙත කිසි වතක් පැවිජ්ජෝ ගන්මි හි යන සිසින් කසින් එවු කා පිලිබද්දෙන් එවු මියෙහි ඕනාකුදු ගන්මි හි යන සිත්⁶ එලවු තම් පිලිගත්තෙවෙ. පිලිගන්වන්තහු එලවුවත් පැවිජ්ජන් අතැ එවු බජතෙහි එවු පැහැරැදු හිණි තම් පිලිගත්තෙ වෙ. ඇවිස්තා එවින් පෙරටවැ⁷ එවු පස්සේ එවු හුණු පිබකුදු⁸ එලවු බජතෙන් හුණු දලි ආදී ද පිලිගත්තෙ වෙ. වැලතැ පැවිජ්ජන් පිලිගත් පයැ පැහැරැ තමා පයැ හුණු⁹ ඔවුන් පිලිගත් බැවින් වටි. පයැ හුණු පත්¹⁰ කසල ආදී මුසු නොකොට හුණු තැනින් හැරැපියා වලදත් වටි. සැතාදින් උක්දඬු ආදින් කපත සදැ 11 මලපත්තෙ නොවටි. පිලිගන්වා තුබු සැත අලුත් මල තැංග පුත පිලිගන්වා

1. පැවිජ්ජෝස්. 2. සාමපාකයෙහි. 3. නොලදුවද. 4. අනුදන්තෙ. 5. දුගැටු. 6. සිහින්. 7. පෙරට. 8. විකකුදු. 9. හුණු. 10. පස්. 11. කැප කරන සද.

ගනුත් වරි රුක් මඩු ආදියැ වට ක්ලුටු දිය පිළිගත්තෙහි වතුල අපිළිගනු වෙ. සන්තාරයේ ගස් ආදීන් වතුල පිරිසුදු දිය එවු හැමසදැ අබවසැ වැසි දිය එවු වරි. මැදුම් පිරිමිනියක්නු එතෙවිය හැකි බරක් අනුපසානක්නු නො තබා බිමැ තබා වටා පිළිගත්- වත්තාක් තමා බිමැ එබු අත එක් දෙපසකින් පහල පිළිගත්තෙ.

ගිනෙල් බඳුන් ආදී කැදවල් ආදියැ එල්වා තුබුව එ හැද ආදියැ පැවිජ්ජත් තැගි හුණු ජු වරජ නැති පිළිගත් තෙල් බඳුන් ආදී යට තබා නො පිළිගත් බජුන් මත්තේ තුබුව පැවිජ්ජාජ, මතු බජුන් බහා තබා යට බජුන් ගතිත් නම් මත්තේ බජුනෙ තුබුයේ උග්හු¹ මෙ. උග්හු¹ වුවා පිළිගන්වසිදු වලදත් නොවරි. අපිළිගනුව යට වුව මත්තේ පිළිගත් බජුන් නහා ගනුත් වරි. අනුපසපනක් හට තකා නො පිළිගන්වා ගත් පකා පැකි ආදී ජු පැවිජ්ජත් බැහැරැ සිරුරැ පරිභොග කිසා නො පිළිගන්වාගත්තා ජු වලදි යැවි වුව තැවැත පිළිගන්වා ගෙනැ වලදත් වරි. ඉදින් පලමු පිළිගත එ පිළිගතණ² වරි මදක් බොල් දිය නො පිළිගතද වරි. ඉතා බොල් වුව දියෙහි පැ අතැ ඇලී³ පැතෙ නම් නො වරි. සහට තැනැ⁴ බොල් දිය නොවරි. රෙන් කොදු කිරු ඇති මල් දු දිය පිළිගත වරි. එ පිළිගත් දිය අල්ලේ අමිය මුසු කොට වලදත් නො වරි. කදුළු කෙල මුකුණු දියටනු සෙමි සෙද කාරදු⁵ සිරිරු⁶ නැති ලුණු ජු සිරිරු හා එක් බැදි වුව වරි. සිරිරින් මුත පිළිගත වරි. හැම යම්කැලි වත් අගුරු සේ දුව⁷ දමු යව්දිව කැලි වෙ.

සතර කැලි නම්:— යම්කැලි, යම්කැලි, සතවු කැලි, යව්දිව කැලි යි. මෙහි යම්කැලි නම්:— හැම ජු, බත්, හමුදු, අනුපලාම් බිඤ්ඤ සහිතවු සත් බිඤ්ඤ, උදු, මුගු, කලත්, අහර කිස සාහන භෑම පකා පැකිදු, අල- මුල්- පත්- මල්- පක්මස්- කිරි දිහි ආදීහි.

යම්කැලි නම්:— අඹපනු, දඹපනු, කේල්පනු, ඇටියෙල්⁸ පනු. මිදි පනු, හොළ පනු, බොමරාලු දමුත් පනු, මී පනු. ආදී පත්ති, මෙහි මිදි පනු නම්; සියදු⁹ මිදි ඉසි. මෙ මිදි පත්තෙහි දියත්තක් එවැ වලදත් වරි. හැම පනු පැත් පවස්සනට ජු¹⁰ වරි. අනුපලාම් බිඤ්ඤ සහිත සත් බිඤ්ඤ රසසිජු; නල් පක්, තෙරලු පක්, පතා පක්,¹¹ දෙල් පක්, ලබු පක්, කොමඩු, පුසුල්, හිහිඹරා¹², කැකිරි පක් යන මෙ තව මාළු ඉසුජු; උදු, මුගු, තල, කලත් ආදී අපරණණ ඉසුජු; ගිනියේ පක් යම්කැලි පලා ඉසුජු; මිහිප් ඉසුජු තබා හැම පක් පත්මල් ඉසු ගිනියේ හුණු නො කොට අව්වේ¹³

1. උග්ගහු, උග්ගු. 2. පිළිගතනම්. 3. ඇලලී. 4. සහව නැත. 5. කාරාදු, කාරනු. 6. සිරිරත්. 7. දුවුව. 8. ඇටියෙහෙල්. 9. සියප්. 10. පැත්පවස්සනට, පැත්පවස්සනටජු. 11. පනසපක්. 12. හිහිඹරා, සියඹරා, හියඹරා. 13. අවියෙ, අවියෙ. 8

තබයි ජු තොතබයි ජු අනුපසපතක්හු විසින් මොතොවට පෙර-
ගත්තෙ වටි. සතවු කැලි නමි:— මස් වටනා සතුන්ගෙ වෙඩුරු
හිතෙල් රැකි ලකුණු ඇති සතුරු තෙල් මි යන මෙ පස්
බෙහෙසදී.

රැවිදිවි කැලි නමි:— හැම අහර නිස නොසාසන¹ අල, මුල්,
කද, හර, බොර² සුඹුළු, පත්, මල්, පැකි.

22. මහණ, මෙහෙණ, සික්මන්, හෙරණ, හෙරුණි යන
පස් සහධාමියන්³ තබා සෙසු තිඵයක්හට යටත් පිරිසෙසින් ජවා
බද්දක්හටජු⁴ තමා අතින් දුහැටුදිය තබා සෙසු පරහලා කටයුතු
වතක් දේ නම් දෙන පියෝ ගැණැ ගණැ පවිති වෙ. දුහැටු දිය
දුන පියෝ ගැණැ ගැණැ දුකුලා වෙ. අනුපසපතකු ලවා දුනජු
ඔවුන් බිමැ තුඩු බජතෙ ලා දුනජු 'මෙ ගන්ව' යි තමා බිමැ තබා
දුනජු බැහැර සිරුරු ගහන තෙල් ආදී දුනජු ඇවැත් නැති.

23. දෙන මිනිස් මාගමක හා පිලිසන් තන්හි එවු දෙලොස්
රියතින් ඇතුළු නො කණ නො බිහිරි විඤ්ඤු පිරිමිනියක්හු
නැතියාමැ අබවසැ එවු රහස් කැමැති වැ එවු හුදෙකලා වැ හිදී
නම් හොවි නම් පවිති වෙ. රහස් කැමැති වැ මාගම කරු යාටි වැ
සිවුරු හදනා පොරෝනා අජුන් අදනා⁵ බොජුනා හැම පියොවිහි
දුකුලා වෙ. නො කණ නොබිහිරි විඤ්ඤු පිරිමිනියක්හු ඇති වැ
හිදී එවු විඤ්ඤුවක්හු නැතියාමැ සිටි එවු රහස් නො කැමැති වැ
හිදී එවු ඇවැත් නැති.

24. රහමෙර දුනැ නො දුනැ පරහලා කලියදැ පවිතිවෙ.
නො රහසැසි බෝ එවු රහවෙසි හො නොවෙසි හො බෝ එවු-
දුකුලා වෙ. සුත් එවු වාස නකා⁶ පිටි හු ආදිය ලු ලොණ සොවිර⁷
ආදිය රහ ගද රස නැතිකොට ලුහුහු තෙල් ආදිය ලා පක්කා⁸
එවු වලදත් වටි.

25. ගිරිති කවන රිසින් පැවිජ් කෙනකුන් ගිරිති කවා එවු
සිරුරැහි⁹ පහරණ¹⁰ මාත්‍රාවක් එවු කලු කලු පියොවු පවිති වෙ.
සෙසු සතර සහධාමියකු ද හැම සතුකු ද ගිරිති කවන රිසින් පහල
පහල පියොවු දුකුලා වෙ. වහාවත් කරනු ආදී රිසින් පහල
වරජ නැති.

1. නොසහෙන, 2 බෙර. 3. සහධාමියන්. 4. ජවාබන්දක්හටජු. 5. අජනා. 6. වාසි
සකා ජවු. 7. ලොණ සොර මල්. 8. පක්කා 9. සිරුරින්. 10. පහරනා.

26. බොලටින් මිත්තේ දියෙහි කෙලතා රිසින් කුමුදුතා පිහිනනු ආදී කරන සඳා අත්වර පාවර 1 හැම පියොවිහි පවිති වෙ. බොලටින් බට2 දියෙහි කෙලතා එවු යටත් පිරිසෙසින් බොන හැඹියෙහි3 කෙලතා රිසින් පහරී එවු පියොවිහි පියොවිහි දුකුලා වෙ. සිනාන ආදී කරුණෙන් දියෙහි පහරණා කුමුදුතා පිහිනනු ආදී කල ඇවැත් නැති.

27. පැවිජ් කෙතකුන් සිබපද පැ ඔවාදෙන සඳා පැවිජ්ජන් කෙරෙහි එවු කී සිබ පදයෙහි එවු නිහරසර සිතින් අනාදර කෙරෙ නම් පවිති වෙ. පැවිජ්ජන් සිබපද තබා කෙසු බැමකින්4 එවු මෙ නො සරුපව වැටෙහි එවු නියෙහි අනාදරිය කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ. අනුපසපනක්නු සිබපද පැ එවු කෙසු බැමකින්4 එවු මෙ නොසරුපව වැටෙහි එවු ඔවා දුන් සඳා අනාදරිය කෙරෙනම් දුකුලා වෙ. අනාදරිය සිත් නැතිවැ පිළිවිසැ දන්මහසි එවු නොදනැ එවු කී ඔවා නො ගත ඇවැත් නැති.

28. උපසපන් පැවිජ්ජන්හු බවන රිසින් එක්තරා දෑයක්5 කොටින් එවු කියා එවු බවා නම් ඔහු බතු ජු නො බතු ජු පවිති වෙ. අනුපසපනක්නු බවත් ඔහු බතු ජු කොබතු ජු දුකුලා වෙ. බැවියැටි රිසි6 නැත්තාහට ඇවැත් නැති.

29. ගිහි තැප්පෙසින් වහල්වන රොගයක් නැතියා වැ ගිහි එලකු එලවනු කරන හැම පියොවිහි දුකුලා වෙ. ජල්වු ජල්වු7 සඳා පවිති වෙ. වැටි හුණු දිලියෙන පෙනෙහෙළි නඟාලුවාහට දුකුලා වෙ. කීවී පෙනෙහෙළි නඟා දල්වත් පවිතිවෙ. බිම් ආදී දනවා දනැ කඟාලා එවු අතික් කෙතකුන් නියා එවු කෙතකුන් නියා එවු පහන් නියා එවු ගිහි එලවත් එලවවත් වරජ නැති. දුටු අගුරු එලවා තපි එවු අනුත් පිලියෙල කලා තපි එවු වරජ නැති.

30. හදනට පොරෝනට නිසි අලුත් සිවුරු අගුරු මඩු8 ආදී එක්තරා කළුවක් ගෙනැ මකුණු පිටු සා හෝ මොකර ඇස් පමණ හෝ එයම මදක් මහත් කොටැ හෝ කප් බිඳ සිවුරෙහි නො ඔබා පරිහොග කෙරෙ නම් පවිති වෙ. එබු කප් බිඳ හට වරජ නැති.

31 උපසපන් පැවිජ්ජන්හුගෙ පා සිවුරු තිසජුන් ගිදි කද9 කාබාන්10 යන මෙසින් එක්තරා දෙයක්11 කෙලතා රිසින්

1. අත්වරා පත්වර, අත්වරා පාවරා. 2. බට. 3. හමුසෙහි. 4. යමකින්. 5. දෑයක්. 6. සිත්. 7. ජලවු ජලවු, ජලවී ජලවී. 8. පස්. 9. හිදිකුටු. 10. කාබාන්හි 11. එකක්.

පැවි කෙරෙ එවු පැවි කරවා එවු¹ පවිති වෙ. මෙකි සිවුරු ආදී පැවිජ්ජන්ගෙ පස් පිරිසර තබා සෙසු පිරිසරක් එවු අනුපසපනක් හුගෙ එක්තරු පිරිසරක් එවු පැවිකරනු කරවනු කෙරෙනම් දුකුලාවෙ. හොසේ තුබුවාක් සේ තබන්නට එවු මොගට ඔවාදී දෙවුනොයි² එවු සගවා තුබුව ඇවැත් නැති.

32. තිරිසන්ගින සතක්හු මරම් යන සිතින් මරන්නට³ පිණේ කල සදා දුකුලා වෙ. එ පියොවින් සතු මල සදා පවිතිවෙ. තොදන්නාහුගෙ එවු මරම් යන සිත් නැත්තාහුගෙ එවු එපියොවින් සතු මල ඇවැත් නැති.

33. උපසපන් පැවිජ්ජක්හුගෙ සහ වෙසෙස් ඇවැත්කක් එක්තරු සෙයෙකින් දැනා පිළිසොයමි යන සිතින් අතිකක්හට නොකියම් බුරතියවු කල කලා පස්සේ අත්තට කිව පවිති වෙ. මෙම තියෙත්⁴ පිළිසොයනු නිසා කි තම් බොහො දෙන ඔවුනොවු තට කියත් නමුදු පිළිසොයන්නට කිතාක් ජනහට යට කෙලවරයෙ නුසුත පවිති වෙ. අවන්තෙ පිළිසොත්තට අතිකක් හට කි තම් හෙකි ජු අතිකක්හට පිළිසොයනු නිසා මෙ කි තම් මෙ තුන්වන පුගුල් පෙරලී තමහට දෙවන පුගුල්හට පිළිසොයනු නිසා කි තම් කෙලවර සිදෙ. ඉක්කිති පිළිසෙව්වාහට වරජ නැති. සෙසු උහුකාපතති පිළිසෙව්වාහට ජු අනුපසපනක්හුගෙ කා සසගරා සුක්ඛිසැවියෙ ගත් තුළුල් වරජ එවු සෙසු නොතුළුල් වරජ⁵ එවු පිළිසෙව්වාහට ජු දුකුලා වෙ. ඔහු කල කම් ඔහු අස්සි⁶ එවු පිළි සොයන රිසි නැති වෑ එවු අත්තට නො කියා තම් වරජ නැති. තමාගෙ සහ වෙසෙස් ආදී එක්තරා ඇවැත්කක් 'නො අරොජම්' 'නො දෙසම්' පිළිසොයත් දුකුලා වෙ.

34. මිනිස් මාගමක හා අසො දවස් අසො තැනට යම්හකි සසදී දවස් නො වරජවා අනෙක් ගම් හිමකට වජනා සදා එක් පියවරෙක දුකුලා වෙ. දෙවන පියවරින් වන් සදා පවිති වෙ. සෙසු ගම් හිමට වජනා සදා ජු 7මෙ මෙ තියෙයි. ගම් නැති තෙන දෙගවු⁸ එක් පියවරින් ඉකුත් සදා⁹ දුකුලා වෙ. දෙවන පියවරින් ඉකුත් සදා⁹ පවිති වෙ. ඇ සසඳිලි¹⁰ නැත පැවිජ්ජො මතු සසඳා යෙත් තම් දුකුලා වෙ. බිය ඇති මග සසඳා යෙත් නමුදු ඇවැත් නැති.

35. උපසපන් පැවිජ්ජක්හු දැනා වෑ පහරී තම් පවිති වෙ. 'මරම්' යන රිසි නැති බැවින් ඔහු මල ජු ඇවැත් නැති.

1. පැවිකරනු එවු පැවිකරවනු එවු. 2. දෙමොනුයි, දෙසමා. 3. මරන්නට මරවන්නට. 4. මෙමෙ කියායෙත්. 5. දුතුළුල්ල වරජ. 6. අසයි. 7. මෙම තියෙ. 8. දෙදෙගවු. 9. ඉකුත් ඉකුත් සද. 10. ඇ සසඳිලි දහ.

එක්තරාක්ඛු විසින් තමා වෙහෙසන ලබන සදා මිස්සැට්ටා පැහැරැ යන් ඇවැත් තොප ඇති.

36. උපසපන් පැවිජ්ජක්ඛට දුගැ වැ කසින් එවු කා පිලිබද්දන් එවු පහරතා බදු වැ අත් සැත් ආදී තහානම් පවිති වෙ. එ තැගු අත් ආදීතෙන් වැරැජැ1 පහල නො පැහැරැපි වැ පහල බැවින් එපහරින් අත් ආදීන් බුත ජු මල ජු දුකුලා වෙ. අනුපසපනක්ඛට දුගැවැ අත් සැත් ආදී නිය පා නම් දුකුලා වෙ. තමා වෙහෙසන සත් කෙනකුත් කෙරන් මිස්සැට්ටා වැ අත් දඬු ආදීතෙන් බවා පලවා නම් ඇවැත් නැති.

37. උපසපන් පැවිජ්ජක්ඛු දුකුම් ඇසුම් සැක කිරීම් යන මුල් නැති සහ වෙහෙසින් සොයා නම් ඔහු එ විගස දන පවිතිවෙ. නොදන එවු පස්සේ දන එවු දුකුලා වෙ. උපසපනක්ඛු එවු අනුපසපනක්ඛු එවු ලහු ඇවැතකිතිජු මිසදිට්ඨියෙනු ජු2 සෙවුව දුකුලා වෙ. ඇවැතැයි සිතා සෙවුව ඇවැත් නැති.

38. නොරැස්තා3 කවැට්ටා උපසපන් පැවිජ්ජක්ඛට නොප4 උනුවියේ උපසපුව ලදුවහයි සිතූයෙම් යන ආදී කියා කුකුස් උපයා නම් පවිති වෙ. අනුපසපනක්ඛට කුකුස් උපයා නම් දුකුලා වෙ. කුකුස් උපයන රිසි නැතිවැ හිත කැමැතිවැ කියා නම් ඇවැත් නැති.

39. උපන් කලහ ඇත්තවුන් අබියසැ5 සිටැ තමා නො දක්වා කලහ කැට්ටිවැ ඔවුන් කියනු අසා නම් පවිති වෙ. ඔන් යන සදා පෙරටවැ යන්තන් කියනු අසන්තව වෙලෙවිවැ සේනම් දුකුලා වෙ. ඇසු සදා පවිති වෙ. පසුවැ යන්තන් කියනු අසන්තව පසුවේ නම් දුකුලා වෙ. ඇසුව පවිති වෙ. තමා හුන් නැතව නො දැනැ අවුදු සසදනා සදා තමා හුන් බව දැන්වියැ යුත්තේයි. නොදන්වා අසා නම් පවිති වෙ. අනුපසපනුන් කියනු ඇසුව දුකුලා වෙ. මොවුන් කියනු අසා සන්සිදුවම් යන අදහසින් එවු තමා වරද පිලිගන්ම් එවු මොවුන් කියන ද6 වටනෙයැයි එවු අසා නම් ඇවැත් නැති.

40. සහහට මෙ දෙමහයි පිරිණැමු සතර පසදයන් පසයක් දුනැ දුනැ අනෙක්7 පුගුලක්ඛට පිරිණමා නම් පවිති වෙ. සහහට පිරිණැමිගිය ලාභයක් අතික් සහ ගණ මහ සැ තවාමට එලවා නම් දුකුලා වෙ. ගණහට පිරිණැමිගිය ලාභයක් අනෙක්7 සහ ගණ පුගුල් මහ සැ තවාමට ජු තමාට ජු පිරිණමා නම් දුකුලා වෙ. පුගුලක්ඛට පිරිණැමි ගිය ලාභයක් අනෙක්7 සහ ගණ පුගුල් මහ

1. වරද 2. මිසදිට්ඨියෙනුජු. 3. නුරැසිතා. 4. හෙපි. 5. අබියස. 6. ඔවුන් හි කල ද. එයින් කිසන ලද. 7. අහික්.

සෑ නවාටවුරු කමාටුරු පිරිණමා නම් දුකුලා වෙ. මහ සෑයට පිරිණමිනිස ලාභයක් අනෙක්¹ සහ ගණ පුගුල් මහ සෑ නවාටවුරු කමාටුරු පිරිණමා නම් දුකුලා වෙ. යටත් පිරිසෙයින් තිරිසනක් හට පිරිණමිනිස ලාභයක් අනෙක් තිරිසනක් හට පිරිණමා නමුරු දුකුලා වෙ. කහිතක්හට නො පිරිණමිනිස ලාභයක් කහට දෙමිනසි පුළුවන් සඳා හොප සිත් පහන් තැනකට දෙවසි එවු සෙසු අනුසස් කියා එවු ඇවැත් තැනි.

41. හිරි මුදුනෙන් පහවු සඳා පටා² අරුණු දක්වා මෙ දෙ අතුරෙ³ විකලැයි දුකැයි ජු දෙලොස් රියනින් ඇතුළු පැවිජි කෙතෙක්හට විකල් ගම් වජනා ඇවිස්ලි නො ඇවිසෑ පිරිවෙවු - කලු හැම පිරිවෙවු නො කලු හැම පිරිවෙවුට නිසි තැන් එක් පියවරෙකින් ඉකුත් සඳා දුකුලා වෙ. දෙවන පියවරින් ඉකුත් සඳා⁴ පවිති වෙ. නො අරොජා ගම්වන් සඳා දුටු පැවිජි කෙතෙක්හට නො ඇරෙජු ව වරද තැනි. නො එක් දෙනා කුලගෙන් එවු දහම් සනින් එවු බිහිගමින් එවු ගමට වැද්දටිවු අනන්මත⁵ අරොජා ගමට වදුත් වරි මෙසෙ අරොජා ධුරතිවෙවු නොකොට නොඑක් ගමට වජුතුදු වරද තැනි. එසිතැයි ධුරතිවෙවු කොට පුත එගමට අරොජා වදුත් වරි. එගෙන් එගෙට යතුදු අරොජා යන්නෙ. වැලතැ පැවිජි කෙතකුත් තැන වරි. ගම් මැද මගින් යන්නට එවු වැසි ආදී අනන්රසෙත් එවු උවදුරකින් එවු නො අරොජා ගම්වත වරජ තැනි.

එක් සාලිස් පවිති විනිස ගිමි.

1. සහ සතු අරම්, අරම්වන යන මෙ දෙක එක් ගුරු බවෙක්. වෙහෙර, වෙහෙර වන් යන මෙ දෙක එක් ගුරු බවෙක්. හැද, පුටු, බිසි, කන්වසින් යන මෙ සතර එක් ගුරු බවෙක් ලොහො සැල, ලොහො පැණ, ලොහො පණා, ලොහො කටාර, වැ⁶, පොරෝ කෙටිරි, හුදලු, තියන්⁷ යන මෙ නවය එක් ගුරු බවෙක්. වැල්, හුණු, මුදු තණ, බබුස් තණ සෙසු ගේ සොයන තණ, මැටි, මැටිබජන, දරළුපා පිරිකර යන මෙ අට එක් ගුරු බවෙක්. මෙ පස් ගුරුබවින් එක්තරාක් මා මිස කෙදැයි⁸ ඉසුරු පමුණුවා අන්නට දේ නම පුලැසි වෙ. සොර සිතින් පල් පොහොනා වනක් එවු වඩා අගනාක් එවු අන්නට දේ නම්, තෙමෙ ගනී නම් පරිජි වෙ. පලින් උකු විසටින් වඩා ඉතිරි අගනාක් දේ නම්, ගනී නම් පුලැසි වෙ. විසටක් එවු විසටින් උකු අගනාක් එවු ගනී නම්, දේ නම් දුකුලා වෙ.

1. අනික්. 2. පටා. 3. අතුරෙහි. 4. ඉක්මෙත්. 5. අනන්මතත්. 6. වැහැ. 7. තියන. 8. කෙදැයි.

2. කුස හන් පිලි එවු වැහැරි පිලි එවු පුවරු පිලි එවු කෙස් මුවා පලස් එවු වලමුවා පලස් එවු නිය ඇති අලුත් දිවියම් එවු මහ මුහුණු පියා පතින් කල පිලි එවු නිඵලද නොගෙනැ ගනැ පෙරෙවිය පුලැසි වෙ. මෙකී කුස පිලි ආදී අධිරා නිඵලද ගෙනැ මෙ මැහැවයි රැස්වා තම් නිත්තියපකකනතක පරිජ් වෙ.

3. වසමග එවු පසමග එවු අවට දෙ අගුලක් තන්ති එවු සැත් කවු ආදීතිජ්² යටත් පිරිසසසින් නියෙතිජ්³ කපනු හිරනු කරත් පුලැසි වෙ. වසමගින් ඇතුළු තෙලාදීන් ලබන වත් කම් කල පුලැසි වෙ. තමා හදන් කපත් පුලැසි වෙ.

4. මිනිස් මසුජ් ඇට්ජ් සමුජ් ලෙඬ්ජ් ලොමුජ් පරහලා කල පුලැසි වෙ.

5. කේල්වා පිලිජ් එරැපත් පිලිජ් නියදින් කල කැහිරි කඩුදු සවි නිල්වත්, සවිරන්වත්, සවිලේවත්, සවිමුල්වත්, සවි කළුවත් පිලි හන¹ පෙරෙවිය දුකුලා වෙ. දෙවැ කැප රජන්ත් රුජුව⁴ වටි. මෙහි කැප රජන් තම් කවරහයත්:— කසා තබා හැම මුල් රජන. මදව විශාහොල් තබා හැම කදරජන. බෙහෙරැපලා කසා පලා තබා හැම පත් රජන. ලොප්⁶සුමුළු, කඩුල් සුමුළු තබා හැම සුමුළු රජන. වනුක් මල්, කැලමල් තබා හැම මල් රජන. හැම පත් රජන. මෙ සය කැප රජනි.

කසුජ් හිස් වෙළුජ් අධිරත් දුකුලාවෙ. යටකී කුස පිලි ආදීජ් කේල්වා පිලි ආදීජ් හොරැත් විසින් ගිනි දිය ආදී දිසින් සිවුරු තව සිවුරු ලබන තාක් පරිහොග කරත් වටි.

6. ඇත් මස්, ලේ, ඇට, සම් ලොමුජ් වැලදුව දුකුලා වෙ. මෙසෙසින් මැ අස්, වලස්, සිහ, වග, දිවි, බලු, දිස් දෑ සතුන්ගෙ මාංසාදියැ පස් පස් දුකුලා වෙ.

බික් සගුන් අවක්සා මැරු මස් මරන්තා තමා දුට එවු ඇසුව එවු හැක කල එවු වලදත් නොවටි. උපාසකයන් විසින් දහපා, වත්තිම් සුරන් නිසා මැරු යේ නොම වෝසි කිව වලදත් වටි, කැප මසුදු පිලිවිසැ වලදත් වටි. එකැති තමා දකුත් නුදුළු වුනජ්⁷ වටි. පිලිවිසැ වලදත් වටි.

7. තහන තොට්ජ් සුලු දියවටන්තෙහිජ් ඔවස්ගෙහිජ් ආ පිලිවෙල ඉකුම්වා තම් දුකුලා වෙ. තෙපි පෙරට වැ යවයි සමු දුකු

1. හත්, හැන්ද. 2. ආදීහුජ්. 3. නියෙහුජ්. 4. රජුව. 5. හර. 6. ලොජ්, ලොස්. 7. නුදුළුහත්.

වරජ නැති. පැන්තොටදී ජු¹ වරජ නැති. සුලු දිය වටන්තෙතිජු පියවිගෙණිජු ඔකැසි නො පැහැරැ වත දුකුලා වෙ. සිහි නො ඵලවා වත වරජ නැති. ඔවස් ගෙහිජු සුලුදියවටන්තෙහිජු පියෙන් බැහැරැ සිටැ සිවුරැ නගා නම්² දුකුලා වෙ. වස් පවත්වමින් තතනා නම් දුකුලා වෙ. නො ඉසයෙන් උපහතවා තතනා නම් වරජ නැති. වස් පවත්වමින් දුකැරි කා නම් දුකුලා වෙ පුජ වලා පුසන් ලා නම් දුකුලා වෙ. කොරොස් ගැට ඇති කටු ඇති බුහුරැ ඇති පුසතින් පුසන් කිස කෙරෙහම් දුකුලා වෙ. වස් දෙණියෙහි තෙල ලා නම් දුකුලා වෙ. බැහැරැ තමා විසින් ඵවු මෙරමා විසින් ඵවු කෙලෙසි ගියා දන්වනු නො කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ. දුත දුත බැහැරැ කෙලෙසා නම් දුකුලා වෙ. එහි කසල දුට නොහරි නම්, නොහරවා නම් දුකුලා වෙ. ලා හෙලා ලා වදි නම් දුකුලා වෙ. තික්මේ නම් දුකුලා වෙ. හවවා දිය කිස සාහා නම් දුකුලා වෙ. පහණ ආදී තැන දිය පැහැරැ හැඹුව වරජ නැති.

8. මහල්ලන් නො පිළිවිසැ පාමොක් උසුරැවා නම් දුකුලා වෙ. අනතුරු නැතිවැ සැබෙවිනිජු ඉසුරැවුව දුකුලා වෙ. මෙහි අනතුරු නම්:— රාජකාරය, වොරකාරය, අගහි අනතුරු, උදක අනතුරු, මනුසුනකාරය, අමනුසුනකාරය, වාලකාරය, සිරිසපකාරය, ජීවිතකාරය, බුහවටරියකාරය සහ මෙ දස අනතුරුයි.

මහල්ලන් කෙරෙ නො පිළිවිසැ රථා සුබ³ නො කරවා බණ කියා නම් දුකුලා වෙ. කියමින් උන්සදැ නැවත මහළු කෙනෙක් අවු නම් පුත රථාසුබ කරවන කිස නැති. පැන පුළුවස්තා තැනුජු⁴ විසජන් කරන තැනුජු හදරන බණ කියන තැනුජු කියවා ගන්නා තැනුජු පාමොක් උසුරැවන සදැ කී කියාගෙන් මෙ විනිස දන්නෙ.

මහල්ලන් නොපිළිවිසැ පහන් දල්වා නමුජු තිවා නමුජු දොර ඵවු කවුළු ඵවු වරි නමුජු පියා ලා නමුජු දුකුලා වෙ.

9. ලිහිණි වැ වදි නමුජු වැලුම් ගනි නමුජු ගමන් යේ නමුජු බුදුනා බොහු ආදී කෙරෙ නමුජු දියෙන් බැහැරැ සිටැ තමහට පිරිසම් කරවා නමුජු අන්තට තෙමෙ කෙරෙ නමුජු දුකුලා වෙ.

10. නහන සදැ කොඩවර පවුරැහිජු වැඹහිජු රැක්හිජු නහන තෙතැ හිඳුවු⁵ කොරොස් පුචරැගෙහිජු තමා සිරැරැ ගහා නම්⁶ දුකුලා වෙ.

1. නහන තොට දිය, තත් තොට දිය. 2. සිවුරැ නගා නම්, බහා නම්.
3. රථසුබ. 4. තැනුජු. 5. හිඳුවු. 6. ගහ නමුජු.

අත් සුදුසුකාට කල දඩු පෙනිතින් මුහුදු පෙනිතින් සිරුරු ගහා නම් දුකුලා වෙ. කැබිලිකී හැම උඵ පිලි වැටි සිරුරු ගහන් වටි. පහණ පෙණ පය ගහන් වටි. සිරුරු ගහන තැනැ පෑ ගහන් වටි. කුරුඳු වැලිනුන්² ගහානම්, එතෙක් එකක්හු පිටින් පිට ගහා නමුත් දුකුලා වෙ. කුරුඳු සුණු ලා මුසුකොට ලකවලි සෙසින්³ වටා කුරුඳු මල් වැල⁴ සෙසින් අවුණා පිට ගහා නහති. මෙ කුරුඳු වැල නම්.

11. නොහිලන් වැ අරමින් බැහැර වහන් ලා සේ නම් දුකුලා වෙ. සවිතිල්, සවිරන්වන්, සවිරන්, සවිසුදු, සවිකළු වහනුත්,— වහ පිටි වැහි වහනුත්,— රන් පිසුම් ලේ පෙනි සුදුසු වහනුත්,— සවිමදව වන් වහනුත් — විසතුරු වර ඇති වහනුත්,— නීලාදී වර ඇති⁵ වහනුත්,— කිතිරිවටු පනින්⁶ පිරිසම් කල වහනුත්,— කිරෙළුවන්⁷ පළවන් හඟු සුදුසු වරපට ඇති වහනුත්,— විළම් වහලන වර ඇති වහනුත්,— පිඩිපේ දක්වා වහලන වහනුත්,— සියලු පිටි පා^{*} වහලන වහනුත්, මොනොර පිලින් පිරිසම් කල වහනුත්,— කලවැදි සමින්, සිහ, වහ, මස්වා,⁸ අදුන්දිවි, බලල්, ලෙහෙක සමිනුත් කල වහනුත්,— දෙ මහවුලෙහි නුහුසු කැගුටි ආදී ආකාරයෙන් කල වරපට ඇති වහනුත් අධරා නම්⁹ දුකුලා වෙ. සවි නීලාදී වහන් සියලු වර¹⁰ එවු එක් දෙසක් එවු පියා පියා සෙසු විකාර වර පට ආදී ඇති වහනුත් විකාර හැර පරිභොග කරන් වටි.

පයාලා ඇවිද්ද හැකි පාදකා පයාලා නම් දුකුලා වෙ. කිරෙළු,⁷ පළව, මුව සමුත්¹¹ සුගුල් සතුකොට පරිභොග කරන් වටි. මිනිස් සම් තබා සෙසු සම් සෙතසුන් අයත් වුව වටි. වහන් කසු විහන් ආදියවත් වටි.

12. රු සිතින් මිනිස්, අම්නිස්¹² තීරිසන් මාගමුන් කිමින් පෙරටින් පස්සෙන් එවු පිලිසන්වුවා නොවුවා එවු බැලුව දුකුලා වෙ. වැරැජැ දුට වරජ කැති. බිස් දෙන මාගම එවු පිරිමිනියක්හු එවු මුහුණු¹³ බලා නම් දුකුලා වෙ. වැරැජැ දුට වරජ කැති.

උජ්ඣාන සකුකු ආතියා වැ මෙරමා සතප්තා පා ආදී බලා නම් දුකුලා වෙ. උගන්වම් යන සිතින් එවු දියැටි දෙපියැටි රිසින් එවු බලා නම් වරජ කැති.

කැටපත හඹු ආදිය, තමා මුහුණු¹³ බලා නම් දුකුලා වෙ. මුහුණු රෙග විලි ආදිය බැලියැටි වුව වරජ කැති.

1. කැබලිකී. 2. කුරුඳුවැලිනුත්. 3. ලකවැලි සෙසින්. 4. කදුරු මල් පෙළ. 5. වරපට ඇති. 6. නිතුරු වටු පනින්. 7. කිරෙළු. 8. වලස්. 9. අධරා නම්. 10. අවන. 11. මුවසමිනුත්. 12. නොමිනිස්. 13. මුහුණ. 9

13. උසසුන් මහ අස්නෙ නිදි නම් හොපි නම් දුකුලා වෙ.
 මෙහි උසසුන් නම්:— වඩු රියනින් ඉකුත් වලින් යට පා ඇති
 හැඳ පුටුයි. මෙහි පුටු නම:— දික් හඟලා පුටුයි. සම්බිරි පුටු කී
 පමණින් දික් පා ඇතිජු වටි. මහ අසුන් නම්:— පලලඛක,—
 නුලික,—පටික,—පටලික,—ගොණක,—විතතක—විකතික,—උදද
 ලොමික,— එකනතලොමික,— කුතතක,— කොසෙය්ස,—
 කට්ඨිසා,— හන්දන්රණ,— අසාන්දරණ,— රඵන්දරණ,—
 අජ්නපපවෙණික,— කාදලිමිග පවර පව්වන්දරණ, සලොතිත
 විතාන,— උභවතා ලොතිත කුපධානයි.

මෙහි 'පලලඛක' නම්:— ඇරු හිඳු වූ බැලූ රූ පා ඇති
 පලකි.² 'නුලික' නම්:— හිඹුල් පුප්, සමන් පුප් ආදී පුපුප්
 පුපුනුප් මිත් තිලියි. 'පටික'³ නම:— එළු ලොමි මුවා හෙල
 ඇතිරියි. 'පටලික' නම්:— සත පුප් ඇති ඇතිරියි. 'ගොණක'
 නම:— දික් ලොමි ඇති ඇතිරියි. 'විතතක' නම්:— විමෙන්
 විසිතුරුවූ ඇතිරියි. 'විකතික' නම්:— සිංහාදී වලුරු⁴ ඇති
 ඇතිරියි.

'උදදලොමික' නම්:— එක් පස්හි ලොමි ඇති ඇතිරියි.
 'එකනත ලොමික' නම්:— දෙපස්හි ලොමි ඇති ඇතිරියි.
 'කුතතක' නම්:— සොළොස් මාගමුත් සිටැ නැටියැ හැකි අවන්
 මහ ඇතිරියි. 'කොසෙය්ස' නම්:— රත් කසු කම් කල තිහිරි
 අතරණි. 'කට්ඨිසා' නම්:— රත් කසු කම් කොට තිහිරි හුඹින්
 කල අතරණි. 'හන්දන්රණ' නම්:— ඇත් පිටැ අතුරත ඇතිරියි.
 'අසාන්දරණ' නම්:— අස් පිටැ අතුරත ඇතිරියි. 'රඵන්දරණ'
 නම්:— රියෙහි අතුරත ඇතිරියි. 'අජ්නපපවෙණික' නම්:—
 අඳුන් දිවි සමන් හැඳ පමණ හිවා කල ඇතිරියි. 'කාදලිමිග පවර
 පව්වන්දරණ' නම්:— පුදු පිදු මත්තේ කේල් මුවා සම් අතුරු
 හෙත්තම් කල පසතරණ අතුලෙයි. 'සලොතිත විතාන' නම්:—
 රත් විෂන් ඇත්තෙයි. රත්විෂන් ඇති හෝනායැ යු වැනි.
 'උභවතා ලොතිත කුපධාන' නම්:— හිස් දොරු⁵ පාමුලැ රත්
 කන්වයිනි. ආසනදී, නුලික, පලලඛක යන මෙතුන තබා සෙසු අයප
 මිතා සහආතු එවූ ගිහි සතු එවූ පැවිජ්ජන් නො කියවා ගිහි
 මිනිස්සු මෙ අතුට දෙත් නම් වටි. ධම්මකෙහිජු වටි. බිම් අතරණ

1. බැල. 2. පලකි. 3. පලික. 4. විතල රූප. 5. ඉස්දෙර

කළ නමාගෙ කැප පිරිකරක් මත්තේ ලා දවස් ලත් වටි. මොහොරා ඇද, මොහොරා පුටු පුලුනුප් පුපුප් මත² තිතිකෙති මිනිසුන් අගත් වුව හිඳුත් වටි,— නොවුත් නොවටි. හිඹුල් පුප් සමන් පුප් ආදී පුපුප්, පුලුනුප්, මිනිස් ලොම කුමුසු කමල් පතු පු, මුහුණු මලාදී සුවද මලුපු තබා සෙසු හැම මල් කොත්³ තිති පු, තිමොහනපු වටි.

14. උකබ්නනකයා වදි නමි; අනුපසපනක්හු ඉහමොහොසතුදු වුව වදි නමි; උකබ්නනකයාගෙ ලදගත් නානා සංවැස්සා වදි නමි; මාගමසිප් පඬුවසිප් වදි නමි; පිරිවෙස් පුරන්තොය, මානතොරහය, මානතනවාරිය, මූලාය පටිකසනතොරහය, අබ්හාතොරහය යන මෙ පස් ගරුකට්ඨයනුපු වදි නම දුකුලා වෙ.

15. පඬුවා හා මාගම හා උහමනා බසඤ්ඤා හසිප් දික්වූ හස්තේ හිදි නමි දුකුලා වෙ.

16. අසමානාසනිකයා හා නො දික් හස්තේ⁴ හිදි නමි; හැඳ පුටුපෙහිපු හිදි නමි දුකුලා වෙ. මෙහි සමානාසනික නමි— සමෙස් ඇත්තෙසිප්⁵ එක් වසගෙකින් දෙවසගෙකින් එවු මහලු වූ යෙහිප් සගවුයෙහිප් සමානාසනික නමි. සෙසු හැම දෙන අසමානාසනිකයෙහි දතසුතු. මෙහි නොදික් අසුන් නමි යටත් පිරිසෙහිත් තුන් දෙනකු අසර මිණියලා⁶ හො හින්ද හැකි අස්ති.

17. මල් පකාදි කුලන් සගන්තා සදහා දේ නමි දුකුලා වෙ. මෙහි මල් පකාදි නමි— සපුමල්, ඉද්ද මල් ආදී මල; අඹ පත්, දඹ පත්, තැඹිලි පකාදි පක; හුණු දඹ ආදී දණ්ඩ; මහරි, පලා සුහු ආදී සුන්ත; තල් පත්, තලපත් ආදී පක; දුහැටි, දිය, මැටි ආදීහි. මෙ මලාදි කුලන් සගන්තව දුන් කරුණෙන් උපන් පහ, පස් සහධිමිභකවද නොවටි. දෙමාපියන් තබා සෙස්සන් ආ සදා රුවන්තියා පුදක්තව මල් දෙත් වටි. සෙසු කරුණෙන් දෙත් නොවටි. මලාදී දෙමාපියනව ඇරු දෙත් දෙවත් වටි. කුලන් සගන්තා නිසා මල් පුප්තා ගස් තෙමෙ පොලෝ කැණු හිඳුවා එවු මෙ කැණ හිඳුවාහි අසප බසින් හිඳුවා රොවා එවු පවිති හා සමඟ දුකුලා වෙ. එහු පරිගොග⁷ නිසා එවු සෙවලුප් නිසා එවු රුවන්තියාව පුද නිසා එවු කැප බසින් ගස් රූප්වත්⁸ වටි.

1. දවස් යටත්. 2. පුලුනුප් පුපුමත්. 3. ඔත්. 4. අස්තේ. 5. සමවසග ඇත්තෙහිපු. 6 අසරමිණිලා, අසරමිණලා. 7. පලපිරිබොග. 8. රූප්වත්.

කුල සම්ප්‍රදාය නිසා, තෙවන පසිඳි¹ එවු මෙ මල් බිඳි පසිඳුවා² එවු පවිති හා සමඟ දුකුලා වෙ. කැපදිය ඔවුන් ඔවවන් දුකුලා වෙ. අගපදිය ඔවුන් ඔවවන් පවිති හා සමඟ දුකුලා වෙ. රුවන්කියාව පුද නිසා රුපු ගසා කැපදිය ඔවුන් ඔවවන්³ වටි.

18. මල් ගොතනු ගොතවනු ආදී කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ. මල් තුවටුයෙත් තුවටු එවු දඹුණෙත් දඹු එවු ගොතන් දුකුලා වෙ. තුවටින් එක් හසු⁴ කොටින් එවු දෙ හසු⁵ කොටින් එවු හු ආදීන් ගොතන් දුකුලා වෙ. ඉද්දමල්, කදුරුමලාදී මල් අවුණා නම් දුකුලා වෙ. ගෙනු මල් වටා එවැ මල් වට මල් කඩ මල්පකාදී කරන් දුකුලා වෙ. ගෙනු මලින් මහ සෑ මහබෝ සිසාරවා පටන් කෙලවර එක් මලෙක්කිත් ඉකුම් වුව දුකුලා වෙ. අතික් පැවිත් කෙකකුන් ලවා ඉකුම් වුව වරජ නැති. ගෙනු මලින් රුපාදී විශේ නම් දුකුලා වෙ. ගෙනු මල් මුළු කොට මලාලමු කෙරෙ එවු අඩ සඳ කෙරෙ එවු පිටුමුවා කඳුමුවා⁶ බෙඳුමුවා දම් කෙරෙ එවු මිහිරකුදු මල් දම් කෙරෙ එවු මල් විදු එල්වන්තට විශාල කවු එල්වා එවු එල්වු කවුයෙහි මල් බිඳවා එවු කේල් කඳ සැත් විදා හිඳවු කවුයෙහි මල් හිඳවා එවු මල්මාලා මෙහෙයා එවු දුකුලා වෙ. හෝ මල් දෙඹ මල් කඩාදී අතුරෙහි මල් මෙහෙයා එවු බමරොජ්⁶ අතුරෙහි මල් මෙහෙයා එවු වටි. අනුපසපනක්හට මෙයේ ගොතන්, බඳුන්, පුදන් මැනවැ යන ආදී කැප හෙපුලෙන් කියන් වටි. තෙළුම් පතා තෙළුමුවා⁷ මල් බිඳවා මන්දන් පත බඳුන් වටි. පත දණෙහි බඳුන් තොවටි. පැත් කෙලෙහි, හිස් කෙලෙහි මල් ලා පියතින් එවු කහින් එවු වසන් වටි. බඳුන් තොවටි. කස්සෙහි එවු අතරණ ආදියා එවු මල් එවැ මුළුකොට ගනුන් වටි. බඳුන් තොවටි.

19. බුදුන් වැරු තාක් පස වලද නම් දුකුලා වෙ. වැරු පස නම් කවරයන්:— එක්විසි අනෙසුන් ආදීනන් උපන් පසයි. මෙහි එක්විසි අනෙසුන් නම්:—

වෙළුදනං; පතකදනං; පුපඵ- එල- දහනකට්ඨ- මුබොදක- සිතාන- වුණණ- මනතිකදනං; වාලුකමයතා; මුග්ගපුපයතා; ආරිභට්ටකතා; ජඛස පෙසනීය කමමං; වෙජ් කමමං; දුතකමමං; පහෙණගමනං; පිණ්ඩපතිපිණ්ඩදනං; දුතානුපපදනං; වජ්ඣ විජ්ජා; නකබතන විජ්ජා; අඛන විජ්ජා යන මෙ එක් විසි අනෙසුන්. මෙහි “වෙළුදනං” යනු:— කුලසම්ප්‍රදායකරනු නිසා

1. පසිඳි. 2. පසිඳුවා. 3. ඔවන්. 4. හසු, නුසු, හුසු. 5. කර මුවා. 6. බමරොජ් 7. හිලිමුවා 8. මුග්ගපුපයතා 9. පහින කමමා, පහිණ ගමන.

රණහුණු දිමි. පොසු දඩු හුණු දිමි වෙළදනෙහිවෑ ගැණේ 1
 “පතතදානං” හනු:— නලපත් — නල්පත් ආදී දිමි. “පුප්ඵදානං”
 යනු:— සුවද ඇති නැති මල්දිමි. “ඵලදානං” යනු:— ඵලිකුත්
 තොඵලිකුත් කුඳු මහත් පත් දිමි. “දන්තකට්ඨදානං” යනු:—
 දූහැටි දඩු දිමි. “මුඛොදක දානං” යනු:— මුහුණ දෙනට 2
 හුණු දිය සිත්දිය 3 දිමි. “සිතාන දානං” යනු පොසු දිය දිමි.
 “චුණණ දානං” යනු:— මහරි සුහු ආදී දිමි. “මත්තිකදානං”
 යනු:— පියැවි මැටි කිල් මැටි ආදී දිමි. “වාටුකමාසතා” යනු:—
 උපාසකයන් හුවා තමා ලාමක වෑ වෑවෙන වෑටිමි. “මුග්ගසුපාසතා”
 යනු:— හිටු මුගු නො පැහෙන මුගු මදහෙයින් තතු ලද කොටින්
 අඹුලු බොහො කොටින් කිමි. “පාරිභට්ටකතා” යනු:— කිරි
 දූසක හෙයින් කුල දරුවන් ඔරලන ආදී විසින් ඇඬරිමි 4
 “ජබ්බපෙසනිය කමමං” යනු:— අස්නෙකින් මෙහෙයුවාත්හු
 හෙයින් එහෙත් එහෙට ඊමි. “වෙජ්ජ කමමං” යනු:— පිලියම්
 කිරිමි. පස්සකධෑමියක, දෙමාපියක, දෙමාපියන්ගෙ තමාහෙ
 මෙහෙකරුවක, තමා නිසු නොනිසු නිවහල්ලක යන මෙතෙක්
 දෙනා තබා සෙස්සයට පිලියම් කරත් කියත් දුකුලා වෙ.
 “දුත කමමං” යනු:— හසුන් පත් හෙතැ යන එක කැමි.
 “පහෙණ ගමනං” යනු:— කෙත් වත් ආදී තැනට මෙහෙයුව-
 හුගෙ ගමනි. “පිණ්ණපති පිණ්ණදානං” 5 යනු:— ලාභ කැමැතිවෑ
 එ එ කුලවෑස්සකට පිඹුදිමි. “දානානුපදානං” යනු:—
 ලාභාශායෙන් අත්ලස් දිමි. “වජ්ඣ විජ්ජා” යනු:— ලිඳු පොකුණු
 ගෙවතු ආදී කැණියැ යුතු තැන් දන්තා විජ්ජායි. “තකබ්බත
 විජ්ජා” යනු:— තකත් දන්තා විජ්ජායි. “අඹක විජ්ජා” යනු:—
 අභපසගති ලකුණු දන්තා විජ්ජායි.

නො නෑ නො පැවැරුවන් විතවා ගත් පසදු රන් රිදී ආදී
 ඉවසා ලද පසප් අයප තෙපුලෙන් එලවු ගම් ආදී ඉවසා ලද
 පසප් අයප තෙපුලෙන් වැවිහි පස්වඩනා ලියාදී බඳනා යනාදී 6
 කොටින් ලදු පසප් කුහතා- ලපතා- නෙමිත්තකතා- නියොසි
 කතා- ලාහෙන ලාභං නිජ්ඣිංසනතාදී විසින් ලදු පසප් වැලැඳු ව
 දුකුලා වෙ. මෙහි “කුහතා” නම:— ලාභසත්කාර උපයනු නිසා
 අපිස් සහයාස් බඳුවෑ මනාපස 7 පිලිබවි කොට නිපුරෑ පස
 වලදක මනා පස නොවලදක බවකින් විස්මය කිරීම, පරියායෙන්
 තමා කෙරෙ තැන් උතුරු මිනිස් ධම් ඇති බඳු කොට දක්විමි,
 ඔහුමත් කැමැති වෑ ගමනාදී ඉරියවි පැටවිමි යන මෙහෙයින්
 තුන් වැදෑරුමි වෙ.

1 වෙළදනමනෙ ගැණේ 2 දෝනාගට 3. සිල්දිය. 4 ආදර කිරිමි ඇඳරිමි
 5 පිණ්ණපතිපිණ්ණ. 6 වැවිහි පස් ඔව යන ආදී ලියදී බඳව යනාදී,
 වැවිහි පස්වඩනාදී. 7. මනාපස බොහොපස, මදපස බොහෝපස

"ලපතා" නමි:— පස උපයනු නිසා නමි, හුවා උපායකයන් හුවා එවු¹ පොලබන විසින් එවු බිණිමි.² 'තෙමිනකතා' නමි:— තමනට පස එලවන සෙයෙකින් කාච්චින් සලකුණු; කිරිමි. "නිපෙපසිකතා" නමි:— මෙසෙ වුව වෙට පස උපද්දී සිතා අනුන් ගුණ මකා බැණැ පස ඉපැදුම්මි "ලාභෙන ලාභං තීජ්ඣිංසනතා" නමි:— එකක්හු කෙරෙන් ලද්ද, මෙරමානටදී මෙරමා කෙරෙන් ලද්ද, මෙරමානට දී පස ඉපැදු ඒමි. මෙ බුදුන් වැරැ තාක් පස පස් සකබැම්ඟනටද නොවටි.

2v. නිස පිළිබැදිවැ නිස නො ගෙනැ වෙසෙ නම් දුකුලා වෙ. මෙහි නිස පිළිබැදි නමි:— උනුපස්වැසි වැ නොවියත් වූයේ යි. පස්වස් වැ වියත් වුව නිස නො ගත වරජ නැහි. මෙහි වියත් නමි:— යටත් පිරිසෙයින් අරැත් හා බැජුන් සහිත කොට දෙමා, පිරිවතා පොහො බණ කියන්නට සුභනින්⁴ සඟර බණවරකුදු සපත්තානට⁵ බණ කියන්නට වතකුදු මගුලවමගුලෙහි අනුමොචනාට⁶ රැවන් සුත්, මහමගුල් සුත්, තිරෙකුටු සුත් යන මෙතුන් සුභජ්, පොහො පවුරැණු ආදී දත්තාට කමාකම් විනිසසිජ්⁷ මහණුවම් කරන්නට අරභත් එල දක්වා පැවැති කමටහනජු³ නම් රු විනිසසිජ් උගත්තෙ වියත් නම්. මෙසේ වියත් නොවුව තමා දිවි හිමියෙන් සැලජ් නිස දෙන්නට නිසි ඇදුරක්හු නිසා වසත් වටි. නිස දෙන්නට නිසි ඇදුරා උභයො විහඹක කමාකම් විනිසසැ කදුවත සහින් එක් පොහොකැ යන මෙතෙක් බණවර පිරිවතා ආපතති අතාපතති දත වටි. මෙ පොත් සභා නො අරාගිය කල කී බැවින් දැන් පොත් සභා කල සදැ ආපතති අතාපතති දතැ මෙ ඇදුරනට කී තාක් බණ අසා පොත් බලා කියැහෙත් නිස දෙත් වජ්ජාවජ්ජකමම කරත් වටි යෙත්ල.

නිසදෙන ඇදුරා මහලු වුව නිස ගන්නා සදැ සකසා හැදැ පෙරවැ උක්කුටුකයෙන් හිදැ අකුප්ලීපනෙනැ— "ආචරියො මෙ භනෙත භොති ආයසමනො නිසසාය චච්ඡාමි." යි තුන් යලක් කියා අයජ නත්තෙ. සහ වුව— 'ආවුසසා'— යනු. එත් තෙරැත් කෙරෙ නිස ගෙනැ වසන්නානට පස්සෙයෙකින් නිස පිළිපසජ්¹⁰ වෙ. හෙ කවරයත්:— බැහැරසීමැ, ගිහිවීමැ, කලුරිය කිරීමැ, තිඵ බවට ගිය බවැ, ඇණැවීමැ යන මෙ පසයි. ඇදුරැ තෙරැත් කෙරෙ නිස ගෙනැ වසන්නානට සෙයකින් නිස පිළිපසජ්¹⁰ වෙ. හෙ කවරයත්:— බැහැරසීමැ, ගිහිවීමැ, කලුරිය කිරීමැ, තිඵ බවට ගිය බවැ, ඇණැවීමැ, යන මෙ පසයි. ඇදුරැ තෙරැත් කෙරෙ

1 හුවා එවු 2 බිණිමි 3 උකුණු 4 සුභනින් 5 සැපත්තානට 6 අනුමවුනාට 7 කමාකම් විනිසසිජු 8 කමටහනකුත් 9 සලද, සාලදී 10 පිළිපසද, පිළිපසද

නිස ගෙන වසන්තාභව සයෙකින් නිස පිළිපහජ් වෙ. හෙ කවරයන්:— බැහැරයිම, ගිහිවිම, කලුරිය කිරිම, තිඵබවට ගිය බව, ඇණවිම, වත්තෙරැන් හා එක්විමැ යන මෙ සයයි. මෙහි බැහැරයිම නම:— ලක්තා නිසා උවසර සිමින් බැහැර යිම. උවසර සිමි නම:— පිරිබෙවු ඇත් වෙහෙර පිරිබෙවු කැති වෙහෙර අවසන් සෙනස්තෙන් එවු මහ සෑ මහ බොයට වෙන් හෙන් එවු දෙපලවු පායෙකි. තිඵබවට ගිය බව නම:— තිසිත පකකතක බැවි. ඇණවිම නම:— මා නිසා නො වසා යි කිමි. මෙයේ කී සදෑ දෙදෙනා අතුරෙන් එක්තෙහෙකුද් නො පියැවි වුහු නම් නිස පිළිපහජ් නොවෙ. නො කරුණෙහි පණමතා කල ඇදුරුවන් වත් තෙරතව දුකුලා වෙ. පණමතා කල සදෑ නො කැමැති වුව අතැවැසි සැකරියතව¹ දුකුලා වෙ. ඇදුරු වත් තෙරු ඉදින් කිමි නොහෙතීන් නම් ඔවුතව හිතයන් කර එලැබැ ගමසකුදු වුව කමවන්තව තැත් කරයුතු වත්තෙරැන් හා එක්විම නම් ඔවුන් දුටු බැවි.

21. අනුදත්තතවෑ තබා සෙස්තව පිලියම් කියා නම්, කෙරෙ නම් කරවා නම් දුකුලා වෙ. හෙ ජකසෙතියන්:— මහණ, මෙහෙණ, සික්මන්, හෙරණ, හෙරුණී යන මෙ පස් සහධැමියතව ජු දෙමාපියතව ජු ඔවුතව මෙහෙකරන මිනිස්තව ජු මෙහෙණන් නිසා වසන්තාභව ජු තමාහෙ මෙහෙකරුවතවජ්³ තමාහෙ අයතින් එවු සිඟාගෙන, එවු පිලියම් කරත් කරවත් වටි.

22. ආපතතික වෑ දුතෑ දුතෑ පොහො පවුරුණු කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ. සහ වෙසෙස් අරෙජ් තුබුව ලහුකාපතති මලියෙහි ලා⁴ සදහන් කල මෙසින් තැහි දෙසම් පොහොදු පවුරුණුදු⁵ කරත් වටි.

23. දොරබා දොරවටු පිරිවැමෙන දොර ඇති සෙනස්තෙහි දොර නොපියාලා දොර බලාහි නො පිලිපයා බික් සහ කෙතකුත් එවු ගිහි මිනිස් කෙතකුත් එවු ඇත මොහු රකින් නො යන ආහොග නො කොටින් දවහල් බැසෑ හොවී නම් දුකුලා වෙ. මෙකී දොරවටු ආදිය එක්තරාක් තැත එවු ඇතිදොර නො පියා ලියෑ කැකිවුව එවු හිරෑ අවාමට⁶ ගිය සදෑ එවු බැස හොත වරජ් තැති.

1 අතැවැසි සිරියතව 2 අනුදත්තත් 3 මෙහෙකරුවතව ජු 4 මලියෙලා 5 පොහොජු පවුරුණුජු 6 ආවාමට

24. මුතු මැණික් ආදී හැම රුවකුදු සාලිවිති යනාදී හැම ධකුකුඳිදු මාගම් සැටි පොත් රුදු1 සිත්තම් රුහුදු යටත් පිරිසෙයින් මාගම් අතැ දු වල් පත් මුදු කතැ තුබු පතාදී පලඳනා දු යටත් පිරිසෙයින් සියරෙදු2 ආදී අවුස් බඩු දු දුනු දිය කාල් පලී3 ආදී හැම ආවුබ බඩුදු ගස්හි තුබු කැ යුතු පකා පැකිජු පහරිම් යන සිත් ඇතිවැ පිරිමට දුකුලා වෙ. පක් ඇති ගස් එල්බැ එවු වැතිරු එවු සිටිය හුඟ වරජ නැති. පක් බිදැ ගත්තා අනුපසපකක්හට අතු කමා දෙත් වී. තමා වලඳත් අතු තමා දෙනු නොවී. ගස්හි තුබු4 කැල් වී වරා තිරි5 ආදී පුබ්බණණඳිජු උදුමුං තල කලත් කොමිඬු පුසුල් ආදී අපරණඳිජු රැස්කොට තුබු උදු මුතු ආදී අපරණණඳිජු පහරම් යන සිත් ඇතිවැ පහරී තම් දුකුලා වෙ.

25. පෙණෙහෙත් එවු අත් පෙණෙහෙත් එවු දිය මුසු හිටිමුසු තෙලින් එවු හුදු තෙලින් එවු හිස කෙස් මට කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ. හිච්චි සිටි කෙහෙ තෙත් අතින් මට කොට හොවා නම් වරජ නැති.

26. දෙපැරි6 හෙතෙක් එක් හැදෙකැ හොවින් තම් දුකුලා වෙ. දෙපැරි6 කෙතෙක් එකක් අතුරුවා7 අතුරෙ සැරයටි ආදීතෙත් නො හොරු හොවින් තම් දුකුලා වෙ. දෙදෙනා එකක් පෙරවැ හොවින් තම් දුකුලා වෙ.

27 එක් බජනන්8 දෙදෙනෙක් බුදින් තම්9 දුකුලා වෙ.

28. වඩු අඟුලෙන් අටඟුලෙන් වැහි සතරඟුලෙන් උනු දැහිටි කා නම් දුකුලා වෙ. මිණෙහි සජ ආදී සන්තිබි වතක් එවු සැතපි සදැ අම්ස් එවු නැත දැහිටි නො කැව වරජ නැති.

29. තටනු එවු ගනු එවු වයනු එවු බලඳිජු තම් අසඳිජු. තම් යොදනු යොදවනු කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ. මෙහි යටත් පිරිසෙයින් මොතොර නැටුමුජු නැටුම් තම්. බණ මුසු හි ජු හි තම්. දිය බොකු අතොනඳිජු10 වයනු තම් තටනු ගනු වයනු බලන්තට හිය අසන්තට හිය පියවර පියවර දුකුලා වෙ. බලක සදැ අසත සදැ පෙරැජී එවු පහවැ එවු පුත පුතා බලා තම් පියවර පියවර දුකුලා වෙ. තටනු ආදීතෙත් පුදකරම්හසි කිව මැනැවැහි එවු පුද කරවහි එවු කියත් නොවී. බුදුහු පුදයට නිස්සහසි එවු පුද කරනු කටයුත්තෙහසි එවු කියත් වී.

1 පොත් රුදු, පොත්රුහුදු 2 සියල් රු, සියල්රුදුවා, සියල්රුදුරුචි
 3 කහල් පලී 4. හිබු 5. තිරි 6. දෙපැරිදී. 7. අතුරා. 8. එක බජනක.
 9. බුදුත් නම්. 10. අත්තෙහිජු.

අරමා යෙදූ නැටුම් ආදී එවු තමා සිටි තැනට ඇරැ යෙදූ නැටුම් ආදී එවු බලන් අසන් වටි. පෙර මඟට ගෙනත්තා නො සිටා බැලුව වරප් නැති. අතික් කරුණෙකින් ගිය තන්හි එවු ආපදායෙකින්¹ ගිය තන්හි එවු තවනු ආදී බලන් අසන් වටි.

30. කොඹවරනිජු පවුරනිජු බැහැර හසර² ඇති තැනැ සුලුදියවනු එවු මහ දියවනු එවු කසල එවු එක්තරාක්හි³ ඉදුල් දිය ආදිය⁴ එවු පියා තම් පියොවිහි පියොවිහි දුකුලා වෙ. අනුන් ලවා පියවන්තව තම් සන් ඔතා සදා තෙප්ලෙහි තෙප්ලෙහි⁵ දුකුලා වෙ. හසර නැති තැනැ එවු ඔබ්බෙ සිටි කෙතෙකුත් බලා එවු පියා තම් වටි.

31. ගොයම්හි එවු රකවල්⁶ ඇති වත්තෙ එවු සුලුදියවනු එවු මහ දියවනු එවු කසල ඉදුල් පියා එවු පියවා එවු දුකුලා වෙ. මෙහි ඉදුල්⁷ තම්:— ඉදුල්⁷ දිය උක් දඬු කෑ සප් කසල ලොඹු ආදී. වපුල සදා අකුරා නො නැති තන්හිද දවහල් වත් කල සදා රකවල් ඇතිවූ රිවිහි ඇති තන්හිද ඇවැත් වතවා නො දුකැදු පියා තම් දුකුලා වෙ. තිරුපු⁸ කෙත්හිද ගස් ආදී තිරුපු⁸ වත්තෙහිද නකත්වත් මුල්ලෙහිද කෙත් මිහරද ගොයම් නැති කැපතන්හිද පි කෙත්හිද වත්තෙහිද පිට වරප් නැති.

32. දෙ අඟුලෙන් දික් කෙසුදු මසින් ඉතිරි නියද නැහැයෙත් බැහැර⁹ පැනෙන නැහැ ලොඹුදු නො අල¹⁰ දුකුලා වෙ. හිස නකස් දෙ අඟුලෙන් නො දික් වුවද දෙමස් ඉකුක¹¹ දුකුලා වෙ.

33. නො ගිලන් වැ කිසිල්ලෙහිද නිමිත් පියෙයහිද ලොම් අරවා තම්¹² දුකුලා වෙ. නො ගිලන් වැ සෙසු සිරිඳ¹³ කෙස් හල¹⁴ වරප් නැති. සරැප් කලි නො වෙ.

34. නැහැවියන්¹⁵ හෙසින් නියමට කෙරෙ තම් කරවා තම් දුකුලා වෙ. දුල් හරැත් කැපු තන්හි කොරොස් හරැත් වරප් නැති.

35. සහ සතු කරඹු වම්¹⁶ ආදීනෙන් පිරියම් කල බිම තෙත් පසින් එවු වහන් ඇති පසින් එවු ඇක්මෙ තම් දුකුලා වෙ. තෙත් පා පිසෑ පියා බිම ඇකුත් සදා දිය නැතිවැ වලදු පැනෙන් වටි. සිරුරැ පහල වරප් නැති.

1. ආපදායෙකින්. 2. අසර. 3. එක්තරා. 4. ආදියක්. 5. තෙපුලෙහි-තෙපුලෙහි. 6. රකවල්. 7. හිදුල්. 8. තෙරපු, තිරිපු, තිරපු. 9. බැහැරිව. 10. නොහලද. 11. දෙමස් ඉකුක සිරුරෙහි කෙස් ගණනින්. 12. හරවා තම්. 13. සිරුරෙහි. 14. කෙස් ගලවත්. 15. නැවියන් 16. කරඹුමල්.

36. සහ සතු හැඳ පුටු පිරිසම් කල බිතුද දොරදු කවුළුද වැඹුද වැහිරු හිඳුනා පුවරුද තමාගෙ සිවුරු ආදී පිරිකරක් ලා එවු තැනවත බික් සතුන් පරිභොග කරන සෙයින් එවු පරිභොග කරත් වරජ නැති. නො එසේ සිරුරු පහරි නම් දුකුලා වෙ. මෙහි හැඳ පුටුදෙහි තමාගෙ අතරණ ලා දවස් ලත සඳැ පහවු අතරණ අතුරන් සිරුරු පහල දුකුලා වෙ. ලොමින් පහල ලොම් ගණතින් දුකුලා වෙ.

37. සහල සිවුරෙන් අකවටු අවුළුවා හිඳී තමුද ගැටවටු ගන්වා පෙරවි සඳැ බැසැ හොවී තමුදු දුකුලා වෙ. හැකිලවු සහල සිවුරු බැසැ හිඳුත් හොවුත් වරජ නැති.

38. නිසි දෙයක් නො අතුරා හිඳුනා ආදී විසින් සිවුරු කිලුව¹ වනසෙ දුපරිභොග කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ.

39. කාබාන් නො බැඳැ ගම් වදී නම් දුකුලා වෙ. සිවුරු පොරොනා තැනැමැ සිටැ බැන්ද යුත්තෙයි. සිහි නො එලවා නො බැඳැ වත ඇතුළු ගමලා සදහන් කල තැනැමැ එකත් පස්වැ සිටැ ඇත කහ බහන් බැඳැ නැත පියැල්ලක් එවු එක් වැල රුහැණක් ලණුවක් එවු බැඳැ එසිදු නැත ගමින් නික්මැ කී සෙයින් එක්තරාක් බැඳැ ගමට² වැද්ද යුත්තෙයි.

“පවිටිකා, සුකරනතං” යන දෙ පටි. ‘පවිටිකා’ යනු රවා ඇති කොට නැතිකොට කෙළ³පටිසි. ‘සුකරනතං’ යනු දුකු කපු සුදුසු හුරු අතුණු පටිසි. පිලිවැටිද⁴ එක් වැල රොදුදු කී දෙපටියට අනුලොමී පටි. “දෙඛ්ඛිහකං මුරජං මදදවිණං කලාබුකං” යන මෙ සතර පටි නො වටි. මෙහි ‘දෙඛ්ඛිහක’ නමි:— බරණ හිස් සුදුසු මල ඇත්තෙයි. ‘මුරජ’ නමි:— බොහො රොජු එක් කොට ගෙනැ⁵ එක් රොජුජකින් සිසාලෙයි. ‘මදදවිණං’ යනු:— පමුකොට ගැවසුයෙයි. ‘කලාබුකං’ යනු:— බොහො රොදී⁶. බුදුන් කලැ කාබානෙ දහයෙන් බදිති. දහයෙන් බදනා බවි පාඨයෙහිද “කායබකිනසස දසා ජීරනති” යු බැවින් දත යුතු. “දසා ජීරනති” සි බුදුනට දැන්වුයෙන් “අනුජාතාමි නිකඛවෙ මුරජං මදදවිණං” සි අනුදන්හු. මෙ පෙලැ අභිප්‍රාය මැ පාල කරන්නට අටුවායෙහි “මුරජං මදද විණනති ඉදං දසාසුයෙව අනුකුකුභං, පාමෙහ දසා වෙත්ථ

1. කුලවු. 2. ගමනට. 3. හනිකොට කල. 4. පිලිපටිදු. 5. එක්කොට ගොනා. 6. රොජුජි.

“වතුනාං උපරි න වට්ඨති” යි යුතු. මේ ගෙනැ ඇතැම් කෙනෙක් පටිය දෙකෙලවර බොහෝ පළු ගවසා රවුළු දත් තමා ගෙත්තම් කෙරෙත්. හෙ නොවටී යෙත්. කුමටයැ යත්:— පටියැ වුව නොවටී. “පාමහිත සණ්ඨානං පන එකමිපි න වට්ඨති. යු බැවින්. දහවුව නොවටී. “පාමහිතදසාවෙත්ථ වතුනාං උපරි න වට්ඨති” යු බැවින් ඔවුන් කියනු නො ඉති. කරුණු කීමැ යත්:— එ දහදු පටිදු නොවන බැවින්. දහ නොවත් පටි නොවත් හෙ කුමක් වෙයි යත්:— හෙ විටු නම්. විටු නම් හමු කරල් වෙණි නො යත්:— හෙ විටු නම් නො වෙයි. දියුණු හු නම්. මේ විටු නම්1 යන්තව කරුණු කීමැ යත්:— දියුණු හු තන්හිවු බැවින් හෙ දියුණු හු නමැ. විටු වදල තන්හි වු බැවින්2 මේ රවුළු දත් විටු නම්. හෙ කෙසෙකි යත්:— “උභොසු පන අනෙකසු දසා මුඛස්ස පිර භාවාය දිගුණං නොටෙටුං වට්ඨති” යු බැවින් දහකුරුගුලා වැලැක් තර බැව් සදහා දියුණු3 හු ආසයය. එසෙ කී දියුණු4 හු තන්හි තර බැවින් එයට අනුලොමි වන බැවිනුදු ඇජ්ඣෙ හමු කරල් වෙණි ලුහු. ඉති බැවින් එ හමු කරල් වෙණි5 දියුණු හු තන්හි සිටි බැවින් දියුණු හු නම් වෙ. විටු නම් නොවෙ.

“පවනනොතා5 ජ්රනති” යන අධිගරහි6 සෙසින් මල කෙලවර ජ්රන්තෙන් තරබව් සදහා “අනුජානාමි හිකඛවෙ විඨං” යුතු. උච්චාවචා විටු අධරන්තෙන් “න හිකඛවෙ උච්චාවචා විඨා ධාරෙ තඛඛා; යො ධාරෙය්ඤ ආපනති දුක්ඛවස්ස” යි. සොචණ්ණ-මස රජතමය විටු වරා “අනුජානාමි හිකඛවෙ විඨං අට්ඨිමියං දක්ඛමියං විසාණමියං තලමියං වෙළමියං කට්ඨමියං ජතුමියං එලමියං ලොහමියං සංඛතාහිමියං සුත්තමියං” යි එකලොස් කැප විටක් වදලහ. එ අතුරෙහි මේ රවුළු දත් පාසානනයෙහි කරන ලබන සුත්තමය විඨ මැයි.7 ඉති බැවින් විඨයෙ බොහෝ පමුදු වටී නො වැරැ බැවින්. කල් දෙස් කිසි කන්තාත් තතස් බැවිනුදු දියුණු හු හා විටු තතස් බවු දත්තෙ. හෙ කෙතෙහි යත්:— දියුණු3 හු සුමිකාලිකාෆෑ පටියොහිමැ ලා කෙලියැ යුතු බැවින්. විටු අපර කාලිකයැ මලත් දිරාහිය කලා අනුදත් බැවින්. මෙසේ කල් විසින් තතස්. දියුණු හු කොලා පුත කිප හුයක් කොලතා බැවින් දියුණු හු පටියැ ඇතුළුවැ; විටු බැහැරි. මෙසේ දෙස් විසින් තතස්. දුකුරුගුලා දෙඅනනය තර කරන කිසි ඇත්තෙහි දියුණු හු. පාසානනය තර කරන කිසි ඇත්තෙහි විටු; මෙසේ කිසි විසින්

1. නමැ. 2. යු බැවින්. 3. දිගුණ. 4. දිගුණ. 5. පවනනා. 6. අධිගරහි. 7. විඨයයි.

දිසුණු හු කොලන්තන්¹ විසින් කැරෙයි; ඒව ගෙත්තම් කරන්තන් විසින් කැරෙයි² මෙසේ කන්තාන් විසින් තනස්. මෙසේ දිසුණු හුද ව්වද තොරතුරු දතයුතු. එකී ගුණ ඇති විට මෙ රවුළුදත් නම් විටු බැවින් යට පටියද දහයෙහිදී කිව වරද තොවෙයි. එ විටුව “මුරජං මදදවිණන්ති ඉදං දසාසුයෙව අනුසුදානං” — යන තැනැ එවකාරයෙන් විවිති පමුගැවසුම් තොවටි යෙත්. හෙ නො ඉති— “දසාසුයෙව” — යි සේයි. “ත කාය බකිතෙ” යි කෙයි. ඉති බැවින් එවකාරයෙන් පටියැ මේ පමු වැලැපක. විටු තො වැලැකෙ. “දසාසුයෙව” යන අටුවායෙන් කහබහන් පුළු බැවින් විටු උතතර බැවින් එයව සිව නැගි ක්‍රම මේ පිරික්සියැ යුතු.

“නෙත වො පත සමයෙන ඡබ්බග්ගිසා භික්ඛු උච්චාවචාති කායබකිතාති ධාරෙන්නි කලාබුකං දෙභිසුභකං මුරජං මදදවිණන්ති. මනුසා උජ්ඣායන්ති —පෙ— ගභවනො එත ඡිත්ථං ආරොචෙසුං— ත භික්ඛවෙ උච්චාවචාති කාය බකිතාති ධාරෙතබ්බාති කලාබුකං දෙභිසුභකං මුරජං මදදවිණං, ඡො ධාරෙය්‍ය ආපත්ති දුකකටසා. අනුජාතාම් භික්ඛවෙ දො කාය බකිතාති පටටිකං සුකරන්තං” — යනු එක් සිවයෙක්. ඉක්බිති— “කායබකිතසා දසා ජීරන්ති —පෙ— අනුජාතාම් භික්ඛවෙ මුරජං මදදවිණං” — යනු එක් සිවයෙක්. ඉක්බිති— “කායබකිතසා අනෙතා ජීරති —පෙ— අනුජාතාම් භික්ඛවෙ මසාගනකං ගුණකං” යනු එක් සිවයෙක්. ඉක්බිති “කායබකිතසා පවනනෙතා ජීරති —පෙ— අනුජාතාම් භික්ඛවෙ විඨං” — යනු මකලවර සිවයි. පෙළ මෙසෙසින් නැගි බැවින්³— “අනුජාතාම් භික්ඛවෙ. මුරජං මදදවිණං” — යන පෙළට ලී අටුවායෙහි— “දසාසුයෙව” යන එව කාරය ගෙනැ ‘නවීඨෙ’⁴ යි ගමන් අවුත්ත අපටි යොගී පරාමාස වන බැවින් එවකාරයෙන් විටු තො වැලැපකයි. වුත්තපටියොති වු කාබාන් මේ වැලැකෙ. ඉති බැවින් මේ “අනිච්චනො අනුපසාසති තො සුබනො” යන ආදී පෙළෙහි “අනිච්චනොව අනුපසාසති තො නිච්චනො” යි නිත්‍යසා තප්පටියොගී තොට යෙදුනු. “නො සුබනො” යනාදී තප්පටියොගී නොවන බැවින් එව කාරය තො යෙදුනු. එසෙසින්මැ මේහිදී— “ත කායබකිතෙ” යි වුත්ත පටියොගීවු කායබකිතය මේ පිලිබෙවි කෙරෙයි. “ත වීඨෙ” යනු නොවෙයි.

1. කොලන්තෙන්. 2. කෙරේ. 3. නැගි බැවින්. 4. විටසෙහි ගමන්, විටැහි ගමන්.

කාබන්තනති අටමහලා බැලූ රු සිත්තම් රු ආදිය අතප්පිය² අනුලොම¹ බැවින් නොවටි. දෙකෙලවරෙහි ලක්ෂ්³ වගුපුල්³ ආකෘතිප්⁴ විටුහි බොහෝ පමුප් කප්පිය අනුලොම බැවින් වටි.

පටි විනිස නිම.

40. සිරුරු කිසි කොට ඇති දියෙහි දිය කිසි නො සාහ, නම් දුකුලා වෙ. දිය ඇති තැනැ මුවහ නැත කුමු ආදී බජනන් ඇර මුවහ නැතැ දියකිස සාහන්තෙ. සෙසු බිජුන් නැත සහජනා පසිනිප් දියකිස සාහන් වටි. මුවහ තැනුප් බිජුනුප් නැත මබ්බෙ එසු තැනෙතැ දියකිස සාහම් යන් වටි. දියකිස නො සාහනනෙක් කලා සිහියැ යුතු වෙලා විනම් සිහන් වටි. සහජතුදු බණ කියතුදු වටි.

41. පස් සහධාමියතට නොවටනා බවී දුනැ දුනැ මේ කර මේ බුදු යන ආදී විසින් අයපයෙහි සමාදන් නෙපෙ නම් දුකුලා වෙ.

42. සහාග ඇවැත් දෙසා නම් දුකුලා වෙ. මෙහි සහාග ඇවැත් නම්:— දෙජනා විකල් වැලූදුම් අපිලීගතු වලදනා ආදී විසින් අවන් වන් සහාග ඇවැති. මෙවෙති වන් සහාග ඇවැත් පිලීගති නම් දුකුලා වෙ. අරොජා නම් දුකුලා වෙ. වන් තොරවැ එ මෙ ඇවැතුදු වුව දෙසන් වටි. සහාග ඇවැත් දෙසුවා දෙසු පසයෙන් දෙසු ඇවැතුදු පිලීගන් පසයෙන් අවන් ඇවැතුදු පුත අනන්මත දෙසන් වටි.

43 මෙ සෙතස්තෙහි වසාවන්තෙයැ අප වදවන්තෙයැ යනාදී කැප නෙපුල් කී සදැ සුඛ සිතින් මැනැවැයි පිලීනදී⁶ වැනි කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ ගිහි වෙම්, බන් නොකම් යනාදී විසින් වැනි කල වරජ නැති.

44 අනාරාය නැතිවැ දෙර ඇති සෙසතෙහි⁷ වසා නො වෙසේ නම් දුකුලා වෙ. ඇසල අව පැලවී දවස් පෙරවසන⁸ වසා නොවුවාහු විසිනුදු සුන්වස් වුවාහු විසිනුදු නිකිම්නියා⁹ අවපැලවී දවස් පස් වසන වසාවන්තෙ.

45. පස් සහ ධාමියනුදු දෙමාපියනුදු ගිලන්වුව බෙහෙදී පිරිසෙස්නාදී සුසොජනෙකින් එවු වැන්තා දන්තාට එවු හසුන් දුතද නුදුතද සති කරුණෙන් යන් වටි. ගිලන් දෙමාපියතට

1. බසල. 2. අකප්පියතස. 3. වගුපුල්. 4. ඇකිතාදිදු, අතතින් ආකෘතිප්. 5. දෙසුව දෙසෙහි. 6. පිලීගතද. 7. සෙතස්තෙක. 8. පෙර වස්ත. 9. නිකිත්තිය.

මෙහෙකරන්තාවදු නො නෑ මෙහෙකරුවනටදු බික් සලුන් වහල් නොවෑ වෙනෙරු හිලන්වෑ වසන්තාවදු බතාදී ඉල්වනු නිසා හසුන් දුන සති කරුණෙන් යන් වටි.

සෙසු නෑයන් දන් දෙමිහ, බණ අසමිහ යනාදී පසතු1 යමක් නිසා නියා එවුව සතිකරුණෙන් යන් වටි. නෑ නො නෑයන් බික් සලුන්ගෙ තමන්ගෙ එවු සෙතසුන් පිලිබැදී කොටින් එවු තමන්ගෙ මිලුල් පිලිබැදී කොටින් එවු දන්දියැටියමිහ. බණ ඇසියැටියමිහසි නියා එවුව සතිකරුණෙන් යන් වටි. තමාගෙ එවු සෙසු බික් සලුන්ගෙ එවු සෙතසුන් මිහ සෑ පිලිබැදී කොට සබස කරුණියෙන් යන් වටි. සෙසුකරුණී සබස කරුණියැටි නොසලකන ලද්දෙ. බික් සලුන් කටසුතු වනකම් නිසා එවු මිතට මවා දෙනු නිසා එවු මිවුන්ගෙ කුකුස් දිටබ උකටලි කරුනා නිසා එවු සතිකරුණෙන් යන් වටි. වසාවු දවස් එහි අරුණු නොනහා සතිකරුණෙන් යන් වටි. සතිකරුණෙන් ගොන් අවුද් දුන අරුණ නොනහා සති කරුණෙන් යන් වටි.

මෙ සිව වලද විනිසගෙහි සමිහ වරද නොනියා අවුවා පාඨ උදෙස් බලා වනබරුන්2 හා සසඳ ගන්නෙ.

නෑ නො නෑ යම් කවරි කෙනකුන් දක්නා නිසා එවු සිවුරු දේනාදී කිසගෙන් එවු බණ කියවා ගන්නාදී කිසගෙන් එවු සතිකරුණෙන් යන් දුකලා වෙ. ඇදුරු වත්තෙරුන් දක්නාව එවු මිවුන්ගෙ3 සිවුරු දේනාදී කිසගෙන් එවු සතිකරුණෙන් යන් වටි. සති කරුණෙන් ගොස් එන්තාහු අද නොයා සි වත් ඇදුරො නැවතු නම් සති ඉකුත ඇවැත් නැති. පසගෙහි භානියෙකින් එවු එක්තරා අනතරාගෙකින් එවු නිදන් දුට සිත් නොරුක්කැ හැක්කැයි සිතුව4 එවු මාගම සොර නොසොර නෑ නො නෑයන් අතුරෙන් එක්තෙරෙක් එවු රන් රිදී ආදී රුවනින් එවු කෙත්වත් ආදී එක්තරා වසතුගෙකින් එවු මේ නොපට දෙමි එක්තරාගෙකින් පොලොබා නම් සිත් නොරුක්කැ හැක්කැයි සිතුව සුන් වස් වෑ යන් වටි. නොදුරු තෙනකට අද මේ ගොසින් එමි ගියාහු එතසඳැ අතර මහැ අරුණු නෑගුව ඇවැත් නැති— සුන්වස් 5 නොදවෙ. වස් මහැ පුර තවවක පවා6 සති-කරුණී ඇත, සතිකොට යනු වටි. නැවත නො අව වරද නෑති.

1. පෙරැදු පසතු, වෙරෙදු පසතු. 2. විනසබරුගන්. 3. බහුගෙ. 4 සිතුවා. 5. පවා.

මෙහි වරද නැති බව කිය. —“තවමිනො පටිභාස ගනතුං වට්ඨති” යි සත්‍යයට යන්තරු උවසර සිමිත් ඇතුළුවා¹ සිටි ඇතුළු සත්‍යය එමි ආභොග කොට යන්න. මෙ උවසර සිමි යවැ තෙලෙක්වන පවිතිසෙහි කී සෙසින් දන්නෙ. ආභොග කොතොට උවසර සිමි ඉකුත සුත්වස් වෙ.

46. උවදුරු නැතිනා වැ බහිසෙත් මත්තෙ රුකකට නැගෙ නම් දුකුලා වෙ. මුලදර බිදිනාදී කිසසෙත් බහියකට නැගෙත් වටි. උවදුරු ඇත කැමැතිතාක් නැතට නැගෙත් වටි.

47. පෙරහන් නැතියාවැ යටත් පිරිසෙසින් දෙගවු අධන් මග² පිලිපදී කම³ දුකුලා වෙ. පෙරහන් නැත්තෙත් එවු ඉල්වා නො ලද්දෙත් එවු සිවුරු කනින් පරනා ගන්මි යන ආභොග ඇතිවැ යත් වටි. සිවුරෙන් පැරැහු දිය වැලැදියැටි වුව මෙමු මෙ සිවුර පිලිගන්වා ගත්තෙ.

—මිනහිරා පෙරහන් නැත්තෙත් පෙරහන් ඇරු වුව පෙරහන් ඇතියා වැ දිය පරහන්තට නොදේ කම⁴ දුකුලා වෙ.

48. මියැටි සිතින් කමා මරා නම් දුකුලා වෙ. අනුත් ලවා කමා මරවා නම් දුකුලා වෙ.

49. සිත්තම් පොත් රු කෙරෙ නම් දුකුලා වෙ. දුහටු⁵ දහම්පියාවත් බුදුකාදී අදවත්⁶ වටි.

50. එක්තරා තැනෙකැ හිද බුදුකාක්හු හිපි⁷ අපට සගයට යනාදී කියා නගා නම් දුකුලා වෙ.

බුදුකා ගෙහි ආ මහල්ලතට හුනස්තෙන් නැගි උවසර නො පැ හිදී නම් දුකුලා වෙ. තමා බුදුකා සදැ මහල්ලන් දුකැ ‘කමන්තැහි’ සි එවු ‘හිදුම්’ සි මහල්ලන් දුන් සමුසෙත් එවු හුන වරද නැති.

51. නො ගිලන් වැ පිරිමිනින් උසුලන හිදෙලු ගැල් ඇ යානාසෙහි හිදී නම් දුකුලා වෙ. ගිලන් වුව වටි.

52. රුවන්තියා අරහයා බුදුහු: කී බුදුහැ? පිලී බුදුහැ, සලබුදුහැ; ධම්: කී ධමැ? ගො ධමැ, රජධමැ; සහ: කී සහැ? ගො සහ, අජ සහැ, යනාදී පිසින් දවසෙත් බෙණෙ නම් දුකුලා වෙ.

1. ඇතුළු. 2. අභනිමග. 3. යත්. 4. නුදුහ. 5. දුහටු, ජාහටු, දුහටු. 6. අනාවත්. 7. හෙපි.

53. අනුන් පිරිස් 'පිරිකර දෙමිහ, සිවුරු දෙමිහ' යනාදී විසින් ඔසවා නම් දුකුලා වෙ. දුස්සිලුන්¹ කෙරෙ වන්කාතට 'නගන්තට අවුදු මඩු හි ගැලී ගියාක්හු වැන්තෙති' යන ආදී විසින් අවන්වා² මාත්‍රයක් කියත් වටි.

54 සිවුරු තඹා කලාවේ ආදී මාගම් පැළිප්පතට පවිතම් දුකුලා වෙ.

55. අන්තට වෛශ්‍යයට වැටෙන ශාස්ත්‍රද, විතණක ශාස්ත්‍රයැයි ගත් ලොකයන්³ද උගනී නම් දුකුලා වෙ. කියා නම් දුකුලා වෙ.

56. තර කෙස් ගනී එවු ගන්වා එවු දුකුලා වෙ. මහලු බව දන්තාව සංවෛශ්‍යයන් ගන්වා බලා නම් වටි.

57. තඹ ලෝ වටලෝ රිදී ආදීනෙන් කල පා තවු මත්තෙ පා තබා⁴ වලඳත් දුකුලා වෙ. 'ආසිතකකුපදන' යනුදු පෙලා යනුදු 'වතුලතත පවු' යනුදු මේ පාතටියෙහි නම්. පැත්⁵ කල කොතලාවත් මොරවා ආදී මත්තෙ තබා වලඳත් වටි. ඇතැම් කෙනෙක් තො දුක හිරවත් ගහලු වත් දු පත් තො වටි යෙත්. හෙ තො ඉති.

ඉවන් පොහොතා පා අතින් ගෙනැ දොර කවුළු වරි නම් පියා ලා නම් දුකුලා වෙ. ඉස්වු පා දතලා⁶ කදව ලා දොර වරි නම් පියාලා නම් වටි.

තෙත් පා දිය කොසිදැ සඟවා නම් දුකුලා වෙ. අවුයෙහි තබා හුණු කොට වියලා නම් දුකුලා වෙ. මදක් වියලා සඟවත් වටි.

කිසි වතක් තොලා රද ඇති බිමිහි එවු සිහි නැගෙන කොරොස් බිමිහි එවු තබා නම් දුකුලා වෙ. සකස් බිමිහි එවු වරද නැති. සිහින් වැලුලෙහි එවු තබත් මට බිමිහි එවු තබත් වටි. හැදැ තබා නම් දුකුලා වෙ. පුටුයෙහි තබා නම් දුකුලා වෙ. හැද පුටු ආදී මත්තෙ තුඩු. හෝතා කසු ආදී එක් බැදි කොට බැදැ තබත් වටි. හැද පුටු වල බැදැ එල්වා⁷ තබත් වටි. හටුකොට තුඩු⁸ හැදැ පුටු මත්තෙ තබත් වටි. ඔර තබත් තොවටි. අතින් ගෙනැ එවු පත්ති අස්වදු දතලා⁹ එවු කදව ලා එවු ඔර තුඩුව වරප් නැති. අතින් තො ගෙනැ ගමවා¹⁰ පිරිපසැ තබා නම් දුකුලා වෙ.

බත් පිරිණු¹¹ පසිදු අස්වදු කදව ලා දත ලසිදු සකා තබා නම් දුකුලා වෙ. දෙරියන් නැති නිසවත්තෙ වලුල්ලක් තොලා තබා නම් දුකුලා වෙ. දෙරියන් නිසවත්තෙ යනා තබා එවු

1. දුස්සිලයන්, දුසිලුන්.

2. ආදීනව, ඔවා. 3. ලොකාසතන. 4. මත්තෙ තබා. 5. පැත්. 6. පාදතලක රිලා. 7. බැද හෙළවා. 8. අවුකොටු තුඩු. 9. පත්ති අස්වදු තබා. 10. ගමා.

11. පිරිණු.

කුඩා නිකවත්තෙ වලල්ලක් තබා එවූ වරි. නිකවත්තෙ කි තාක් විනිස පිලිත්තෙහිද දත යුතු.

පියා යුතු කවු ආව සප්ථ ආදී පයා ලා තම් දුකුලා වෙ. පුත කැරැට්වැ එවූ අන්තව දියැරිවැ එවූ තබන් වරි.

පා මත්තෙ අත් දෙව් තම් දුකුලා වෙ. පා තෙමත්තට අත්මත්තෙදීය මත වරජ නැති.

ඉදුල්දිය පයා එවැ ගෙනා ඔය තම් දුකුලා වෙ.

යපා මැරිපා තබා සෙසු දඹු-දල-ලොහො මුවාදී පා පරිභොග කල දුකුලා වෙ. මැරි-තඹ-අමුවා තලු තබා සෙසු තලු පරිභොග කල දුකුලා වෙ. කද-පිලිවහණ-කස-ලොහොමුවා තැරි ආදී බඳුන් පුලුල් සතුවුව තොවරි. රහ සතු ගිනි සතු වුව එ විශස පරිභොග කල වරි රන් රිදී බජතෙන් ගිනි මිනිසුන් බැජුන් එලවුව පහරනෙහි ජු නො වරි. මාගමුන් අතින් ඕනා දියෙන් අත් දොනා වටනා බැවින් එලවූ රිදී ඉනිලියේ නො පැහැරැ අත් දොවුන් වරි. කල කොතලා කබල් එවිගස පරිභොග කොට පියන් වරි.

58. අනුන් කිවුට සදා ආවබා තම් දුකුලා වෙ. තමා කිවුට සදා අනුන් ආ වැඩුව තමා පිලි ආ වබන් වරි.

59. අනාදරිය පිණිසා සිංකරණිය නො ගික්මෙ තම් දුකුලා වෙ. උගන්තවද හැන් නො කිරිම් මෙ අනාදරිය තම්. මෙහි සිංකරණිය තම් කවරයන්?— සැබෙවින් කියතෙමි:—

අවට නැත්තා කොට සිවුරැ හදී තම් දුකුලා වෙ. වඩු අඟුලෙන් අටඟුලක් පමණ⁷ දණ මඩලෙන් බහා වමන් පසා හසුන් කන් තබා එක් කෙලවරකින් නො එල්වා අවට ඇත්තා කොට හැන්ද යුත්තෙහි. අවට ඇතිකොට හදනා සදා වැරැදු අවට නැති වුව වරජ නැති.

අවට නැත්තා කොට සිවුරැ පොරොව් තම් දුකුලා වෙ. ඇතු පිට ලු ගොටු⁸ සෙහින් දෙකෙලවරින් සමකොට වම් දතින් පත් පිටු බහා ලා එක් කෙලවරකින් නො එල්වා අවට ඇති කොට පෙරවියා යුත්තෙහි.

1. පස්. 2. අක්මත්තේ. 3. නො ඉක්මෙත් නම්. 4. උගන්තා. 5. සිංකරණිය 6. පොරොව් නම්. 7. අටඟුලක්. 8. ගොටු.

සුපිළිසන් නොවැ අතුරු සෙරෙහි යෙ නම් හිදී නම් දුකුලං වෙ. මෙහි අතුරු සර නම් ගම් එවු වෙහෙර එවු මිනිසුන් බිඳු ලක්තා¹ තැනි. මෙ මෙ තකා කියනලද "භාමෙවා හොතු විහාරෙවා මනුසානං පරිවෙසට්ඨානං ගව්ජනෙන නිව්වරං පාරාපිඤා කායබ්බිතං බද්ධමෙව වට්ටනිති අට්ඨකථාසු² චුභතං" යි.

එබැවින් තුන් සිවුරු හැඳෑ පෙරවා කාබාන් බැඳෑ සුපිළිසන්වා අතුරු සෙරෙහි හින්දු යුත්තෙයි. ගලවළුද මිණිබානුද පිහි මසුද වෑසෙන සෙ සිවුරු හැඳෑ පෙරවා හුන්තෙ සුපිළිසන් නම්. මෙ සිව්දෙහි අසඤ්චිච්ච, අසතියා, අජානනකසා, හිලානසා, වාසුපගතසා, ආපදසු, උම්මතතකසා, බිතත විතකසා, වෙදකවටසා, ආදී කමිකසා— යන මෙ දස අතැපතත් වරි. ඇතැම් කෙනෙක් අඤ්ඤාතික විඤ්ඤාතත් සිවුරු සිව්දෙහි 'අනාපතත් සමයෙ ඤාතකානං පචාරිතානනත්' යන මෙයට ලී පාඨයෙහි— "යො මයාං ගෙහං පචාරෙමිති වදති— තසා ගෙහං ගතවා ඥාසුඛං නිසිදිතබ්බං නිපජ්ජිතබ්බං ත කිඤ්චි ගතෙතබ්බං. යො පත ඥං මයාං ගෙහෙ අත්ථි තං පචාරෙමිති වදති ඥං තත් කපපියං තං ඤ්ඤාපෙතබ්බං. ගෙහෙපත නිසිදිතුවා නිපජ්ජිතුවා ත ලබ්හනිති කුරුඤ්ඤියං චුභතං" යන මෙ අටුවා ගෙන දුන් ගෙහි සිවුරු ගලවත් වටී යෙත්. "ඥාසුඛං නිසිදිතබ්බං නිපජ්ජිතබ්බං" යි යු බැවින් සිවුරු නො ගැලවුව යෙහෙත් හෝනා හිදුනා උගහට බැවින් සිවුරු ගැලවුව වරජ තැනි යෙත්. ඉදින් මෙසේ වුව ගෙත් පවරු සෙසු පසයෙන් නො පැවැරු තැනැද "ත කිඤ්චිගතෙ තබ්බං" යි යු.බැවින් හෝනා හිදුනා මිසැ ඔවුන් දුන් සිවුරු පිඬුවා⁴ ගිලන්පස නොගත යුතු වෙත්.

ඉති⁵ හොතුජු— "ඥාසුඛං නිසිදිතබ්බං, නිපජ්ජිතබ්බං" යි. යු බැවින් සිවුරු ගලවනු මෙ ගැහෙහි යෙත් නම් හෙ නො ඉති. කරුණු කීමැ යත්:— "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඥාසුඛං මුග්ගං පරිභුඤ්ජිතං"— යන මෙහි ඥාසුඛ පරිභොග කි බැවින් නො පිලිගත් මුගු පරිභොග කරනුද⁶ පස්වරු වලදතුද පැවැරිවුවහ කැප නොකරවා වලදතුද වටී නො මෙ විශැ යුතු⁷ හෙ නො ඉති. "අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඥාසුඛං ගුලං පරිභුඤ්ජිතං."— යන ආදී පෙලදු පිරික්සියැ යුතු. පැවැරුගෙහි සුවෙන් හෝනා

1. ලක්තා. 2. අට්ඨකථාස. 3. ගලවටුද. 4. පිඬුපා. 5. ඉතු. 6. කවසුතුද. 7. වටහේ මාතාවියැ යුතු.

හිඳුනා වරී යන මෙ තෙපුල් සාමඤ්ඤයෙන් සිටුරු ගලවත් අයපහිල්ලෙහිදු¹ නො විමසූ අස්තෙහිදු හෝනා හිඳුනාදිදු වරී නොමෙ විසා යුතු² හෙ ද නො ඉති. "වාසුපගහසා අනාපනති" කි යු බැවින්³ බත් කියාද හිලන්පහද වත්නෙ වාසුපගහ මෙ වෙ නො යෙන් සුපටිච්ඡනා සිබපද මෙ⁴ නිරන්තවනු. හෙ ද නො ඉති. ඉති බැවින් අඤ්ඤතක විඤ්ඤතති සිබපදයටද සුපටිච්ඡනා සිබපදයටද විරුඳා නොවන සෙයෙකින් පිලිපැද්ද යුතු. "කපපියාකපපිය ජිවාරණං ආගමම රුකී තබබං භාලහං කතතබබං සොතං පච්ඡිදිතබබං ගරුත භාවයෙව ණතබබං" යනුදු "ආචිණ්ණකපපාඛො ආවුසො එකවෙව, කපපති එකවෙව, න කපපති" යනුදු පිරික්සියැ යුතු. අනාපනතිවරු නො ආ හෙයින් සිටුරු ගැලැවීමෙහි බොහො වරද කියති, ආපි බොහො වත්නෙත්⁵ නො කියමො.

අතුරු සෙරෙහි අත් එවු පා එවු කෙලවමින් යත් හිඳුන් නොවරී.

අතුරු සෙරෙහි ඇස් යටිමිනිය නො කොට යේ නම් හිදී තම් දුකුලා වෙ. පෙරට විසරු සමනතාක් තැන් බලා යතුදු හිඳුතුදු ලුවදුරු බලන්තව දුරුතැන් බලතුදු වරී. අතුරු සෙරෙහි එක් දත එවු දෙ දත⁶ එවු සිටුරු තභාලා යත් හිඳුන් නොවරී.

අතුරු සෙරෙහි මහ සිතාසෙමින් යත් හිඳුන් නො වරී. අතුරු සෙරෙහි මහඩ⁷ කොට බෙණෙමින් යත් හිඳුන් නොවරී.

අතුරු සෙරෙහි කා එවු හිස් එවු කොඛ එවු සලමින් යත් හිඳුන් නොවරී. අතුරු සෙරෙහි එකුකුලෙ එවු දෙ උකුලෙ එවු චටමිටි⁸ වක්කොට අත් තබා යත් හිඳුන් නො වරී.

අතුරු සෙරෙහි හිස් වටා⁹ පෙරවා යත් හිඳුන් නොවරී. අතුරු සෙරෙහි අත් පසින් එවු විචමින් එවු කෙලින්¹⁰ සිටින් යත් නොවරී. උගහට කරුණක් පිණිස කෙලින් සිටින් යත් වරජ තැති.

අතුරු සෙරෙහි අතින් එවු පිලී ආදී එක් තෙරෙකින් එවු අකවටු අවුචවා හිඳුන් නො වරී. වාසුපගහගහට වරජ තැති. මෙයින් මත්තෙ කියන සිබකරණී අතුරු සෙරෙහිදු බැහැරුදු දතයුතු.

1. අයප කිල්ලෙහිදු. 2. වටනේ මානාවිසායුතු 3. හිබැවින්. 4. සිබ පද මා. 5. මත්තෙත්. 6. එක්දත එවු දෙදත එවු. 7. මහඛ, මහත් ගබ, මහත්. 8. චලමිටි. 9. වසා. 10 කිලින්

සකස් නැතියා වූ බික අහර පිළිගන්වා ගනී නම් නො වටී. පාහි එළවූ සඤ්ඤා නැතියා වූ පා පිළිගන්වා ගනී නම් නො වටී. බහ සතරවන කොටසින් ඉතිරි කොට හු ගනී නම් නොවටී. අත් නැත්තෙන් හු මතු එවූ සෙසු බැජුන් මතු එවූ මොහො දෙතුදු ගත වරජ නැති. ඉටත් පොහොනා පඤ්ඤා මුවවිටියේ යටතිර ඉකුම්වා සිත් බික අහර පිළිගන්වා ගනුත් දකුලා වෙ. ගත බුදුනා පසයෙන් වරජ නැති. යම්කැලි ආදී පසින් ඉතිරිකොට ගතද ඉටත් නොපොහොනා¹ පා ආදී බජනෙන් බතාදී උස්කොට මත්තා ද පිළිගත වරජ නැති. පා මත්තෙ හුළ ආත වරජ නැති. බත් පා මත්තෙ තලු ආදිය² බතාදී² එවූ උස්කොට² දුන්තාද පිළිගත වරජ නැති.

සකස් නැතියා වූ බික අහර බුදී නම් දකුලා වෙ. පාහි එළවූ සඤ්ඤා නැතියා වූ බික අහර බුදී නම් දකුලා වෙ. පෙරවත් පිළිවෙල ඉකුම්වා බුදී නම් දකුලා වෙ. අනෙක් කෙතෙක්තව දෙත්තව එවූ අනෙක් බජනෙක්හි ලත්තව එවූ අවුළ ආදී ගත්තව එවූ බතා ගතත්තව එවූ එ එ නැත් පිරිමට වරජ නැති.

බහ සතරවන කොටසින් ඉතිරිකොට හු බුදීනම් දකුලා වෙ. බහ මැදතුරන් ගතා බුදී නම් දකුලා වෙ. එබැවින් බත් යතා තබා පෙරවූ කෙලවරින් ගතා බුදුනෙ.³

වඩා කැමැති වූ හු හෝ බැජුන් හෝ බතින්⁴ පිළි සොයා නම් දකුලා වෙ. වඩා කැමැති බවී නැතියා වූ අතික් කරුණකින් පිළිසෙවූව වරජ නැති.

නො ගිලන්වා බත් හෝ හු හෝ විතවා බුදීනම් දකුලා වෙ. නෑ නො නෑ පැවරුවන් එවූ පස්සහධාමියන් අතුරෙන් එක්තරා ගිලනක්හට එවූ විතවත් වරජ නැති.

පිඩු මහත් කොට වටා වලඳත් දකුලා වෙ. කුකුළු බිජුවට⁵ කුඩා නො කොට මොතර බිජුවට⁶ මහත් නො කොට වැටියෑ යුතු. මොතර බිජුවට⁶ මහත්වූව වරජ. කුකුළු බිජුවට⁵ කුඩා වූව වරජ නැති.

පිඩු වටවත් නො කොට වලඳත් දකුලා වෙ. මුවට නොපත් සදෑ⁷ දුරලා මුව වරී නම් දකුලා වෙ. නොලට එළවූ සදෑ මුව වරා නො ලතා වලඳත් සරෑපි.

1. පොහොනා. 2. තබාදී. 3. බුදීනෙ. 4. බතින්. 5. කිකිලි බිජුවට, බිජව. 6 බිජව. 7 නොසපත් සද

හැම ඇඟිලි හෝ එක් ඇඟිල්ලක් හෝ මියෙහි ගලා බුදි නම් දුකුලා වෙ. පිඬු යහන සදා වැරජැ ඇඟිලි ආකලවර වන වරජ නැති.

මියෙහි බත් නබා බෙණෙණ නම් දුකුලා වෙ. තෙපුල් පිරිහුන් නොවන් අරළු ආදී එක්තරු දෑකුදු මියෙහි තබා බණන් නො වරි. තෙපුල් පිරිහුන් වන්¹ මියෙහි එක්තරා දෑක් නබා² බණන් වරජ නැති. සරැජ කලි නො වෙ.

පිඬු මියෙහි දමාලා වලදන් දුකුලා වෙ. පකාපැකි පුවක් කඩ ආදී දමාලා වලදන් වරි.³

කබල කපා බුදි නම් දුකුලා වෙ. පකාපැකි පුවක් කඩ ආදී කපා⁴ වලදන්⁵ වරජ නැති.

වදුරැ සුඹුකු නොව වලද නම් දුකුලා වෙ. පකාපැකි ආදී වලදන සදා වරජ නැති.

අත් සල සලා බුදී නම් දුකුලා වෙ. කසල කටු ආදී පියන සදා අත් සැලුව වරජ නැති.

හුළු ඉසුරැවා⁶ බුදි නම් දුකුලා වෙ. කසල කටු ආදී පියන සදා හුළු ඉසිරැ ගිය වරජ නැති.

දිවි තෙර තෙරු වලද නම් දුකුලා වෙ. සප් පැහැරැ පැහැරැ⁷ වලද නම් දුකුලා වෙ. කඩ ඇති කොට උරවා⁸ වලද නම් දුකුලා වෙ.

අත එවු පා එවු නොල එවු ලොවැ වලදන් දුකුලා වෙ. කිරි පායස් සකුරැ තෙල් ආදී වලදන සදා ඇඟිලි ලොවැ වැලදුව වරජ නැති. පඟා මදවු අහර පිසැ මුළු කොට වලදන් වරි.⁹ නොලා හුළු ආදී අහර දිවි නොතෙරැ තොලිත්මැ ඇතුළලා වලදන්තෙ.

අමස් මුසු අතින් පැත් තළු ආදී ගනී නම්¹⁰ දුකුලා වෙ. හුළු මුසු පා දෙවි දිය අතුරැ සෙරෙහි පියා නම් දුකුලා වෙ. ගිහි මිනිසුන් දිය පියන තන්හි එවු ඉකිලියෙහි පිව වරජ නැති.

සත් ගත් අත් ඇතියාහට¹¹ බණ කියා නම්¹² දුකුලා වෙ. අත්ලෙන් නො ගෙනැ සිරිරිත් ඇබැරැවාහට¹³ කියත් වරජ නැති.

1. තෙපුල් පිරිහුන්නම්, තෙපුල් පිරිහුන් නැත්තම්. 2. දෑක් ඇතිකොට ද. 3. වරජ නැති. 4. කඩා. 5. වලදන සද. 6. හිසුරැවා. 7. සප් පැහැරැ, පහරා 8. උරා, හුරවා. 9. වරද නැති. 10. පිලිගනීම. 11. සත්ගත් අත් ඇත්තාහට. 12. කියත්. 13. බැරැවහට

වඩු රියකින් සතර රියන් දඩු1 ගත්තාහට බණ කියා නම් දුකුලා වෙ. එ දඩු අතින් අළුවාහට බණ කියත් වරජ නැති. කඩු2 කාල් ගත් අත් ඇත්තාහට බණ කියා නම් දුකුලා වෙ. එසිදු අත්ලෙන් අළුවාහට බණ කියත් වරජ නැති.

හි සහිග වුවද තොවුවද දුනුදිය ඇතද නැතද දුනු ගත්තාහටද හි දඩු ගත්තාහටද බණ කියා නම් දුකුලා වෙ. අත්ලෙන් එ අළුවාහට3 කියත් වරජ නැති.

පාදකා එවු වහන් එවු පැලුමාහට බණ කියා නම් දුකුලා වෙ. පසින් හරවා කියත්4 වරජ නැති.

හිදෙළ ගැලාදී යානයෙහි හුන්තාහට බණ කියා නම් දුකුලා වෙ. ගැලින් ගලවා තුඩු සැකිදු යාන මෙ වෙ.

තමාද යානයෙකැ හුනැ මෙරමා හුන් යානය5 බව යානය පසුවු කියත් වරි. එක යානයෙකැ හුනැ මෙරමා හුන් තැන බව පසු වුව කියත් වරි. යටත් පිරිසෙයින් පැදුරු ආදී යානයෙකැ හොත්තාහට තමා උස් තෙතකැදු හිදැ සිටැ බණ කියත් නොවරි. මෙරමා හොත් තැන් බව තමා හෙවැ බණ කියත් වරි.

අත් අකවටු ආදී එක්තෙරකින් අකවටු අවුළුවා6 හුන්තා හට බණ කියත් දුකුලා වෙ.

කෙසක්7 නො පැනෙන සේ පිළි මොටුනු8 ආදීන් හිස වැසුවාහට බණ කියත් දුකුලා වෙ. කෙසක්7 පැනෙත් වරජ නැති.

හිස් වටා9 පෙරවියහට බණ කියත්10 දුකුලා වෙ. හිස් පැනෙන සේ වරැවා11 කියත් වරජ නැති.

තමා බිමැ හිදැ පිළි තණ අතුරැණු ආදී අස්තෙකැ හුන්තා හට බණ කියත් දුකුලා වෙ.

බිම් ආදී උස් තැනෙකැ හුන්තාහට තමා බව12 නැනෙකැ හිදැ බණ කියත් දුකුලා වෙ.

සිටැ හුන්තාහට බණ කියත් දුකුලා වෙ. මහල්ලො හිදැ සිටියානු පැන පුළුවසින් නම් කැහි සිටැ පුළුවස්ව යනු දුකුලා බැවින් වැලුකැ සිටියාක්හට කියම් කියත් වරජ නැති. වැලුකැ සිටියවුන් නැත නොකියන්නෙ.

1. මුගුරු. 2. දඩු. 3. අත්ලෙන් ඇරගත්තාහට. එ අළුවාහට
4. කිව. 5. යානයෙන්. 6. අත් අවුළුවා, අකවළුවා. 7. කෙසක්, කෙසයක්.
8. පිළි මොටුනු, පිළිමටුනු, පිළිවටුනු. 9. වසා. 10. කියානම්. 11. හිස්වරැවා
12. මෙ.

තමා පසු වැ පෙරට වැ යන්තාභව බණ කියත් දුකුලා වෙ. පසුවැ යන කෙනෙක්කව බණ කියමි කියත් වරජ නැති. මගින් යන්තාභව නො මගින් යමින් සිටැ බණ කියත් දුකුලා වෙ. දෙදෙනමැ නො මගින් යන සදැ බණ කියත් වරජ නැති. සත් ගත් අත් ඇත්තාභව බණ කියනාදි¹ මෙ සොළොස් සිවයෙහි ගිලන්භව බණ කියත් වරජ නැති.

නො ගිලන්වැ සිටැ සුලු දියටනු මහ දියටනු කරත් දුකුලා වෙ. වැරද පැවැත්ත වරද නැති.

නො ගිලන්වැ යම් කවරි දෙන තණ, මුල්, අතු ආදියැ පහරනා සේ සුලු දියටනු මහ දියටනු කෙල මුකුණු පවත්වු, නම් දුකුලා වෙ. තණ මත්තෙ පරඩලා ආදි එක්තරක් ල, දියටනු ආදි ලන සදැ පරඩලා ආදි ඉක්මැ² තණ ආදියැ පහල වරජ නැති. කැප බිම් ඉල්වන සදැ³ නොඉවැසිවැ පැවැති කම්.⁴ ගිලන් තැනැ පිහිටා. එබැවින් තණාදි මත්තෙ කල වරද නැති.

නො ගිලන්වැ දියෙහි සුළු දියටනු මහ දියටනු කෙල මුකුණු ලා නම් දුකුලා වෙ. ඔවස්ගහි දියෙහිදු මුහුදු දියෙහිදු මිතිස්තට පරිභොග නොවන දියෙහිදු පැවැත්වුව වරද නැති. මහවැසි වස්තා සදැ දිය නැති නැත් නැත නො ඉවැසු වුව වරජ නැති.

සිව කරණි ගිමි.

60. බඩැරි සිසයෙක් ගිහි මිතිසුත් දෙමාපියන් ආදි එක්තරා කෙනකුන්ගෙ පිරිකරක් සඟවා නම් පවිති ඇවැත් වෙ. දෙමාපියන්ගෙ කැපවත් තමා අයත් කොට සඟවා එවු මෙ සඟවා දෙවසි කි සදැ නොවරි. පිලිබෙවි කල සදැ පියා ගියෝ සඟවා එවු රකවල්වන තැනක් පව්⁷ එවු වරද නැති. මොහු ගත්තසි පැවිප්පත් කෙරේ සැක කෙරේ නම් සැක කටයුතු තැනෙකැපි කැප අයප වනක් හිමි කෙනෙක්කට දෙමිසි ගෙනැ තබත් වරද නැති.

61. දුබැසි විනිස යට මුසවා සිව පදයෙහි කි විනිස සේ දන්නෙ.

පකිණණක විගිස ගිමි.

1. ඇදුරැ වත් තෙරැන් හිසා වසන සිල්කැමි⁸ පැවිප්පා රැකිමි මෙ නැගි හුණු දිය සිත් දිය දියැ යුත්තෙ. තුන් දවසක් හුණු දිය හෝ සිත් දිය හෝ වලදත් නම් වැලදු දිය මෙ පියැවිත් දියැ යුත්තෙ. දෙක වලදත් පියැවිත් දෙක මෙ දියැ යුත්තෙ මහත් කුඩා මැදිමි⁹ දුහිටි එලවා තබා තුන් දවසක්

1. බණ කියත් යනාදි. 2. එක්වැ. 3. බලන සද. 4. නො ඉසව, නොසැ පැවැති කම්. 5. නොඉසවුව, නොසැවුව. 6. ගියා 7 පැවි 8 කැමැහි 9 මැදි

කැ දැනිවි මෙ¹ පියැවින් තබන්නෙ. අනියම් නොව වලදත් නම්
 ලද දැනිවක් තබන්නෙ. හිඳුනා අසුන් පනවා දැනිටු කා නැති
 සදා දැනිවි කොස් පියා හුන් හසුන් තහා තබා දැනිවි කැ තැන
 හමදනෙ. ඔවුන්² එලැබෙන සුලු දියටනු මහදියටනු හෙද එයට
 යහ මෙලුදු හමදනෙ. ඔවුන්² ලක්නා හෙයහමදන සදා අතර කන්
 සම කොට බිහා සිටු නො නහා බිත් පියා සතුන් නො මියන සෙ
 මකුළු සටු හැර හමදනෙ. මකුණත් හැර ධුලි ගසා පියා හැද පුටු
 ආදි දක්නෙ.³ ධුලි ගසන සදා යට සුලුහැ බික් සතුන් කෙරෙහුදු
 දියට පැනට දුරු කොට ගසා පියන්නෙ. ගෙනෙ පිරිසෙ හමදනෙ.
 කෙල මලා දෙවැ එලැවියැ යුත්තෙ. පියැවින් හිදිනා අසුන්
 පැහැවියැ යුත්තෙ. සිවුරු හදනා සදා හදනා සිවුර දී පලමු ගත්
 සිවුර ගෙනැ පටි දී පුන සොරෝනා සිවුර දියැ යුත්තෙ. ඔවුන්
 නැහැටි සදා⁴ තහන පිලිවල හැම එලවා තහනා⁵ කඩ දී ගත්
 පොරවි සිවුර නො නොලසන සේ තබා වෙරැ පිටැ අත් ගසා
 තහනා⁶ වෙරැ දිය පිසැ පියා හදනා සිවුරු දී ඉක්බිති පටිදී
 පොරෝනා සිවුරු දියැ යුත්තෙ. ඔවුන් ඔණන සදා අතරතුරැ
 නො බණනෙ. ඔවුන්ගෙ සිවුරු ගෙත්තම් කරන්නා දෙනා
 රදන්කම් කරන්නා ලතු පිස ආදි කටයුත්තෙ. මෙ හැම තමා
 නො කටහෙත් අනුත් ලවා කරවන්නට තැත් කටයුත්තෙ.
 ඇදුරු වත්තෙරුන් හො රැස්වන්නාහට⁷ පා සිවුරු ආදි
 එක්තරා පිරිකරක් නො දෙන්නෙ ඔවුන්ගෙ පිරිකර තමා
 නො ගත්තෙ. ඔවුන්ට එක්තරා මෙහෙයක් නො කරන්නෙ.
 ඔවුන් ලවා තමනට මෙහෙ නො කරන්නෙ. ගමුදු බිහි සිම් ආදි
 දු⁸ යාටි වුව ඇවිසැ යන්නෙ. තමා හිසැ කෙස් බහනා නිය හරනා
 සිවුරු දෙනා ආදි කිස ඇවිසැ කටයුත්තෙ. ඔවුන්ට උපත් කුකුස්
 දිවිහ ආදි හරනා හරවන්නට උත්සාහ එවූ කටයුත්තෙ. ඔවුන්
 හිලන්වුව බෙහෙදුදු මෙහෙයුජු⁹ කරන්නෙ. මෙකී වත් අතාදරි-
 යෙන් කල දුකුලා වෙ.

ආගන්තුකයා උවසර සිමින් බැහැරැ සිටැ පයැ වහන් හැරැ
 සත්¹⁰ පහනොව ඇත හිසින් සිවුරු හැරැ අරමට වැද්දු යුත්තෙ.
 පැත් කෙමැ පැත් පොකුණැ පා නො දෙවැ පා දෙවියැ යුතු
 තැනැ දෙනෙ. තැනැ වුවත් පා දෙනට එලවු පැතින් එවු තමා
 අලු පැතින් එවු පා දෙවුත් වරද තැන. තමා නොදන්නා අලුතු

1 දැනිවි මෙ 2 එවුන් 3 දක්නෙ 4 නැති සිටි සදා 5 හදනා 6 තහනා, තහ
 7 නොරැස්සන්නාහට 8 බිහිගමුදු ආදි, බික්හි ගමුදු, බික් ගමුදු. 9 බෙහෙදුදු
 10. සැත්

තැනට ගියා සුලුදිගටනු මහ දිගටනු පියාවිගෙද පැත් පිරිබො කරන¹ කෙමාදිදු තෙසු වලඳ කරන කෙමාදිදු පිළිවිස්සා යුත්තෙ. තැනැ වැන්ද යුතු මහල්ලන් වැදෑ ලත්තා තැන් පිළිවිස්සා යුත් තෙ ගම් පැවිජ්ජා ගැඳ පුටු පිරිකරදු පැන්² බදුන් ආදි පිරිකරදු සහවනු සමවවනු කොටි කොහොත් සහවනු ආදි වතාවත් තෙජ කරවයි මොනවට පිළිපයන්නෙ.

තැනැ වූ පැවිජ්ජන් විසින් ආගනතුක මහල්ලන් අතින් පා සිවුරු ගෙනැ හිදිනා අසුන්³ පතවා පා දොවා ලත්තා සෙනසුන් පතවා කතිකාවත් කියා සුලුදිගටනු පියාවිගෙ පැත් පොකුණු කිම් තහන පොකුණු කිම් ආදි⁴ හැම වත් කටයුත්තෙය.

සෙනසුන් වත් ආදුරුවත් කී සෙසින් දන්තෙ.

2. පිළිගහන විනිස පැවැරි සිඛයෙහිදු දන්තපොණ සිඛයෙහිදු කී සෙසින් දන්තෙ.

3. පා සිවුරු ඉවත් විකපුන් විනිස සිවුරු සිඛයෙහි කී සෙසින් දන්තෙ.

4. ඇවැත් දෙසන සඳා පැවිජ් කෙනකුත් කරා එළඹැ සිවුරු සකසා හැඳෑ පෙරුවැ ඔවුන් වැළනැ හිදෑ දොහොත්⁵ මුදුනේ තබා අවන් ලහුකා පතති කියා: 'මේ ඇවැත් මුල් කොට මා දුනැ නො දුනැ අවන් ලහුක විසඟාග ඇවැත් නුඹ කෙරෙ දෙසම්' යි අරොජා— "අහං ගනෙන සමබහුලා තා තා වජ්ඣිකා"— යනාදි විසින් 'සිඛ වලඳෑ' කී සෙසින් දෙසන්නෙ.⁶ සහ වුව— "අහං ආවුසො" යි— කියා දෙසන්නෙ. කරුණු ඇඟ යකසු හඳුනා පොරෝනා නො කොටිනුදු සිටහිදු දොහොත් මුදුනේ නො කොටිනුදු දෙසත් වටි.

5. "අජ්ජ මෙ උපොසථො පණණරසො අබ්බාමි"— යනාදි තැනැ තව පොහො තව පවුරුණු දතයුතු. ගෙ කෙසෙතිගත්:— දවස් විසින් සහික්සී, පණණරසී, සමග පොහො යන තුන් පොහෝයි. කරුවන් විසින්⁷ සහ පොහොයැ, ගණ පොහොයැ, පුගුල්. පොහොයැ යන තුන් පොහෝයි. කටයුතු ආකාර විසින් සුත්උදෙස්⁸ පිරිසුදු ඉවත් පොහොයැ යන තුන් පොහෝයි. මෙහි සමග පොහෝ තම් සියලු සහසු පොහෝ බිදෑ⁹ සමගවු දවස් කටයුතු පොහෝ යි. මෙහි එක්හිදු¹⁰ දෙදෙනාදු සිඛ වලඳෑ කී සෙසින් පොහො කරන්නෙ. මොවුනට ඤාතී තැනි.

1. පරිභොග කරන. 2. පාත් 3. හසුන්. 4. පාදෝනා වලදන සෙනසුන පතවන කතිකාවත් කියන සුලුදිගටනු පියාවිගෙහෙදු පැත් පොකුණු තහන පොකුණුදු ආදි (කිහන). 5. දො අත්. 6. දන්තෙ. 7. කරවන විසින්. 8. සුත්තුදෙස. 9. බිදු. 10. එසක්සුදු. 12.

තුන් දෙනා පොහොසත් කරනා නැතැ— “සුඤ්ඤානු මො ආයසමනනා අජ්ජපොසමො පණණරසො යදායසමනනානං පතතකලං මියං අඤ්ඤමිඤ්ඤං පාරිසුද්ධිං උපොසමං කමරයාම” — යන මේ ඤාතී: සෙස්ස සිඛ වලඳැ කී සෙසින් දන්තෙ. ඤාතී දෙවන සතරවන කැමැ— “එතා ඤාතී” යි ඤාතී පිහිටුවනු ලැබේ. සෙසු නැතැ “කමරයාම” — “කමරයා” යන ආදීම ඤාතී. හැම ඤාතී මෙ ලකුණෙන් දන්තෙ.

ඉටත් පොහොසත් පණණරසී පොහොසුව “අජ්ජ මෙ උපොසමො පණණරසො” යන්නෙ. සයික්සී වුව “අජ්ජ මෙ උපොසමො වාතුදදසී” යන්නෙ. සහ පොහොස මහල්ලන් උසුරුවන සදැ පනුරැසී වුව— “සුඤ්ඤානු මෙ ආවුසො සබ්බිකා අජ්ජපොසමො පණණරසො” යනාදී විසින් උසුරැ වන්නෙ. සඤ්ඤානු උසුරැවන සදැ— “සුඤ්ඤානු මෙ භගනන සබ්බිකා” යනාදී විසින් මහණ මැසේ ආ සෙසින් පණණරසී වුව— “පණණරසො” —සි— සයික්සී වුව— “වාතුදදසො” —සි— උසුරැවන්නෙ.

මෙහි;— පුකිස; පුකරණ¹ නමි:— සැද පිරිසුදු, යු කිම්, මහණ ගණන්, මාගම² පැවිජ්ජන්ගෙ ඔවා යන මෙ පස පු කිසයි. මෙහි සැද පිරිසුදු නමි:— පොහොසත් කරන්නට සහනු මුළුවු සීමැ අත් පසට තොආ කෙනකුත් කෙරෙන් ‘සිඛවලඳැ’ කී සෙසින් සැද පිරිසුදු දුන්නා ඇරැ පොහොසත් කටයුත්තෙ.

දෙදෙනා තුන්දෙනා පොහොසත් කරන සදැ පිරිසුදු ගෙනැ තො ඉයැ යුත්තෙ. යු කිම් නමි:— පොහොසත් කරන වසන් හිමත් හිමැ ද සිටියායිද හියායිද කියා පොහොසත් කටයුත්තෙ. මහණ ගණන් නමි:— මෙතෙක් දෙන මො මෙහි මුළු වුම්හයි කිම්. ඉටත් පොහොසත් මෙ හුදකලෙම් යන්නෙ. මාගම² පැවිජ්ජන්ගෙ ඔවා නමි:— මාගම පැවිජ්ජො පොහොසත් දවස් දුටු පැවිජ් කෙනකුත් “දහපා, මාගම සහනු පාවදිති.³ ඔවා ලැබීමක් අයජ්ජි අයජ්ජන්.”— මෙසෙසින් කියන ලද සස්ස ඔල හිලන් ගම් තබා සෙස්සන් තො පිලිගත දුකුලා වෙ. පිලිගෙනැ පොහොසත් අත්ති⁴ කියා ඔවාදෙන කෙනකුත් ඇත ‘අල්ලේ අසො ඔවා දෙන පැවිජ්ජන කරන එලැබෙවැ’ යන්නෙ. නැත තොපමාවැ” යි යන්නෙ. මෙසේ තොකියන් දුකුලා වෙ. පොහොසත් මුළුවුවන් විසින් මාගම පැවිජ්ජන් කෙරෙන්⁵ ඔවා හසුන් අලි කෙනකුත් ඇත.⁶ ඇරොජුව

1. පු කරණි. 2. මහගම. 3. පා වදි. 4. පොහොසත් අත්ති. 5. මාගම පැවිජ්ජන් කෙරෙන්. 6. කෙනකුත් විසින්.

මැනවැසි පුළුවන්හෙ. හුදකලා වුව 'මාගම් පැවිජ්ජන්ගෙ ඕවා අළුවහු තැනැ'යි ඉටන්හෙ. පොහො කරන තැන් ගැලද්දම්, රූ වුව වැටුප්-පහන් ලිමි, දිය පරහා තිබීමි, ගසුන් පැනැවීමි යන මේ සතර පුකරණ¹ නම්.

නව පොහො විනිස ගිමි.

නව පවුරුණු නම්:— සසිකපි පවුරුණි,² පතරපි පවුරුණි,² සමග පවුරුණි, තෙවාචික පවුරුණි,² දොවාචික පවුරුණි,² එකවාචික පවුරුණි,² සග පවුරුණි,² ගණ පවුරුණි,² පුඟුල් පවුරුණි යන මේ නව පවුරුණි.³ මෙහි සමග පවුරුණු නම්:—

සියලු සගහු මග පවුරුණු බිදැ හිල්මස මැදි පොහො එන අතුරේ සමගවු දවස් නො පෝ වුව— “සුණාතු මෙ ගහනන සබ්බො අජ්ජ පචාරණා සාමග්ගි” — නියා පවරන පවුරුණුයි. තෙවාචික පවුරුණෙහි පවරන දවස් අනතරයක් නැත— “සුණාතු මෙ ගහනන සබ්බො අජ්ජ පචාරණා පණණරපි යදි සබ්බස්ස පනතකලලං සබ්බො තෙවාචිකං පචාරෙය්” යි ඤාතී පිහිටුවා පවරන්හෙ.

දොවාචික පවුරුණෙහි— ‘දොවාචිකං පචාරෙය්’ යි ඤාතී පිහිටුවා පවරන්හෙ. එකවාචික පවුරුණෙහි පවරණ දවස් ඉතා මද වුව ‘එකවාචිකං පචාරෙය්’ යි ඤාතී පිහිටුවා පවරන්හෙ. මෙහි— එකවාචික පවුරුණු නම්— ‘සබ්බං අට්ඨෙසා පචාරෙම් දිට්ඨන්තවා සුතෙතවා’ යනාදි විසින් එක් යලක් නියා පවරන්හෙ. දොවාචිකයෙහි දෙවරක් නියා පවරන්හෙ. තෙවාචිකයෙහි මුල්සිබ්බ — සිබ්බ වලදැ කී සෙසින් තුන් යලක් නියා පවරන්හෙ. පස්දෙනා එවු අයිරා පස්දෙනා එවු කරන පවුරුණු සග පවුරුණු නම්. දෙදෙනා, තුන්දෙනා, සතර දෙනා කරන පවුරුණු ගණ පවුරුණු නම් එක් කෙනකුත් පවරන පවුරුණු පුඟුල් පවුරුණු නම්.

නව පවුරුණු විනිස ගිමි.

6. වසාවන⁴ විධි යව කී වසාවන⁵ විනිසොති කී සෙසින් දන්හෙ.

7. මේ සිබ්බ වලදැ කී සිබ්බයෙහි සවිත්තක — අවිත්තක විනිස මෙ කියන සෙසින් දන්හු:—

සත් සග වෙසෙසැ සසුරුතු සග වෙසෙස අවිත්තකයි. සෙසු සග වෙසෙසුදු හැම පරිජ්ජ සවිත්තකයි. තුදුස් නියන්ගෙහි දෙලොස්වන අසිදුතා සිබ්බය හා තුදුස්වන පරිත්ත සිබ්බය හා මෙ දෙ සිබ්බය සවිත්තකයි. සෙසු දෙලොස් නිසැහි අවිත්තකයි.

1. පු කරණි 2. පණණරපි පවුරුණි. 3. නව පවුරුණු. 4. වසා වසන. 5. සවන.

එක් සාලිය් පවිත්තෙහි සතරවන පදනො ධම් සිවය, පස්වන සවන සහ තෙය් සිවය, සත්වන මාගමව බණ කියන සිවය, එකොලොස්වන දෙලොස්වන සෙනසුන් සිවය, පසලොස්වන සිවුර, ගෙත්තම් කරන සිවය, සොලොස්වන පැවැරි සිවය, අවලොස්වන විකල් බොජුන් සිවය, එකුන් විසිවන සතතිට්ඨි සිවය, විසිවන පිණි බොජුන් සිවය, එක්විසිවන දන්නපොණ සිවය, දෙවිසිවන තිඵයනව තමා අතින් දෙන සිවය, සුවිසිවන සුරාපාන සිවය, එකුන් තිස්වන¹ ගිති තප්තා සිවය, තිස්වන² කප් විජු සිවය, එක් සාලිය් වන විකල් ගම් වදනා සිවය යන මෙ සතලොස් සිවය අවිත්තකයි. සෙසු සුවිසි පවිති සවිත්තකයි.

පකිණ්ණකයෙහි බික් සගුන් අවක්සා මැරු මස් කී සිවපද තබා සෙසු හැම මස් සිවද, දෙ පැවිදි කෙනකුන් එක් හැඳ හෝතා සිවද, දෙදෙනා එකක් අභුරුවා හෝතා සිවද, දෙදෙනා එකක් පෙරවා හෝතා සිවද, දෙදෙනා එක් බජ්ජනහි බුදුනා සිවද, තැවුම් ආදි බලන සිවද, කොඛවරා පවුරෙන් බැහැර දියවනු ආදි පියන පියවන සිවද, ගොයම් ආදි තන්හි දියවනු ආදි පියන පියවන සිවද, දික් කෙස් අධරන සිවද, කැයා හඹු පියෙසා ලොම් හරන සිවද, නිය මටකරන කරවන සිවද, පිරියම් කල බිම, තෙත් පසින් වහන් ඇති පසින් ඇක්මෙන සිවද, සහ සතු හැඳ පුටු සිරිරින් පහරන සිවද, පිරියම් කල සහ සතු බිත පහරන සිවද, කහ බහන් නොබැඳ ගම් වදනා සිවද, ඉවන් පොතොනා පා අතින් ගෙන දොර කවුළු වරන පියාලන සිවද, යන මෙපෙක් සිව අවිත්තකයි. සෙසු හැම සිව සවිත්තකයි.

සිවපද දන නොදන විකුම් දන විකුම් සිඬු වුව සවිත්තක ඇවැත් අවදි— නො දන නො අවදි.

සිව පද දන නො දන විකුම දන නො දන විකුම් සිඬු වුව අවිත්තක ඇවැත් අවදි.

මෙ සෙසින් සවිත්තක — අවිත්තක ඇවැත් ඇවැද්මෙහි⁴ ලකුණු දන යුතු.

අටුවා පාඨ උදෙස් බලා සැබෙවින් මුල් සිව හා සිව වලඳ⁵ හා සිව වලඳ විනිස මා විසින් කරන ලද්දෙයි. ලිඛිත දෙසෙක් ඇත එ පියා ලා හෙලා වරද නොකියා අටුවා පාඨ උදෙස් බලා වනඤ්චරත්⁶ හා සසඳ ගත යුතු. -

සිව වලඳ විනිස නිම.

1. අවවිසිවන. 2. එක්තිස්වන. 3. කුඛවර. 4. අවජ්ජමෙහි. 5. මුල් සිව සිව වලඳ. 6. විතසඛරගස්

සිබ වළඳ විනිස ප්‍රදීපය

රුවන්තියා, රතනත්‍රය; (රතනත්‍රය=රුවන්තිය=රුවන්තියා) නාවිසි මුනි, කාය වාචා මනෝ; පැවිජ්ජා, පැවිද්ද, උසින්; පටන්, ආදියෙහිම; ආදි, මුල, ප්‍රථම යන මේ අනුයෝගි වැටෙන පටන් ශබ්දයක් හෙළියෙහි ලැබේ. "පටනබ්දන් පස" යනාදි තන්තිදු එය පෙනේ. මේ පොත්හිම 42, 44 වන පිටුද බලනු. (පටම= පටමි= පටන්) සරින් වරින් සිබ, වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර ශික්‍ෂාව; කලයුතු වතාවත් ආදියෙහි යෙදීම වාරිත්‍ර නමුත්, නො කල යුතු මෙවුන් බිම් සෙවීමාදියෙන් වැලකීම වාරිත්‍ර නමුත් වන්නේය. (සබ්බප= සැබ්බපු= සැබ්බව) කියනෙම, කියන යන කාදන්තය කෙරෙන් පුරුෂාචි ප්‍රකාශක එමි පස යෙදුනු තැනි. කාදන්තයන් කෙරෙහුත් පුරුෂාචි ප්‍රකාශක ප්‍රත්‍යයන් යෙදෙනු හෙළියෙහි සිරිනි.

මිනිස් අමිනිස් තිලියනුන්ගෙ, මිනිස් අමිනිස් තිරිසන් යන සමාස ශබ්දය සබඳ විබත් ගත් තැනි. මගනියාගෙහි, තුන් මගෙහි; රුවන්තියා යනුව හා සසඳ බලනු. අග, අභිත ජාතය; මෙවුන් බිම්, සමාකරාගය ඇති සුත්‍රි පුරුෂයන් දෙදෙනෙකුගේ සහවාසය. (මෙපුත= මෙහුත= මෙවුන්) පරිජි මෙ, ශාසනයෙන් පරාජය වුවෙක් වෙයි. (පාරාජිකා = පරිජිත = පරිජි) පරමිනිස් සතක්හු අයත්, අන් මිනිස් සතෙකු අයත් වූ;

පල්, පැරැණි නිල් කහවණුවකින් හතරෙන් කොටසක්; (පාද = පල = පල්) පොහොනා, "පොහො" බාතුයෙන් තිපත් වනීමාන කාදන්තයි. අගතා යනු අච්චි. (අදිත්තාදන = අභිතාදන = අභිතාදන්) පටා, පටන්; (පටියාය = පටිය = පටිය = පටා) මිනිස්විකා පරිජි, මිනිසෙකුගේ ශරීරයෙන් ඔහුගේ ජීවිතය තොරකිරීමෙන් සිදුවන පාරාජිකාව. (මනුසස විගහ = මිනිස් විගහ = මිනිස්විගා = මිනිස්විකා) උතුරු මිනිස් බිම් පරිජි, යෙසු මිනිසුන් කෙරෙන් උත්තරිතර වූ බ්‍රහ්ම ලාහින් විසින් හා ආසීයන් විසින් ලබාගත යුතුවූ බ්‍රහ්ම, අභිඤ, මාගී, එල උතුරු මිනිස් බිම් නම්. නමාව තැනි උතුරු මිනිස් බිම් නමාව ඇතැයි හැඟවීමෙන් පැමිණෙන පාරාජිකාව උතුරු මිනිස් බිම් පරිජි නම් වන්නේය. ඉදුරා, සාජුව; (සාජු = ඉරුජු = ඉදුරු = ඉදුරා)

සතර පරිජි හිමි.

අද ඇති බැහැරි වන්නි, අභ්‍යන්තර බාහිර වස්තූන්හි; (අජකිතත = අජනැති = අදහැති = අදඇති) හදන්, අභ්‍යන්තරය; මෙය සිදුකෙහි "හදන්" කියා එයි. (සංජාත = සජත = හදත = හදන්) "ජක්‍රකොලින් හදන් සුරනුවට" යනු ධම්පියා අටුවා සත්‍ය පාඨයි. (162 පිට) සකුකු = සකු = සකුද්) සමරුවන්වන සිත්ත්, සප්ඨි කරන සිතින්; මුද්‍රිත ධම්පියා සත්‍යයෙහි 141, 145 යන පිටුවලද මේ වචනය යෙදී තිබේ. (සංමදීත = සමුරුවන) සහ වෙවසස්, යම් වරදකට දඬුවම් විදීමේදීත් එසේත් මිදීමේදීත් මහා සඛසා පෙනී සිටිය යුතු හෙයින් මේ වරදට සහ වෙවසස් යයි කියනු ලැබේ. මුලදී වන ගැනීමය, මධ්‍යයෙහිදී මාතක ගැනීමය, අන්තයේදී අබහාත කිරීමය යන තුන් අවස්ථායෙහිදීම මහා සඛසා පෙනී සිටිනු සිරිති. (සඛසාදිපසස් = සකදිපෙස් = සහවිපෙස් = සහවෙසෙස්) කා සසගරා සහ වෙසෙස්, සත්‍රියගේ ශරීර සප්ඨිය ලබනු කැමැත්තෙන්, ඇයගේ සිරුරෙහි නමාමේ සිරුර ගැටීමෙන් සිදුවන සහ වෙසෙස් ඇවැත. තුළුල් තෙපුල් රහස් ස්ථානයන් පිළිබඳවුත්, මෙවුන් ධම් පිලිබඳවුත් කථාව තුළුල් තෙපුල් නම්. (දුටුල්ල = දුළුල = තුළුල = තුළුල්) දුටුල්වසු සහවෙසෙස්, තුළුල් වචනයන් කීමෙන් සිදුවන සහ වෙසෙස් ඇවැත. (වාවා = වසු) අන්තකාම පාටිවරියා සහ වෙසෙස්, තමාට කාම සැපයෙන් හෙවත් මෙවුන්දමින් උපසථාන කිරීමෙහි අනුසස් කීමෙන් සිදුවන සහ වෙසෙස් ඇවැත. ඇරොජා, ආරොවනය කොට; (ආරොවෙතා = ඇරොජය = ඇරොජස් = ඇරොජා) හැරු, පණිවුඩය නෙතවුත් (හරිතා = හාරය = හැරු) සසුරුවනු සහ වෙසෙස්, සත්‍රී පුරුෂයන්ගේ පණිවුඩ ඔවුනොවුන් වෙත ගෙන යෑමෙන් සිදුවන සහ වෙසෙස් ඇවැත. (සංවරිතත = සසුරුවනු) වැලකැ, සම්පයෙහි; වැල + ම = වැලන ස්ථානියෙහි "ත" ප්‍රත්‍යයයි. සොයාඑවු, චොදනා කෙරෙයි හෝ වේද; (වොදෙති = සොයයි = සොයස් = සොයා) අමුල් සහ වෙසෙස්, දකුම් ඇසුම් සැක කිරීම් සඛ්‍යාත මුලක් තැනිව උපසපන් හිසුචකට වෝදනා කිරීමෙන් සිදුවන සහ වෙසෙස් ඇවැත. අනිකක්හු කිරීම දැකැ, අනිකකුගේ මෙවුන් ධම් සෙවීම ක්‍රියාව දැක; එලෙස්, එම ජාත්‍යාදී කිසියම් ජලය (ආකාර

මාත්‍රයක්; අඤ්ඤාභාගී සහ මෙසෙස්, ඡකලතාදී අන්‍ය කෙ වර්ෂ-
යක් ඇති; දබ්බමල්ලපුත්ත තෙරණුවෝ මිනිස් පක්‍ෂයවත්, මෙවුන්
ධම් සෙවුවෝ තිරිසන් පක්‍ෂයවත් අගත්ත. තිරිසන් පක්‍ෂයට
අයත් වුවත් කල ක්‍රියාව මිනිස් කොටසට අයත් දබ්බමල්ලපුත්ත
තෙරණුවන්, මෙතනිග භික්‍ෂුකීයන් පිට පැවිච්චෙන් මෙහි අඤ්ඤා
භාගීභාව ඇත්තේය. මෙසේ අනුන් කල දෙයක් වෙත තෙතකුන්
පිටට ආරුසි කිරීමෙන් උපසපන් භික්‍ෂුවකට වොදනා තැගීමෙන්
සිදුවන ඇවැත අඤ්ඤාභාගී සහ වෙසෙස් නම් වේ.

සත් සහ වෙසෙස් නිමි.

නොඉටා, අධිඤ්ඤා නොකොට; සිවුරේ නම් කීයා මම මේ
සිවුර අධිඤ්ඤා කෙරෙමි වාක් හෙදකොට, යම් කිසි සිවුරක්
වෙන්කරගැනීම අධිඤ්ඤා කිරීම නම්. නොවිකපා, විකල්පනය
නොකොට; තමා සන්නත විවරය, 'මේ සිවුර තොපට දෙමි' යි
අන් භික්‍ෂුවකට පැවැරීම විකල්පනය නම්. අයල් සිවුරු, අකාල
විවර; කෙළින් (කසින) අතුල වෙතෙර පස්මස් හැර සෙසු සත්
මසත්, නො අතුල වෙතෙර මසත් හැර සෙසු එකොළොස් මසත්
යන මේ නොකල්හි ලද සිවුරු අකාල විවර නම්. විනය
මතිකායෙහි පරමි විවර ශික්‍ෂා පදයෙහි සදහන්වන "අතිරිත්ත
විවර" යන වචනයෙන් අදහස් කරනුයේද නොඉටු,
නො විකැපු සිවුරුයි. ඒවා ඉටු විකැපු සිවුරවලට
වැඩි සිවුරු බව සැලකිය යුතු යි. (අකාල = අකල =
අයල = අයල්) මහණ සම්මුඛි නැතිකාවැ, භික්‍ෂුන්ගේ සම්මතයක්
නැතිව; තුන් සිවුරම පොරවාගෙන නොයා හැකි තරම් දුළුලු
භික්‍ෂුව තුන් සිවුරෙන් විශේෂ නොවූ භික්‍ෂුවකැහි මහා සඛසා
විසින් සමමත කරනු' ලැබේ. ඒ සමමතය ලැබූ භික්‍ෂුවට තුන්
සිවුරෙන් වෙන්ව විසියැ හැකිය. (පැවිජ්ඣ = පැවිජ්ඣ = පැවිජ්ඣ)
පොරණ සිවුරු, වරක්වත් පැවිච්චිකිරීමෙන් පුරුණවූ සිවුරු;
කොළවා එවු, ගසන පොල්ලෙන් සිවුරට ගස්වසි හෝ වේද;
(කොටාපෙති = කොළවසි = කොළවස් = කොළවා) විනවා, ඉල්වා;
(විඤ්ඤාපෙතා = විතවය = විතවස් = විතවා) රන්රිද්දමසු කහවණු,
මෙහි රන් රිද්ද යන දෙ ශබ්දයෙන් හුදකලා රන් හා රිද්ද, මසු
ශබ්දයෙන් රන් මසු හා රිද්ද මසුද, කහවණු ශබ්දයෙන් රන්
කහවණු සහ රිද්ද කහවණුද ගනු ලැබේ. උණුසස්බාන්
ඇතියා වැ, පසකට අවු බැඳුම් ඇතිවා; නොවිසියමනාවැ,
නොවසනවු හෙවත් නොගතුවු සිත් ඇතිව යනු අපිසි. ධම්පියා
අටුවා ගැටපදයෙහි 'නොවැසියමනා' යි පෙනේ. මුද්දිත පොත
(39 පිට). මෙම පොතෙහි 42 වන පිටුවෙහිත්, හෙරණ සිව් විනිස

27 පිටුවෙහිත් මේ පාඨය එයි. (නො වහකමනා=නො විසියමනා) සකාසකුසුයෙන්, තමාගේය යන කැඟීමෙන්; අසිදා, උදුරා; අවර්තදිනා = අසිදිය = අසිදා) හු, නුල්; (සුතත = හුය = හුස් = හු) පෙහෙරක්හු, රෙදි වියන්තකු (පෙහෙකාර=පෙහෙකර=පෙහෙර)

ඉටු, විකැපු, පිරිකර පරිකරණය කරන භික්ෂුවක් ලග නිබන්ධ අතිරෙක පිරිකර දස දිනක් ඉක්මිමෙන් හැර දුමායු යුතු බවට කෙවත් වෙන කෙනකුට පැවැරිය යුතු බවට පැමිණේ. එසේ හැර දුමායු යුතු බවට පැමිණීම නිසැකි නම්. එවිට ඒ භික්ෂුව නිසැකිවූ පිරිකර සබ්බසාධා හෝ පුද්ගලයෙකුට පවරා එයින් සිදුවූ පවිති ඇවැත දෙසාගත යුතුය.

තුදස් නිසැකි හිමි.

වසැකි කටවිවැ, වංචා කරනු කැමැතිව; (වංචක = වසක = වසැකි) මුසවා, මුසවාද; (මුසවාද = මුසවය = මුසවස් = මුසවා) කවානම්, ආක්‍රාම කෙරේ නම්; (සපති = කවති = කවා) පදසොධම්, අනුපසපතකු සමග තෙවලා දහම් එකට අරඹා එකට තැවැත්වීම් ආදී වශයෙන් කිමි; අනුන්ට සෙන් පිණිස අනුපසපතකයකු සමග පිරිත් කිම මේ කියන පදසො ධම් කථනයට අයත් නොවේ. කලකරුවානම්, කැඩීම් බිදීම් ආදිය කෙරේ නම්; මෙහි "කල ශබ්දය විනාශය කියයි. කාල ශබ්දයෙන් ආර්යය. පැවැරිවැ, පවාරිතවැ; වලදන්තට ආරභ්‍ය කල යම් භික්ෂුවක් බෙදනු සඳහා අත්පසට ගෙනා ආහාර වගී ප්‍රතික්ෂෙප කෙරෙහිද ඒ භික්ෂුව පවාරිත භික්ෂුව වෙයි. (පවාරිත = පැවැරි = පැවැරි) අසිටිත් නොවූ, ඉතිරි වූවක් නොවූ; ගිලන් භික්ෂු ආදීන්ට සැපයුණු අහරින් යැපෙන තරම් බෙදුගෙන හෝ බෙදුගත් කොටසින් යැපෙන තරම් වලද හෝ ඉතිරි කල ආහාර කොටස අතිරිතත (අසිරිත්) තමුත් එසේ නොකල ආහාර අතතිරිතත තමුත් වන්දනය. පරගලා කෙරේ නම්, අනුභව කෙරේ නම්; "පරගල" යනු පාලි නාමයයි. සනිතිබ් බොජුන්, තමාම තැන්පත් කොට සභවා තබාගත් බොජුන්; නොරමුරෙහි, රහස් සභාසභෙහි; (නො+අමුරෙහි) අමුර නම් එළිමහන් නැතයි. (අමර = අමුර) ගිටිති, කිති; කෙල ලානම්; කෙල දමිති නම්; අනුදරා, අනාදර; බවානම්, බියගන්වයි නම්; එලනු, මේලවීම; නොබා, නොබහා — නොතබා; (බහා = බා) බහ (පාලි බහ) බාහුයෙන් නිපති. පැවිකරනු, සැකවීම;

පිළිසොසානම්, සභවා නම්; (පටිච්ඡාදෙති = පිළිසයති = පිළි
සොසයති = පිළිසොසායා) හම් අතුරකට, අන්ගමකට; දූභාවා,
කෝපවා; අන්සැන්කියපානම්, පහර දෙන්නාක් මෙන් අන්
මසවා පා නම්; “අතුල් මෙ සැතක්සේ ගෙතැ හොමු කලක”
යනු ධම්පියා අටුවා සත්‍ය පාඨයි. (178) අන් පා හෝ අතින්ගන්
දඬු, මුගුරු ආයුධ හෝ පහර දීම් ආකාරය දක්වමින් මසවාපි
නම් එය තලසතතික නම්. (උකඛිතත = උකඛිය = කිය)
නො ඇවිසැ, නොවිචාරු; (ආපුච්ඡිකා = ඇවිසිය = ඇවිසැ)

“කුසල විතතං පානෙති’ති පාවිතතියං” යි කුසල විතතය
තසන හෙයින් පවිති තාමය යෙදුනේ යයි සමහර ග්‍රන්ථයක
පැනේ.

“ප්‍රායෝ තාම තපා ප්‍රොකතං - විතතං නිශ්චය උච්චතෙ,
තපො නිශ්චය සංයුක්තම් - ප්‍රායශ්චිම්ති සමාචම්.” යි

කී හෙයින් ප්‍රාය සංඛ්‍යාත තපසින්ද, විතත සංඛ්‍යාත නිශ්චය-
යෙන්ද යුක් වාඤ්ඤාණ ව්‍යාදිය ප්‍රායශ්චිතත නම් යි සැලකු
බවද කියැවුණුය.

එක් ආලිය සවිති හිමි.

ගුරුබ්බි, ගරු භාණ්ඩ; කුස, කුස තෘණ ගොතා කල සිවුරු;
වැහිඳි, රුක් පොතු තලාගන් පට්ටාවලින් සැදූ සිවුරු; (වාකතිරි =
වැහැතිරි = වැහිරි) පුච්චරු පෙඵදු, තුනී ලී කැබෙලි එකට අමුණා
කල සිවුරු; මේ “පෙඵ” ශබ්දය “පිලී” ශබ්දයාගේම විකෘතිය
කැයි සැලකිය හැකිය. මේ පොතේම 63 පිටුවෙහි “පුච්චරු පිලී” යි
පැනේ. කුදුසිකෙහි “පුච්චරු” වාචි “ඵල” (ක) ශබ්දයකුදු
දක්වේ. (63 ශාථාව) කෙස් වල්මුවා පලසුදු, කෙස් වලින් සහ
ලොම් වලින් කල පලස්ද; මහමුහුණු පියාදු, බකමුණු පිතාටු
වලින් කල වසත්‍රද; සැන්කම්, ගලාකම්; වන්කම්, වසතිකම්;
කේල්වා පිලිදු, කෙසෙල් (වාක) පට්ටාවලින් කල වසත්‍රද;
කැනිඳිකඩුදු, නියද වැහැරින් කල වසත්‍රද; ඇඬැරුව, දුරුව
හොත්; “ඇඬැරුව” යනු අප පාඨයි. දික්දෑ, සපිරානි; අවක්සා,
අපෙක්කාකොට; (අපෙක්කා = අවක්සා = අවක්සා)සුලුදියවටන්හිදු,
මුත්‍ර කෘත්‍යය පවත්වන තන්හිදු; පිගෙවිගෙහිදු, වැසිකිලියෙහිදු,
(පුපඵක = පුයඵ = පිගෙවි) නුදුන්සමුසෙත්, නුදුන් අවසරයෙන්;
ආදුකාසෙත්, (වච්ඡි කෘත්‍යය කිරීමේදී පා නබාගැනීමට

ලී, බදාම ආදියෙන් තැනූ ආධාරකයෙන්) පියෙන්; දකසේ හිදිමින් වච්ඡ කාතෘය කිරීම නිසා මෙය අනුදන්තාලද බව "චුලලවංශ" බුදුදකවත්තකකියෙත් පෙනේ. වස්, වච්ඡ කාතෘය; සුජවල, වච්ඡ වලෙහි; (පුජථ=පුජ) පුසන්, මල පිසදමන ඉරව; පුසුජන = පුසන = පුසන්) වස්දෙතිසයහි, ප්‍රසාවද්‍රොණියෙහි, වටන්දෙන; ලාභෙලාලා, වහා, දමාගසාගෙන; සාගානම්, සාධානම්; ලීහික්ඛ්වා, හිච්ඡත්‍රව්වා; බැහැරකල වසත්‍ර ආතිව්වා යනු අච්ඡි. "ලී" යනු දමනලද යන අච්ඡයහි යෙදෙන "ලු" යන්න පිළිබඳ උච්චාරණ විශේෂයෙකි. "හිණි" යනුව වසත්‍ර කියයි. (සාටක = යථ = සිලී = හිලී = හිණි) "හිණිකුණු" යනුවහාත් සසඳ බලනු. පිටියම්, පරිකම්, අත් පා ඉලීම් ආදිය; කොඛවර පවුරැහි, කුඛඛ සඛ්ඛාත පවුර; (කුඛඛ = කොඛ) තාන තැන යාදන ගෙඩාඵ, ගල්, ලැලීමය කුඛා තාප්පය මෙහින් අදහස් කරනු ලැබේ. කොඛවර පවුර, කොඛවර පවුරැහි කියා මේ පොතෙහි 7, 64 පිටුවල දක්වෙන හෙයින් "කොඛවර පවුරැ" යන්න "කොඛවර පවුරැහි" කියා ශුඛ විශය්‍යවුයි. ජානක ගැටපද (තඛහලීස) යෙහි දක්නා ලැබෙන හිතනිවාචි "උචුචර" ශබ්දයත් මේ "කොඛවර" ශබ්දයාගේම විකෘතියෙකි. වැමිහි, කණුවෙහි; කොරොස් පුටරැයෙහි, කකීශ ලැල්ලෙහි; ගස ලැල්ලක් මෙන් සිටින සේ සැඟ එහි රේඛා කපා තහන තැන සිටුවා තබන්. මිනිස්සු එහි හුණු ආදිය වත්කොට ආශ උලත්. "අට්ඨාන" යනු එහි පාලී නාමයයි. කුරැඳුවැලිහුද, කුරැඳු සුණු ලා කඛ සමග මිශ්‍රකොට සාදාගන් ශුලී වැලක අමුණාගන් විට එයට "කුරැඳුවැල" යයි කියති. එය දැකින් ගෙන ඔබට මොබට ඇදීමෙන් පිට උලනු සිරිති. "කුරැවිඤ්ඤොතනි" යනු මෙහි පාලී නාමයයි. උජ්ඣාන සංඝඤ්ඤා, දෙස් කියන සංඤ්ච; සභස්නා, වලදන; උකඛිනනකයා, සඛක සමාජයෙන් බැහැර කල හිඤ්ච; නානායංවාසකයා, ලබ්ධි තානාසංවාසකයා; ගරුකට්ඨකයා, ගරු ඇවතට දඬුවම් වශයෙන් පිරිවෙස් පුරන්තා; සමානාසනිකයා, තමාට වඩා දෙවසකට උපසම්පදාවෙන් අඩු හෝ වැඩි හිඤ්ච; නොදික් අසුන, තිදෙනෙකුට බඳුපයවිඛකයෙන් නොසිටිය ගැනි ආසනය; වැරැ, වලකනලද; (වාර්ත = වැරිය = වැරිය = වැරැ) නිසපිලිබැදිගාවැ.

නීතිමාදන් විමට සුදුස්සෙක්වැ; දොරවටු, දොරේ අග කොත දමන පාසකය; "ගැව්වටු" යනුවත් සමග සෑදුනු. පුරුණ දොරවල්වල රවුම්වූත්, දික්වූත් තෙත්ති දෙකෙකි. ඒ තෙත්ති දෙක දමනු පිණිස උඩලිපත්තේ යවලිපත්තේ සිදුරු දෙකක් වෙයි. දොරවටු නම් එයයි. පිටිවැටෙන, පරිවර්තනය වන- පියාලනුත්, ව්‍යාලනුත් හැකි. නොපිලිසො, ගෙය බලානනුවයි කෙනෙකුට නො පවරා; (පටිපාදෙකා = පිලිපයා) ආහොග නොනොට, සිති නො කොට; අවුස් බඩු ද, නූර් හාණක්; (ආනොජ්ජ = අතුජ් = අවුජ් = අවුච් = අවුස්) පුබ්බණණ අපරණණ සිදු, සාලිපිති සහ උදු මුංද; පෙර සිටම මේ "පුබ්බණණ අපරණණ" යනු මත හෙදැව භාජනව තිබුණු බව ග්‍රන්ථානතර-මයනුදු පෙනේ. පැරණියෝ වී ආදී ධාන්‍ය ලොව පලමුව ඇතිවූ හෙයින් "පුබ්බණණ" නමින්, උදු මුං ආදිය එයට පසුව හටගත් හෙයින් "අපරණණ" නමින් සැලකුහැයි තිඝණ්ඨ විකාව කියයි. ජාතක ගැව්පදයෙහි පෙරවරු වපුරන වී ආදියට "පුබ්බණණ" නාමය යොදා තිබේ.

එවිට පස්වරු වපුරන ධාන්‍ය වගී "අපරණණ" වශයෙන් සැලකීමට ඉබේම සිදුවේ. පස්වරු වපුරන ධාන්‍ය වශයෙන් සලකන්නට ඇත්තේ උදු මුං ආදිය විය හැකිය.

ඇතමෙක් පෙරවරුයෙහි අනුභව කල ධාන්‍ය වගී "පුබ්බණණ" කියාත්, පස්වරුයෙහි අනුභවකල ධාන්‍ය වගී "අපරණණ" කියාත් ව්‍යවහාර විතැයි සලකති-

උදු මුං ආදී නියලි සහිත "ශ්‍රීමිඛි" ගණයට අයත් ධාන්‍ය "අපරණණ" යයි සලකමු. මුලින් වපුරණ වී ආදී ධාන්‍ය "පුබ්බණණ" කියාද ව්‍යවහාර වූයේයයි සිතිය හැකිය. වජ් මාසයෙහි වී ආදියද, ඊට පසුව ලබන උදුවජ් මාසයෙහි උදු මුං ආදියද වපුරණු සිරිති-

පෙණෙහෙන්, පණාවෙන්; අත්පෙණෙහෙන්, අත් තමැති පණාවෙන්; එක්අතුරා එවු, එක් ඇතිරියක හෝ; එක්පෙරවැ, එක වසත්‍රයක් පොරොවාගෙන; දියටනු, මුත්‍ර; කැසැහඩු පිසෙසැ, කිසිල්ලෙහි හා සමබාධසානයෙහි; ධම්පියා අවුවා සත්‍යයෙහි 95-100 පිටුත් බලනු. සංකව = සහච්ඡි = හච්ඡි = හච්චි) ඇත්තේ නම්,

පාඨානම් (අකකවති=අක්මෙසි=අක්මෙ) අකවට්ඨු, දෙ අතින් හෝ සිවුරෙන් දෙදහ බාදාගත සිව්ම; සනාභාසනති, සමාකාපනති; දෙදෙනෙක් එකම ඇවැතකට පැමිණැ සිටිත් නම් ඒ ඇවැත “සනාභාපනති” නමුත් වන්තාභ. පවිසාව, ප්‍රතිඥාව; සන්තිකරුණෙන්, “සතියක් ඇතුලත එම” යන කරුණෙන්; මහතිලා, මහදි; මෙහි “ලා” යනු ආධාරාච්ඡෙති යෙදුනේය— බ්‍රහ්මාගෙහි, වලදන බොජුත්තලෙහි; හිදෙව, දෙලා-පල්ලාක්කි; බසවානම් උපලාලනය කෙරේ නම්; පවිනම්; පෙන්වයි නම්; බර, ඇකයෙහි; පිටිපසැ, පාපිටෙහි;

සතැ, කුඩයෙහි; නිසවන්තෙහි, ආලිඤ්ඤෙහි; (ඉස්තෝප්ප වෙහි) පිලෙස්හි, පිලෙහි; (පිලන්ත) “වෙදිකං” යනු ‘සිකඛාපද වලඤ්ඤ’යි. (පිලන්ති = පිලස්ති) (පිණ්ඩ = පිලි) ක්වුට, කිඹිසි කල්හි, බඩැහි සිසයෙහි, රැකදෙන අදහසින් යනු අච්චි. (භාණ්ඩාගාරික = බඩැරි) දෙගතාගාමී ඇවැත් අතර ඉතා දුරට වරද පුලැසි නම්. පුලැසි, පවිති, දුකුලා, දුබැසි යන මොවුන්ගේ මිශ්‍රණය මෙහි පෙන්නන හෙයින් මේ කොටසට “පකිණ්ණක” යයි කියනු ලැබේ.

පකිණ්ණක නිමි.

කියන්තේසි, කිය යුත්තේය යනු අච්චි. සහග්‍ර, බාල භික්ෂුව විසින්; පුකිය, පාමොක් උදෙසීමට පෙර වුව කල යුතු ජ්‍යෙෂ්ඨ ගැනීමාදිය; පුකරණිය, සබ්බසා සීමාවට පැමිණෙන්නට ප්‍රථමයෙන් කලයුතු කැමදීම, පනත් දැල්වීම් ආදිය; චරන, හරිත; වාතුදදසි, පක්‍ෂය පිලිබද තුළස්වකද, කලයුතු පොහොය; වර්තකට වාතුදදසි පොහොය හයෙකි. පණ්ණරසි පොහොය, පක්‍ෂය පිලිබද පසලොස් වැනිද, කලයුතු පොහොය; වසක් ඇතුලත එවැනි පොහොය අවලොභයක් ලැබේ. දෙදෙ පොහොය, දෙ පොහෝ දෙක; පොහෝ ශබ්දය සතිය කියයි. ඉති දෙකකට වරක් පැමිණෙන පොහොය දෙපොහොය නම්. ඒ නාමය වාතුදදසි, පණ්ණරසි යන දෙපොහොයටම ව්‍යවහාර කල හැකිය. මාසේ පෝය කියනු තැන කළු වර ආදී ශබ්දයක් මුලට යෙදේ. කළු වර දෙපෝද, යනු නිදසුනි. උදෙකලාම, (හුදු + එකලාම) නතියම යනු අච්චි. සුග්‍රහදෙස පොහෝ, පාමොක් උසුරැචා කරන පොහොය; ප්‍රාතිමොක්‍ෂයට අයත්

ශික්ෂාපදයෙන් මෙහිලා සුභය ශබ්දයෙන් අදහස් කරන ලදහ. මැදිපොහොය, පසලොස්වක පොහොය; ව්‍යුමාස ක්‍රමයේ හැටියට මාසයක් ඇරඹෙන්නේ කාල පක්ෂයෙහි පැළුණියෙනි. එවිට පසලොස්වක පොහොය මාසයාගේ මධ්‍යයෙහි ලැබේ. පැළුණි පක්ෂයක් පිළිබඳ පලමුවෙනිද; (පාරිපද = පැළුණිය = පැළුණිය = පැළුණිය) හිල්මස, සිතල මාසය යනු අවසරය. (සිතල = සිතිල් = හිල් = හිල්) මැදිමදින, ව්‍යුමාස ක්‍රමයෙන් වර්ෂයක අවසානයෙහි ගෙදෙන මාසයට මේ නමි. පාළු නාමය “එකතුණ” යනුයි.

මේ මාසය ගස් වැල් මලින් සරසා මීමැස්සන්ට සතුට ගෙන දෙන්නේය. එහෙයින් “මධුමොදිනී” යනු මේ මාසයට නාමයෙකි. එයින් හෙළවට ආ ඉතා පැරැණි රූපය “මජ්ඣමොදිනී” යනුවෙනි. “මැදිමදින” යනුව එයින් සිදුවිය හැකිය. (මධුමොදිනී = මජ්ඣමොදිනී = මැදිමොදිනී = මැදිමදිනී = මැදිමදින)

බ පො නි ව උ ත	කෙලෙ
වෙ ඇ බි හි දු මැ	නොකෙලෙ.

මේ දෙපසදී මුල් අකුරු සතරින් බක්, වෙසක්, පොහොයන්, ඇඟල (හිමාන සෑතුව) යන සිව් මාසයද; දෙවන සිව්කුරෙන් හිකිණි, බිණර, වජ, හිල් (වසාන සෑතුව) යන සිව් මසද; තෙවන සිව්කුරෙන් උදුවජ, දුරුතු, තවන්, මැදිත් (හෙමනන සෑතුව) යන සිව් මසද කියැවෙන්නේය. මෙහි මුල් පෙළේ පෙණෙන අකුරුවලින් ගතයුතු බක්, පොහොයන්, හිකිණි, වජ, උදුවජ, තවම් යන මාසයන්ගේ (කෙලෙ) අග ගෙදෙන සපොහොය තුළුවක බවත්, එකී මාසවල (නොකෙලෙ) මුල ගෙදනු සපොහොය සහ වෙසක්, ඇඟල, බිණර, හිල්, දුරුතු, මැදිත් යන මාසයන්හි ලැබෙන දෙලොස් පොහොයන්, පණණරයි බවත් මෙයින් ගතයුතු අවසරය වේ.

සබ වලද විනය.

හික්මෙනුවටස්, හික්මීම පිණිස යනු අවසි හික්මෙනුව යනු හික්මෙනු ශබ්දය විඛන් ගත් තැනි. “වස්” යනු පිණිස යන අවයෙහි යෙදුනු නිපාතයෙකි.

පියැලිනුණු ආදිනෙන්, වසනු (පාත්කම) සුදු ඊයම් ආදියෙන්; වැසුණෙහි එවු, නො වැසුණෙහි එවු තෙත් පියෙහැ මේ තෙත් පියෙහැ යනුවට මූලින් කී දෙපදය විශේෂණව සිටී. සිව්නොපසකු, ශික්ෂාව බැහැර නොකල; (පව්වකබිත = පසකිය = පසකුය = පසකුය = පසකු) තමා හදන් වැසුණෙන් එවු නොවැසුණෙන් එවු, තමාගේ අඩහ ජාතය වැසීමෙන් හෝ නොවැසීමෙන් යුක්තව; මෙහෙයා නම්, ප්‍රවේශ කෙරේ නම්; කායප්‍රසාද, ශරීරයෙන් සායීය විදහැනීමේ ශක්තිය; සම්ඵවු, මේ වෙනුවට “කඩබාණ්ඩරණ්ණි” ආදියෙහි “වමව්ල” ශබ්දයත්, කඩබාණ්ඩරණ්ණි පිටපතෙහි “සම්බ්ල” ශබ්දයත් පෙනේ. මෙයින් නිෂේධනෙහි හටගත් සම්කොඩල හෝ ඉන්තා කියවෙයි. හුදකලා සම් ශබ්දයෙන් ඒ අව්‍ය නොදියහැකි හෙයින් “සම්බ්ල එවු” යි විතම් මැතවී. පිලිකා, බිබ්ල; දිමුනු, ජ්වමාන; (ජ්වමාන = දිවිමුනු = දිමුනු) වන්කොහැ, වසන්කොහැයෙහි, අඩහජාත කොහ වම්යෙහි; ගවර, මිමෙකුගේ ආකාරයෙන් යුත් බිහිසුණු වත මෑගහෙකි. පුරාණයෙහි ගවරුන් මැරීම “ගවර කෙළිය” නමින් හැදින්විණි. නිමන්නිපු, නිමන්තෙනුත්; පිරිමිනිනුදු, පිරිමින්ගේද; (පිරිමිනිත + දු) බ්‍රාහ්මණ ශබ්දයෙන් දෙමලාට ගිය “පිරාමණ” ශබ්දය “පිරිමිනි” යි කෙළවට අවුත් මුල් අව්‍යයන් ගිලිහී ගිය බැව් පෙනේ. නිරිසනනුදු, (නිරිසනත + දු) නිරිසනුත්ගේද “න” “නු” වූයේ පරරූප විධියෙනි; පිලියැණියො, විරැඩකාරයෝ; (ප්‍රත්‍යාණික = පිලියැණි) සුහුණෙන්, බලහත්කාරයන්; විකුම් කරවන්නම්, වෘතීකුමය (තමාගේ අඩහජාතය මාගමකගේ තෙමිතින් එක් මගෙක ප්‍රවේශ කරවීම) කරවන්නම්; වැපුම් එවු, වැදීම (පිවිසීම) හෝ; වන්සදැඑවු, පිවිසී ඉවරවු කල්හි හෝ; නගන, උඩට ඔසොවන; සිවින සදැ එවු, පිළිසී ඔසොවන්තට ප්‍රථමයෙන් සිටින කල්හි හෝ; අභාලමියෙහි, විශාල කල — පුළුල් කල මුවෙහි; මේ අභාල ශබ්දය අමාවතුර (සව්වක දමනය) පරිවාර ගැටපදය ආදී තවත් ග්‍රන්ථ කීපයකම දක්නා ලැබේ. සිතුල්පවු ශිලාලිපියෙහි “අකල කිටු” යන තැන පෙනෙන “අකල”

ඉබ්බදායන් මෙයට නැතහොත් කියයි. එහෙත් එයට සමාන පාලි හෝ සංස්කෘත ඉබ්බදායක් මේ තාක් අපට නො හමු විය. දෙමළෙහි නම් මේ අර්ථයෙහි යෙදෙන “අහල” ඉබ්බදායක් පෙනේ. අහල - අහල - අහල යන නම ඉබ්බදායම ශ්‍රාවණයන්, අර්ථයන් දෙකින්ම එයට සමාන කෙසින් සමහරවිට එයින් ආවාවන්තට පුළුවන. මුහුදු නොමුහුදු, මිදුනක් නොමිදුනක්; සාමන්තාපතනී, පරිජි ඇවැත සිදුවන්තට මුලින් එයට ලංව සිදුවන කුඩා ඇවැත;

පළමුවන පරිච්ඡේදය.

පස් මදටක් අමුරනි, මදරිය පහක් බර ඇති ශුඛ නොකල රන්වේ. අමහාර, වංචාකොට ගැනීමේ ක්‍රම — නොහොත් පැහැර ගැනීම; හෙකෙසෙහියන්, ඒ කෙසේදැයි කියන්නා; මේ පාඨය ඇතැම් පිටපත්හි හෙ කිසෙහියන් යිද පෙනේ. දෙකම නිවරදය. “කෙසේ” ඉබ්බදාය කරණ දිවත් ගැනීමෙන් සිද්ධය. වගු බසෙහි මේ අර්ථයෙහි යෙදුණු “කෙසෙසනි” ඉබ්බදායක් පෙනේ. ධුරනිබවනිත්, බලාපොරොත්තුව අත්හැරීමෙන්; එහින යන, මෙහි අර්ථය තේරුම්ගැනීමට ඉවහල් වනුයේ පවිති අවගානයෙහි (62 පිට) පෙනෙන “එසිනාසි ධුරනිබවනි කොට” යන පාඨය වේ. එහි “එසින” යනුවෙන් අදහස් කරන ලද්දේ හිමි කායනීය නොසිදුවීමය. මෙහිදීත් ඒ අර්ථය ගතහැකිය. “මුලදී තමාගේ ආරාමාදිය තමාට ලැබෙනැයි සිතා සිටිය නමුත් එසේ නොසිදුවෙතවා ඇතැයි යනු අර්ථය. (අසනනං = එසින) “අසිද්ධ” ඉබ්බදායෙන් ආහැකිය. සටන්තුඩු වන්නේ, තඩු කියමින් තිබුණු වස්තුවෙන්; විනයන් සමුච්චයෙහි “සටන් බැණ තිබු වතිනා” යි කියනලදී. එන්තමුත්, තිබුණු තැනින් සෙලවීම; ඇරැවුසදා, ඉල්ලු කල්හි; අසිනාදන් සුභා බැවින්, අදිනාදන යාගේ පුළුභාගය හෙයින්; ඉටියවි නොවන, පැවැති ඉරියව්ව වෙතස් කරන; (සුභා = සුදු = හුදු) නොනා, සොරකම් නොව; (චේතනනා = තෙතනය = තෙතය = තෙතා) සුංචන්, අයබදු; (සුභක = සුභ = සුං) “සුක්චන්” යනුත් පාඨයි. අසෝසදා, අසුචල් කල්හි; (අසුක = අසොච්ච = අසෝ) යම්තාත් තා යෙහෙන සදා, යම් දිනක, තට පුළුවන් කල්හි; “යම්තාත්” “යම්දක” යනුව වෙනුවට යොදන ලදී.

“සෙහෙන” යනු “සහ” හැකිවීමෙහි දැසින් නිපන් වන්මාන කාදනකයි. එකන්නෙන්, ඒකානතයෙන්; (එකනන = එකන = එකත්) අභවනලද්දහු, අභවන ලද්දහු විසින්; නනස, වෙනස;

(තානන්ත = තනත = තනස) වඩා, අතිරේකව; වැඩිය; (පරා = වරා = වඩා) පියාලය, ප්‍රයෝගය; (පයෝග = පියෝල) එකක්හිටු, එකෙකුත් විසින්වත්; (එකක්හිටු = එකක්හිටු) සතුල්, සලකුණ; (සැකසුම = සතුල්) ඇසින් කරා බැම නගන ආදී (නරා ආදී බැම නගන ආදී) මේ පාඨය ඇස් නෙරන බැම නගන ආදී යි විකම් මැනවි. ඇස් කෙරීම, බැම නැගීම (බිදීම) ආදී; මානලසදා, මා විසින් කල කල්හි; උමං, පොලොව යටින් සාරාගෙනෙත මාභී; (උමමය = උමය = උමං) නැලාකුට, තරාදියෙන් වංචාකිරීම; කුඵකහවනු, කොර කහවණු; පෙරලන විසින්, මාරුකිරීම වශයෙන්; සුහුසෙන්, බලාත්කාරයෙන්; කරවුමින්, අසබද්දෙන්; වොලොනන්හිටුන්, විලොපනය කොට ගත්තවුන්; (විලොප = විලොචි = වොලොචි = වොලෝ) පිටිකපා, පරිච්ඡේදකොට; නිශ්චයකොට; පිටා, පසුපිටි, (පසිබක = පිහිවය = පිහිවය = පිටා) උද්දෙක්ම මැනවිනොයි, උද්දෙක්ම මනා නොවේදැයි. "මැනවි නොවෙයි" යනුත් පාඨයි. පියා පලාගියා, දමා පලාගිය දෙය; ධුරනිච්ච නොකලා, ධුරනිකොට නොකල දෙය. අරවත්නම්, ඉල්වත්නම්; නොදන, නුදනනොත්; පියා, දමා; පාත් පමුණුවා, යටකොට; අසන්බැවැ, අසන් බව්වා. (පරිච්ඡේදි = පරිච්ඡේදි = පරිච්ඡේදි) අසිනාදන් පරිච්ඡි නිමි.

හඹන, මැඩීම-මිරිකීම; (සමබාහන = හඹන) ගොරොක්වුන් සදා පවා, බිහිවූ කල්හි පවත්; සාහසිකය, සිය අතින් මැරීම; නිශ්චය, යමකින් දමාගසා මැරීමය; ආණනක, අනන්තව අණවා මැරීමය; එවර, එබැව් වලවල් කැණීමාදියෙන් මැරීමය; විජ්ජාමය, කොහිවන ආදියෙන් මැරීමය; පියොවුන්, ප්‍රයෝග යන්; "පියොවු" ගබ්දය විබත් ගත් තැනි. කාපිලිබද්දෙන්, ගරුය පිලිබද (අතින්ගත්) පොලු ආදියකින්; ඉරියව්, අසුවල් ඉරියව්වෙන් සිටිනවිට මරවයි කිමි. කිරීමි වෙසසස, විදීම, වෙහිතැබීම ආදී අසුවල් ක්‍රියාවෙන් මරවයි කිමි. මැරියු, මැරියු යුතු; නොහැසුරුමවන උවරණින්, අසංවාරිමවු, (එක්තැනකම පිහිටි) බොරුවලවල් කැණීමි, උගුල් ඇටවීම ආදී උපකරණ යෙන්; (සංවාරිම = හැසුරුම = හැසුරුම) (උපකරණ = උවරණ = උවරණ) රුසද ආදී එලවන, ගස්තක රූප ගබ්දදිය ගෙනවුත් තැබීම; උවා, උපාය; (උපාය = උපාය = උපාය = උපා)

කැණිය, සැරුවොත්; මෙරමා, අනන්තයකු, අනන්තයෙහි යෙදුනු "මෙරුම" ගබ්දයක්ද මේ පොතේම 58 පිටුවෙහි

දක්වෙයි. "මෙර" යනු දෙමල "වෙරු" ශබ්දයෙන් ආදේශය. දළකොළන, දත්කුරුකැම, (කොටන = කොලන) මිනිස්විනා, මනුස්සවිගහ; (විගහ = විකහ = විකා)

මිනිස්විනා පරිච්ඡි නිමි.

සමවැජිමි, සමවජමි, සමවජන්ගොමි, පැමිණිඳුමි, පැමිණෙමි, පැමිණෙන්නෙමි; යනු අඵඪි. හෙළයෙහි අතාගත ක්‍රියාවකුදු ඇති බවට මෙය නිදසුන් කලහැකි. (ලොකික = ලොවිය = ලොවිය = ලොවි) මෙමැ නියෙ, මේ ආකාරව වේ. අධිමනින්, අධිමානසෙන්; කලක් තිස්සේ කෙලෙස් යට පත්වීමෙන් සමහරුන්ට නමැ "රහත්මි" යි හැඟීමක් ඇතිවෙයි. අධිමානස නම් ඒය. තෙතඤ්ඤාපු, (තෙතැත්තනු) තැනැත්තනුයේ;

උතුරු මිනිස් බම් පරිච්ඡි විනිස නිමි.

සතර පරිච්ඡි විනිස නිමි.

කල තැනැ, කරනලද උත්සාහයේදී; ආකාද, රසවිද ගැනීම; (කියමු = කියමො) අල, ගෙනෙන ලද; පල, දල (පලලව = පල) පිටිමම සදැ, සංගීතල කල්කි; ඔකද, මේ වචනය පැරැණි බසෙහි ඉතා දුලිභය. ජාතක ගැටපද (කොමායපුත්ත ජාතක) යෙහි එක් තැනකත්, බුදුගුණාලංකාරයෙහි එක් තැනකත් බුත්සරණෙහි එක් තැනකත් දුටුමු. පැන පැන ප්‍රිති ක්‍රිඩාකිරිම "ඔකද" නමැති ජාතක ගැටපදයට අනුව සිතාගත හැකිය. "ඔකකද" ශබ්දයෙන් ආදේශය. පසුව ශාඛාර පුළුක ක්‍රිඩාමි යෙහි රැකිමු බැව් පෙනේ. හවා, හයගන්වා; නා මනා දන්නා, භෞද කරක හෙවත් සුභාසිත දුබ්භාසිත දන්තා. මුද්‍රිත ධම්පියා සත්‍යයෙහි 8 වන පිටුයෙහි මේ වචනය නාමනම් කියා යෙදී තිබේ. මනා නොමනා යන තැන මුල් මනා යන්නට ලොප් වියයි සිතේ. "මනා" යනුව "මනාප" ශබ්දයෙන්ද ආභැකිය. කිවිගිය, උස්පිගිය; කිවි ගිය මස් ඇත්තියයි කියේ "සිබරිණි" යන පාලි වචනය වෙනුවටය. යෝනි මාගීයෙන් පිටට තික්මුණු මස් වැදුල්ලක් ඇත්තිය එයින් කියැවෙයි. මුසුමු හදන් ඇත්තියැයි, එකට මිශ්‍රමු මල මුත්‍ර මාගී ඇත්තියැයි; "සමිහිනා" යනු මෙහි පාලි වචනය වේ. දෙහදන් ඇත්තියැයි, සත්‍රි පුරාම දෙ ලිඛගම ඇත්තියැයි; මේ "උහතො බ්‍යඤ්ජනා" යන පාලි වචනය තේරු ගැටිය. වසමග හේතුයැ නොහේතුයැ, වසමග පසමග දෙක නිමිතත සුකතය, වසමග පසමග දෙක නිමිතත රහිතය යනු

සිකාපද වලඤ්ඤායට අනුව ගතයුතු අවයව වෙයි. නො ලබන නොසි, නොලබන්නමෝ නොවේදැයි; “නො” යනු ප්‍රශ්නාච්ඡේදය. එක් තෙරෙකින්, එක්තරා වචනෙකින්; කැවුම, ආනුෂංග කලපයන්; පේ, ප්‍රභ; (පේත-පේය = පේ) අකු ඇපින්, අක්ෂකාසව්; උරපතු ඇවය; (අකක = අකු) කාපිලිබැජ්ජේතිද, ගරිරය පිලිබිද දෙඅගතිද; (පිලිබැජ්ජේතිද = පිලිබැජ්ජේතිද = පිලිබැජ්ජේතිද) සිපුරු ආදි වන්කැමින්, සිපුරු ආදි වසතු කාමයෙන්; පිලිගන්නොසැ, පිලිගන්මය; පිලිගනු යන භාව ක්‍රියාව පලමු විචක් එක බසට මරනැගනු තැනි; පිලිපයන්තෙය, පණ්ඩිතය ගෙනගිය යුතු තැනට ගෙනගොස් දීමය; (පරිපාදන = පිලිපයනු) සිව කිරීමේ යනු අවයව. විමංසනී යනු පාලිවචනයයි. කලහකොම නොපිවවුන්, මේ වෙනුවට සිකාපදවලඤ්ඤායෙහි “කලහකොම කොම සාලයෙන විපජ්ජාසානං ඉති පුරිසානං සමග්ගභාවෙ කතෙ අතාපත්ති” යි පෙනේ. කලහකොම ආශ්‍රය අත නොගලවුන් සමගි කිරීමෙන් ඇවැත් නොවන බව එහිත් කියන ලදී. ඇරැපිබැවැ, ගෙනගිය බව; උබ්භජානුමණ්ඩලික පටිපි, දතිත් උබ් කලවේ ආදියෙහි රාගයෙන් තෙත් මිනිසකු විසින් කරනු ලබන කසින් කය පැහැරීම ඉවසීමෙන් සිදුවන පරිචය. පටිපි අවන්, පාරුක්කාවට පැමිණි; පිලිපසායානම, සගවානම; වජ්ජපටිවජාදක පටිපි, වරද සැඟවීමෙන් සිදුවන පරිච; අභවනුක පටිපි, ඉහත කී වසතු අට සම්පුණ්ණී මෙන් සිදුවන පරිචය. මේ රුක්ඛා ගෙලගන් පටිපි නම, මෙය කැමැත්තෙන් සුදු රෙදි හැදීමෙන් සිදුවන පරිච නම මේ. මෙහිලා කැමැත්ත නම ගිහි වෙගයෙහි කැමැත්ත වේ. අහබ්බ, මහණකමට නුසුදුසු; මොවුහු සාමණේර කමටවත් නුසුදුස්සහ. මැරැසේසී, මැරැ තැනැත්තෙයි. බුන්තේසී, හිත්ත කල තැනැත්තෙයි; (බුන්තේසී = බුන්තේසී = බුන්තේසී) දැබැවැ, කෝපවැ; නිපුසුදු, නපුංසකද; කෙලෙසීදු, කරතලද තැනැත්තෙද; මාගම පිටිමහි, දෙහදන්, සුත්‍රී ලිඛනය පිරිමි ලිඛනය යන දෙලිඛනය; කිහ, කාමාය වසත්‍රය; සෙට්සෙන්, හොරෙන්; ලිඛගප්ඵනිකසැ, මහණ වෙගය සොරාගත් තැනැත්තෙය; මාලුපැවිජ්කිස, උපසපත් හිඤ්ඤාත්තේ කාතය; සංවාසප්ඵනිකසැ, මහලු පැවිදි කාතය මෙහි සංවාසය නම. එය සොරකම කෙලේ සංවාසප්ඵනක නම. පුමතන්, ප්‍රකාශි මහණකම ඇති; (පකතතා = පුමතන්) මොලොක් පිටු පටිපි, එහි මෙහි නැමියැ

හැකි මාදු පිටක් ඇති හෙයින් තමාගේ අඩග ජාතය තමාගේ මුවෙහිත්, වසමගෙහිත් මෙහෙයිය හැකිය. එහෙයින් මොලොක් පිටු ඇත්තා පරිජ්ජිවකුයේ සලකනු ලැබේ. ලම්බි පටිජී, එල්බෙන දික් අංග ජාතයක් ඇති හෙයින් පරිජ් ච්චකුයේ සැලකෙන්නා; ඔහුටත් මොලොක් පිටු ඇත්තාට මෙන්ම සිය ලිංගය මුවෙහිත් වස මගෙහිත් මෙහෙය පිය හැකිය.

- සුවිසි පටිජී, 1. මෙවුන් ධම්, 2. අයිතාදන්, 3. මිතිස්විකා,
- 4. උතුරු මිතිස්ධම්, 5. උබ්ගජානු මණ්ඩලික, 6. වජ්ජපටිජ්ජාදක,
- 7. උකක්කතානුවතක, 8. අට්ඨවජ්ජුක, 9. හෙළිගන්, 10. මාතුසාවක,
- 11. පිතුසාවක 12. අරහත්තසාවක, 13. සධ්දහෙදක, 14. මොලොක් පාදක,
- 15. පණ්ඩක, 16. උග්ගොඛ්ඛාසුත්තක, 17. ඵොස සංවාසක
- 18. තිණ්ණපකකන්තක, 19. හිකුක්ඛිදුසක, 20. තිරච්ජානගත,
- 21. මොලොක් පිටු, 22. ලම්බි 23. මියෙන් ගන්නා,
- 24. මෙරමා තිමිත් තිදිතා යනුයි.

එකුන්විසි පටිජ්ජ, හිසුණින් පිළිබද උබ්ගජානු මණ්ඩලිකාදි පස් පරිජ්ජය හලවිව ලැබෙන එකුන් විසි පාදුජ්කාව; මෙය හිසුණින් පිළිබද අවස්ථාවක් හෙයින් හිසුණින් පිළිබද පාදුජ්කාවෝ අස්කරන ලදහ. දිව්ඤ්ඤායින්, දිව්ඤ්ඤායින්; (දිව්ඤ්ඤාය = දිව්ඤ්ඤාය) අසා, ආස්වාදනගකොට; (අස්සාදෙවා = අසා) ගුත්තිලය ආදී පොත් පත් කිපයකම “සුවද අසා” යනු යෙදී තිබේ. ‘අසා’ යි ගන්නා ඇතමක් ස, ස දෙදෙනාගේ සමලා මෙනස අමතකවීමෙන් සීදු වූ වරදක් දිගට යෑමෙන් “අසා” යනුව ඇතිවිනැයි කියති. අමරවිම්, සුවද ආදිය ආසුරාණය කිරීම, ආසුරාණය කිරීමද නාසිකාවෙන් කෙරෙන සාධීයෙකි. සාධීයෙහි වැටෙන “අමරාවන්” ශබ්දයක් මේ පොතේම මුල් පිටුවෙහි එයි. මෙය සිකධාපද වලඤ්ඤායෙහි “මුත” කියා සදහන් වේ. “මුත” යනුයෙන් අදහස් කරනුයේ කසින්, දිවින්, නැහැයෙන් අරමුණු විදීමයි. මෙතන්හිදී නැහැයෙන් විදිනා දුම අදහස් කෙරේ. සෙවුම, වොදනා කරත්තොත්; පිළිදෙස්නී, පාටිදෙස්නීය; සොයන, වොදනා කරන; කුභයක්හු, ක්ෂත්‍රීය යක්හු; මෙකුභ ලෙසින් වෑලතැසීම, මේ ක්ෂත්‍රීය ව්‍යාජයෙන් සම්පයෙහි සිට; ලෙස්, ජාත්‍යාදියෙන් එක් කොටසක් වෙන්කොට ගැනීම; පරිජ් අවදනා ක්ෂත්‍රීයයකු දුක ක්ෂත්‍රීය හිසුටකට වොදනාකරනු පිණිස ඒ පරිජ් අවන් ක්ෂත්‍රීයයාගේ ක්ෂත්‍රීය

ජාතිමාත්‍රය වෙන් කොට ගැනීම ජාති ලෙස නම් වේ. අතික් ලෙසයෝත් මේ නසින් සැලකිය යුත්තාග. චන්තෙරුන්, උපාධ්‍යාය සුචිරසන්වහන්සේ; “වජ්ජාවජ්ජං උපතිජ්ඣායනීති උපජ්ඣායො” යනු හෙයින් ශිෂ්‍යයාගේ වරද නිවරද සොයා බලා වරදට දඬුවමුත්, නිවරදට ප්‍රශංසාත් කෙරෙමින් ශිෂ්‍යයා තනන්තා උපාධ්‍යාය නම්. (උපජ්ඣාය = උවජය = වජය = වජ = වද් = වත්) භොරොක්ඛසී, ගරුකටයුතු කෙනෙකැයි (ගරුක = භොරෙක්) පිළි සොයන සිතීන්, සභවන සිතීන්; “පිළිසෙසීය සිතීන්” යනුත් පාඨයි. ඇරොජීසෑ යුතු කෙනෙකුන්, ආරොච්ඡිතය කළයුතු කෙනෙකුන්; “තිකඛිතත කාලතො පට්ඨාය පකතඨාතෙ තීඨති” (පරිචායය නිඃසෙපකලු කාලයෙහි පවත් ප්‍රකෘති ස්ථානයෙහි සිටි.) යු බැවින්, කී බැවින්; නො නිපන්සදෑ වත නොනිම් කල්හි; එවුල්නෙන්, යම් ඇවැතකට පිරිවෙස් පිරුයේද ඒ ඇවැත මුල්කොටගෙන; මොකට, මොක්කට; ඛග, බාධා; “ඛගෑ” යනුත් පාඨයි.

සත් සග වෙසෙස් විනිස නිමි.

නොකල්හි සිවුරු, මෙය මතු විසාර වන්නේය. සගල, දෙපට සිවුර; (සඛ්ඛාරි = සගලි = සගල) පසුදුරා, පවුට්ඨරණය කොට; අධිඡ්‍යාත කරගත් සිවුර අධිඡ්‍යාතයෙන් මිදීම පවුට්ඨරණය නම්. විසිවෙනිකොට, “ඉමං සඛ්ඛාරිං අධිඨාමි” හි වචනයෙන් කියා; පිරිකර සොල නමින් ඉටා තුඩු පිළී; පරිකාර වොල නාමයෙන් අධිඡ්‍යාතකොට තිබුණු වසත්‍ර; “ඉමං විවරං පරිකාර වොලං අධිඨාමි” යනාදී විසින් “පරිකාර වොල” ශබ්දය යොදා ඉටිම පරිකාර වොල නාමයෙන් ඉටිම නම්. එසේ ඉටාගත්විට තුන් සිවුරු අධිඡ්‍යාතයක් නුවමනාය. සගල උතුරු සගලටද, දෙපට සිවුර සග තනිපට සිවුරටද; තනිපට සිවුරට “උතුරු සගල” නාමය මේ පොතේ කීප තැනකම යෙදී තිබේ. මේ උතුරු සගල යන තන්හි යෙදී තිබෙන සගල නාමයත්, “සඛ්ඛාරි” යන්නෙන් හෙළවට ආ “සගල” නාමයත් එකක් නොවන බව සැලකිය යුතුයි. “උතුරු සගල” නාමය නිපදුනේ තනිපට සිවුරු වාචි “උතතරුසඛග” ශබ්දයෙන් හෙළවට බිදී ආ “උතුරුසග” යන නාමයේ අගට “ල” කාරයක් එක්වීමෙනි. “වනවාස” යන්නට “ල” කාරයක් එක්වී “වනවාසල” යන්න සෑදුනාක් මෙනි. දෙපට සිවුරු වාචි “සගල”

ඹබ්දය දෙස බැලීමද මෙයට හෙතුවකි. තෙසිවිටි, තුන් සිවුරු ඇත්තෙක්; (තෙව්වර්ත = තෙ සිව්වර්) සසිවුටි, සිවුරු යෙක් වෙයි. (ස සිවුරු + ඉ = සසිවුර්) කොවු මුවා, බොම තම ගජවල පට්ටාවලින් විසත ලද්ද; කිහිටි, පට පණුවන් හමො ඔවුන්ගේ කොමයෙන් සාදගනු ලබන නුල් "කිහිර්" කමි. කුදුසිකෙහි "කිහිර්පකා" යනුවෙන් "කෘමිකොමය" හැදින් වේ.

පලස්මුවා, එළු-බැටළු ආදී සතුන්ගේ ලොම්වලින් කල වසත්‍රමය (සිවුරු); සැණමුවා, ගණ වසත්‍රමය; පෙදු, පටවසත්‍ර යෙන් කල සිවුරුද; නිව්මකු, සාහිසෙන් නිපත් සිවුරුද; (එහි හිකුභාවයෙන් පැවිදිවන උතුමන්ට මේ සිවුරු පහලවෙයි) මුද්‍රිත පොතෙහි දැක්වෙනුයේ "තෙත්‍ර" ඉබ්දයයි. දෙවොඩනු, අනු රුදු තෙරුන්ට මෙන් දෙවියන් විසින් දුන් සිවුරුත්; ස්ලික් රෙදි වාවක "දෙවොඩනම්" ඉබ්දයකුත්, මල් ලියකමින් යුත් වාටි ඇති උසස් වසත්‍ර වාවක "දෙවොඩනු" ඉබ්දයකුත් දෙමල බසෙහි එයි. "දෙවොඩන" නමින් රෙදි විසත ජාතියකුත් විය. දැනත් කෝසිල් දෙවොලයාදියෙහි තිබෙන ඇතැම් වසත්‍රයන්ට "දෙවොඩනම්" යි කියත්. "අනුලොම් සිවුටි" පෙරකි කොමුමුවා ආදී සසිවුරට සමානවියෙන් ගනු ලබන සිවුරු වේ. (සිවුරු + ඉ = සිවුර්) සිරිති යනාදිය සමගත් සමකර බලනු. නාමයක් කෙරෙන් පරව අතීත ක්‍රියාවක් වෙනුවට ඉ පස යෙදේ. වඩු විසතින් දිග විසන් පුලුලයෙන් විසන් කඩ, දිගින් වඩු රියකක් වුද පුළුලින් විසතක් වුද රෙදි කැබෙල්ල; "දිසතො වෙවිදකියො තිරියං විදනම්" යනු අටුවා පාඨයි. දිග වඩුරියකින් රියන්, පුළුලයෙන් විසන් සි යොදගත්විට වාක්‍යය පැහැදිලි වෙයි. පතනි, පාත්‍ර-සෙරෙප්පු ආදිය දමන පසුමිබි. "එවිකා" යනු පාලි වචනය වේ. කන්වසින්, ඉසට තබන කොට්ට; බිසි, ඇඳ පුටු ආදියෙහි දමන තුදිරි; කොදු, කොපු පලස්; (කොපව = කොප්ව = කොප් = කොදු) හිදෙළු, දෙලා; (හිදෙල = හිදෙලු) හිදෙලු පට යනුයෙන් දෙලාවන්හි අතුරන වසත්‍ර අදහස් කරනු ලැබේ. පවුරු, එළු-බැටළු ආදී ලොම්න් කල වසත්‍ර; (පාවාර = පවුරු) සෙනසුන් සිවුරු, සෙනසුන් පිරිකර පිණිස දෙනලද පසතුරුණු; මෙහි සිවුරු ඉබ්දය වෙනුවට විතය අටුවාහි එනුයේ "පව්ව්වරණ" කියාය. සෙනසුන් බිම රකිනු පිණිස අතුරන ඇතිරි පව්ව්වරණ නමි. අසිද ගැන්මෙන්, සොරුගැන්මෙන්; (අව්ජිදියා = අසිදිය = අසිද) පසු දිරිමෙන්, අධිට්ඨානය කැඩීමෙන්; (අසිතිය හැර දුම්මෙන්) සිබපස කීමෙනුද, ගිණ්‍යාව සිතින් ඉවත් කිරීමෙනුත්; පව්ව්වරණයත්;

පව්ව වෙනමින් දෙක එකක් නොවන හෙයින් ඉවත් කිරීම අපියෙහි “පස්විකුම්භ ඉබ්දයාගේ යොගය සොයා බැලිය යුත්තකි. සිබවලද විනය මෙන්ම පැරැණි ග්‍රන්ථයක් වන හෙරණ් සිබ විනිසෙහි භීෂ පලකම “සිබපස්කා” (ශික්ෂා ප්‍රත්‍යක්‍ෂාන නොට) ඉබ්දය යෙදී තිබේ. ඉබ්ද පාඨයත් එයම විය යුතුය. “පව්වකත” ඉබ්දය හෙළවට ඊමේදී එයට ව්‍යාජයක් ඇතුළු විය නොහැකි හෙයින්, කරුණු මෙසේ හෙයින් “සිබපසකිමෙහුදු” යි පාඨය ඉබ්දිය යුතු බැව් කියමු.

“තෙ සිච්චුරු තමිත් ඉච්චු තුන් සිච්චුරු දිගත් විසතින් ඇතුළු සහල උතුරු සහල සිච්චුරු පුළුලයේ අටගුලෙන් ඇතුළු අතුරු වසා සිච්චුරු දිග විසතින් පුළුලයේ සතරගුලෙන් ඇතුළත් සිල්කිදු ඉවත් බිඳේ” මේ ආකූල වාක්‍යය යොදන ලද්දේ සමන්ත පාසාදිකාමයෙහි එන “තත්ථ සංඛ්‍යාපියාව උත්තරා සංඛ්‍යාමාදිසනනතො විදප්පිසමාණං භිජියනන තො අසඛිගුලපමාණං පදෙසං ඔරතො ඡදදං අබ්ධානං භිජනි අනාරවාසකං පන දිසනනතො විදප්පිසමාණං භිජියනනතො වතුර ඛිගුලපමාණං පදෙසං ඔරතො ඡදදං අබ්ධානං භිජනි” යන වාක්‍යයේ අදහස පවසනු සදහාය.

එහෙත්, පාලි වාක්‍යයෙන් කියැවෙන අදහස සිංහල වාක්‍යයෙන් නොකියැවෙනසේ පෙනේ. එබැවින් වාක්‍යය:— “තෙ සිච්චුරු තමිත් ඉච්චු තුන් සිච්චුරු සහල උතුරු සහල සිච්චුරු දිගත් විසතින් පුළුලයේ අටගුලෙන් ඇතුළු අතුරු වසා සිච්චුරු දිග විසතින් පුළුලයේ සතරගුලෙන් ඇතුළත් සිල්කිදු ඉවත් බිඳේ” යනුයි. තෙ සිච්චුරු තමිත් ඉච්චු තුන් සිච්චුරුහි, හිව්වර නාමයෙන් ඉච්චු තුන් සිච්චුරු අතුරෙහි; සහල උතුරු සහල සිච්චුරු දෙපට සිච්චුරු සහ තනිපට සිච්චුරු; දිගත් විසතින් පුළුලයේ අටගුලෙන් ඇතුළු (සිල්කිදු), දිගත් විසතක් හා පුළුලින් අටගුලක් ඇතුළු (තන්තිච්චු) සිදුරෙත්ද; අතුරු වසා සිච්චුරු අදහස; දිග විසතින් පුළුලයේ සතරගුලෙන් ඇතුළත් සිල්කිදු, දිග විසතින් හා පුළුල සතරගුලින් ඇතුළත් (තන්තිච්චු) සිදුරෙත්ද; ඉවත් බිඳේ, අබ්ධානාදිය බිඳේ; යනු එහි අර්ථය වේ.

විකපනලද පැවිජ්ජන් විසින්, විකලපතය ලැබූ පැවිද්ද විසින්; “පැවිජ්ජන් විසින්” යන්න “පැවිජ්ජා විසින්” කියා ඉඟිවන්නේ නම් මැනවි. නිසැති සිච්චුරු අතින් කෙතෙකුට දෙක

භික්ෂුවය, ඒ සිවුර ගන්නා භික්ෂුවයෙහි දෙදෙනෙකි. ඒ සිවුර ගත් භික්ෂුව විකපන ලද පැවිලි රා නම්. පසුදුල සදා, සිවුරගත් භික්ෂුව නැවතත් සිවුර අයිතීකාරයාට දුන් කලිහි; මෙමැ නියමි, මෙම නියමය වේ. නමි මතු තොර, නාමය පමණක් වෙතසි.

විකපන විධි නිමි.

වස් මස මැදි පොහොයින් හිල්මස මැදි පොහොය දක්වා මේ මසක් දවස් කිලින් නො අතුල වෙහෙර සිවුරට කලි. කසින සිවුරක් ලැබියා හැකි කාල සීමාව මෙයින් දක්වන ලදි. වස් මස පුරපයලොස්වකේ සිට ඉල්මස පුර පසළොස්වක දක්වා ඇති මාසය වසාන සෘතු වේ අන්තිම මාසය වන්නේය. (සසින = කිලින = කිලින්) (කල + සි - කලි) කිලින් අතුල, කසින අතුල වෙහෙරෙහි; හිමන් ආරම්භලා, හෙමනන සෘතුව අගත් සිව් මසත් සමග; මෙහි "ලා" යන්න සමග යන අරුත්හි වැටේ. කලිහිද, වස්මස පුර පසළොස්වක පමින් හෙමනන සෘතුවේ අවසානය දක්වා ඇති පස්මාසයෙහිත්; සහගවද අයල් සිවුරු නමින් උපන්නෙහිද, සසිනා හවද, මෙය අකාල විවරයකැයි කියා අකාල විවර නාමයෙන් උපන් විවරයද; ගණ පුභුල් සතු නැ පැවැරුවන් සොරෙන් ලද්දෙහිද, ගණයාගෙන්, තමා සතු ආකාරය වශයෙන් සහ දෙහි, පැවැරූ අය යන මොවුන්ගෙන් ලබනලද විවරයද; මෙහි උපන්නෙහි, ලද්දෙහි යනු ප්‍රථමා විභක්තිප්‍රය. පසුල් විසින්, පසුකුල වශයෙන්; (පසුකුල = පසුල = පසුල්) නිසද, දි; (නිසසප්පා = නිසදය = නිසදය = නිසද) ලෙසින්, ලෙසයෙන්; තමාහට නිසැදිම මාත්‍රය මෙහි ලෙසය නම්. සෙල දෙවියනි, රියන් දෙක හමාරක් වේ. මව්ල, භාත්පසින් දමන ලද; දවස්ලත්, දවස් නතකරත් භාත් යනු අවසි. මේ ගැමින් බැහැර සෙනස්තේ විනිසයා, මේ ගමින් පිටත සේනාසනයෙහි විනිසවය වෙයි.

සෙනසුන් අත්පස් කරනු, සේනාසනයන්ගේ අත්පස කිරීම; ඇත්ගමිහි මසා, ඇතුළු ගමදී හැර; (අනො = අන = ඇත = ඇත්) "මසා" යනු "මුසුවිනා" යනුයෙන් ආයේය. (මුසුවිනා = මුසිය = මිසිය = මිසා) අරුණ, අරුණාලොකය; අරුණොදය කිරණොදය කියා සුයෙහිදය දෙපරිදිවෙයි. අරුණොදය කිරණොදයට කලින් සිදුවෙයි— ඉර පායන්තව

පෙරාතුව නැගෙනහිර පැත්තේ පෙනෙන රතුපාට ආලෝකය
අරුණාලෝකය නම්. ලේලේ, නැවත යනු අවිසි, 1. අලුගෙහි
සොස්මින් ආ (අමාවතුර සොරත 21 පිට) 2. අලුගේ දවස් (එම
91 පිට) යනාදියද පිරික්සනු. මේ පාඨවලින් (57 පිට) “ඒ පිළිගත්
දිය ලේලේ අමිය මුසු කොම වලදත් නොවට්” යි ද පෙනේ.
ඉටාගන්තේ, ඉටාගැනීම; (ඉටාගනුයේ = ඉටාගත්තේ) ඉටාගනු
යනු ප්‍රකාශයයි. උභයතාසගහි, හිසු-හිසුණි යන උභයතා
සහසයා කෙරෙහි; එක්වටෙක්හිද, එක්වරෙකවත්; (වර = වට)
රැදු, පවුපෙවු; (රක්ෂිත = රැදිය = රැදුය = රැදුය = රැදු)
දෙවනම, සෝදවානම්; (ධොවයති = දෙවය = දෙවා) රදන්
කරවා නම්, පවු පොවවානම්; (රක්ෂිත = රදන = රදන්)
කොලවානම්, ගස්වා නම්; සිවුර මිරුවෙහි බහා එයට පොල්ලෙන්
ගැස්වීම හෝ සිවුර ඔසවා මිරුවෙහි ගැස්වීම හෝ කොලවීම
නම්. (කොවාපති = කොලවය = කොලවය = කොලවා) දෙවනු
ආදි දෙක් කැරැවුම, දෙවිම් ආදි දෙකක් කරවුව හොත්; අරළු
පකක් මාත්‍රා, අරළු ගෙහියක් පමණවත්; පසුල් සකුකුණෙන්,
පංසුකුල සංඥයෙන්; ආපහාග; සැලැකීම; අසුන් සිවිටි,
පැහැරගත්තා ලද සිවුරු ඇත්තෙක්; (අච්ඡිත = අසිනු = අසුනු =
අසුන්) අරවාගනීම, ඉල්වාගනීම; විනවත් ජවු, ඉල්වතොත්
හෝ; තමා නැ පැවැරුවත්, තමාගේ නැගත් හා පවාරණය
කලවුත් අතින්; රන් දිදි මසු කහවනුහි, රන් රිදි මසු කහවණු
අතුරෙහි; කිහිටක්හු, කිසිවකු විසින්; හමියේ, සම්මුඛයෙහි;
පරවිච්චිකයහි, පරමිච්චිකයෙහි; කියනලද්ද, කියන ලද දෙය;
වෙරළමිණි, සුදු මැණික්; (වෙවුයනි = වෙවුරු = වෙරුළු =
වෙරළ) රන් කසුකම් කලසක්, රන් ඔබ්බා කැටයම් කල හක්;
(බවිත = කසිය = කසුය = කසු) සල, (කඛ්බා විතරණී පිටපත්
බලනු 49 පිට) තිල් මැණික්; “ශිලා” ශබ්දයෙන් ආර්යය.
(ජා: අටුවා. 7-243) පබල, කොරල්; විරිවන්මිණි, නොයෙක්
පැහැ ඇති— කබරමණි හෙවත් මැසිරිගල්; කැලකි, කලින්
(මුලින්) කී; නවාමටද, නවකමානන සදහාද; (නවකමම =
නවකම් = නවාම්) ඇරැමි, හිසුන්ගේ උවමතාවත් පිරිවැසීම ආදි
ආරාමයෙහි ඇති කටයුතු කරන්නෝ; (ආරාමික = ඇරැමිය =
ඇරැමි) පියා ගියා, හැරගිය දෙය; රැක් සේ වලල්ලෙහිත්,
වෘක්ෂ ඡායාමණ්ඩලයෙහිද; ගහවට්ට වැටුණු ඡායාව, ඡායා
මණ්ඩලය නම්.

බැවහර කළ, ගනුදෙනු කළහොත්; (ව්‍යවහාර = වැවහර = බැවහර) මුහු, මුං; (මුහු = මුහු) සිහිවැල්, හිවැලයි; හිවැල නමි: - කගුලෙහි අවුලුවන පොළොව සාර්ථකතයක යකඩයයි. සමන්ත පාසාදිකාදෙහි කැප වස්තුවලට "ඵල" යද ඇතුලත් කර තිබේ. (ත්‍රි: පි: මු: 499) එහෙත්, සිකාපදවලක්ෂ්‍යක යෙහි මේ වෙනුවට යොදා තිබෙනුයේ තිල (තල) යන්නයි. තවත් ජනවිග්‍රහයක මුහු පාඨය වශයෙන් සැලකිය යුත්තේ "සිහිවැල්" නොව "සිහිවැල්" යනුයි.

සස්සකධම්මයන්, හිසු, හිසුකි, සාමණේර, සාමණේරී සිකාමානා; (සසකධම්මය = සසකධම්මය = සසකධම්ම) නො උසාලා නො විලිකුන් නො කැවිටු නියසාපක් කොද කැකුළු සුදුසු වූ සවක් බතුද, මේ වාක්‍යයෙහි පෙනෙන නො උසාලා, නො විලි කුන්, නො කැවිටු, නියසාපක් කොද කැකුළු සුදුසු වූ, සවක් යන සපදයම බත් යනුවට විශේෂණව සිටී. "නොඋසාලා" යනු වෙනුවට පාළි පොතේ පෙනෙනුයේ "අනුත්තණ්ඩුලං" කියාය, "පාකතො උකකන්ත තණ්ඩුලං උත්තණ්ඩුලං ත උත්තණ්ඩුලං අනුත්තණ්ඩුලං" යි කී හෙයින් නො ඉදුනු භාල් ඇට තැනී යනු එහි අර්ථය. "නොසාල්" යනු කකාචිතරණී පිටපත් පාඨය - නො විලිකුන්, නො බෙරවූ යනු අර්ථය. (විකිලිතා = විකිලිත = විලිකුනු = විලිකුන්;) නියසාපක්, මණ්ඩි (කැද) තැනිව මනාව පැසුණු; මෙහි පාළි වචනය "අවසාචිතොදන" යනුයි. (නිකසා පක් = නියසා පක්) කොද කැකුළු සුදුසු වූ, කොද කැකුළු සමානවූ; කුඤ්ඤ ඉබ්දයෙන් සමත් මල් සාමාන්‍යයෙන් කියැවේ. කුඤ්ඤ නමින් හැඳින්වෙන ගැටපිටුවලට හුරු වෙනම මල් වර්ගයකුත් තිබේ. සවක්. සුච්ඡද වූ, පැහැදිලිව, ඇට වෙන් වෙන්ව; (සුච්ඡද = සුච්ඡ = සවක්) මුහුහුස්, මුහුසුපද; මුංචියලි සමග සියලු කුළුබඩු යොදා ඉතා සනත්, ඉතා දියාරුත් නොවන සේ සාදනු ලබන කෑම විශේෂයක් "මුහුසුප" නමින් හඳුන්වනු ලැබේ. ඒවා අනුභව යෙන් බවේ දෙය් පහවයෙයි. "සුපය" සුප් වැනි බීමකැයි සමහරුන් කියනත් එය කැමක් බව සැලකිය යුතුය. සිඛට, පිණිසාපාතයට; මස්මසාදි, දියමත් ගොඩමස් ආදී; එවැ, දමා; හෙ, (පතිතවිමිති) ධාතුයෙන් නිපන් පෙර කිරියයි. "සම්පිසා" ඉබ්දයෙන් වුවත් ආහැකිය. (සුත්ත = සුඤ්ඤ = සුඤ්ඤ) උකටහි උකට පා නම්, ලොකු පාත්‍රයන් අතුරෙහි ලොකු පාත්‍රය නම්. හිරට නොපහරිනම්, ඉරටුව පාත්‍රයෙහි ලු ආහාරයෙහි නොවදී නම්;

ඉරවිත් ඉතිවිවැ තුබුයේ නම්, ඉරවුවෙන් අධිකව හෙවත් පයෙහිලු අතර මුවවිටෙහි ගහන ඉරවුවට උසව තිබුණේ නම්; ඔබ්බපානම්, ලාමක (කුඩා) පාත්‍රය නම්. (ඔමක = ඔබ්බ) මේ නව පයැ, මේ පාත්‍ර නවය අතුරෙහි; (පතත = පත = පය = පය = පා) පාසි, පාත්‍රයෙහි; සිවිනගා, ඔපදමා; (ජවි = සිවි) පසුදුරා, පව්වුධුරණය කොට; අත් හිසුවකට පැවරූ පාත්‍රය ඒ හිසුව විසින් තැවතත් අධිකාරයට දීම මෙහිලා පව්වුධුරණය නම්. පයහෙමු කරමහසි, පාත්‍රය සොහන වණි ඇතියක් කරමහසි. (සුවසු = හෙමු) හේ, (හෙතු) යනුත් පාඨානතරයි. පය මුවවිවිත් සව දෙඅඟුලෙන් ඔබ්බෙහි, පාත්‍ර ගැටියේ සිට දෙ අඟුලකට වඩා ඇතිය; තණදලක්, තණ බත් ඇටයක්; (සිත් = සුළ = හොල = ඔල) බදුලු ආදිහෙත්, බදුලු ආදී බදුමයකින්; "බදුලු ඇ බදුහම් ලාවු ආදිත් බැන්ද යුතුය" යනු කඩ්ඩාච්ඡතරණී පිටපතයි. (55 පිට) ගැහවා, අසුරා; සංහතකොට; (හැතවා = ගැහවා) උනුපස්බාත්, පයකට අඩු බැදුම් ඇති; (බකිත = බහත = බාත = බාත්) විනවාහන, ඉල්වාහනහොත්; (විඤ්ඤපෙත්වා = විඤ්ඤ = විතවය = විතවසි = විතවා) වඩුඅඟුලෙන්, වඩුවත් ගාච්ඡකරන අඟුලින්; එනම්:- සාමාන්‍ය අඟුල් දෙකකි. (හිනන = බුනු = බුත්) හන් හන්හෙත් බුන, නොයෙක් තැන් බිඳුනොත්; දෙදෙ අඟුලේ එකි එකි බාත් බැවින් ගැණැගන්හෙන්, අඟුල් දෙකකට එක එක බකිතයක් බැගින් ගැණැ ගත යුතුයි. (බැගින් = බැවින්) අසිරා, (අතිරෙක = අතිරය = අය්රය = අසිරා) තර කලද, බකිතය කලත්; දුපසිභොග, නුසුදුසු පරිභොගය; ස පා වුව, යකඩ පාත්‍රයක් වුවහොත්; (අය = ය) හෙඩි, අණකිය; (ගණිසි = ගෙහි) සනන්ධි නොසිටිනම්, සනන්ධි වූ ආහාර නොසිටි නම්; සනන්ධි නොසිටිනාක්, සනන්ධිවූ ආහාර නොසිටින්නක් (නොසිටිනුවාක් = නොසිටින්නාක් = නොසිටින්නාක් = නොසිටිනාක්) යෙදු පසුත් සිල් ආදියෙහි සැඟවී පවත්නා කුඩා ආහාර කැබෙලි මෙහි සන්තිධි ගබ්දයෙන් අදහස් කරනු ලැබේ. අමිස්, අමිස-ආහාර; හිසැපියැ සුන්නෙන්, අධිකයට පැවැරියැ යුත්තේය. මිසැ, ගැර; (මුඤ්ඤිකා = මිසිතැ = මිසිතැ = මිසි) හිදිනො, හිදිතැ යුතුයි; ගැන්වූ නො ගැන්වූවා ජන්නා, පිළිගැන්වූ බව සහ නො පිළිගැන්වූ බව දන්නා; සමජනො, සමමත කලයුතුය. "සමමත" යන්නෙන් ආ "සමජ" යනුව ධාතුමයේ අලක

ඔහු කෙරෙත් පරව කමිච්ඡෙයති "නු" පස කලුටිට "කමිච්ඡු"
 ඔබ්දෙය කිපුණේ. එය පලමු විබත් ගත් විට "කමිච්ඡෙක" විය.
 සැමැඳි පැවිච්ඡත්, සමමත කරනලද පැවිද්දත් විසින්; සංකෙර
 පැවිච්ඡතම, සබස සඵචිර පැවිද්දත්; (සංකෙර = සංකෙර)
 අනුකපියෙත්, අනුකමපාචෙත්; (අනුකපුචෙත් = අනුකපියෙත්)
 උග්හු, නො පිලිගැන්වූවම දුත දුතම තමා විසින්ම ගැනිමි;
 (උග්හන = උග්හු = උග්හු) පිලිග්ගුහු, තමා විසින්ම ගත් දෙය
 අනුත් ලවා තැවතත් පිලිගත්වා ගැනිමි පිලිග්හු තම. (පරිග්හන =
 පිලිග්හු) උග්ගුහු, පිලිග්ගුහු යනුත් පාඨයි. සිරුරු ඔහන, ඇගේ
 ගැමි; මස් නො වැරු, මස් නො වැලැක්වූ; (වාරිත = වැරිය =
 වැරිය = වැරු) සිද්දතු කෙල්, අබතෙල්; (සිබන් = සිද්දතු =
 සිද්දතු) වසානෙල්, මස්තෙල්; කණ්චෙ මැස්සහ, කණ්චෙයයා
 මැස්සෙය. කණේ වැනිම ඔවුන්ගේ සිරිත කෙසින් ඒ නාමය
 ලැබුනා විය හැකිය. දඹුඵල්බැ, දඹුවෙක ඵල්බ සිරිත සේ
 මවදය සාද ඵහි වෙසෙන හෙයින් දඹුඵල්බැ වූහයි පිණි.
 උක්රස, උක් ඉස්ම; මිප්, මිමල්; (මි පුප් = මිප්) "සිහිල් දියෙ
 මිප්ලා තබා නොමැඩ පරහාගත් මිප් දුකුලාවත් වෙ." මේ
 වාක්‍යයෙහි එන දෙවන "මිප්" යනුවෙන් මිමල් නොව
 මිමල් දමා පෙරාගත් ජලය කියැවේ. "මඩුක පුප් පාණිතං" යනු
 අවුච්චාහි එන පරිදියි. "මිප්" ඔබ්දෙයෙන් ඒ අර්ථ දිය හැකිදැයි
 සොයත්වා! සනාචු කැලි, වරක් පිලිගෙන සත් දිනක් තිස්සේ
 වැලදිය හැකිදේ; (සනාහ = සනාහු = සනාචු) සනි අහතුරෙහි,
 සත් දිනක් ඇතුලත; (සනාහ = සනිහ = සනි) ඔබ්දනතර
 සංයෝගය නිසා එකම "සනාහ" ඔබ්දෙය "සනාචු-සනි" යන
 දෙපරිද්දෙන්ම කෙළවට ආයේය. වැටුප් පහන්, වෘත්ති
 සබ්භාත පහන්; පස්වරු පමා, පස්වරුයෙහි පවන්; වලදත්
 නොවටි, වලදනොත් නුසුදුසුය. යාව කාලිකය පිලිබද වසනුව
 (කිරි දී උක්දඹු තල ආදිය) පිහන්තම නුසුදුසු කෙසිනි.
 එදවස් පෙරවරු හිරාමිස වැ මෙ වටි, ඒ සප්පි ආදිය සැදු
 දිනයෙහි පෙරවරුයෙහි ආමිස රහිතවම වලදත් සුදුසුය.
 "සාමිපාක" හෙයින් මෙසේ විය. නො මුහු ගිනිසැ නො පිසූ
 කොළො නම්, යාවච්චක, යාමකාලිකාදිය සමග මිශ්‍ර නොකොට,
 ගිත්තෙහි නො පිස කලාහු තමි; දඹපැහු, දඹ මිරිකාගත්
 පාතය; (පාත = පැහු) පසුව "පැත්" වූ සේත් මේ "පැහු"
 ඔබ්දෙය මැයි. කිරි ආදියට කි ඔව් ජිව කැලි වත් ලා, කිරි ආදි
 යාවකාලිකයට ඉහත කී ඉගුරු ආදි යාවච්චකයක් දමා; කහා,
 කල්කය; (කහක = කහ = කහ) කිරි ආදියට යාව ච්චක දෙයක්

දමා තෙල් සිදගත්විට ඒ තෙල පස්වරුහි වැලැදීමට සුදුසු වුවත් එහි කල්කය එසේ වැලැදීමට හු සුදුසු වන්නේ කල්කය යාව කාලිකය සමග මිශ්‍ර හෙයිනි.

අඹියෙහි, කැදෙහි; (අඹුපයෙහි = අඹියෙහි) දී ගුලිකාදු, දීකැටද; කැටි ගැහුණු කිරි දීකැට තමි. තක්බිදුදු, තකු (මෝරු) බිත්දුද; හුළු, බත්උළු; අබ්බොහානිකසී, ව්‍යවහාරයට නොයයි. සිභාගත් තෙල්වල නිබේත සහල් ආදිය “සහල්” යනාදී ව්‍යවහාරයට නොයයි. යනු අඵහි. එ හැර, ඒ කාල් ආදිය ඉවත් කොට; මිබියල්, මී ඇට මද; “බියල්” ශබ්දය තෝතිගල දෙවන ලිපියෙහිත් යෙදී තිබේ. එහිදී එයින් මුං අදහස් කරනලදී. මේ බියල් ශබ්දයෙන් කියැවෙනුයේ තෙල් ඇති ඇට වගීයෙහි. හුදකලා “බියල්” ශබ්දයෙන් එබඳු ඇට වගීයක් නො කියැවෙන හෙයිනුත් කුදුසික සත්‍යයෙහි මී ඇට වාවක “මිබියල්” ශබ්දය පෙනෙන හෙයිනුත් (38 වනගය) “මිබියල්” ශබ්දය යෙදීමු. පස ඇති, ප්‍රත්‍යයක් (හේතුවක්) ඇතහොත්; මමමෙ නියය, මමම ආකාර වේ. පැත්පවස් මාත්‍රා, වතුරු පිපාසය පමණක්; සකුරු පැත්, උක් සකුරු මැඩගත් පැත්; පටනැ, ආදියෙහි; පියන්තෙ, හැරියැ යුතුය. නො විසිය මනාවැ, කිපි; මේ “අත්තමත” ශබ්දය හෙළවට පෙරළැ සැටිය. තමාට අයත් නොවූ සිත “අත්තමත” තමි. තමාට වසන නොවූ සිත් ඇත්තෙක්ව යනු අඵහ වේ. (වසන = වසිය = විසිය) ධම්පියා සත්‍යයෙහි “නොවැසියැමතා” යි පෙනේ. (මුද්‍රිත පොතේ 39 පිට) අරවාගනීඑවි, ඉල්වාගනී හෝ වේද; දැකැව, කිපි; (දහ, කිපුමිති) ධාතුයෙන් නිපති. පෙහෙරකු, රෙදි විසන්තෙකු; (පෙසකාර = පෙහෙකරු = පෙහෙරු) නිකැගි පවිති, අනුත්ව පැවැරියැ යුතු සිවුරු ආදිය පලමුකොට අනුත්ව පවරු ඉක්බිතිව දෙසියැ යුතු පවිති ඇවත නිකැගි පවිතිය තමි.

තුදස් නිකැගි විනිස ගිමි.

වසැකි කටැවිවැ, වඤ්චාකරනු කැමැතිවැ; නැත්තා, නැති දෙය; (නැත්තා = නැත්තා = නැත්තා) ඇත්තා, ඇතිදෙය; නිපත පෙරසේය. කරනබැවි, නිරිමි බවයි. (බව + යි = බවි = බවි) කියන සණසිදු, කියන ඤාණයෙහිද; (ඤාණ = සණ) කී සන්ජු, කී කල්හිද; (සදජු = සන්ජු) ගැලැවියැවි, පහකරනු කැමැති; සත් ඇවැත් කදිත්, පාරාජිකා, සබ්බාදිසසස, ඵලලවමය, පාවිතතිය, පාවිදෙයනිය, දුකකට, දුබ්බාසිත යන සත් ඇවැත්

සමූහයන්; ආචාර විපතකි, පසුව ලග්‍රකාපතනියකකි ව්‍යති
 ක්‍රමයයි. පරිශාසනන් කියවීම, සෘජුව නොකියා සමාකාරී
 ඇති වෙන වචනවලින් කියනු කැමැත්ත; දුර්ලබි, ලොකු වරද;
 දෙයනාගාමී ඇවැත් අතුරෙන් ලොකු වරද යනු අවිසි.
 අවස්ථා, අපෙක්ෂා කොට; (අපෙක්ෂා = අවස්ථා) දුර්ලබි, තරක
 වචනය; (දුර්ලබිත = දුර්ලබිත = දුර්ලබි) මුසවා කි පසයෙන්,
 බොරු කි හෙතුවෙන්; තබා, හැර; (එපෙළා = තබා = තබය =
 තබා) ලාභලා, වහා; කලබොල සකිතව යනු අවිසි.

ඇකෙස්ලි, ආක්‍රොශ; (අකෙක්ෂක = ඇකෙස්ලි = ඇකෙස්ලි)
 හවත ජිසිත්, ආක්‍රොශ කරන සිතීන්; 'හවත' යනු 'හෙම'
 බානුයෙන් තීපන් කෘදන්තයි— (සප = හව)

භූවචායෙති, ගැටකපන (ගණිතීහෙදක) සොරෙහිය;
 (දශ ජාතකය 354, උමංද, 167, කාව්‍යයේකර 12-83 යනාදිය
 බලනු). කාව්‍යයෙබරයෙති "ග්‍රන්ථවචනයන්" යි දැක්වූ අවිස
 අසුකනය. (ගණිතීහෙද = ගැටවය = ගැටවය = ගැටවා)
 කැතියෙති, ක්‍රමයෙහිය; දූෂි, ජාතිය; (ජාතී = ජාතී = දූෂි =
 දූෂ් = දූ) වැහැල, දූෂ නාමයෙකි. සිංහල ලකුණෙහි මාට්ටින්
 විකුමසිංහ මහතා කියන පරිදි ජාතී නාමයක්ද නොවේ.
 නිෂ්පත්තියද නොපැහැදිලිය. බුදුල, උසස් නාමයෙකි. හද
 නාමයෙන් ආයේයයි සලකමු. (හද = බුදුර = බුදුල) කොටැකිකම්,
 වඩුකම්; විනය අටුවාහි "තව්‍යක කමම" යි කියනලදී. මිහින්
 තලා ලිපියෙහි "කටුවඩු" යි කියේත් "තව්‍යක" යාට දූෂි සෙවියැ
 යුතුය. (කොටැක = කොටැකි) එහෙත්, පොතෙහි එනුයේ
 "කොටැකි කම්" නොව "කොටැකි කම්" යනුයි. මුද්‍රණය
 නොවූ ජාතක අටුවා ගැටපදයේ අග කොටසේ, "තිත්තරා
 ජාතකයෙහිද "කොටැකි" ශබ්දයක් තිබේ. එයින් අදහස්
 කරනලද්දේ බාහ්‍ය මැනීමයි.

නලාර ශීලා, කුළුවට්ටි විවිධ ශීලාය; (නලකාර = නලාර)
 මධුමෙහ, ප්‍රමෙහ රෙහ හෙදෙකි. සිතී යෑම යයි කියත්.
 වෙදනාවක් කැති හෙයින් මධු මෙහය උකට රෙහයි. ඉතා
 දිගුල්ලෙහි, ඉතා උස්වූයෙහිය; (දිඬි = දිගුලු = දිගුලුයෙහි = දිගුල්
 යෙහි = දිගුල්ලෙහි) ලිහි, ලිහනය වේ. (ලිහු + හි—ලිහි) මෙහි
 ලිහනය තම සටකකයි. අනුසස්ලි, අනුසාසනා; (අනුසාසනා =
 අනුසස්ලි = අනුසස්ලි) කෙරෙන්, වෙතින්; කල්බවක්, මිතුරු
 කමක්; (කන්ත = කල = කල්) පදසොධම, සමහරහිත ත්‍රිපිටක
 ධර්ම අනුපසම්පන්නයන් සමග ක්‍රියා පිණිස එකට කීම; අනුප
 සපනුන් සමග සෙත් පිරිත් කීම නො මැනවැයි සමහරුන්

Handwritten notes and signatures in the bottom right corner.

කියතත් එය සත්‍ය නොවේ. පටන්, මූල; පිරිවහන සඳෑ එවු, ප්‍රගුණ ග්‍රන්ථක් කට පාඨමෙන් කියන කල්හි හෝ; අපේ පිරිත් පොතට "පිරිවිතාපොත" යයි කියන්නේ එසේ කටපාඨමින් සජ්ඣායනය කරන හෙයිනි. හදුරන, ඉහෙනගන්නා; (සංධාරණ = හදුරන) බොහොසුයෙන්, බොහෝ හෙයිනි; (බහුසො = බහුසු = බුහුසු = බොහොසු) සහසයාන පොහොනා, සහසෙය්‍යාව (සමස සැතැපීම)ට සෑහෙන; හිරු ඇවෑමට ගිය සඳෑ පටා, සුයතිය, අසාධනන විමට ගිය කල පටන්; (ආයාම = ඇවෑම) බෑසෑ හොව් නම්, පහත්ව තිදුනම්; "බැහැදකි"යි යනාදිය සමගත් සමකර බලනු. එක්වුමු, මෙහි "බුමු" යනිදය තව්ටුව කියයි. (භූමක = බුමු) සෙනස්හි, සෙනසුත වේ. (සෙනසුත + හි—සෙනස්හි) හෑම සෙවුසේසි, සියලු පියස්ස හොයන ලද්දේ වෙයි. හෑම අවට, භාත්පස සියලු තැන; කොඩවර, බිත්ති සබ්බාත පවුර; (කුඹ = කුඹ = කොඩ) සමහරක්, දෙකෙන් කොටසක්; දිස්මනුමු දුශ්‍යමානමු; (දියුමාන = දිස්මනු) පියෝ, ප්‍රයෝග; (පයෝග = පියෝචු = පියෝ) හුන, වාහිවී සිටියහොත්; සිටිය, හිවගෙන සිටිය හොත්; තුළුල් හෙපුල්, අසහ්‍ය වචන; (දුච්ඡුලල = දුළුල = තුළුල = තුළුල්) සපපෙදන් වඩා, පදහයකින් වඩා; පෙළෙම, සංගෘහිත ත්‍රිපිටක ධර්මය; (අට්ඨකථා = අටුවය = අටුවා) සිසුපෙදි ගසින්, සිව්පදයක් ඇති ගාථායෙන්; සෙලගසයක්, ගාථා එකගමාරක්; පඬුවහට, පණ්ඩකයාහට; (පේත = පේය = පේ) පුසකල, විවාලහොත්; සෑවුරු, සංවර; සුදු පස්, හුදෙකලා පස් පමණක් ඇති (ගුඩ = සුදු) හකුරු, මුළු ප්‍රමාණවූ කුඩා ගල් හකුරු නම්. (සකුර = හකුරු = හකුරු) පහණ, මුළු ප්‍රමාණයට (මිටින් ගතහැකි පමණට) වැඩි ලොකු ගල් පහණ නම්. (පාසාණ = පහණ) කලසකල, බොරළු; "මරුමබ" යනු පාළු වචනයයි. කුදසික සත්‍යයෙහි "මරුමබ, කලසකල (248 ගාථා සන්තය) කියා දක්වෙයි. (කටසකුර = කලසකල) කැබ්ලිනි, කුඩා කැබලි; (කඨල) දියනි, පැනිනි, කඩිනි, කැදිනි, මඩිනි යනාදිය භාත් සමකර බලනු. පස් රැසියෙහි, පස්රැසියෙහි; අසපපොළොව, අකැප පොළොව වේ. (පොළොව + හි—පොළොව්) කොළ, හිඳුවව; "බාණුං කොටෙට්හි" යනු සිකිඛාපද

වලඤ්ඤායි. කොළවෙලි (වගාකල ඉඩම්) කොළවිජ් කෙණෙක්,
 (අමාවතුර, මහානාම 139) යනාදී තන්ති "කොළ" ඉබ්දය
 වගාකිරීම අර්ථය දෙයි. සිව්විමත් එහි සංඛ්‍යාතිතය. කලකුරුවන්,
 සිද්ධි—බිද්ධි ආදිය කරන්; මේ "කල" ඉබ්දය විනාශ කිරීම
 අර්ථය දෙන හෙයින් "කාල" ඉබ්දයෙන් ආභාසිය. තවද,
 "කිලනා" ඉබ්දය ප්‍රභවකොට ඇති "කල" ඉබ්දයකුදු
 ග්‍රන්ථානතරයෙහි ප්‍රසිද්ධය. එයින් අදහස් කරනුයේ වෙහෙස
 කිරීමයි, මහන්සි කිරීමයි. මහනිලනොනා, මහසීමෙන් කල
 කුමරුයි; (ධ: ගා: 182) ත කිල මිත්, නො කල කුමරුවද; (එම 97)
 හෙලෙහි බද්දකුණුවක් සෙසින් කලකුරුවයි (එම 222) යනාදියද
 බලනු. කුරු යනු කර දසින් නිපන් කාදනයි. ගලතුව,
 ගල්තලා, ගල්තුඩුද ගතහැක. රජවූලිජ්, රජස් සංඛ්‍යාත වූලිද;
 තුඩුසුදු, තුඩුස්ද; (චුප = තුප = තුචු = තුච්චු = තුච්චු) "ත" යනුව
 ස්වභාවයෙහි (තුච්චත = තුච්චත) ගිවිජුල්, ගැහිවිල්ල; (ගණුප්පාද =
 ගණුපුල = ගඬුපුල්) "පාද" ඉබ්දය පල්ලු සැටි සලකනු.

සෙවිහි, පියස්ස; (ජදන = සියනි = සිවිනි = සෙවෙති)
 වට, වස්තාලද; ආවන්, යම්තාක් තැන; උච්චවුරෙහි, ගවොච
 පවුරෙහි; කොවා එවු, කොපතය කෙරෙයි හෝ වේද; (කොපති =
 කොවයි = කොවා) දියවනු, මුත්; වසම්තැන්, උස් පහත් තැන්;
 (විසම = වසම්) කසන්තව, කසනු පිණිස; වෙරුපස්, ඉවුරු
 පාර්ශ්වය; "තවාදිසු, ඉවුරු ආදියෙහි; යනු කුදුසික (260 ගාථා)
 යන්තයි. අවුචායෙහි එනුයේද "ජිනනතවාදිසු" යන්තයි. "වෙරු"
 යනු "ඉවුරු" ඉබ්දයෙහි ආදී ස්වරය ලොප් වීමෙන් සිදු විය.
 "පස්" යන්ත "පපාත" ඉබ්දයෙහිද ආ හැක. (පපාත = පපත =
 පවස් = පස්) "ජිනන පපාතාදිසු" යනු සිකිතාපද වලඤ්ඤායි
 'වෙරකස්' යනුද පාඨයි. වටනු, පෙරලනු; නො ඉසයෙන්,
 නොහැමැත්තෙන්; "නොඉවැසියෙන්" යනුත් පාඨයි. ඉවසිය
 නොහැකි හෙයින් යනු අර්ථයි. දමන් නොයන, පිවිවෙමින්
 නොයන; සහණ කබල් ආදී මන්තේ, ගල් සහ ගිනිකබල්
 ආදිය මත්තෙහි; දියාමු, දියෙහි තිබෙන; (දකට්ඨ = දියාමු)
 නිලාමු, ගොඩ තිබෙන; (ඵලට්ඨ = තලාමු) නිලි, සෙවෙල්; "නිලි"
 යනු සාමාන්‍යයෙන් සෙවෙල්වලට ව්‍යවහාරවුණු නාමයෙකි.
 (නිලිකා = නිලි) පිසමුරු, වාමරයක සටහන් ඇති නිලවණි.

සෙවෙල් වගියෙකි. මෙහි පාලි නාමය "පණක" යනුයි. 'පණකංචා,' දියමැලි හෙවත් පිංඹුරු යනු ජදදනන ජාතක ගාථපදයි. (මුදුණය නොවූ කොටස); මේ වචනය නිශ්ශබ්ද ශිලාලිපි, බුක්කරණ, සොයාගැනීම, විසුකීමෙහි සන්තය, කම්විභාග යනාදි පොත්පත්වල පෙනෙතත් එහි නිපෙතනිය නොපැහැදිලිය. ඇතැම් පලාත්වල "විසුඹුරු" කියාද ව්‍යවහාර වෙයි. පරණලා, වතුර උඩ සෑදෙන දත්කොල වැනි වගියෙකි. දිය පරඩලා සසිද ව්‍යවහාර කෙරෙහි. මාහැල්ල, වතුර මට්ටමට සෑදෙන කොතකමල්ලි කොල වැනි කොල ඇති, කිතුල්පකදි වැනි කෙදි ඇති වැව් ආදියෙහි සෑදෙන වගියෙකැයි කියති. සමලිය, ජලයෙහි සෑදෙන වැල් විශේෂයකැයි සැලකිය හැකිය. පත් ඇති නැත්තා, කොල ඇති තැනි සෙවෙල්; දියෙන් නැගුණ නොමලා, දියෙන් ගොඩ ගන්නාලද නොමල සෙවෙල්; තලාපියෙහි, ඵලට්ඨයෙහි; ගොඩ; (තලාටු, තලාටි) මේ "තලාටි" ශබ්දය ගොඩබිමෙහි හටගත් දෙය නොව සාමාන්‍ය ගොඩ බිම කියයි. දෙන, හටගන්නා; පැලවෙන; දෙ (හටගැනුමිහි) දැක් නිපත් වනිමාන කෘදන්තයි. "ජායත" ශබ්දයෙන් වුවත් ආහැකිය. බම්පියා අටුවා සත්‍යයෙහි "තම්දිවැ" (5 පිට) යන තැන පෙතෙක "දි" යනුව "ජාත" ශබ්දයෙන් ආවකි. (ජාත = දියු = දිය = දි) ඇඹිල්ල, ඇඹැල්ල, "අඹොට" යනු පාලි නාමයයි, ඉන්සල, ඉදුසල් තම් ගස් විශේෂය; (ඉදුසලු = ඉන්සල්) පුහුන්, පිදුනු; පුද (පිදීමෙහි) දැක් නිපත් වූයේ. බුක්කරණෙහි "වදන පොදන" යන තැන තිබෙන "පොදන" ශබ්දයත් මේ පුද ධාතුයෙන්ම නිපත්වේ වෙයි. නිලිගත් සදෑ, නීල වණිය ගත් කල්හි; නල බව; මුලුත් පතුල් දුන්නා, මලුත් කොලත් හටගත් ඉදුසල් ආදිය; (ව = වු = ජු) දුන්නා යනු "දුනු" ශබ්දය කම් විභත් ගත් තැනි. (දුනුවා = දුන්වා = දුන්නා) දුන්සදෑ, හටගත් කල්හි; දෙකක් තුනක් පත් දුන්සදෑ, කොල දෙකක් තුනක් හටගත් කල්හි; (දුනු = දුන්) කොතලා, කුඩා තලිය යනු මෙහි අර්ථය විය හැකිය. කොවේ යනුත් සිහිකරනු. පාලියෙහි එන "කඤ්චනක" ශබ්දයට "කොතල" යයි කඛ්‍යාවිතරණී පිටපතෙහි අර්ථ දක්වා තිබේ. එහෙත් "කඤ්චනක" ශබ්දයෙන් "කොතලා" යි එනු දුෂකරය. "බමහදතන" තම් ජෛන ප්‍රාකෘත ග්‍රන්ථයෙහි 'අමෙජ්ඣ කොත්ථලො දෙහං ජවි මෙතනං මනොහරං' (අසුවියට කොතලයක් බදු වූ ශරීරය ජවි මාත්‍රයෙන් මනොහරවේ.)

යනුවෙන් දක්වන “කොළ” ඉබ්දයක්, මුරටි බසෙහි දක්නට ලැබෙන “කොළ” ඉබ්දයක් මේ අර්ථයෙහිම වැටේ. මේ රටේ පවත්නා කුඩා භාජන විශේෂයකුත් “කොළ” නමින් හැඳින්වේ. “කොළ” කියා පොතෙහි එන්නේත් එය යයි සැලකීමට ඉඩ තිබේ. ඔස් තුරු ලියෙහි, මෙහි “ගස්” (ගව්ජ) ඉබ්දය පසුරැක “තුරු” ඉබ්දය ලොකු ගසුත් කියයි. දෙන තැන්, පැලවෙන තැන්; මේ “දෙන” ඉබ්දයෙන් ජීවත්වන, පැලවෙන, නොමැරුන යනාදී අර්ථ කියවෙයි. සලා, සොලොවා; මල්පල්පල්, මල් සහ දඳුවල; (මල්පල්පල් = මල්පල්පල්) මුළුකොට, රැස්කොට; පකාපැකිණි, පලාකු කුඩා ගෙහිත්; උක්කලබ, උක්මිටිය; (කලාප = කලබ) නියසැතාදී, නියපොත්ත හා ආසුධාදිය; බදවැලවිණි, උක්මිටිය මැදි වැල විදු; (විජකිකා = විජය = විජය = විජා) හිලිගත්, අමු යනු අර්ථයි. උතු, කටුව; (උතුය = උත්තේ) උතු හා එක් මැදි නොවුව, මදය කටුව හා එකට සම්බන්ධ නොවුයේ නම්; අරවා, බැහැර කරවා; කිසි, ගුදිරි, බදවෙළු, වෙවැල් පුටු විශේෂයෙකි. එහි ස්වරූපය උඩැක්කියක් බඳුය. මැදින් සිහින්ව දෙපස විහිදී තිබෙන හෙයිනි. “කොළ” යනු මෙහි පාලි නාම යයි. “කොළනත් හදද පිඬ” යනු ජාතක අටුවාහි පෙනෙන හෙයින් එය වෙවැලින් නැනුවක් බව පැහැදිලිය. කුසතණ, සුවදනොට ආදියෙකුත් තනන බැව් මෙහිම පෙනේ. බදවෙලා කළ හෙයින් හෝ ඒ නම් යෙදෙන්නට පුළුවන. නොපහත් “හදද පිඬ” ඉබ්දයෙන් ආර්යය. (හදද පිඬ = බද පිඬ = බදවෙළු) වසාවන, වමාව පවත්නා; රැක්පසා, ගස්මුල; (පාද = පය) සඟවනු, තැන්පත් කර වීම; අබවසා, අවකාශස්ථානනයයි; (අබහොකාය = අබවස) ලෙඩුපා, ගැසු ගලක් වැටුන තැනටත්, ගැසුවහු සිටිය තැනටත් අතර ප්‍රමාණය. ලෙඩුපාවෙකි. (ලෙඩුපාන = ලෙඩුපාය = ලෙඩුපය = ලෙඩුපා) බඩුස්තණ, මේ තණ විශේෂය ඉඤ්ජාවෙහි ඇත්තේල. ලකු ඇඹිරිමි ආදී නොපෙත් දේට ගත් බැව් පෙනේ. (බබබව = බබුස = බබුස්) සලාතුරුසේ, උඩැක්කියේ; “තුරු” යනු “තුරිය” ඉබ්ද යෙහි. “සලා” යනු “සොලිය” ඉබ්දයෙන් ආහැකිය. හිරිතලේ, සංහිලි කඤ්ඤාව, පල්පල්කාගම යන ගිලා ලිපිවලත්, දඹදෙනි අර්ථනෙහිත් “සොලිය” ගැන සදහන් වේ. (පුපුවා = පුප්පා) හුණු, හෙ (පතිතවිමිති) දැන් නිපත් අතීත කෘදන්තයි. (තබමි + සි - තබමි)

ගමනිවැ, රත්තෙක්ව; සිත්බිමැ, ශුචි භූමියෙහි, තනිවිමු; (ශුචි = සුදු = සිදි = සිදි = සිත්) කලපැදුරැ, කට සබ්බාත පැදුර; මාලය සතාදී තන්ති “ගල” යි පෙනෙනුයේත් මේ කලය බිඳය මැයි. මැතිලිපත, තල්පත් නියද ආදියෙන් ඉදගැනීම සඳහා සාදනු ලබන වටකුරු පැදුරු විශේෂයකි. “වටපත් පැදුරු” යනු ජාතක ගැටපදයි. සෙනසුන් පරිභෝගැ, සෙනසුන් පරිභෝගයෙහි; තැන තැන නො හෙතෙමින් සෙනසුනෙහිදී පමණක් පරිභෝග කිරීමෙහි; තමහට පස්වටත්, තමා පිණිස හෙවත් පෞද්ගලිකව පරිභෝග කරන්නොත්; මතු, පමණක්. කවිත්, වසන්තයෙන්; නිසජන් සිවුරි, නිසිදන විවරය වේ; විතැ වීතා (749 පිට); (නිසිදන = නිසජන්) කොජු හා පවුරි, කෝජව හා පාවාර වේ; පිරිවෙන්, කුඩා කුටි හෝ මිදුල්; වනි, වන වේ; අසප, අකැප (අකප්පිය = අයප) ආභොග, සිහිකිරීම; සැලකීම; (පැවිජ්ඣ = පැවිජ්ඣ = පැවිජ්ජ) විජසිදු, සිදුරු කරසිදු; පැවැරිවැ, පවාරිතවැ; ප්‍රතිසංසප කල තැනැත්තෙක්වැ යනු අවිසි. (පවාරිත = පැවැරිත = පැවැරි) පරහලා කලසදැ, ගිලිම කල කල්හි; කුමමාසො, පිටවූ වර්ෂ; සනිතු, බැඳගත් පිටි; සිඛතු, අබ; එකැ, එකකි; (එකය = එක) ගොසුම්, තිරිඟු; (ගොසුම් = ගොසුම්) යව, බාර්ලි; වරා, වරක තම් තාණ ධාතෘ විශේෂය; “විතා” යනු දෙගිය නාමයයි. දන් තණවිය හැකිය. (වරත = වරත = වරා) “වරතු” යනු දෙවල නාමයි. තෙලිගුයෙහි “වරිතෙ” යිද, කණ්චවෙහි “වරතු” යිද මලයාලම් බෙහෙහි “වරතු” යිද පෙනේ. මු: සරණ 169 පිටද බලනු (සොරත); කුදුසික සන්තයෙහි (83) හෙලවරසි දුක්වේ. හැමිය ගන, අමුය යන; (හමුය = හැමිය) නුරුහැල්, නිවාර තම් සවංජාතවු කුඩා හැල් වර්ෂයකි. “සංසාදියාති සංජාතා බුද්ධික සාලියො සුකර සාලිනිපි වුවවති.” (ජා: අ: 7, 468) විශේෂයෙන් ශුකරයන්ට ආහාර වන හෙයින් ඒ නාමය සෙදුනා විය හැකිය. ගොඩහමු, මේ “හමු” යනුව “සාමාක” බිඳියෙහි. මෙයින් අදහස් කරනුයේද එක්තරා තාණ ධාතෘ විශේෂයෙකි. (සුතත නිපාඨ අ: 231 බලනු) මහ රතුයි. “කාමාකාදි තිණං, මහරතු ඇයි තාණ” යනු කුදුසික පුරාණ සන්තයි. “මහරතු” වලව දන් ව්‍යවහාර වනුයේ “මාර(තු)වු කියායි. හේන් ගොවිතැන් කෙරෙන ප්‍රදේශවලදී දුක්ක හැක. ‘බොඩහමු’ යනුත් පාඨයි.

වරාදෙණිය, හීන්වරු; (කුඳසිත) වරු යනු වරක ශබ්දයෙනි. “දෙර” යනු “වොරක” ශබ්දයෙනි. (වරක වොරක = වරදෙර = වරදෙරි) “වොරක” නම් ධාතූන්, නොනොත් සහල්ය. “පැල් දෙර” (රත්නාවලී 845) යනුවෙන් හැඳින්වෙනුයේද විය. සත්‍ය එලයයි. බජ්ජි, හුණ දෙර යනාදියද සලකනු. අන් එරුවා ගත් තන්හි, අතබහා ගත් තන්හි; (ආවාච = අවල = වල) බොල් “හමු දු, සත කැඳද; (බහල = බොල්) හනි, සත්තු වේ. එය බඩා බඩ වශයෙන් දෙපරිදි. බඩ සතනු නම් අත්ගලාය, බැඳගත් පිරි අබඩ සත්තු නම්.

කාඩි, බතින් පෙරාගත් වතුර; එනමින් නොද්දකුදු වෙයි. දෙන්නා, දෙන දෙය; තුනු, තුනි; (තනුක = තුනු) හුණු දෙර, “වෙණු තණ්ඩුල” යනු විනය අටුවාහි පෙනෙන පරිදි. මෙය ජාතක අටුවා (6. 243) යෙහි “වෙඵ(ණු) කානි වංස වොරකා” යි දක්නා ලැබේ. “වෙණු” නමින් එක්තරා මූං විශේෂයකුදු ජාතක අටුවා (6. 443) යෙහි සඳහන් වේ. “වොරක” ශබ්දයෙන් ආ “සොර” යනුවකුදු ජාතක, ධම්පියා ගැටපදවලත්, කුඳසිත සත්තයෙහිත් එන්තේය. උදුකොමු, උදුපිරියෙන් සාදනු ලබන පිටු; (කුමොස = කුමුසු = කුමුහු = කුමු = කොමු) විලද, වි පොරි; (විහිලාජ = විලජ = විලද) සුලුජු, හබලපෙතිද; (පුටුක = පුලු) සාලද, සාලව; හිටුල් සාලව, බදර සාලව ඇ විසින් එහි නොයෙක් ප්‍රභේදන් විය. බෙබර ගෙහි දමා පිසු කැඳ ආදිය “බදරසාලව” යයි විමති විනොදනීකාරයෝ කියති. “බොඩ හලුවා” යන තැනත් හලු (සාලු) ශබ්දය පෙනේ. දැන් අලුව නමින් ව්‍යවහාරයට ගොස් තිබෙන්නේ මේ කෑම වර්ග විශේෂයකි. බෙබරින් සාදන අලුවා බෙබර සාලව නම්. බෙබර ගෙහි විශලා සුණුකොට සලසුතු කෑම විශේෂයකැයි සාරණී දීපනියෙහි කියන ලද්දේ එහෙයිනි. (මුද්‍රිත 896 පිට) රසහමු, මස් නැති රසයෙහි පිසු හමුද යනු කුඳසිත පාඨයි. කුලදසු කෑමනිජු, කුල දුමණ කමියෙන්ද, වැවිහි පස් වඩනා, වැවි කණකියෙහි පස් දුම්මියයි සිතේ. මෙය මුද්‍රිත පොතේ 66 පිටුවෙහි “වැවිහි පස්වඩනා ලියැදි බදව” යනාදි කොටින් යි දක්නා ලැබේ. “වැවිහි පස්බව” “වැවිහි පස් වඩව”, යිද මෙයම දක්ක හැකිය. “වැවිහි පස් වඩනා” යන වාක්‍යයෙහි පෙනෙන “වඩනා” යනුව භාවනිතාවක් සේ ගත හැකිය. පිලිවෙටු කමසුන්තා, ප්‍රතිකෞප කල සුතු දෙය; (කලසුතුචා =

කලසුත්තා) කලසුතු ඉබ්දය කම් විබත් එකබස් ගත් තැනි. ඔසෙහිවුවා, මුළුවනු දෙය; (මුළුවන = මිසෙහි) බුජුතා බජන, වලදන භාජනයෙහි; (භුක්ඡන = බුජුන = බුජුතා) නොබුදුවුවා, අනුභව නොකරනු කැමැතිවෑ; අත්පස, තම්පය යනු අඵසි. එය තැනන් හැටියට වෙනස් වෙයි. මෙහිදී දෙරියන් බාගය අත්පස හැටියට සලකනු ලැබේ. හුන් පැවිජ්ජා පැසුම් අස්නෙන්, සිව පැවිජ්ජා විලිමින්; හොත් පැවිජ්ජා පිලිගන්නා පස තබා මෙරුම් පසින්, අනුපසපන්හු දෙන්නට දික්කල අත් තබා වැලන් අගෙකින් දෙරියන් විසන් අත්පස් නම්, වාහිවී සිටිය පැවිද්දගේ ආයනයෙහි පසු කෙලවරින්ද, සිටගෙන සිටිය පැවිද්දගේ විලුමින්ද, ශයනය කල පැවිද්දගේ පිලිගන්නා පැත්ත හැර අනෙක් පැත්තෙන්ද, අනුපසපනාගේ පිලිගන්වන්නට දික්කල අත හැර සම්ප අංගයකින්ද, දෙරියන් විසත අත්පස නම්. හොත් පැවිජ්ජන, ශයනය කල පැවිද්දන්ගේ; පිලිගන්නෙ එවු, පිලිගන්නා තැනැත්තා හෝ; අමුරික්ලිඳු, මැසි රැක් ලීං; සටවුවහු හිසින් මන්තේ වුවහු ගන්නාට එවු දෙන්නාට එවු දික්කල අත්තබා වැලන් අගෙකින්, සවින් සිවින තැනැත්තහු ගේ හිසෙන් උඩ සිවි තැනැත්තහු විසින් ගන්නට හෝ දෙන්නට දික්කල අතහැර සම්ප අවයවයකින්; වැලැකැහුන් පැවිජ්ජන්, සම්පයෙහි හුන් පැවිද්දන් විසින්; සරතල්ලෙන්, සරත සබ්බාත තලියෙන්; ඇවිසෑ බෙද; බෙදීමත් විවැරීමත් දෙකටම ඇවිසීම යයි කියත්. (ආවිසිනා = ඇවිසිය = ඇවිසෑ) “පැවැරිතොවෝ” යන්න “පැවැරිවෝ” කියා ශුඛවිය යුතුය. නොපවෙ, මේ ජකාරය සමුවවයාචියෙහිය; සම්පයෙහි හුන් අතිකෙකුට දීම ප්‍රතිඝාතකිරීම සමුවවය කරන හෙයිනි. නොකොවා, වෙනස් නොකොට; කෙටුව, වෙනස් කලහොත්; අවක්ඝා, අපෙක්ඝාකොට; (අපෙක්ඝා = අවක්ඝය = අවක්ඝය = අවක්ඝා) අඵවා, ගෙන එන ලද ආහාරය හෝ; බිදුසුතු, කැසුතු; බැමින් උපන්, දැකැමින් උපන්; “අලමෙතං සබ්බං” (මේ සියල්ලම සුදුසුයි) බිහන්නෙ, තැබිය යුතුයි; එක් සලක්, එක්වරක්; (කල = යල) කැපකලහු තබා, කැපකල තැනැත්තහු හැර; සු තැනි, කී තැනවේ; “සු” යනු ය (කියුම්හි) දසින් තිපන් අතිත කෘදන්තයි. (තැන + සි - තැනි) දෙව්

ගන්තෙති එවු, සෙදගනු ලැබු භාජනයෙහි හෝ; බොජුන්,
 වලදන් හොත්; පස ඇත, ප්‍රත්‍යක් (කාරණයක්) ඇතහොත්;
 මෙබුදසි, මෙය වලදවසි; නිමියන් කලා, නිමවු කල්හි; දනා,
 නොදනාසිදු, දන නොදනාද; මෙහි "සි" යනුව ඉති ගබ්ද
 යෙන් ආවෙකි. (ඉති = ඉති = සි) "පක නොපකාසිදු" යනාදිය
 භාත් සසදනු. (පෙරවරු = පෙරවරි) හිටිවුදනෙන් ඉකුත්සදා
 පවා, ඉර හැරුණ කල් පවත්; සදි, කාලය වේ; (සද + සි = සදි)
 පෙරවරුමනු, උදේ වරුවේ පමණක්; මෙරුමි, අනන්; දෙවැ,
 නොද; පිසපියා, පිසදමා; දමාපියා, ගැරුපියා යනාදී නොයෙක්
 තන්හි පෙනෙන "පියා" යනුව පිය (ගැරුමිහි) දහින් නිපත්
 නේය. මෙවැනි යොග වැඩි වශයෙන් ලැබෙන්නන් දෙමලයෙහිය.
 "විවිව විවිවදු" (ගැරදුමිමේය) යනාදිය තිදසුනි. පුළුස්සකුරු,
 පොල් හකුරු; ව්‍යානිය නොහසල, විනය නීතිය නුපුරාද; දවස,
 පවස, නජන, දව, වසම්, තකා (දිවස, පිපාස, නිධාන, දිවා, විසම,
 තිකාය) යනාදිය භාත් සසදනු සකුරුමුචකිමා, සකුරු මුච
 හොත් වරද කුමක්දැයි; කුරුදුමුචාහි, කුරුදුදියවකිකරායෙහි;
 කුරුදුදිය තම් විභාරයක සිටගෙන කල සිංහල අටුවාවෙකි. කිවු,
 කියනලදි; (කපිත = කියුය = කිවුය = කිවු) පක නොපකාසිදු,
 පිසන ලද්ද හා නොපිසන ලද්දද; දන්නේසි, දනසුතුසි;
 හෙ කවරුයන්, ඒ මොනවාදැයි කියතොත්; සම්මුනිකලි,
 සදහන් දෙවන කම්යෙන් (සදහනිය තබා එක වරක් කම් වාක්‍යය
 කියා සිදුකරන කම්ය) සමමත කරනලද කිලිය. උසාමන +
 අනනිකාකිලි, සසකයා විසින් ගෙව තබන මුල්ගල අල්ලාගෙන
 "කප්පියකුටිං කමරුම" යන වාක්‍යය උසුරුවා අරඹනලද ගාහය;
 ගොතිසාදි, සම්පුණ්ණියෙන් හෝ වැඩියෙන් වට නොකල ආරාම
 මෙහි කල ලැබුම් ගෙවල් ගොතිසාදනමිහ. හරකුත් ලැග්ගාත්
 මෙන් පිලිවෙලක් නැතිව සැදුනු හෙයින් ඒ තම් යෙදුනු බැව්
 පෙනේ: සමජිනම්, සමමත කෙරේ තම්; දන්නේසි, දෙන
 ලද්දේයයි; දෙරමුබන්ගෙය, දෙරමුයෙහි බදනාලද ගාහය
 (වාහල්කඩ) (බඩ = බද = බදි = බත්) අනනාමුච්චි, ඇතුලත
 තැන්පත්කොට තබන ලද්ද; පැක්කෙ, පිසන ලද්දේ; (පැකියෙ =
 පැක්කෙ = පැක්කෙ) අනනාමකක, ඇතුලත තබා පිසන ලද්ද;
 සාමංසාකයෙ, තමාම පිස වැලදීමෙහි; (නොලදජ් = නොලදජ්)

යැපෙන බැවින්, ගරිරය පවත්වාගත හැකි හෙයින්; මස්වටන්හි
 ලස් අනුභවයට සුදුසු; බනී, බත්වේ. (බත + හි—බනී) මහානාම
 සිවසෙන්, අවලක වගියෙහි භත්වක ශික්ෂා පදය. මහා නාම
 ශාක්‍ය රජුගේ බෙහෙත් පිළිගැන්වීම නිමිතිකොට පැණවූ
 හෙයින් මහා නාම සිකාපද නාමයෙන් ප්‍රසිද්ධ විය. (හෙයජ්ජ =
 බෙහෙත්) අබහස් (අහස්) තහවුරු (ඵාවර) යනාදිය සමඟත්
 සසදනු. සිවකරණීයෑ, සෙබ්‍රායෙහි; නිසග්ගෙන් එවූ, ලඟට
 දැමීමෙන් හෝ; (නියගගිත = නිසගිත = නිසග්ග = නිසග්ග)
 කාපිලිබද්දෙන්, අත් ආදියෙහි ඇති තැටි ආදියකින්; ඕනාකුදු,
 දමන දෙයකුදු; පැහැරැදු, වැදී; ඇවිස්නා, බෙදන; (ආවිසන =
 ඇවිසන = ඇවිස්නා) එවින්, සැන්දෙන්; (උඵඛක = උඵඵ = ඵඵ)
 පශ්‍යානු, පාත්‍රයෙහි වැටුණු; පත් කසල, කොළ සහ කුණු,
 (කඵඵර = කසල) සැනාදින්, ආයුධාදියෙන්; මලපත්තෙ,
 මලකඩ ගැවුණේ, සත්වාරයේ, සතිසත් වූව පවත්නා කල්හි;
 "හනී" යනු "හත්තාහ" ශබ්දයෙහි. "වාර" යනු "වහර" ශබ්ද
 යෙහි. (වනී = වරහ = වහර = වහර) "සත්තාහං වසසන්ත
 දෙවෙ" යනු අටුවායි. හැදවල්, ඇදේ විච්චම; තුඩුයේ, තිබුණු
 දෙය. පැ, පැවැවූ; (ප්‍රකාශිතවූ); සහම තැනෑ, සිපෑ තන්හි;
 රොන් කොළු කිරු ඇති මල්ලු දිය, රේණු, තැටි, කිරි යන
 වේවා ඇති මල් දමනලද දිය; අල්ලේ, රදවන දවසෙහි (අඵයේ =
 අල්ලේ) "දුතියදිවසෙ" යනු සිකාපද වලඤ්ඤයි. (කජ්ජල =
 කජ්ජල=කදුළු) මුකුණු, සොටු; දියමනු, මුත්‍ර; සෙද, දහසීය; කාරදු,
 කණිමල; දමු, දම්කඩ; (කාම = දමු) ශම්කැලි, උදේ වරාවේ
 පමණක් වැලදීයෑ යුතු ආහාර; (යාවකාලික = යවකැලි) ශම්කැලි,
 හවස වැලදීයෑ යුතු පාන වගී; සතැවුකැලි, (සත්තාහකාලික)
 සත්දිනක් තබාගෙන වැලදීයෑ හැකි බෙහෙත් ආදිය; සු, කැවුම්;
 (පුප = පුඵ=පුඵ = පු) කලත්, කොල්ලු; (කුලඵ = කුලත = කලත්)
 (සාධත = සාහත); පත්මස්, පිසුමස්; ඇවිසෙල්පනු, ඇව
 කෙහෙල් මිරිකාගත් පාතය; ඇවිකෙහෙල් යනුත් පාඨයි. (ඇව
 කෙහෙල් = ඇවිකෙල් = ඇවිසෙල්) හොපුපනු, කුදුසික ආදී
 ග්‍රන්ථ කිපයකම ඕලු ඇව මිරිකාගත් පාතයට "හොලුපනු" යයි
 කියන ලදී. අනෙක් පාත වගීන් ගෙහිවලින්ම සාදාගත් හෙයින්
 එසේ සිතනුත් යුක්තී සහිතය. එහෙත් "සාලුක" ශබ්දයෙන්
 කියැවෙන ප්‍රසිද්ධාර්ථය තම ඕලු, හෙලුම්; මහතෙල් යන මොවුන්ගේ
 අලය. ඒ අල විශේෂ කොට මිරිකා සාදාගත් මිහිරි පාතයක්
 පැරැණියන් පාවිච්චිකල බවටද නොයෙක් නිදසුන් ඇත්තේය.

මජ්ඣිමනිකායෙහි අදහසක් අල බවය. එබැවින් “කෝල”
 ඔබ්දෙහි හිලු අල අදහස් කලා වන්නට පුළුවන. (කාලු =
 කෝල = හිලු) නිෂ්පාදනය මෙසේ නම්, “කාලුක” ඔබ්දෙහි
 මහනෙල් ආදී අල මෙන්ම හිලු නම් ගස් විශේෂයක් කියැවෙන
 බැව් පෙනේ. බොරළුදමුන්, ඔබ්දෙහි උගුරුස්ස කියැවෙන
 සිතනු ලැබේ. කොළොම්මලට බුහුරුප්පුන් යි බමසියා අටුවා
 සත්‍යයෙහි කියන ලදී. මිසනු, ඇල් පැනින් මැඩගත් මිදිසුළු
 පන්හි, පානය වේ. (පනු + සි - පන්ති) සියදු මිදි ඉසි, සව්‍යතීය
 අමිල මිදිසුළුයි. මිදිපන්තෙහි, මධුපානයෙහි (පනුව = පන්ව =
 පන්ත) දියත්තක්, සව්‍ය දියක්; (දියතිය = දියත්ය = දියත්ත)
 පැන්පවස්සනටු, පැන් පිපාස ඇත්තන්දිද; පනා, පොස්;
 (පනස = පනා) මාඵල, මහාඵල; (මහ = මා) මිහිප්, මිමල්;
 (මිහිපුප් = මිහිප්) තබමිපු, තබාද; (තපෙතිය = තබමි) නොසාහන
 සිදු නොකරන; (නොසාධන = නොසාහන) “නොසාහන” උතු
 අප පාසයි. ශුචිපාසය “නොසාහන” යනුයි. එහෙත් එය මෙතැනට
 නො ගැලපේ. සික්මන්, (සික්මත) හික්මෙන්නිය යනු අවසි.
 දෙවසක් තිස්සේ විශේෂ ශික්ෂාපද කීපයක හික්මෙන — උපසුච්ච
 ලැබීමට බලාපොරොත්තු වන සාමන්තෝච්ච මේ නම්. ආහන්,
 ගාත, අතුල්ලත; හුදෙකලාවැ, (හුදු + එකලාවැ) තනිම තනියේ;
 අපුන්, ඇසේ ගාත අපුන්; (අපුන්ත = අපුන්ත = අපුන්) බොසුනා,
 වැලදීම; රහමෙර, සුරාව සහ මෙරය; පිරි ආදිය පල්කොට
 ආදන මදුපානය සුරා කමුත්, පුෂ්පයන්තෙත් ආදන මදුපානය
 මෙරය කමුත් වන්නේය. සුන් එවූ, “සුත්ත” නම් පානය හෝ;
 “ලොණ සොච්චකය” වැනි අමදුපාන විශේෂයක් “සුත්ත”
 ඔබ්දෙහි අදහස් කරනු ලැබේ. “ලොණ සොච්චකය” සියලු
 ශාක එලාදිය ආබේහෙත් වග්ගිබහා පෙරාගන්නා අතර “සුත්තය”
 සකස් කරනුයේ අරඵ, බුඵ, කෙල්ලි ආදී බේහෙත් වග්ගි බහා
 කලක් තිස්සේ පල්කොට පෙරා ගැනීමෙනි. “සුත්ත” “ලොණ
 සොච්ච” යන දෙපානයම අර්චන සඳහායෙහි ගැනේ. වාසනකා
 එවූ, සුවද තකා හෝ; ව්‍යඤ්ඤන සුවද ගැන්වීම පිණිස මදු
 සව්‍යපක් මුසුකරනු සාමාන්‍ය හිරිනි. පිටි මු ආදිය ලු, පිරි සහ
 සුප වග්ගිදිය දමු; රහ ගඳ රහ, සුරා ගඳ සහ සුරා රසය; ගිහිනි,
 මෙයට දුන් කිතියෙහි කියත්. ගර්චයෙහි කිසිලල ආදී ස්ථානයන්ට
 ඇතිලි ආදියෙන් ඇතිම හිරිත් කැමීම නම්. මේ “හිරිත්” ගන්න
 බුත්සරණයෙහි “විරිත්” කියා එයි. (සොරන සංසකරණය)

ආමුදුනා, හිලිම-කිමිදීම; අත්වර පාවර, අත්වලනය,
 පාවලනය; (හත්වාර, = පාදවාර) මෙහි වර ඔබ්දෙහි පිතකවිට අත්

පා ගසන වාරය කියයි. බොලවින් බව දියෙහි, ඇස් වටයෙන් පහත් දියෙහි; "බව" යනුවෙන් පහත් අර්ථය කියයි. "බව අස්තක්," (පහත් ආතතයක්) යනාදියත් සමග සහදනු. බොනගැබ්බෙහි, බොන කැපෙහි; සිහින, නැම; පැ, දක්වා; පව (ප්‍රකාශයෙහි) දැක් නිපත් පෙරකිරියයි. නිහරණර සිහින්, ගොරව රහිත සිහින්; නොසරුපව වැටෙයි, අසාරුපය පිණිස පවති; (බවාද = බවය = බවය = බවා) බවනෙසින්, බියගන්වනු කැමැත්තෙන්; බහුජ්, බිය වුවත්; (පහජ් = බහුජ්) බව බාහුයි. බවත්, බියගන් වත් හොත්; ගිහිතැපෙසින්, ගිහිතැපීම කරණකොට ගෙන; මෙහි ප්‍රකාශය "ගිහිතැපීම" විශේෂයෙන් පෙනේ. (ගිහිතැපීම = ගිහිතැපීම = ගිහිතැපීම) තෙවන විධය ගෙන "ය" ආගමයෙන් හා සර පෙරකිරියෙන් පදසිසින විය. වහල්වන, උපකාරවන; (උපකාර = උවහර = උවහල = වහල = වහල්) "වහල් වන" යනුවට විගත වන බැහැරවන සිදු අර්ථය කැකිය. එසේ වුව ගොත් විගත බාහිර යන දෙයෙහිදීයෙන් එකකින් "වහල්" යනුව එක්වට පුළුවන. එළන, මෙලවීම; හෙල (දැමීමෙහි) දැක් නිපත් ගාල කෘදන්තයි. පල්ලු, දල්ලු; වැටිලුණු, පතිතවු; පෙණෙහෙලි, පෙණෙලි; (පණෙලි = පෙණෙලි) "හ" කාරාගම විය, දනවා දනවා, දන බව දන; (පටියතත = පිළියෙල); සකස්කිරීම යනු අර්ථයි. හිදිකද, ඉදිකවු ගුලාව; පැටිකර එවු, යලවානම් හෝ; නොසේ, ආරක්ෂා රහිතව; සේනබන්තව, ආරක්ෂා සහිතව තබන්නට; දෙමුණොයි, දෙමුණොවෙයි; "නො" යනු ප්‍රශ්නාච්ඡයෙහි නිපාතයි. (නු = නො) නිසිසන්ගිය, මෙහි ගිය (ගන) යනු ස්වභාවයෙහි. හනු, හතා; සෙසෙකින්, ආකාරයකින්; පිළිසොයනු, සැලවීම; (පටිවජ්ඣන = පිළිසොයනු = පිළිසොයනු) සට කෙලවර නුසුන, අවසාන කෙලවර නො සිලන හොත්; දුටුල් ඇවැන සලවන්නට කීවුවත් අතුරෙන් අවසානයා නැවත, ඇවැන පිළිසොයන ලෙස තමාට කී නැතැත්තනුව කීමෙන් අවසාන කෙලවර සිදේ.

අවන්තෙ, ඇවැනට පාමිණි නැතැත්තා; (අවනුයෙ = අවන්තෙ) හෙසිජ්, හේද; ඇවැන සලවන්නට කියනු ලැබූ තැනැත්තාද; පිළිසොයනු නිසාම, සහවනු පිණිසම; තුන්වන පුලුල් පෙරළි තමහට දෙවන පුලුල්හට පිළිසොයනු නිසා කී නම්, දෙවැන්නා විසින් කියනු ලැබූ තෙවන පුද්ගලයා සිව් වැන්නෙකුට තොකියා නැවත තමාට ඇවැන පිළිසොයන්නට කී දෙවැනි පුද්ගලයාට කියේ නම්; පෙරළි, ආපසු හැරී යනු අර්ථයි. බහු කල කම් බහු අස්සි එවු, බහු විසින් කල කම්ය හේ අනුගම්

කෙරෙන්නුසි හෝ; “ඔහු” යනු “හේ” යි විනම් මැනවැයි සිතේ. පොෂනු. (අසිසි = අස්සි = අස්සි) නොඅරොපමි, නොකියමි; අසෝ, අසුවල්; (අසුක = අසොපි = අසෝ) සසාදිනමි, සංෂ්‍යකය කෙරේ නමි; මාගමගේ අදහසුත් තමාගේ අදහසුත් එකට ගැලපීම මෙහිලා සසාදීම නමි. චජනාසදා, යත කල්පි; මෙමෙ නියෙයි, මේ ආකාර මැයි; මතු, පමණත්; මිස්සැප්වැ, මිදෙනු කැමැතිව; නොපැනී, අත්තේද නොවෙයි. (ව = ජ) අත්සැත්, තලසතතිකය; අතුල්ම සැතක්සේ මෞසාවා පැම; බුනස්, විදුනත්; කියපානමි, මෞසාවාපානමි; (උකතිප = උකතිප = කිහප = කියප) බවෙ, බියගන්වා; සොසානමි, වොදනා කෙරේ නමි; (වොදෙති = සොසයි = සොසා) උනුවස්සේ, විසි වයසට අඩු වයස්හි; නවමෙට, තවනමියට; (තවකම = තවහම = තවම) කහිනක්හට, කිසිවෙකුටත්; (කසුත = කහිත) ඇවිස්ලි නො ඇවිසැ, ඒවැරිමි නොවිවැර; (ආපුවන්ත = ඇවිසිති = ඇවිසලි = ඇවිස්ලි). (ආපුවන්ත = ඇවිසිය = ඇවිසැ) දහම සහිත්, ආසන ශාලාසෙත්; “ආසන සාලාය” යනු විනය අඩුවායි. අනන්මන, ඔවුනොවුත්; (අසුසුමසුසු = අසුමසු = අනම්ත = අනන්මත) පුරන්වෙව නොකොට, සිලාපොරොත්තුව කඩ නොකොට; එසිනැයි, අදහස නොසිදුවියයි; (අසිස = අසිත = එසිත) සිකුටපද වලසුත්තයෙහි “එසිත” ශබ්දය වෙනුවට “අසනත” ශබ්දය යොදා තිබේ.

එක් ශාලිස් පවිති විනිස හිමි.

අරම් අරම්වනු, ආරම්ය සහ ආරම් වන්දුව; විනානල ගත් වැල් ආදිය ආරාම නමුත්, එයට ආධාරවු භූමිය / ආරම් වන්දු නමුත් වන්තේය. වෙහෙර වෙහෙරවන, හිසුත් වහන ගෙවල් ආදිය විනාර නමුත්, එය පිහිටි බිම වෙහෙරවන නමුත් වෙයි. කන්වසින්, පකාවට; ලොහොපැන, ලොහොමය සැලී විශෙෂ යත්. තෙලිගුසෙහි “බාත” කියාද, මලයාලම් බසෙහි “පාත” කියාද පෙනේ. දෙමලෙහි “පාසෙත” යනුයි. “පැත” ශබ්දය එයින් ආගැනිය. ලොහොපැන, ලොහොමය කව ලොකු හට්ටි; “පණ” යනු “ගාණ” ශබ්දයෙන් ආයේය. ලොහොකවාර, ලොහ මා කල්දේරම් විශෙෂයෙකි. ‘කවාර’ යනුත් වෙසටම නමි.

මුද්‍රාලම් බහෙති "කිඛාරම්" යනුයි. එක්තරාක්, එක්තරා බවුවක්; (මුඤ්චිතා = මුඤ්ඤ = මිඤ්ඤ = මිඤ්ඤ) කෙදෙසි, අසිති-කාරණය කවුරුදැයි; මෙලින් උනු, වියවින් වඩා අගනාක්; පාදයකට වඩා අඩු වියවක් බර රත්වලට වඩා අගනා දෙයක්; වැහැරි පිළි, ගස්වල පව්වාලලින් වියාගත් වසතු; සුමරු පිළි, ලැලි කැලි එකට අමුතා තනාගත් වසතු; හනපෙරෙවිය, හැන්දෙත් පෙරෙවිමොත්; අධිරා, දරා; වන්කම්, වසතිකම්; (ලොභිත = ලොභිත = ලොභි) කේල්වාපිළි, කෙහෙල් වැහැරින් කල වසතු; (වාක = වක = වා) එරුපත් පිළි, එරුහුණෙන් කල වසතු; කැනිපිකඩු, නිදේ වැහැරියෙන් කල වසතු; කවරගයන්, කවරහුදුසි කියමොත්; කවරග යනු බුහු බසි; රජන්, සායම්, පඩු; (රඤ්ඤ = රජන = රජන්) විභොහොල්, නිභොල්; පතනි-ගසිද යෙති. (තුභිගහාර = විභොහොල්) බෙහෙරුපලා, බේරු කොලද; පාලි තාමය "නිල්ලි" යනුයි. කසාපලා වැලිකන කොලයෙහි කියති. "සිතින් කසා" යයි කුඳසික සන්තයෙහි කියතලදී. "අල්ලිපතන" යනු පාලි තාමයයි. වනුක්මල්, හෙත්දිරික්කා මල් යයි කියති. කුසුමග යනු "පාලි" තාමයයි. කපුපු, අමුබද; (කවල් = කපු) හිස්වෙළු, ජවා; (සිතවෙළු = හිස්වෙළු) තරස්, කරබාතාවලස්; කළු හිස් ඇති වලස් විශේෂයෙකි. (තරවල් = තරස්) දිග්ද, සපීජාති (ජාති = ජාති = ජා = ද) දහපා, සාමිති; වන්කම් සුරන් නිසා, උතුම් සාමිත් වගන්සේලා නිසා; උපාධිතාය, සාමි යනු "වන්කම්" යන්නෙහි සාමාන්‍ය අර්ථය වේ. පසුව එය ගෞරවාචාර්යයෙහිත් වැටුණු බව පෙනේ. තාමයක් කෙරෙන් පරව යෙදුනු "සුර" - ශබ්දය ගෞරවාචාර්ය-කියයි. "පියසුර" යනු පැරැණි වෙසකතර ජාතක ගැටපදයෙහි එන්නකි. උතුම් පියා යනු එහි අර්ථයි. එකැති, එකාතනයෙන්; (එකතන = එකැති) සුදුදියවටන්හෙහිපු, (සුදුදියවටන් + හෙහිද) මුත්‍ර පවත්වන ගෘහයෙහිද; බවස්පෙහිපු, වැසිකිලියෙහිද; බවස් යනු "අවසකර" ශබ්දයෙන් ආර්යය. පියාවිගෙය, මෙය සිකිතාපදවලඤ්ඤයෙහි එනුයේ "පකතිකෙ-හෙහෙ" යනුවෙනි. එයින් ප්‍රකෘතියෙන් වසන ලැබුම්ගෙය ගතහැකි වෙතත් එය නුසුදුසුය. මේ පොතේම 5, 89 පිටුවල "පියවිගෙය (පියවිගෙය) යනුවෙන් අදහස් කරතලද්දේ වැසිකිලියෙහි. "පියවි" යන්න "පුපඵක" ශබ්දයෙන් ආගත.

(පුප්‍ඵක = පුප්‍ඵ = පියව = පියෙව = පියව්) වච්ඡ වාචි "පුප්‍ඵ"
 'ඔබ්දය ප්‍රසිද්ධා. ඔබ්දාසනාප්‍රාග්‍රා, නොකාරු යනු අච්ඡි.
 (උකකාසිකා = උකාසි = ඔකාසි) වච්ඡවන්වච්ඡන්, වර්ච්ඡ
 කෙරෙමින්; (වච්ච = වච්ච = වච්ච) පුප්‍ඵවලා පුප්‍ඵන් ලානම්, වැසිකිලි
 වච්චෙහි පුප්‍ඵන් කුරු දමානම්; (පුප්‍ඵ = පුප්) බුහුරු ඇති, සිදුරු
 ඇති; වච්චෙහිදෙසෙහි, පුප්‍ඵව ඉදාණ්දෙහි, වච්චන්දෙන; මේ "වච්ච"
 යනුව "වච්ච" ඔබ්දෙහිත් ආවක් නොව "පසාච" ඔබ්දෙහිත්
 ආවකි. වච්ච් කෘත්‍යය කිරීමට වැසිකිලියට ගොස් බැහැර මුත්‍ර
 කිරීම නිසා "පසාච දෙණ්ද" අනුදන්තා ලදී. වච්ච් කිරීමට
 ගොස් පුප්‍ඵව ඉදාණ්දෙහි නෙලගැසීම නිසා "නපසාච දෙණ්දකාය
 වෙලො කාතබ්බා" යි එය තනනම් කරනලද බැව් වච්චකවකික
 ගෙන් පෙනේ. (පසාච = පසව = පා = වච්ච = වච්ච) "දෙණ්ද"
 ඔබ්දය දියබඳුනෙහිද වැඩේ. ඔරුවක හැඩේ ඇතිව යාදන
 ගෙයින් ඒ නම් පෙදුනේය. දන්වනු, පිරිසිදු කිරීම; (ජ්‍යාන =
 දන්වනු = දන්වනු) "ජ්‍යාපන" ඔබ්දෙහිත් ආහැකිය.
 ලාහෙලාලා, අතපය ගස්ගමින්, කලබල සහිතව; හාමොක්,
 ප්‍රාච්චොක්ඛය; සැබව්වනිත්, සබ්‍රහ්මප්‍රායනුත්; (සැබව්වනිත් =
 සැබව්වනිත්) ඉසුරුපුටු, උච්චාරණය කලහොත්; වාලනාරාය,
 මල් සතුන් (ව්‍යාල මාහන්) නිසා ඇතිවන අතතුරු; සිටිංසප,
 සප්‍රි; සථාසුඛ, සැප පරිදි යනු අච්ඡි; බණ කීමෙහි මහල්ලන්
 විවැරිම සැප පරිදි බණ කීම වේ. සථා සුඛ කරවන නිසා;
 මහල්ලන් විවැරිම කෘත්‍යය; හදුරණ, ඉගෙන ගන්නා;
 (සංඛාරණ = හදුරණ) කියවාගන්නානැනුත්, ගුරුන්ලවා
 පෙල කියවාගන්නා කල්හිද; (නමුත් = නමුත්) කවුළු, ජනෙල්;
 (කවාට = කවුළු) වර්තමුත්, හරිත්, නමුත්; (වර්ච්ච = වර්ච්ච) "වර්ච්ච"
 ධාතුව සංසකාත: "වර්ච්ච" ධාතුවෙන් ආහැකිය. පියාලානමුත්, පියා
 දමයි නමුත්; ලිහිණිවැ, තත්තවැ; ලි + හිණි යන දෙඔබ්දය
 එක්වීමෙන් "ලිහිණි" ඔබ්දය නිපන්වේය. "ලි" යනු ලා (දුම්බි)
 දමින් නිපන් අතිත කෘදන්තයි. "හිණි" යනු "සාටක" ඔබ්ද
 ගෙන් ආර්යය. (සාටක = සඵ = සිලි = සිණි = හිණි) යනු ආ
 සැටියයි සිතේ. "හිණිකුත්‍ර" ආදිය සමන්ත් සහද බලනු. බුදුනා,
 කැම; (භුක්ඛන = බුදුන = බුදුනා) පිරිසම, මවුනොවුන්ගේ
 ඇගේ ගටා මවුනොවුන්ගේ ඇග උලාගැනීම; කොබ්බා, හිතයි

සංකීර්ණ පවුරෙහි; (කුඩාපාකාර = කොඩවර) කොරොස් පුවරු
 යෙහි, ලැල්ලක් මෙන් සැසි ඉරි ඇද නගන තැන සිටුවන
 වැඩෙහි; "අඬන" යනු පාලි නාමයයි. එහි ඉරි ඇදීම දං ලැල්ලක
 ආකාරයට කරනු ලැබේ. මුහුදු පෙණිනුදු, මුහුදු පෙණ නම්
 ද්‍රව්‍යයෙකුදු; මුහුදු පෙණය වනාහි ස්වරූපයෙන් වෙනත්
 ආස්මයක් වැනිය. මොලොක්ය. පිළිවැටි, අඹරාගත් වයනු;
 පහණ පෙණ පය ගහන් වටි, සිරුරු ගහන නැත පයගහන්
 වටි, ගල්පෙණය පෙණි අතුල්ලත් සුදුසුය. ගරිරය අතුල්ලන
 තැන පය ඇතිල්ලීමද සුදුසුය. ගලින් තැනු අතක් වැනිවූ හෝ
 තහි පෙණයක් වැනිවූ උපකරණය පහණ පෙණ නම්. කුරුඳු
 සුනු ලා මුසුකොට ලකවලි සෙසින් වටා, කුරුඳු සුණු ලා මිශ්‍ර
 කොට ලාකඩ ගුලි ගෙසින් ගුලිකොට; (ලාබා = ලක) කුරුඳුමල්
 වැල සෙසින්, කුරුඳුමල් වැලක්සේ; (උපාහන = උවහන = වහන =
 වහන්) වහ පිටි වැනි, වහයාගේ පිට වැනි; "වහ" යනිදගව රත්
 වැයෝ යයි "කුදුසික" සන්තයෙහි අඵ දක්වා තිබේ. විනය
 අවුච්චි "තතපදී" යි පෙනේ. "තතපදියා" නම් කන්වැයා යයි
 නිසංඝු කාරයෝ කියති. බහුපාදවූ බුහුමණුවෝ යයි ජාතක
 ගැටපද කාරයන් කියන අතර පැරණි ඇණවුම් පිරිත් සන්ත
 කාරයන්ගේ අදහස "වැයහ" යනුයි. දැන් වොකලට් පාට නමින්
 ගැඳිත්වෙත්තේ මේ පාටය. තිනිවුටුපනින්, කැටකුරුළු පිහාටු
 වලින්; තිත්වුටු පිහාටුවලිකැඳි කියත්. තිවරළුවන්, අජනමින්
 ගැඳිත්වෙත එළු විශෙෂය. පෙලලුවන්, පොරගහන එළුවන්;
 එරපට ඇති, ගම්පට ඇති; පිහිමස්, ඇස්වෙවටත් දතහිසටත්
 අතර ඇති කෙණකිය; කලවැඳි, උගුඬුවා; මස්වා, දියබලු; (මස්කා =
 මස්වා) දෙමහවුලෙහි, උහා පාර්ඨවයෙහි; "මහවුලු" යනිදග
 ජාතක ගැටපද - ඩම්පියා ගැටපද ආදියෙහිත් පෙනේ. දැන්
 "පාටුල" නමින් මත්වහාරයෙහි එන්නේත් මේ වචනය වියහැකිය.
 කුහුසුනාගුටි, ගෝනුසු වලිගා; පෞලො, පාදයෙහි දමා; කසු,
 කටුක; වහන් ගුරු ආදිය දුම්මට සාදන කොටු; පෙරවින්,
 පස්සෙන් එවූ පිළිසන්වූවා නොවූවා එවූ, ඉදිරිපස දෙපසින්
 හෝ සැනවුණු නොසැනවුණු හෝ (නිමිත්ත); උපකාරකසංකෘතිය,
 දෝර කියන සංඥා; වලි, වලි (රැළි) හෝ පිළිකා; (වලිත්ත = වලි =

විලි) (පිලිකා = පිලි = විලි) වලින්, විවිධමෙන්; යට, පාත්‍ර
දික්සහලාපුටු, පමණට වඩා උස්වුද, ඇදී ඇත්තාවුද පුටුව.
“ආසනි” යනු පාලි නාමයි. සමසිරිපුටු, සමාන කොත් ගෙවත්
පැති ඇති (සතරැස්) පුටු; (සමල = සමර = සමසිර = සමසිරි)
ඇරව්නුටු බැලරුපා ඇති, බැහැරින් ගෙන එව්නු හෝ ලියෙහිම
නෙලා පැ ව්‍යාල රූප ඇති; (ව්‍යාල = බැල) පලකි, පැරිකය වේ.
(පලක + සි—පලකි) තිලිසි, ඇතිරිලිසි; (සෙත = ගෙල) සනපුප්
ඇති, ඉතා ලංව පිහිටි මල් ඇති; විමෙන්, විසීමෙන්; වලරු ඇති
ව්‍යාසාදි වණකි සතුන්ගේ රූප ඇති; අවන්මහ ඇති, (මානවුන්
සොලොස් දෙනෙකු සිට නැරිය හැකි) එම ලොමින් කල මහ
ඇති; රන්කසුකම්කල, සවණ් බවිත කමානන කල, රන්
නුලෙන් ගෙත්තම් කල රටා ඇති; කිහිපි අතරණි, කොසෙය්
ඇතිරිලි වේ. පටපණුවන්ගේ කොසෙයන් සාදනු ලබන නුල්
කොසෙය් නම්. කැතිරිලියින්, තියද නුලින්; අඳුන්දිවි, අර්ත
නම් දිවියන් වෙසෙසකි. (අර්ත = අර්ත = අර්ත = අර්ත)
කිවා, මසා; (සිබෙබනා = සිව්‍ය = සිව්‍ය = සිවා) අතුලෙසි,
අතුරකලද ඇතිරිසි. ගෝනායා, සැතපෙන ආසනය යන;
දවස්ලන්, දවස් ගෙවත්ගොත්; මොහොරු, ඇද කකුල විද
විවිධම එහි රුවා කල ඇද; (මොහොර = මොහොරු) කමල්පතුපු,
නෙලුම් පතුද; මුහුණුමලාදි, මුහුණමල් ආදි; බිහිපු, බුද්දි;
බිමබොහනපු, කොට්ටද; උකබොහනකයා, ඇවැත නොදක්ම,
ඇවැතට පිලියම නොකිරිම, මිථ්‍යාදූෂ්ටිය යන කරුණු නිසා
සබ්බ සමාජයෙන් ඉවත්කල හික්කුව; නානා සංවෘස්සා, කොසෙස්
ලබ්බි ඇත්තන් සමග එකට ආශ්‍රයකරන්තා; මාගමසිප්,
මාගමද; පඬුවසිප්, පණකයාද; පිරිවෙස් පුරන්තොයා, අවන්
සහ වෙසෙස් ඇවැතට දඬුවම් ව්‍යයෙන් පිරිවෙස් පුරණ හික්කුවය.
හික්කු සමාජයෙන් වෙන්ව විසීම පරිවාය්‍ය නම්. මානව්‍යාපනසා,
මානව පිරිමට සුදුසු හික්කුවය; දඬුවම් විද ඉවරවී සබ්බයාට
ගොරව කරනු සදහා සදිනක් කරන විනය කමිය මානව නම්.
මානවතවාරිය, මානව පුරණ හික්කුවය; මූලාසපටිකයා
නාපසයා; මූලාස පටිකයාන කමියට යොනන හික්කුවය; යම්
වරදකට පිරිවෙස් පුරමින් සිටියදී නැවතත් ඒ වරදටම අසුවුව

හොත් වන පිරු දින ගණන ඉවත්කොට යළිත් මුල සිටම වන පිරිම මුලාංග පරිකුසුකය නම්. තැවත මුලට ඇදීම යනු අවිනි; අබිභානාචහස, අබිභාත කමයට සුදුසු හිසුචය; වරදට නිසි දඬුවම් විද සබ්බසාව ගෞරව පිණිසත් සබ්බ සමාජයෙන් වෙන්ව සිටි හිසුච යළිත් සබ්බ සමාජයට ඇතුලත් කරගනු සදහාත් සිදු කරනු ලබන විනය කමය අබිභාතය නම්. හසිප්, සමගද; (සසිං = හසි) සමවස් ඇත්තෙසිප්, සමාතවස් ඇති හිසුචද; එක්වසග කින්, එක්වස් නොවසකින්; මෙහිලා "අභ" ගබ්දය නොවස් වාවක වේ. සගවුසෙහිප්, බාලවු හිසුචද; අභරමිණියලා, එරමිණිය ගොතායනු වනිමාත ව්‍යවහාරයි. (අසත + සි - අසති)

මල්පකාදි, මල් සහ ගෙහි ආදිය; මහරි පලා සුණු ආදී සුන්ත, මාරසුණු, කැලසුණු ආදී සුණු වගී; මාරසුණු නමින් කියවෙනුයේ මාර පොතුවලින් සාදනු ලබන සුණු විශේෂයක් වියහැක. කැලසුණු යයි අදහස්කරන්නට ඇත්තේ කැල පොත් තෙත්තෝ මල්වලින් සාදනු ලැබූ සුණු වගීයක් වියහැක. මාර කොල වලින් සාදනු ලබන සුණු වගීයක් යන අදහසද ගත හැක. (මහාසිරිස = මහරි) (පලාස = පලහ = පලා) මැටි, මේ මැටි ඇඳේ භානු සදහාය. ඔරියෙහි සකස්කල මැටි විශේෂයක් හා අවිවේ සිටි ස්නාතය කරනු පෙර සිරිති. ඇර, ගෙන; (අකැප = අප) රොව්, රොපනය කරයි; (රොපෙහි = රොවසි = රොව්) සෙවලල් හිස, සෙවන පිණිස; ගසක වටව වැටෙන ඡායා මණ්ඩලයට "සෙවලල්" යි කියති. "සෙවනැල්ල" කියා ව්‍යවහාරයේ එනුයේද මෙයමය. රූප්වත්, රොපනය කරවත් හොත්; පසිදි එවු, සිදිසි හෝ වේද; (පව්ඤ්ඤති = පසිදිසි = පසිදි) බිදසි, බිදුවසි; ඔවුන් ඔවුන්, තමා දුමුවත් අනුන් ලවා දුම්වුවත්; (රොපිත = රොපිත = රූප්පය = රූප්) මල්තුවවුසෙන් තුවවු එවු දඬුසෙන් දඬු එවු ගොතන් නම්, මල් තැව්වත් තැව්ව හෝ දණෙහින් දණි හෝ එකට අල්ලා ගොතන් නම්; "දඬු" ගබ්දයෙන් තෙලුම්-මහතල් ආදියේ තැටි අදහස් කරනු ලැබේ. මේ ගෙහිමට "ගන්විම" යනු නම්. දික්තැටි ඇති මල් ගන්විම වශයෙන් ගොතති. තුවවින් එක් හසු කොටින් එවු දෙනසු කොටින් එවු හු ආදීන් ගොතන්,

නැටි එක් පැත්තකට සිටිනසේ හෝ දෙපැත්තකට සිටිනසේ හෝ නුල්, කෙහෙල් උට්ට ආදියෙන් ගොඩනගන හෝ, මේ ගෙනිට්ට පාලියෙන් “ගොප්පිම” යයි කියන නුල්, කෙහෙල් උට්ට ආදියෙහි ඇමිණීම “ගොප්ප” යයිද යෙන් අදහස් කරනු ලැබේ. මෙහි ඇමිණීම විද ඇමිණීම නොව හු දෙකක් එකට ඇතුළු වී දස්සේ මල් නැටි ගැසීම හෝ බක්මි ආදී මල් මැදිවන සේ ඇමිණීම හෝ වෙයි. එක්තරා දෙසකට යන තැන්වල පෙනෙන “කසු” යනුව බක්මි නාමයෙහි වැටේ. අවුණානම්, අවුණානම්; (ආවුණානි = අවුණානි = අවුණා) මේ ඇමිණීම මල් දිවිමාදියෙන් කරනු ලබන හෙයින් “වෙට්ට” යනු මෙයට නම්. ගෙනුමල් වටා එවැ, ගෙනු මල් වටේට දමා; මලවට, මල්ගලාව; මල්කඩ, මල් ඇතිරය; මල්පක, ගෙහිතක හැඩට මලින් සාදන මල් පොකුර; සිසාරවා, ගාත්පස වටකරවා; පටන්ගෙලවර, මුල් කොණ; (කපලපර = කෙලවර) විසේනම්, විසේන ලද්දේ නම්; මුළුකොට, රැස්කොට; මලොලමු, (පුෂ්පාවලක) විසන් ආදියේ එල්වනු සඳහා සකස් කරනු ලබන මල් පොකුර; අධිකද, අධි වන්දනාකාරයෙන් මල් වැල් පරික්ෂා කොට එහිම; පිටිමුවා, පිටියෙන් කල (දම්); කදමුවා, කදම්බියෙන් කල (දම්) බෙට්ටුවා, අවකාශය කලයක ගැබ්ගුරුකමින් සුකකට, නුලෙන් විසා සාදන මලොලමු වනි— (ගෙණික = බෙට්ටු) මල් විද, එල්වන්නට, මල්විද එල්වනු පිණිස; කේල්කද, සැත්විද, කෙහෙල් කද සත්‍යයෙන් විද; (සත් = සත් = සැත්) කෝමල්දෙමල් කඩාදී අතුරෙහි, අනෙක මල් කඩ-දෙම- මල් කඩාදිය අතුරෙහි; දිගට මල්මාලා ඇද වගුණක්සේ සකස් කල පුෂ්ප විකෘතිය මල්කඩ නම්. (අසෝක = අසෝචි = අසෝ = සෝ = හෝ) බිම්බරෝප්, බිම්බරෝප්; වෙට්ටයක් - හෝ වෙට්ටියක් වෙට්ට මල්ගෙනු පිණිස ඇද තිබෙන දෙපටකින් යුත් ලණු විශේෂය බිම්බරෝප් නම්. (රෝප් = රෝප් = රෝප්) තෙළුමුවා, තෙළුම් කොලයෙහි; තෙළුමුවාමල්, “තෙළුමුව” යනු “තෙළුමු” යයිද ය විබක්ගත් නැති. (තෙළුමුවමල් = තෙළුමුවාමල්) කස්සෙහි, පසුකියෙහි; මුළුකොට, මුලක් (පුටියක්) කොට; වැරැ, වලකන ලද; (වාරත = වැරිය = වැරිය = වැරැ) අනෙසුන්, සිව්පසය නො සෙවියැ යුතු; ක්‍රම; (අනෙසන = අනෙසන = අනෙසුන්) රනහුණ, බටහේ; රනවන් හුණ හෝ විසකැක. “නල, රණහුණ මුළුමුදු;” (කුලසික සන්තය, 95- පිට, 346 ආචාර්); “නලවණ විස, රණහුණ මනසක් සෙද;” (ජාගක ගැටපද-පුස්තක, ජා:);

“තලං, රතහුණු;” (ධම්පියා ගැවපදය 197 පිට) යන තැන්ද: බලනු මැනවි. දඩුහුණු, මහහුණ යනි සිතිය ගැන. පතනදක, කොලදිම; (දිම + කි—දිමි) දෙප්‍රානට, දෙවිම පිණිස; සික්දිය, සිසුපලය; (සිත = සිත = සිත්) නිල්මැවි, ඇගේ ගා තානු සදහා සකස්කල නිල්වත් මැවි විෂයයක් විය හැකිය. වාටුකමයතා; අනුත් රවටනු පිණිස කරන බොරු ගුණ වණිනාව “වාටු” නම්. ඒ වාටුව කරනු කැමැත්ත වාටුකමයතා නමු. හුවා, ඔපසාවා; (උසාපෙතා = උහුවා = හුවා) ලාමිකව වැටෙත වැටිමි, පහත්ව පවත්නා පැවතුමි; මුහුණසුපායා, තැම්බුනු සහ නොතැම්බුනු ඇව ඇති මුං සුපායක්සේ සත්‍යාසත්‍ය දෙකින් මිශ්‍ර කථාව; හිවු, උයතලද; (සෙදිත = හිව්‍ය = හිවුය = හිවු) හගු, තහව්‍ය; ඇත්ත; අඹුලු, මොරු; (අමුලක = අමුලු = අමුලු) ඇතිමි - දැකිමි - සැක කිරිමි තැනි වචනය අමුලක නම්. පාඨකටකතා, වසුතාගරණාදිය දීමෙන් කුලදරුවන් පරිහරණය කිරිම හා සුරතල් කිරිමාදිය පාරිභටකතානම්; කිපි දූසක සෙසින්, කිරිමවක් මෙන්; මරලන ආදී, වඩා ගැනිම නොනොත් ලමැහිසෙහි තබාගැනිම; ඇබැරිමි, දුරිම වේ. (ඇබැරිමි + කි—ඇබැරිමි) ජය්‍යපෙසනිය කම්මං, ගෙන්ගෙව පණ්ඩුබ ගෙතැමි; අස්නෙකින් මේගෙසුවාන් හු සෙසින්, ලියමනක් කරණනොඋගෙන මේගෙයවනු ලැබුවකු සේ; දෙමාපියන්ගෙ තමාගෙ, දෙමව්පියන්ගෙ සහ තමාගෙ; හිසු, ආශ්‍රයකල; (කියිත = කියිත = නියුත = නියු) නිවහල්ලක, වහලක් (පිහිටක්) තැන්පෝය; (උපකාර = උවහර = උවහල = වහල) කී පුළුවිය. නියු නොනියු යන දෙපදය නිවහල්ලක යනුවට විෂයයන් වෙති. වැවිහි පස්වඩනා, වැව් කණකියේ පස් දැමිම; මේ පාඨය මුද්‍රිත පොතේ “වැවිහි පස් වඩනා” යි (50 පිට) දක්නා ලැබේ. සමහර ශිලාලේඛනයන්හි එනුයේ “පසුඔවය” යන පාඨය වේ. “ඔවය” යනු “ඔපිය” යන්නෙන්ද ආගැනිය. පාලි පොතේ එන “මහනිකා උධරණං” යන පාඨයත් සමග එය අවිශේෂ ගැලපී යිවි. එහෙත් මෙහිලා වැව් බැමිම බැදිම සදහා පස් දැමිම අදහස් කරනලදී. කුහනා, පව්චු අදහස් ඇතිව ප්‍රණීත ප්‍රත්‍යය ඉවත්කොට කටුක ප්‍රත්‍යය වැලදිම ආදියෙන් ජනයා විස්මයකිරිම; පණිසාගෙන්, ව්‍යාජයෙන්; “සාමනාපජසත” යනු පාලි වචනයි. තමා මාගී එලලාගී බැව් සෘජුව නොකියා;

වක්‍රාන්තයට දැක්වීම "සාමන්ත පද්ධතිය" නම්. පැවැත්ම, උඩුබිත්තිය පහදන අයුරින් ඉරියව් පැවැත්වීම; "සන්ධිතය" යනු පාලි නාමයි. ලංකාව, තමාගේ නමින් දැක්වෙමින් උසස් කොට කථා කිරීම; (උපද්‍රව=උපද්‍රව) පොලොන්නරුවේ පිටු; පෙළඹීම වශයෙන් හෝ; පසු පිළිවන සෙයකින්, ප්‍රත්‍යය ගෙනවුත් දෙන ආකාරයකින්; කා විසින්, කය වචන දෙකින්; "නාමික" යනු දෙන විචිත්තයක් හෝ නැති. බව පිරි මැදිමාදිය කසින් කරන නිමිත්තය, "ආකාර නැතිව කුස වැහැරීම" යනාදි තෙපුල් බිහිම වාක් නිමිත්තය වන්නේය. "නිපොසකතා" හුණු පතුරකින් දැමේ ගැන විලෝමයක් පිස හරින්නාක් මෙන් අනුන්ගේ ගුණ පිස දමන වචන කියා පසය ඉපදවීම; "ලාභනලාභං නිජිංසනතා" සමාලාභයකින් බොහෝ දෙනෙක් ලබාගන්නට දැනී කැමැත්ත. "නිජිංසන" නමුත් ඒ නිජිංසනයෙන් යුක්ත වූ වචනයක් හෝ "නිජිංසනතා" නමුත් වන්නේය. නිසිපිලිබැඳීම, නිසි සමාදන් වීමට යොග්‍ය වැ; ආවාසී වරයකු දැසුරු කෙරෙමින් විසීම නිසි සමාදන් වීම නම්. උනුදු වැඩිවැ නොවියන් වූයේය, පස් වසට අඩුව අවසන්වූ තැනැත්තෙක් යි; බැඳුණ, බැඳුණ; දීර්ඝ රසය ගුරු ලක්ෂ්‍ය දැනීම බැඳුණය මෙයින් අදහස් කරනු ලැබේ. දෙමා, උසස් ප්‍රාතිමොක්ෂය, නිසි-නිසිණී යන මාතෘකාවය; (මාතෘකා = මවු = මව් = මා) පිටිවහා, කට පාඩම් කොට; සුඛගිණි, සුභාග්‍යයෙන්; (සුඛම සුඛත) සතරබණවර, අටකුරු ගාථා 250 ක් එක් බණ වරෙකි. එවැනි බණවර හතරක්;

එකවරකට කියා නිමවිය නැති බණ ප්‍රමාණය බණවර නමින් පැරැණියෝ සැලකූහ. සපන්තානම, පැමිණියන්ට; දන්තාම, දැනගනු පිණිස; කමාකමවිනිසසිප්, කමා කම විනිසවයන්; නමරු විනිසසිප්, විතත වෙවෙසිකයන් සහ අටවිසි රූපය පිලිබඳ විනිසවයන්; උගන්වන, උගන් තැනැත්තෙක්; (උගන්වන = උගන්වන) සැල ප්, ලජ්ජා සමපනන වූ, (සලජ්ජ = සලජ = සැලජ) උගන්වනවිනිස, පරිප්, පවිනි දෙපොත; ශික්ෂාපද පිලිබඳ විභාගය හෙවත් පදනාපතිය මේ දෙගනෙකි එක හෙයින් ඒ නාමය යෙදුණේය. කඳුවන, සුඵවග මහවග යන දෙකක. මේ ග්‍රන්ථයන්හි දෙවිසි කඳුවන් ප්‍රකාශිත හෙයින් ඒ නම සුදුසුය. සගිණි, පස්මහ සගිපොත් අතුරෙන්; (සංගිනි = සගිනි = සගි) සගා නො අරා ගිසකල, තෙ වලාව සභිගායනා රූපි නොකල කල්හි; (සභිග = සගා) සගවුම, බාලවුමහොත්; පිලිපසප්පෙව, සංසිදෙයි. හැඩෙයි

උතුරු අතීත. (පරිපාසන = පිළිපාස = පිළිපස) ලක්නානියා විසීම පිණිස; වෙත්තෙන්, සමීප ගාතයෙන්; දෙලෙසු පායෙකි, ලෙඩවූ පාන දෙකෙකි. නොපියවී, අත්නොහරිනු කැමැති, පනාමනාකල, බැහැර කලහොත්; අතැවැසි සිටියනම; අතැවැසි කුඩාවරුන්ට; කුඩා අවිද්‍යා සහ දුකු “සිරි, සිරු” යන දෙකටද සම කෙළවරෙහි පෙනේ. සිරිවන්ති, තෙමිය සිරිතේ යනාදිය ප්‍රථමයවද, සිරුලෙහෙහ, කණ සිරු (කාණ්ණිකා) දුලිසිරු (ජාලිය කුමරු), යනාදිය දෙවැන්නටද නිදසුනි. “අතැවැසි සැකැරියනම” උතුරු පාඨානකරයෙකි. එසින්, අනෙකවැසික සබ්විසාරිකයන් ගත හැකිය. ධම්පියා අටුවා ගැටපදයෙහි “සබ්විසාරික” යන අවයවයෙහි දුකු “සැකැරි” යන දෙය ප්‍රසිද්ධ.

ආදුරුවන්තෙරු, ආවායනී තෙරුන් සහ උපාධ්‍යාය තෙරුන්; (තෙරුනු = තෙරු) සහ වෙතෙස් අරොපා තුඩුවල ක්‍රියාපත්ති මලිකෙහි ලා සදහන් කල, සහ වෙතෙස් ඇවැත ආරුචනකොට ඉතිරිවූ අතෙක් ලක්‍රියාපත්ති සීමාමාලකයෙහිදී සදහන් කලහොත්; (මලු = මලි) දුරබා, උච්චස්ස; “වාරබන්ධන,” “පිඬිසබ්බාට” යනු මෙයටම ව්‍යවහාරවූණු පාලි කාමයි. “දුර පෙරුමෙහි යුත් දුරබව” උතුරු කඛ්‍යාතිකරණී පිටපතයි. (72 පිට) (වාරබාහා = දුරබා) දුරවටු, වාරපාසකය; පැරැණි දුරපලු සතකම් ලැල්ලක සවිකරනු හිටිති. එය කෙළින් අතට තුඩු කරත්ත අලවංගුවක් වැනිය. දුරේ දෙපසෙහි තිබෙන දික් කොටස් දෙක දමනු සදහා දෙ සිදුරක් තිබේ. පාසකය නම් ඒය. ගැටවටු යනාදියක් සමග සසදනු. පිටිවැටෙන, පරිවර්තනය වන; හැරලිය ව්‍යාලිය හැකි; නොපිලිපයා, බාරතොදී, නොපොදවා; (පරිවර්තනපෙත්තා = පිළිපාස) රකිත් නොගත, ආරක්‍ෂා කෙරෙත් නොවේදැයි යන; “නො” උතුරු ප්‍රශ්නාච්ඡෙදයයි. (නු = නො) ආනොග, සිතීන් සැලැකීම; ආජීව පාරිසුඛි සිලය වැණුකැත එන “ඔනාය” යන දෙය නමාගේ කැමැත්තෙන් ප්‍රකාශකිරීම අවශ්‍ය දෙකි. එක්තරාක්, දුරබා, දුරවටු, පිරිවැටෙන දුර යන මෙසින් එකක්; මාගමිසුටි පොත්රුද, මාගමුත්තේ ආකාරයෙන් කල මැටි ආදී රූපද; (පොත් = පොත්) සිත්තම් රු හුද, රෙදි ලැලි ආදියෙහි ආදී රූපද; තල්පත්මුදු, තල්පතින් කල ඇඟිලි මුදු; කතෑ තුඩු පතෑදී, සුරුණුකොට කන් පිදුරේ ගසා තිබුනු තල් පත්‍ර ආදී; සියරොදු, විණා; (සතරප්පු = සතරපු = සිය රජු = සියරොදු) අවුස්සමු, තුග්ගිහාණ්ඩ (අනොපු = අවුස්) කාල්,

අඩියට; “ඉල්ලිය, අඩියට,” (සොණක ජාතක ගැටපදය), යනුද; “ඉල්ලිය, කරපාලිකාය යනු කාලට නම; කසිසරච්චවට යසිද කියත්” (තිසණ්ඩු සන්තය 53 පිට) යනුද සොයන්න. කච්චවටද “කල්” යනිද යොදා තිබෙන කැටි ජාතක ගැටපදයෙන් පෙනේ. (161 පිට) පලි, පලිහ; නිඳි, නිවාර නම් බාහ්‍ය විශේෂය; කැලැවල නිවෙන, විල් අද්දර වැවෙන හෙයින් “කුලංකල්” කියාත් දෙමළෙන් කියත්. හිවිසිටි, උස්ව සිටි; හුව (එකවිවෙහි) බාහු සෙන් තිපති. නොහෙත්තරා, නොවෙත්තොට; සප්, හප; සෑනපි සදෑ, අනුභව කල කල්හි; (සනනප්පිත = සැතපිය = සැතපි) දියබොකු, දියබුං (ගැහිම) අනොතසිප්පු, ගැසිමද; මහදියමනු, වර්වස්; කම්සන්ඛිනාසදෑ, නියම කරන කල්හි; කසල ලොච්චු, කසල සහ ලෙලි වහි; (කවචර = කසල) ලෙඹි, යනිද ය යොදා පැරැණිය. එය මාතර පලාපත් තවමත් තිබේ. (ලොච්චු = ලෙඹි) කුළුසික සන්තයෙහි ආයේ “ලෙඹි” යනිද යයි. පිටිනි, රොපනය කල ගස් වැල් මනාහොත් වැවෙන ගස් වැල්;

ඇවැත්වනවා, ඇවැත්වන බව; “වනු” යනිද ය විචත් ගත් තැනි. “දුටුවා ඇද්ද වෙන තැන” “යතවාදුටුමු” යනාදියද සිහි කටයුතුයි. නිරූපු රොපනය නොකල; (රොපිත = රූපු) “පි” කරනා ලද (පියු = පි) ඉනිඳි, අඩික; සරූප්කලිනොවෙ, සාරූප් වනාහි නොවේ. නෑහැවියන් සෙසින්, නකාපිතයන් සෙසින්; නකාපිතයන්ගේ ප්‍රධාන ජීවිකාවෘතතිය වූයේ මිනිසුන් තෑවීමය. නිය කැපීම, හෙය - රූපුල් බෑම, කන සහ තාසය ශුචි කිරීම යන මේවා අප්‍රධාන විය. පසු කාලයෙක නෑහැවීම බෙහෙවින් තෑවීම් හි බෑම පෙනෙන්නේ ඉඤ්ඤාවේ තෑවීන් තැන තවමත් මිටුහු සිටිත්ලු. කරච්චම, බදුම; සෙහෙරිකාදි; වලඳු, පියමර සටහන; (වලඳු = වලඳු) වෑනිඳු, ගාන්සිච්චි; නෑනවන, ස්වාතයෙහි චන්තාවු, ස්වාතවාසි; දවස්ලනසදෑ, දවස් ගත කරන කල්හි; අකමු, මෙහි පාලි නාමය “පලලනිකා” යනුයි. එය කන්පලලනික දුසස්පලලනික වශයෙන් දෙපරිදි වේ. ආයොගපලලනිකා යනුත් දුසස්පලලනිකාවටම නම්. දෙ අතින් දෙදන බැඳගෙන සිටීම “කන්පලලනිකා” නමුත්, සිවුරෙන් දෙදන බැඳගෙන සිටීම දුසස්පලලනිකා නමුත් වන්නේය. ගැටවටුගන්වා, ගැටය පාසයෙහිලා; වන, ගමව වැදුන හොත්; ගමලා, ගමෙහිදී; එක්වැලඳුගැණ, එක්පටක් ඇති රූහැණ; සවිච්චිකා, හැඳපට රවාපටිය යනු කුළුසික සන්තයෙහි පෙනෙන පරිදියි. (93 පිට)

241 භාථාව) කෙළ, කොටතලද; (මහනලද) (කොට්ඨිත=කෙළ) කරතලද යන අර්ථය ගන්නට නම් පාඨය කුච්චිය යුතුය. දුනුකසු සුදසු, දුනු පසුමිනි සමාන; පුරු අතුණු පේ, උභයරකුණේ බඩ වැලට හෝ බඩවැල බැඳී තිබෙන තහරයට හෝ සමාන පරිදි; (අනතුණ = අතුණු) පිළිවැටිද, දහලපාගත් රෙදි කැබෙල්ලද; එක්වැලරොදද, එක පටක් ඇති රජ්ජුවද; දෙකිඬුක, දියබර යාට නම් බරණහිස් සුදසුමල ඇත්තේයි, දියබරයකුගේ හිසට බඳු සටහන් ඇති ලොසකින් යුත් පරිදි; සිසාමල්ලි, වච්ච වෙලක ලද්දේවෙයි. "මුරජ" නම් බෙර විශේෂයෙකි. එහි දෙකෙල වරේ "හැදම" නමින් හැඳින්වෙන එකට වෙලකලද හම්පටි කීපයකි. මේ පරිදත් එයට හුරු හෙයින් ඒ නාමයෙන් ප්‍රසිද්ධ විය. මදදවිණං, හතරැස් පරිසට නම්. පමු,

සුරත් මහකෙල් ව	ට
රත් පමුවෙන් කරතව	ට

සී (1. 101) කාව්‍යභවයෙහි කී හෙයින් පමුදම් (හවති) විශේෂ යක් පමු ගබ්දයෙන් අදහස් කලායි හැගේ. පාමෙහි, (සිංහල) සිරු යන නම්වලින් හැඳින්වෙන හවති විශේෂයකැයි හැගේ. කුදුසික 90 පිට බලනු (පාමෙහි = පමුව = පමු) කලාබුක, පටවල් කීපයක් එකතුකොට දෙපසින් බදනාලද පටි විශේෂයක්; "කලාබුකං නාම බහු රජ්ජකං" යි කියමු එහෙයින්. දහසයන්, දසාසයන්; දසා ගබ්දයෙන් කියැවෙන ප්‍රධානාර්ථය නම් වසත්‍රාන්තය හෙවත් පාරියවේ. සමහර රෙදිවල වාරිය පලා අභිකවාකාර කොට මසති. එවිට වසත්‍රාන්තය මුතුකුඩයක මුතුවැල් එල්ලුවක් මෙන් පෙනේ. නිසිදනමේ අනන්‍යත් එසේමය. එවැනි දසාසයන් යුත් වසත්‍රයට "දහවල්ල" යයි කියත්. බුදුන් කල බැන්ද පටිසෙහි දසාව වනාහි ගැටගැසිය හැකිසේ පටිසේ අහට ඇල්ලු රෙදි කැබැලි දෙකක් විය හැකිය. රවුඑදන්විටු, රාක්ෂස දත් වැනි භාංවු (මෙයින් අදහස් කරනුයේ රාක්ෂසයන්ගේ නැමිගිය බලදත් දෙකක ආකාර ඇති පාසකයි.) "රුවණ" ගබ්දය සාමාන්‍ය රාක්ෂසාච්ඡෙහිදු යෙදුණන්යයි සැලකිය හැකිය. (රුවණ = රවුඑ) (ඊළ = ඊටු) බවුන් කියනු නොඉති, බවුන්ගේ (ඉහත ඇතැම් කෙතෙක්, සී කීවුන්ගේ) කියමන නුසුදුසුය යනු අර්ථයි. කරුණු කීමැගන්, කරුණු මොනවාදැයි කියමනාත්; දහනොවන්, දසා

නොවතොත්; විටු, පාසකය, (නැටවටු-දෙරවටු යනාදී තත්ති එන වටු යනුව භාත් සහදනු.) එනීමාන ව්‍යවහාරයෙහි විල්ල පිල්ල සී එනුයේත් මේ "ඵටු" ශබ්දය මැයි. දැන් ගොටු තමන් භාදිත්වෙන්නෙන් විටු විශේෂයකැයි හැගේ. බුරුම පටිවල මේ විටුව දැක්ක හැකිය. වෙණු, රවුන් ආකාරයෙන් ගෙනු නුල් රටා; හිඤ්ඤත් බදින බුරුම පටියක් බලනු දහකරැගුලා වැළන්, දසාවනේ ගෙවත් කුරැගුලාවනේ සම්පය; දවල්ලට කුරැගුලාව යයි කියති. දහකතට, කුරැගුලාවෙහි සබ්මිරත්තාවලියෙහි කියත ලදී. දිසුණුහු, සාමාන්‍ය රෙද්දට වඩා දෙලකයක් නුල්ගෙන විසත ලද්ද යනු අවිති. රෙද්දක වාරිය එසේ විසනු දැනුත් සිරිති. පාසානනය, මලය; කොළහා බැවින්, කෙටියසුතු බැවින්; "නොවෙටතබ්බතා" යනු සිකකාපද වලඤ්ඤයි. කාමගෙනහි, කාමබ්බතයෙහි, පටියෙහි; අමමහලා, අවෙ මහල රූප; අවෙ මහල වස්තුවු තමි:— ශබ්දය, වක්‍රය, පුණීඝවය, ගදවය, ශ්‍රී ව්‍යය, අංකුශය, ආජය, ස්වසනිකය යන මොවුහුය. බැලෙරූ, ව්‍යාලරූප; උගපුල් ආකෘතිපු, වගපුල් (තිප්පිලි) ආකාර ඇති.

පටි විනිස නිමි.

කුඹු ආදී බජනෙන්, කල ආදී භාජනයෙන්; සනිජනා පසිනිපු, වලදක පාත්‍රයෙන්වත්; සනිජනුද, වලදිතත්; බුද, අනුභව කරව; සභාග ඇවෑම, දෙදෙනෙක් එකම ඇවැතකට පැමිණ සිටිත් නම් එය සභාග ඇවැත තමි. වත්තොරවෑ එමේ ඇවෑනුදුටුව, ඇවෑතට හේතුටු වසනුව වෙන්ව ඇවෑත එකක්ම වුවත්; පටිතිය එක ඇවෑතකි. එහෙත් එයට හේතු බොහෝය. දෙදෙනා පටිති ඇවෑතට පැමිණියේ එකම හෙතුවකින් නම් එය සභාග ඇවෑම; හේතු දෙකක් නිසා පැමිණියේ නම් ඔවුහු සභාගාපතනියට පැමිණියවුන්ගේ නොතැලකෙති. දෙසුපස යෙන්, දෙසීම් ප්‍රත්‍යයෙන්; අනන්මන, ඔවුනොවුන්; වසාවන් නොයෑ, වස් වසනු මැතවි; අපවදවන්නොයෑ, අපලවා වදවනු මැතවි; පිලින, පොරොන්දුව; (පටිඤ්ඤ = පිලිඤ = පිලිත) පෙර වසන වසා නොවූවාහු විසිනුද, පෙරවස් නොවිසු හිඤ්ඤව විසිනුත්; පස්වසනවසාවන්නෙන්, පසුවස විසියු හුතුය; (වසා = වස = වසා) පිලියෙස්නාදී, සෙවීම් ආදී; වෑන්තා දන්තාව, වාතී දුතගනු පිණිස; පසතුසමක්නිසා, ප්‍රසතුතවූ ගම්කිසි කාරණයක් නිසා; (ප්‍රසතුත = පසතු) "පෙරුදු පසතු" "වෙරෙදුපසතු" යනුත් පාඨයි. "පෙරුතු යමක් නිසා, ප්‍රයොජනයක් නිසා" යනු පැරැණි ගැටපදයි. "පයොජන මුද්දිය පහිතෙ" යනු

සිකාපදවලක්ෂ්‍ය පාඨයි. වනකම්, විනයකම්; වසාවු, වස්ඵිසු; සමග වරද, සියලු වරද; (සමග = සමග) සිතුව එවු, සිතුවෝ; පොළොව, ප්‍රලොව කෙරේ නම්; ඇරැවුම, ඉල්ලුව හෝ; පොත්ර, මැටි ආදියෙන් අඹන රූප; පොතලු රූප (පෙතැලි) යනුත් මේය. (පොත්ත = පොතු = පොත්) (පොත්ත රූප = පොත්ර = පොතලු) දහමු දහම්පියාවන් බුදුන්දී, ජාතක වනු, බමමපදවනු බුදුන්දී; (ජාතකට්ඨ = දහමු) ජාතක පොතේ ඇතියනු අනි. (ජාතක = ජය = ජය = ජය = ජා) දම්පියාවන් යනුයෙන් දම්පියා අටුවාහි පෙන්නන කථාවසනු අදහස් කරන ලදී. (බමමපද = දම්පිය = දම්පියා) නිසි, තෙපි; පරරූප විය. සග්‍යම, මාලවුමනුය. සමුගෙන්, අවසරයෙන්; බුදුහු කි බුදුහැ, බුදුන් වහන්සේ කවර බුදුහුද; පිලිබුදුහැ, වසනු බුදුහුද, සලබුදුහැ, ගල් බුදුහුද; (බුදුහුද = බුදුහුය = බුදුහැ) බමකිබමැ, බමිය කවර බමියක්ද; ගොබමැ, ගොබමියද; (බමද = බමිය = බමැ) සග, කිසගැ, කවර සබසයද; (සගද = සගය = සගැ) දවගෙන් ක්‍රියා යෙන් යුක්තව; බසවා, උපලාලනය (සතුටු) කොට; අවමන්වා, ආදිතව; (ආදිතව = අදෙන්නවා = අවෙත්වා) (කට්ඨපද = කලපවය = කලපේ) පවිනම්, පෙත්වා නම්; පව (පැවුම්හි) බානුයි. ලොකාසන, මිථ්‍යාතර්කය; විතණ්ඩ ශාස්ත්‍රයයනුත් එයටම නම්. නිරකෙස්, ඉදිතිය කෙස්; වටලෝ, කළු ජයම් සහ තඹ මිශ්‍ර කොට ආදන ලොහ විශෙෂයකි. පානමු, වලදන පාත්‍රය තබා ගන්නා තැටි විශෙෂයකැයි හැඟේ. බම්පියා අටුවා සන්‍යයෙහි “බුදුන් පාඨවන්තව පයෙක්ල” යි කියනලදී. (මුද්‍රිත පොතේ 185) ආසින්නකුපධාන, පෙලා, වතුලනනපටු යනුද පාතැටියටම පිවහාරවුණු නම් බව පොතේම එයි.

ලොකු බදුන්වල කැද ආදිය වත්කර ඒ මත්තෙහි අංකර බදුන් තබනු පෙර සිරිති. උණුසුම් ගන්වනු සදහාය. එසේ කැද ආදිය වත්කරන ලොකු බදුන් විශෙෂය “පෙලා” නම්. (දෙමලු - පෙලෙලු) ඒවා සිම් රැස් හෝ ඇටරැස්ය. කැද ආදිය වත්කර තැබීමට ආධාර වන හෙයින් “ආසින්නකුපධාන” යයි කියති. ඒවා දඹදිව මැදුම් පියසෙහි පමණක් සාදන බව විමති විනෝ දනී කාරයන් කියතත් එහි සන්‍යයක් ඇතැයි නොසිතේ. “වතුලනනපටු” මෙහි නිෂ්පතනය අපට නො හේරේ. සරාව, සරක යන නම්වලින් හැදින්වෙන මුහුලක් සහිත භාජන විශෙෂය

කැසි සිංහන්. මොරවා, බත් කෑමේදී නලිය තබාගැනීමට භාවිත කල ආධාරකයකි: මෙයටත් "ආසිත්තකූපධානය" යි කියති. (සබ්මි ජන්තාවලී, ජයතිලක 610) දැනුණු උඩරට ප්‍රදේශවල දක්නට ලැබෙන, සේරක්කාලිය, කුරුඳුසිය යන නම්වලින් ප්‍රකටව පවත්නා ආධාරකයද මේ "මොරවා" වියහැකිය. තිරවත්, ඉරක්වත්; සඟලවත්, මෙහි අළුය අවිනිශ්චිතය. ඉරිදෙකක්වත් යන අළුය දැයි සොයනු. සමහරවිට කොටස් (කැබැලි) දෙකක්වත් යන අළුය වියහැකිය. ඉස්වූපා, අංසවඩකමයන් යුත් එවක (තනික) දෙසලු පාත්‍රය; අංසවඩ නම් පාත්‍ර පවියයි. (අංසවඩ = අස්වඩ = අස්වනු = අස්වුනු = අස්වූ = ඉස්වූ) දහලා, උරෙහිලා; කදවලා, කෙර්දමා; (කකුර = කදව) "දත" යනු "ජනතු" ශබ්දයෙන් ආර්යය. වර්නම්, හරිතම්; සඟවානම්, තැන්පත් කෙරෙහි තම්; රද, රජස්, ධුලි; සිවිනැගෙන කොරොස් බිම්හි එවූ, තෙත්වූ සියුම් මඩ වියැලී කිහිරි ගසක් මෙන් පැලිවලත් (ඒ) පැලුණු කකුම් භූමියෙහි; කසු ආදී එක් බැඳිකොට, ඇතිරිලි ආදිය සමග එකාබඩ කොට; හඬුකොට, "අට්ඨංගනෙතන කත මඤ්චපීඨ" යනු සිකුබාපදවලඤ්ජනයෙහි කී පරිදියි. තමනට පාසාදිකාති කීයේ "සවෙපත මඤ්චාවා පිඨංවා උකුචිචා විවරවංසාදි අසුට්ඨකව්ඡනනන ධපිඨං නොත් තත්ථ ධපතුං වට්ටති" කියාය. සිකුබාපදවලඤ්ජනයෙහි කියැවෙන පුට්ටව කැලී අවේ පුට්ටව යයි දැන් කියති. විනය අටුවා පාඨයෙන් පෙනී යන්නේ අටල්ලක් වැනි උණගස් දෙකක් උඩ තැබූ ඇඳ පුට්ටවල පාත්‍රය තැබීම නිවරද බවය. හඬුකොට තුබූ යනුව ගැලපෙනුයේ විනය අටුවා පාඨය සමගය. "අට්ටක" ශබ්දයෙන් ආ "අට්ට" යනුව හකාරාගමයෙන් "හට්ට" විය.

පතනි, පාත්‍ර පසුම්බිය; අස්වඩ, පාත්‍ර පසුම්බියේ පටිය; (අංසවඩ = අස්වඩ) දහලාඑවූ, උරයෙහි දමා හෝ; (ජනතු = දත) කදවලා එවූ, බෙල්ලෙහි දමා හෝ; සිකුබාපදවලඤ්ජනයෙහි "බකු" ශබ්දය භයාද කීබේ. "බකු" ශබ්දයද දසරුවෙහි (උරයෙහි) ම වැටේ. ශරීරය යන අළුයද ගත හැක. "කදව" යනුව ආර්යේ "කකුර" ශබ්දයෙන් සිංහන්. හම්මා, උසුලා; සතෑ, ජනුයෙහි; සතා, තිරකොට, යටට තල්ලුකොට; යැනීම නම් මිරිකීමය. (ගතොකා = ගතය = අතස් = ගතා) පිලික්කෙහි, ගෙහි පිටි, පැත්තෙහිවූ කුඩා වෙදිකායෙහි; උඩත්ත, යටත්ත, නිසවත්ත, පහත්ත යනාදිය සමගත් සසඳනු. සප්, හප; සපා, යකඩ පාත්‍රය; (අය = ය) කද, ගල් උණු කොට භාදන විදුරු විශේෂයකි.

පිළිවහණ, පළිඟු; (එළිකපාසාණ = පිළිවහණ) කස්ලොහො, කංසලොහ; ඊසම් සහ තඹ මිශ්‍රණයෙන් සාදනු ලැබේ. පහර නෙසුණු, අතගැමද; ඉතිලියේ, සැලියේ; (උකබලි = ඉතිලි) කබල් කපාල; කලයක ගැට්ට කඩාගත් විටත් කපාලයක් වෙයි. (කපාල = කබල = කබල්) ආවඩා නම්, ආයුබෝගි කියා නම්; ක්වුටසදා, කිකිසි කල්හි;

සෞඛ්‍ය

අවට, පරිමිණිලය; ගාත් පහ රවුම එකසේ තිබීම පරිමිණිලය නම්. 'ඇතු පිටැලු ගොටු සෙයින් දෙකෙලවරින් සමකොට, වම් දකින් පත් පිටු බහාලා' මේ වාක්‍යයෙහි එත ඇතු පිටැලු ගොටු සෙයින් යත්ත වෙනුවට පැරැණි ගෙරණ සිව විනිසෙහි පෙනෙනුයේ "පත් පට ඇත් පිට, බහාළ, ඇත් ගොටුවක්සේ කියාය. (20 පිට) සමහර සිවවලද විනිස පිටපත් වලත් "ගොටු" යත්ත "ගොටු" යි පෙනේ. බිඳ, අනුභව කොට; මෙමනිසා, මෙය; තතා; (තනෙකනිා = තකය = තකය් = තකා) සිතා යනු අච්ඡි. ගලපළුව, බෙල්ලේ තිබෙන වල; බෙල්ලෙහි වලවල් තුනෙකි එයින් දෙකක් ඉදිරි පසද, එකක් පිටිපසද ඇත්තේය. පිට පැත්තේ වලට අපි උකුණු වලයෙහි කියමු එය මෙහිලා දකුණුය. ඉදිරිපස වලවල් දෙකෙන් එකක් අකු ඇට දෙක අතරද, එකක් උතුරු ඇටය කැසී ගිය තැනද පිහිටියේය. මෙහි වැසියා යුතු ගලවළුව කුමක්දැයි නොපැහැදිලිය. පිළිකුල් භාවතාහි, කෙස් තිබෙන ප්‍රදේශය පිරිසිදු දැක්වූ තැන පෙනෙන "ගලවාටක" ශබ්දයෙන් උකුණු වල කියැවෙන බැව් පෙනේ. මෙහින් "ගලවළුව" ශබ්දයෙන් උකුණු වලම කියැවෙතැයි සලකන්නට කරුණු තිබේ.

මිනිබාණද, මණ්ඩනියද; අතේ අල්ල ලග තිබෙන හන්දිය මණ්ඩනිය නම්. රජවරුන් එහි මැණික් බැඳි වලල්ලක් පලදිත සෙයින් එයට ඒ නම යෙදුනේය. පිඬිමසුදු, කෙණ්ඩියද; හුන්තෙ, හුන්තැතැත්තේම; සුපිලිසන්තම, සුපරිවල්නනවුයේ නම් වෙයි. වාසුපගනසා, වාසය පිණිස ගෙට ගියහුටද; වගි, වාරයයි. (වර + සි - වරි) නොගැලවුම, ගැටවටුව ඉවත් නොකලත්; ගෙහෙත්, සුවයේ; යහපත්යේ; ගෙන් පවරා, ගෙය තරණ කොටගෙන පවරා; (පිණ්ඩපාත = පිඬුවය = පිඬුවය් = පිඬුවා) ඉති ගොලුණු, මෙසේ වුවද; සුබැවිනි, කී බැවින්; සිවුරු ගලවනුමෙ ගැහෙයි යෙත් නම් හෙ නො ඉති, සිවුරු ගැටවටු ඉවත් කිරීමට (යථාසුඛංනිසිදිතබබං නිපජ්ජි තබබං) යන මෙයින් ගැහේ යයි කියන්නේ;

හෙ නොදැනී, එය නුසුදුසු යි. කරුණු කිමැයන්, කරුණු මොනවාදැයි නියනොත්; (කිම + යෑ - කිම) පැවැදිවුවහ, ආකාර ප්‍රතිපත්තිය කල හිඤ්ච විසින්; වටි මෙ විශා යුතු නො, සුදුසුම විශායුතු නොවේද; පොදුල් සාමාන්‍යයෙන්, විශේෂයක් නො-කොට කී (සාමාන්‍ය) වචනයෙන්; නිල්ලෙහිද, ඇතිරිල්ලෙහිත්; හිඹුල් පුලුත්, සමන් මල් ආදිය දමා සකස්කල ගුදිරි වැනි ඇතිරි විශේෂය තිලී නම්. (තුලික = තිලි) බන්ධසටද ගිලන් පසටද වන්නේ වාසුසගන මෙ වෙසී යෙන්, දතටත්, ගිලන් පසටත් වන්නේ වාසය සදහා පැමිණීමේම වේයයි කියත්. නිරන්තර වනුයි, නිරන්තර වන්නේනුයි. නිරන්තර වන හෙයින් යනු අවි යි. බොහෝ වන්නෙන්, බොහෝ වන හෙයින්; අතුරු සෙරෙහි, ගමන; ඇස් යටමිනිය නොකොට, ඇස් යටට නොගෙලා; යටමිනිය (යටමිනි) උසින්තිය යන පදයෝ ධම්පියා අටුවා සත්‍යයෙහිත් යෙදී තිබෙත්. (මුද්‍රිත පොතේ 206-276 පිටු බලනු.) එක් දත එව්, එක් දතක් හෝ; මෙය අටුවායෙහි එනුයේ “එකතොවා උගතොවා උකඛිතන විවරො හුඤා” යනුවෙනි. එහෙයින් “එක් දත එව්” යන්න හෝ “එක් දත එව්” යන්න හෝ ශුචි පාඨ වශයෙන් ගත නොහැකිය. මෙහි ශුචි පාඨය විශායුත්තේ, “එක් දත එවු දෙ අත එවු” යනුයි. (එක් අංශයකින් (එක් පැත්තකින්) හෝ, දෙ අංශයෙන් (දෙපැත්තෙන්) හෝ;) “එකංසතොව් උගයංසතොවා” යනු සිකඛාපද වලඤ්ඤ න යි “කා එවු හිස් එවු කොඩි එවු” මේ වාක්‍යය යොදන ලද්දේ කය හෝ අත හෝ හිස හෝ යන අව්‍යය දෙනු සදහාය. ඒ සදහා පාලි පොතෙහි, කායප්පවාලක, බාහුප්පවාලක, සිහසුප්පවාලක යන ශබ්දයෝ පෙනෙති. පාලි වාක්‍යයෙහි එන “බාහු” ශබ්දය වෙනුවට සිංහල වාක්‍යයෙහි එනුයේ “කොඩි” ශබ්දය යි. “බාහු” නමින් හැඳින් වෙනුයේ වැලමිටින්. උඩ කොඩිසයි. බාහුමේ ශීඝ්‍රියට “බකු” (දකුරුව) යයිද කියති. එහෙයින් මේ “කොඩි” ශබ්දය “බකු” ශබ්දයෙන් ආවකැයි සැලකියැ හැකිය. සාම්ප්‍රදායිකව වශයෙන් බාහුවට “කොඩි” යයි ව්‍යවහාර වන්නට ඇත. (බකු = කන්ද = කද = කඩ = කොඩි) නමත් මෙය සෙවිය යුතුය. එක කුලෙ එවු, එක උකුලක හෝ; වටමිටි, වැලමිට; වක්කොට, කමා; අක්කෙස්, අග්‍රාද යෙන්; උගහට කරුණක්, සම්පූර්ණ පාදය බිම එබියැ කොහැකි කරුණක්;

සිවකරණී, සෙබියා; හික්මියාසුතු සික්කාපද යනු අවිසි.
 (සිකාකරණී = සිවකරණී) තිස සහර, හික්කා සබ්බාන ආහාර;
 පානිඵලමු සකුසු, පාත්‍රාංගි ඵලමු, පාත්‍රාංගි සංඥාව; ඉතිරි
 අධික; අත්, අනෙක් දෙයක්; වූ මතු, සුභ පමණක්; ගත,
 ගතහාත්; වුදුනාසෙසයන්, වැලදීම හෙතුවන්; "සබ්බමු
 පටිඤ්ඤානුමමන වටවති පටිඤ්ඤානං පන සුභටිඤ්ඤානං
 භුක්ඛිතං වටවති" යනු සබ්බානිකරණී පාඨයි. බන්ධාද, පාත්‍ර
 යෙහි දුමු දෙයද; හුලු, බන්තුවු; (සිත් = හුලු) දුන්නාද, දුන්-
 දෙයද; පෙරමින්, ඉදිරියෙන්; පිටිමට, අතහැවන්; සතා,
 තල්ලුකාව; (ගන්තනා = ගතය = ගතත් = ගතා) විනවා,
 ඉල්වා; (විකුසුපෙතා = විතවය = විතවස් = විතවා) වටා, භූලි-
 කොට; (වටවටනා = වටය = වටය = වටා) වටවන් නොකොට,
 රවුන්ව භූලිවූයේ නොකොට; නොසපන්සදා, නොපැමිණිකල්හි,
 දුරලා, දුරදී; සරුපි, සාරුප්පවෙයි. සුදුසුවෙයි; ගලා, දමා;
 සතන සදා, තල්ලුකරන කල්හි; පිටිහුන් නොවන්, පරිපුණී
 නොවෙහොත්; (පරිපුණණ = පිරිපුත් = පිරිහුන්) සරුපිකලි
 නොවේ. සුදුසු වනාහි නොවේ. මියෙහි දමාලා, මුවට විසිකොට;
 කබල, බන්පිඩ; සොපැකි, පලවැල; "ඵලාඵල" යනු කභිබා
 විතරණීයි. "ඵල තම, කරඹ ආදී සුදු ඵලයි. අඵල තම;
 පතස; ලලුප් ආදීවූ මහාඵලයි. යනු කභිබානිකරණී පිටපතයි.
 (128 පිට) වදුරකු මෙන් බන්, මාඵ, කැවිලි යන ආහාර වර්ග
 වලින් දෙකොපොල් පුරවා ගැනීම ආපතනිවුවන්, පලවැල ජාති
 වලින් දෙකොපොල් පුරවා ගැනීම අතපතනියි. "ඵලාඵල මනෙහ
 අතපතනියි" කියේ එහෙයිනි. වදුරු සුමුකුකොට, වදුරකුගේ
 සුමුක්කන් මෙන් කොට, හක්කක් මෙන් කොට; ආහාර කනවිට
 වදුරාගේ හකු දෙක පිරි - උය් සිටි. "වදුරු සුමුක්ක" තම
 එයයි. කට පුමිබාගෙන සිටින විට හෝ එහි ගෙහි ආදිය දමාගෙන
 සිටින විට එයටද සුමුක්ක (සුමුක) යහි දුනුද ගම්බදව ව්‍යාවහාර
 කරති. "අවගණකං" යනු පාලි වචනයයි. ඉසුරුවා, විසුරුවා;
 "ඉතිරවා" යනු වන්මන් වගරයි. සප්පැහැර, වපු වපු (වච්චි වච්චි)
 යන අනුකරණ ඇති වා; (වපු = සපු = සප්) පායස්, කිරිබන්;
 පිට, දුමුව හොත්; අඵවාහට, ඉවතදුමුවහට; කාල්, අධිපතියයි;
 ඉල්ලී, කරපාලිකා, සතනි යනු පාලි නාමයි. කහිසරච්ච (සිංහල)
 යනුද මෙයයි. පාදකා, මරවැහි (මිරිවැහි); මෙය ලී ආදියෙන්
 තනාගන්නා ලදී. වගන්, සෙරෙරපු (සපත්තු) මේවා සම්වලින්ම
 සකස් කරනු ලැබේ. සැකිදු, රොදාද, (වකක = සැකි) හුනා,

හුත්තේ නම්; බව, පහත් නම්; අත් අනවු, හත්පලයකාව; (අත් දෙකින් දෙදහ බැදගෙන සිටීම) වැඩවා, වඩාත කරවා; බව තැනෙහි, පහත් තැනෙක; සුළු දියවනු, 'මහ දියවනු, මුත්‍ර සහ මල පහ කිරීම; මහදියවනු නාමය ආවේන ස්ථානයටද, ව්‍යවහාරවූ බව මේ පොතෙහිම පෙනේ. (89 පිටු බලනු.) දෙන, ජීවත්වන; මුතුණු, තොටු; නොඉටුසිවැ, ඉවසීමක් නැතිව;

සිංහ කරණී නිමි.

බබැඳිසිසසයන්, හාණකාගාරික ගිණිසෙත්; සභවා නම් තැත්පත් කොට තබයි නම්; පිලි වෙච්ච, වැලකීම; පියාගිය, තැර දමා ගියහොත්; රකවල් වන තැනක්, ආරක්‍ෂාවන තැනක්; පවි එවූ, ප්‍රනාය හෙරෙයි මා; පි, දමූ; පිය (තැරැම්බ) දැක් නිපත් අතීත කෘදන්තයි. පතිණිණක විණිස, මිශ්‍ර විභවය;

පතිණිණක විනිස නිමි.

ඇදුරු වත් තෙරුන් නිසා, ඇදුරු තෙරුන් සහ උපාධ්‍යාය තෙරුන් නිසා; රැසිමීම, ඉතා උදේම; (රැසිනමෙ = රැසිමීම. කාලවාචක බබදුයේ ආධාරාපියෙහි නෙවත් විබත් ගතිති) සින්දිය, සිහිල්දිය; (සිත = සිත්) හුන් දවසක් දැනිම් මේ පියවින් තබන්නේ, තෙ දිනක් මුළුල්ල දැනිම් මේ ප්‍රකාශයෙන්ම (මහත් කුඩා මැදිම් ගත ප්‍රකාශයෙන්ම) තැබිය යුතුය. දැනිම්කොත්, දැනිම් කොහු; ලක්නා, සැතපෙන, ගතරකන්, කොන්(මුළු)තර; බිහි සිටු නොනගා බිත්පිස, බිත්පියෙහි(ජවි) වණිය ඉවත් නොකොට බිත්තිය පිස දමා; මකුළුපු, මකුළුදල්; දන්තෙ, පිරිසුදු කළ යුතුයි. ගෙහෙ පිරිසෙ, ගෙහ පරිහණිය, ගෙහ හාත්පස කහි රුව. (පරිවෙජද = පිරිසෙය = පිරිසෙහි = පිරිසේ) කෙලමලා කෙලබදුන්; (මලක = මලක = මලා) වෙරැ පිට අත්ගසා, අත පිට අතුල්ලා; ගෙත්තම් කරන්නා, ගෙත්තම් කිරීම; (කරනුවා = කරන්වා = කරත්තා) රදන්කම්, පඬු ගැසීම; ලකු පිස, පඬු උණු කර; තමා නොකම ගෙත්, තමා විසින් නොකළ හැකි වෙහෙත්; ගමුදු බිහි ගමුදු ආදී, ගමදු ගමින් පිටතද ආදී තැනකට; ඇවිසැ, විවාර; (ආපුළුච්චා = ඇවිසිය = ඇවිසැ) දිවිස, දුමිය; (දිසි = දිවිස) උත්සා, උත්සාහ; (උත්සාහ = උත්සා) උවසර සිමින්, ආරාම යෙහි උපවාර සීමාවෙන්; සන්පහත් කොට, කුඩය සතුලා පහත්කොට; පැත්තෙමැ, පැත් තිබෙන කුඩා පොකුණ; "සොණි" යනු පාලි නාමයි. තැනැවුමින්, ස්ථාන වාසින්

(නේවාසිකයන්) පියැව්ගෙයද, වැසිකිලියද; සිකුබාපද වලඳුන් කයව අනුව මින් වැසි කිලී, කෙස කිලීහැර තදකර ලැබුම් ගෙවල් ගත කැසි වුවත් එය අවිසව දිරැඬු බැව් පෙනේ. “තහනතොට සුලුදියවටන්හිදු පියෙව් ගෙහිදු නුදුන් සමූයෙන් ආ පිලිවෙල ඉකුම්වා තම.”

“සුලුදිය වටන්හිදු පියෙව් ගෙහිදු උකැසි නොපැහැරැ වදි තම” (6 පිට) “සුලුදිය වටන්තෙණිපු පියැව් ගෙහිපු මකැසි නොපැහැර වත” (64 පිට) යන මේ පාඨයන්හි පෙනෙන “පියැව් ගෙය” වැසිකිලිය බවට ඇකයෙක් තැන. එවිට සෙවිය යුත්තේ “සුලුදියටනු මහදියටනු පියැව්ගෙයද” (89 පිට) යන මේ පාඨයෙහි දක්වෙන “මහදියටනු” තම කුමක්ද? ඇතුයි. “පියැව්ගෙය” වැසිකිලිය වශයෙන් සැලකියැ යුතු අතර “මහදියටනු” ගෙය සැලකියැ යුත්තේ “ආවමන කුටිය” වශයෙනි. පුරාණයෙහි වෙනමම තැනක් “ආවමන” ස්ථානය වශයෙන් තිබුණේය. වැසි-කිලියට ගොස් නැවත ආවමන කුටියට ගොස් උදක කෘතිය කරනු සිරිති. හෙරණසිංහ විනිසෙහි “අත්දෙණිය” යැයි නියත ලද්දේද මෙයයි. එහෙත් මේ පොතෙහිම, “නොගිලන්වැ සිවැ සුලුදියටනු මහදියටනු කරත්.” “සුලුදියටනු මහදියටනු කෙල මුකුණු පවත්වා තම.” “නොගිලන්වැ දියෙහි සුලු දියටනු මහදියටනු කෙල මුකුණු ලා තම” (87 පිට) යන තැන්වල පෙනෙන “මහදියටනු” කිරීම වශයෙන් අදහස් කළ යුත්තේ වචිත් කෘතිය (මල පහ කිරීම) වුවත්, “ඉවුන් එලැමෙන සුලුදියටනු මහදියටනු හෙද” (88 පිට) යන තැන “මහ-දියටනුයේ” තම ආවමන කුටියයි. (අත්දෙණියයි) “තෙසං ආවමන කුටි පසාච කුටියොච” යනු “සිකුබාපදවලඳුන්” යි. (95 පිට) තවත් මෙය සෙවියැ යුතුය. (පිලිවිසියැ = පිලිවිස්සැ) ගැන, ආරාම සබ්බාත ස්ථානයෙහි; ගම් පැවිජ්ජා, ආරාමයෙන් බැහැරයන පැවිද්ද විසින්; පිලිසෙන්නා, ප්‍රතිපාදනය කළ යුතුය; පිලිගහන, පිලිගන්නා; පැවැරි සිංහ, පවාරිත ශික්ෂාව; (පවාරිත = පැවැරි = පැවැරි) අරොජා, කියා; (ආරොජෙඤා = අරොජය = අරොජය = අරොජා) සඟවුම, බාලවුමහොත්;

කරුවන් විසින්, පොහොය කරන්නන්ගේ වශයෙන්; සියලු සඟහු බිදැ, සියලු සබ්බසා බිදි; (හිඤ්ඤා = බිදැයි = බිදැ) එක්හිදු, එකෙකු විසිනුත්; (එකුහු = එකිනි = එකිනි) මහණමැණිය, හිඤ්ඤ ප්‍රාචීමොක්ෂයෙහි; (මාතිකා = මැය = මැය) පුකිස, පුළු කෘතිය; (පුබ්බ = පුබ් = පුබ් = පු) ඇඳ පිටිසුදු, ඡන්දය හා පාරිශුචිය;

සු කිම්, සාතු කිම්; (උතු = උසු = සු) මහණ ගණන්, සීමාවට පැමිණි සබ්බසා ගණන් කිරීම; මුළු වූ, රැස් වූ; සිටියා සිඳු, ගියා සිඳු, පැමිණි පොහොයෙන් මත්තට තිබෙන පොහොය ගණන හා ඉක්ම ගිය පොහොය ගණන;

මම හුදෙකළෙමි ඤන්තො, මම හුදකලා වෙමිසි කියෑ යුතුය; පැවිජ් කෙනෙකුන්, පැවිදි කෙනෙකුන් අතින්, දහපාමාගම් සහ වූ පාවදි ඔවා ලැබීමක් අයජ්ජි, ස්වාමීන් වහන්ස, මාගම් සබ්බසා ඔවා ලැබීමක් අයැදිසි; “සඟු” මේ රූපය ගත්තේ “සඟු” ශබ්දය මැසි. එවිට එය බුහුබස් විය යුතුය. නමුත් ඒ හා අයදුණු ක්‍රියාව “අයජ්ජි” යි එක වචන විය. සමහර විට “අයජ්ජි” යි සිටිය බුහු බසම “අයජ්ජි” යි සැදෙන්නටත් නොබැරිය. සෙවියැයුතුයි. පොහො අග්නි, පොහොය ගෙහිදී; (අග්ග = අග = අඟ්) අල්ලෙ අසො ඔවා දෙන පැවිජ්ජන කරහ එලබෙවෑ ඤන්තො, ඉක්බිති අසුවල් ඔවා දෙන පැවිද්දන් කර යවයි කියෑ යුතුය;

උපග්‍රහණය.

අජ්ජමෙ උපොසෙථා පණණ
රසසා අධිට්ඨාමි.

අජ්ජමෙ උපොසෙථා වාතුදද-
සසා අධිට්ඨාමි.

අජ්ජමෙ පචාරණා පණණරසී
අධිට්ඨාමි.

අජ්ජමෙ පචාරණා වාතුදදසී
අධිට්ඨාමි.

අත්ථං භනෙත සබ්බස්ස කසී
නං ධම්මිකො කසීනත්ථාරො
අනුමොදමි.

අනාපනති සමයෙ ඤාතකානං
පචාරිතානං.

අනුජානාමි හික්ඛවෙ! මුරජං
මද්දවිණං.

අනුජානාමි හික්ඛවෙ! වීඨං.

අනුජානාමි හික්ඛවෙ! වීඨං
අට්ඨිමයං, දන්තමයං, විසාණ
මයං, තලමයං, චෙඵමයං,
කට්ඨමයං, ජතුමයං, ඵල
මයං, ලොහමයං, සබ්බතා
හිමයං, සුත්තමයං.

අනුජානාමි හික්ඛවෙ! යථාසුඛං
මුග්ගං පරිභුඤ්ජතුං.

අයමෙම භනෙත පනෙතා දසා
භාතිකකනෙතා නියසග්ගිමො
ඉමාහං ආයසමනො නියස-
ජාමි.

අද මාගේ පොහොසත් පසලොස්
වකයි. එය ඉටුමි.

අද මාගේ පොහොසත් තුළස්
වකයි. ඉය ඉටුමි.

අද මාගේ පචාරණය පසලොස්
වකයි. එය ඉටුමි.

අද මාගේ පචාරණය තුළස්
වකයි. එය ඉටුමි.

සාමිනි, සබ්බසා විසින් කසී-
නය අතුරුත ලදී. ධාර්මික
කසීනත්ථාරය අනුමොදන්
වෙමි.

අවජ්ජනා විචර, නට්ඨවිචර.
සමයෙහිද, නැ පැවැරුවන්
සිවුරු විණවන්තාභටද.
ඇවැත් නැති.

මහණෙනි, අදකසීමයක් වැනි
කාබාණද පමුදමියේ සිවුරුස්
කාබාණද අනුදනිමි.

මහණෙනි, වීඨයක් (පාසකයක්)
අනුදනිමි.

මහණෙනි, ඇටමුවා, දලමුවා,
අංමුවා, ජණ්ණුණමුවා, හුණ-
මුවා, දඹුමුවා, ලාකඩමුවා,
ඵලමුවා, ලෝහමුවා, සක්
නැබමුවා, හු මුවා වීඨය අනු
දනිමි.

මහණෙනි, කැමතිසේ මුංඇට
වලදත්තට අනුදනිමි.

සාමිනි, මාගේ මේ පාත්‍රය
(ඉටුන් විකපුන් නැතිව) දස
දවසක් ඉක්මුණය. මෙය
ඇවැත්භව— නියජමි.

අයමෙම ගණන පනතා උතුරු
පසුව බිහිවෙන පනතක
වෙතා පිණිස නිසාගතියො
ඉමාහං සඛිකසා නිසාජාමි.

අසඳුවම, අසතියා, අජාත-
නතසා, ගිලානසා, වාසුප
ගතසා, ආපදසු, උමමතක
කසා, බිහිවෙනසා, වෙද-
නවටසා, ආදිකම්මිකසා.

අහං ආවුසො ආයසමනනං
පවාරෙමි. දිට්ඨිකවා, සුභත
කවා, පරිසඛිකාය වා, වදනු
මං ආයසමා අනුකමපං
උපාදාය පසානනො පටි
කරිසාමි.

අහමහනෙන රුපියං පටිගහ-
නෙසිං ඉදං මෙ නිසාගතියං
ඉමාහං සඛිකසා නිසාජාමි.

අහමහනෙන, නාතපපකාරකං
රුපිය සංවොහාරං සමාපජ්ජිං
ඉදමෙම ගනෙන නිසාගතියං
ඉමාහං සඛිකසා නිසාජාමි.

සාමිති, මාගේ මේ පාත්‍රය උතුරු
පස්බාත් පා ඇතිව, ඉල්ලා
ගන්නා ලද්දේය. නිසඵය
සුත්තේය. මම මේ පාත්‍රය
සඛිකසාහට නිසජමි.

සුපිළිසන්ව වැලඳගත්ම යත
සිත් ඇත්තාහටද, සිහි
නැතිව වරදවා වැලඳගන්නා
හටද, සුපිළිසන් නොවනසේ
පොළොවත්තට නොදන්නා
හටද, ගිලනාහටද, ගිහිගෙසි
ලැබුම් පිණිස ඵලාබ්බියාහටද,
වණඛ සතවුන් විසින් පුත්‍ර
බැඳුම් ඇ ආපදායෙහිද, පිත්
කිපිම් ආදි උන්මාද ඇත්තා
හටද, විකෂප සිත් ඇත්තා
හටද, දුක් වෙදනාවෙන්
පෙළෙන්නාහටද, ආදි කම්
මිකසා හටද.

ඇමැත්ති, ආයුෂ්මතුන් පවරමි.
ආයුෂ්මත්තෙමෙ අනුකමපා
පිණිස දුටු දෙයකින් හෝ
ඇසු දෙයකින් හෝ සැක
කල දෙයකින් හෝ මට
කියවා! ඇවැත් දකින්නේ
පැමිණි ඇවැත් පහල
කෙරෙමි.

සාමිති, මම රන්, රිදී; මසු,
කහවණු පිළිගන්මි. මා විසින්
මෙය නිසඵය, සුත්තේය. මම
මෙය සඛිකසාහට නිසජමි.

සාමිති මම නොයෙක් ප්‍රකාරවූ
රන් - රිදී - මසු - කහවණු
පෙරළි කිරීමට පැමිණියෙමි.
සාමිති, මා විසින් මෙය නිස
ඵය, සුත්තේය. මම මෙය
සඛිකසාහට නිසජමි.

අභ්‍යන්තර නිකාය පාලකයන්
කය විකාශය සමාජයේ
ඉදිරිම නිකායයන් ඉමාන
ආයසමනා නිකායය.

ආචාර්යය මෙ භෞත හෙති
ආයසමනා නිකායය වචනමි.

ආචාර්ය කපොටා ආචාර්ය
එකවලා කපොති එකවලා
න කපොති.

ආචාර්යය සව කාලයා-
යාවකුතනික පුණණමා,
වසාන කාලො විකේතයයා-
අට්ඨකොනි උපොසථා.

කතනිකය සව කාලයා-
යාවකුතනික පුණණමා,
හෙමනනකාලො විකේතයයා-
අට්ඨකොනි උපොසථා.

එකුතනිකය සව කාලයා-
යාව ආචාර්ය පුණණමා,
හිමනන කාලො විකේතයයා-
අට්ඨකොනි උපොසථා.

ඉදිරිම භෞත විවරය දසා-
කාතිකනනා නිකායයන්
ඉමාන ආයසමනා නිකාය-
යාමි.

ඉදිරිම භෞත විවරය රතනි-
විපවුන්දා අභ්‍යන්තර හිකු
සමුක්ඛා නිකායයන්, ඉමා
න ආයසමනා නිකායය.

සමාජික, මෙ නොයෙක් ප්‍රකාර
වූ ගුණදේහවල පැමිණියෙමි.
මා විසින් මෙය නිකේතය යුත්
වේය. මෙ මෙ ආයුෂ්මතුන්
ව නිකේතමි.

සමාජික, මෙ ආචාර්ය වතු
මානමි. ආයුෂ්මත්තු ආයු
නොව වෙයෙමි.

ආචාර්ය, ආචාර්ය කල්පය
වනාති සමහරක් කැපයි.
සමහරක් කැප නොවෙයි.

ආචාර්ය අව පැලවියෙහි පටන්
ඉල්ලම මැදි පොතොය දක්වා
කාලය වසාන සතුටයි කියා
දනසුත්තේය. එයට උපො-
සථ අට්ඨකොනි වෙත්.

ඉල්ලම අව පැලවියෙහි පටන්
මැදිමම මැදි පොතොය
දක්වා කාලය හෙමනන සතු
වය කියා දනසුත්තේය.
එයට උපොසථ අට්ඨකොනි වෙත්.

මැදිම මෙ අව පැලවියෙහි
පටන් ආචාර්ය මෙ මැදි පො
තොය දක්වා කාලය හිමනන
සතුටවය කියා දනසුත්තේය.
එයට උපොසථ අට්ඨකොනි වෙත්.

සමාජික, මාගේ මේ (අතිරේක)
විවරය දසවසක් ඉක්ම
නේය. නිකේතය යුත්තේය.
මෙ මෙ සිවුර ආයුෂ්මතුන්ට
නිකේතමි.

සමාජික, මාගේ මේ සිවුර මහණ
සමුක්ඛි නැතිව රාත්‍රියෙහි
විසොච වසනලදී, නිකේතය
යුත්තේය. මෙ මේ සිවුර
ආයුෂ්මතුන්ට නිකේතමි.

ඉදමෙම හනන විවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා ධොවෘපිතං නිසංගනීයං, ඉමාහං ආයසමනො නිසංජාමි.

ඉදමෙම හනන විවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා හත්ථනො ටට්ඨනතිහං, අඤ්ඤාත්‍ර පාරිච්චිකා නිසංගනීයං, ඉමාහං ආයසමනො නිසංජාමි.

ඉදමෙම හනන විවරං අඤ්ඤාතිකං ගහපතීකං අඤ්ඤාත්‍ර සමයා විඤ්ඤාපිතං නිසංගනීයං, ඉමාහං ආයසමනො නිසංජාමි.

ඉදමෙම හනන හෙසජ්ජං සත්තාහාභිකකනතං නිසංගනීයං, ඉමාහං ආයසමනො නිසංජාමි.

ඉදමෙම හනන විවරං භික්ඛුසාමං දච්චා අවජ්ජනං නිසංගනීයං ඉමාහං ආයසමනො නිසංජාමි.

ඉදමෙම හනන විවරං සාමං සුත්තං ඒඤ්ඤාපෙච්චා තනන වායෙහි වායාපිතං නිසංගනීයං, ඉමාහං ආයසමනො නිසංජාමි.

සාමිනි, මාගේ මේ පරණ සිවුර නොතැ මෙහෙණක ලවා සෙදුවක ලදී. මම මේ සිවුර ආයුෂ්මතුන්ට නිසජමි.

සාමිනි, මාගේ මේ සිවුර නොතැ මෙහෙණක අතින් පාරිච්චිකයක් තැනිව (ඊටත් පිරසෙසින් අරළු කඩ කුදු නොදී) පිළිගන්නා ලදී. නිසජයැ යුත්තේය. මම මේ සිවුර ආයුෂ්මතුන්ට නිසජමි;

සාමිනි, මාගේ මේ සිවුර නොතැ ගෘහපතීයකුගෙන් අසුන් සිවුරු - තට සිවුරු ඇති) කාලය හැර ඉල්වා ගන්නා ලදී. නිසජයැ යුත්තේය. මම මේ සිවුර ආයුෂ්මතුන්ට නිසජමි.

සාමිනි, මාගේ මේ බෙහෙත සත් දවසක් ඉක්වුණේය. නිසජයැ යුත්තේය. මම මේ බෙහෙත ආයුෂ්මතුන්ට නිසජමි.

සාමිනි, මාගේ මේ සිවුර හික්කුහට තමා විසින්ම දී තැවත පැහැර ගන්නා ලදී. නිසජයැ යුත්තේය, මම මේ සිවුර ආයුෂ්මතුන්ට නිසජමි.

සාමිනි, මාගේ මේ සිවුර තමා විසින්ම (සිවුරු පිණිස) නුල් ඉල්වා ගෙන නො තැ නො පැවැරූ) වියන්නන් ලවා විශ්වක ලදී. නිසජයැ යුත්තේය. මම මේ සිවුර ආයුෂ්මතුන්ට නිසජමි.

ඉදලෙම හනන ජාතං සබ්බකං
ලාභං පරිණතං අනතනො
පරිණාමිතං නිසසග්ගිං, ඉමා
හං ආයසමනො නිසසජාමි.

ඉමං සබ්බාපිං- ඉමං උත්තර
සබ්බං ඉමං අත්තරවාසකං
අබ්ධාමි.

ඉමං සබ්බාපිං පච්චුඤ්ඤාමි.
ඉමං - ඉමානි, එතං - එතානි
චිචරානි පරිකාර වොලානි
අබ්ධාමි.

ඉමං - ඉමානි, එතං - එතානි
චිචරානි පරිකාර වොලානි
පච්චුඤ්ඤාමි.

ඉමං පතනං-එතං පතනං අබ්ධාමි

ඉමං පතනං - එතං පතනං
පච්චුඤ්ඤාමි.

ඉමිසමිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං
චස්සං උපපමි. ඉබ්බස්සං
උපපමි.

ඉමං චිචරං තුඤ්ඤං විකපෙමි.
මිඤ්ඤං සනතකං පරිභුඤ්ඤා-
තිවා චිච්ඤ්ඤාජේතිවා
අචාපපච්චාසං කරාගි.

උභොසු පත අනනසු දසා
ලුබ්බස්ස පිරහාවාය දිගුණං
කොට්ටචුං වට්ටති.

කප්පියා කප්පිය විචාරණං
ආගමම රුක්ඛබ්බං භාලුහං
කතබ්බං සොතං පච්චුඤ්ඤාමි

සාමිති, මා විසින් සහනව පිරි
නැමුණු සබ්බ සනතසු
මේ (චිචරාදි) ප්‍රත්‍යය දත
දත තමභව පිරිනමවනලදි.
නිසජ්ඣ යුත්තෙය. මම මේ
ලාභය ආයුෂ්චතුන්ව නිස
ජමි

මේ සහල සිච්චර, මේ තනිපට
සිච්චර, මේ අදනය ඉටමි.

මේ සහල සිච්චර පසුදුරමි.
මේ - තෙල සිච්චර, පරිකාර
වොල වසයෙන් ඉටමි.

මේ - තෙල පරිකාර වොල
වසයෙන් ඉටනලද සිච්චර,
පසුදුරමි.

මේ පාත්‍රය, තෙල පාත්‍රය ඉටමි.

මේ පාත්‍රය, තෙල පාත්‍රය පසු
දුරමි.

මෙම විහාරයෙහි මේ තෙමස
චස් ඵලබ්බමි. මෙහි චස් ඵල
බ්බමි.

මේ සිච්චර තොපට විකපමි.
(විකපත පැවිජ්ජා විසින්) මේ
සිච්චර මා සන්තකය. පරි
භොග කිරීම හෝ විසසජිතය
කිරීම හෝ සුදුසු මදයක් හෝ
කරව.

පටිය දෙකෙලවරවු දහවැල
කෙලවර තරකරනු සදහා
දියුණු කොලක්කට වටි.

කැප - අකැප විචාරණයට
පැමිණ කැපද අකැපද යන
භූතය උපන්කල තොකොට

තබබං ගරුක භාවෙවෙව
ථාතබබං.

කාය බන්ධනස්ස දසා ජීරනති.

කාය බන්ධනස්ස අනන්තා ජීරති
—පප— අනුජාතාමි භික්ඛ
වෙ භ්‍යාභ නකං ගුණකං.

කාය බන්ධනස්ස පවනන්තා
ජීරති.

භාමෙවා භොතු විහාරෙවා මනු
ස්සාහං පරිවෙසකවතාහං
ගච්ඡන්තන තිව්වරං පාරු
පිඤ්ඤා කාය බන්ධනං බඬා
මෙව වට්ඨනති අට්ඨ කථාසු
චුත්තං.

මාතුදදසී පණණරසී සාමග්ගිව
පචාරණා, තෙවාචි ද්‍රෝක
වාචිව සඤ්ඤව ගණපුත්තලී.
එතාපන මුනිඤ්ඤන චුත්තා
තව පචාරණා, පුබ්බ කිච්චං
සමාපෙඤ්ඤා එතාචාසෙ වෘ-
ත්තවෙ.

ඤ්ඤානිං වඤ්ඤා පචාරණයුං
වත්තාණරු තඤ්ඤාපිචා, අඤ්ඤා
ඤ්ඤා පචාරණයුං විතා
ඤ්ඤානිං දුච්චතා. අධිට්ඨා
තෙ පහෙකාපි සෙසා සඤ්ඤ
පචාරණා, එතාපන මුනිඤ්ඤ-
චුත්තා තව පචාරණා.

වැලකිඤ්ඤා සුත්තං. අකාප
පක්ඤ්ඤා දුඤ්ඤා කලසුත්තං. අකප්
පිය ශ්‍රොතය පසිදියා සුත්තං,
ගරු බැච්චිම පිහිටියා සුත්තං.

කාය බන්ධනයාගේ දසාවෝ
(දවලු.) දීරත්.

කායබන්ධනයාගේ අත්තය
දීරති. ගෙණනි, ගොබතාචු
ගුණකිරිම (කැල්ලක් පිරිදී
දීම) අනු දනමි.

කායබන්ධනයාගේ පාසානනය
දීරති.

ගමි ගෝ විහාරයෙහි ගෝ
මිනිසුන් වලදන තැනට
එලඹෙන්නහු විසින් තුන්
සිවුරු හැඳ පොරවා කාබාන්
බැඳම වටියෙහි අටුවාවල
කිසිතලදී.

තුදුස්වත්, පසලොස්වත්, සාමග්
ගී, තෙවාචික, ද්‍රෝවාචික,
එකවාචික, සඤ්ඤ, ගණ,
පුග්ගල පචාරණය කියා තව
පචාරණයක් බුදුන් විසින්
වදාරන ලදී.

එක් ආවාසයෙක්හි සතර තමක්
ගෝ වෙසත් තමි, පොහෝ
ගෙහි යුච්චි කාත්‍යය නිමවා
ගණ ඤ්ඤානිය කියා පචාරණ
කමීය කටයුත්තාහුය. එක්
තැනෙක්හි දෙනමක් වෙත්
තමි ගණ ඤ්ඤානිය නොතබා
ඔවුනොවුන් පචාරණය කට
යුත්තාහුය. එක් නමක්
වනාහි අධිෂ්ඨාන පචාරණය
කලසුත්තෙය. ගෙමවු පචා-
රණය සඤ්ඤ පචාරණය තම
වේ. බුදුන් විසින් මේ තව
පචාරණයෝ වදාරන ලදහ.

ජන දේශී, ජන මෙහර, ජන
මෙ ආරොවෙහි.

මෙහි මො පන සමයෙහි ජන
ගනීයා හිකුටු උව්වාච්චාති
කාය බිකුනාති ධාරෙනාති.
කලාවුකං, දෙසිච්චකං, මුර
ජං, මදදවිණනාති මනුසා
උජ්ඣායනාති —පෙ— ගත
වනො එතමන් ආරො
වෙසුං. හ හිකව්වෙ! උව්වා
ච්චාති කායබිකුනාති ධාර
ෙනාති කලාවුකං, දෙසිච්ච
කං, මුරජං, මදදවිණං ආප
නති දුකකට්ඨසා. අනුජානාමි
හිකව්වෙ දොකාය බිකුනාති
පච්චිකං සුකරනං.

දින කාරක කතබ්බා කාරු-
නනතු වසාපන, නව වුපො
සථා වුනතා බුද්ධිනාදිව්ව
බිකුනා. වාතුදදසො පණණ
රසො සාමග්ගිව උපොසථො,
දිව්වසනව නිදදිට්ඨා තයො
පෙතන උපොසථා. සබ්බො
උපොසථොවෙව ගණො
පුග්ගපුපොසථො, කාරකානං
වසනව තනොවුතො
උපොසථා. සුතනුදදසාහිධා
නොව පාරිසුද්ධි උපොසථො,
අධිට්ඨානොව නිදදිට්ඨා තයො
කමෙවුනුපොසථො. සබ්බසා
පාසමොක්ඛාව පාරිසුද්ධි
ගණසාමි, අධිට්ඨාන මෙක
කසා නිදදිට්ඨමපන සනුතො.

ජන දේ මානේ ජන
ගෙන යව, මානේ ජන
ආරොවනය කරව.

එතමයෙහි සවග හිකුටු කලා
බුක, දෙසිච්චක, මුරජ, මද-
විණ යන කාප කොප-කුඩා
මගත් කාබාන් දරත්.
මිනිස්සු දෙස් කියත්. මො
භාග්‍යවතුන් වහන්සේට
ආරොවනය කලහ මහණ
නි, කලාවුක, දෙසිච්චක,
මුරජ, මදදවිණ යන කුඩා
මගත් කාබාන් නොදරග
සුත්තාන. යමෙක් එවැනි
කාබාන් දරා නම් දුකුටු
ඇවැත් වේ. මහණනි,
පච්චික (හැද රවා පරිග),
සුකරනන (හුරු අතුනුපරිග)
යන කාබාන් දෙක අනුදනිමි.

සුග්ගිබිකුටු බුදුන් විසින් දිනග,
කාරක පුද්ගලග, කට්ඨතු
ආකාරග වශයෙන් වනාහි
පොහෝ නවයක්ම වදාරණ
ලදහ. තුළස්වක් පෝෂ, පණ-
ලොස්වක් පෝෂ, සමගි
පෝෂ යන මේ පොහෝ
තුනම දින වශයෙන් දක්
වන ලදහ. සබ්බ- ගණ- පුග්
ගල යන මේ තුන් පෝෂ
පොහෝ කරන්නන්ගේ වශ
යෙන්ම වදාරන ලදහ. සුතනු
දෙසන නම්වූ නිදසනාදෙද-
සාදි පස් වැදුරුම පාමොක්
දෙසිමි නම් යන පෝෂ, පිරි
සුදු පෝෂ, ඉටන් පෝෂ යන
මේ තුන් පොහොය කමි වශ
යෙන් දක්වන ලදහ.
ශාස්තෘන්වහන්සේ විසින්
සුතනුදෙස උපොසථො,
සබ්බසා වශයෙන්ද, පාරි
සුද්ධි උපොසථො ගණයෙන්
වශයෙන්ද, අධිට්ඨාන උපො
සථො එක් පුද්ගලයක්හුගේ
වශයෙන්ද දක්වන ලදී.

පරිසුද්ධිය අහං ආවුසො, පරි
සුද්ධාතිමං ධාරෙති.

පරිසුද්ධිය අහං හනෙත, පරි
සුද්ධාති මං ධාරෙථ.

පවාරණං දම්මි, පවාරණං මෙ
හර, පවාරණං මෙ ආරො-
වෙති.

පාමිඛ සන්ධාතං පත එකමිපි
න වට්ඨති.

පාමිඛ දසා වෙත්ථ වතුතාං
උපරි ත වට්ඨති.

පාරිසුද්ධියං දම්මි, පාරිසුද්ධියං මෙ
හර, පාරිසුද්ධියං මෙ ආරො-
වෙති.

මුරජං මදදවිණන්ති ඉදං දසා
සුඛෙව අනුඤ්ඤතං.

යො මයං ගෙහං පවාරෙමිති
වදතිතස්ස ගෙහං හතතී,
ඌච්ඡවං තිසිදිතබ්බං නිපජ්ජි
තබ්බං ත කිඤ්චි ගහෙතබ්බං.
යො පත යං මයංගෙහෙ
අත්ථි තං පවාරෙමිති වදතියං
තත්ථ කප්පියං තං ඉඤ්ඤාප
තබ්බං, ගෙහෙ පත තිසිදි
තුංවා නිපජ්ජිතුංවා ත ලබ්භ
තිති කුරුඤ්ඤං වුත්තං.

සකුණො රූප සම්පන්නා තිණි
සීසා මනෙරමා පාදානි ආදස
වෙච පකාති වතු විසති-
පුරිමා පච්ඡිතාපිදුචෙ වස්-
සුපතාතිතා ආලොචන වචි
ගෙදො කතනබ්බො උපගච්ඡ

ආවුත්ති, මම පිරිසිදුම්. පිරි
සුදු යයි මා දරවි. සලකවි.

සවාමිති, මම පිරිසිදුම්. පිරිසුදු
යයි මා දරවි.

පවාරණය දෙමි. මාගේ පවාර-
ණය ගෙන යව. මාගේ පවා-
රණය ආරොචනය කරව.

පමු සටහන් වනාහි එකකුදු
නොවටී.

පමු සටහන් ඇති දුගද සත
රින් වැඩියක් නොවටී.

පිරිසුදු බව දෙමි. මාගේ පිරි
සුදු බව ගෙන යව. මාගේ
පිරිසුදු බව ආරොචනය
කරව.

මුරජය, මදදවිණය යන මෙය
දහයෙහිම අනුදන්තා ලදී.

යමෙක් මාගේ ගෙය පවරමිති
කියේ තම ඔවුන්ගේ ගෙව
එලැබී කැමැති පරිද්දෙන්
භික්ෂු යුතුය. සයනය කල
යුතුය. අන්තිසිවක් (ඉල්වා)
නොගත යුතුය. යමෙක්
වනාහි මාගේ ගෙහි යමක්
ඇද්ද එයින් පවරමිති කියේ
විනම් එහි යමක් කැපද එය
විනවිය යුතුය. ගෙහි තිදී
මෙක් හෝ හෙවිමෙක් හෝ
තොලැබේ යයි කුරුඤ්ච
වෘතෙහි කියනලදී.

පක්ෂිතෙම (වමීය) මතු කියන
රූපයෙන් සම්පුණ්ණිවේ. සිත්
කලු වූ හිස් (ආතු) තුනක්
වෙත්. පාදයෝද (මාසයෝ)
දෙලකක් වෙත්. පක්ෂ පත්‍ර
යෝ (පක්ෂසම්බන්ධාන උපපා

තා. වස්සුප ගමනකදොපි
 ජාතං අනුප ගව්ඡතො නොමා
 සකඛි චස්ඨාන වරණනා
 සසාපි දුකකටං-උතුනුමපත
 කිණණනං පනෙකි තතිය
 සත්තමෙ වාතුදදසොති පාමො
 කබං උදදිසනති නෙසද්දසුනා.

සමමජ්ජනී පදිපොව උදකං
 ආසනෙනව, උපොසථසා
 එතාති පුබ්බ කරණනතිවුවව
 ති. ඡන්ද පාරිසුද්ධි උතුකබානං
 භිකුචු ගණනාව ඔවාදෙ,
 උපොසථසා එතාති පුබ්බ
 කිවවනති වුවවති. උපොසථො
 යාවතිකාව භිකුචු, කමමපප-
 නතා සභාභානතියොව-න
 විජ්ජනති වජ්ජනියාව පුභග-
 ලා, සසමනන භොනති පතක
 කලලනති වුවවති.

සුඤ්ඤානු මෙ ආයසමනතා,
 අප්ප්ප්පොසථො පණණරසො,
 යද්දයසමනතානං ප තත
 කලලං මයං අසද්දමසද්දං
 පාරිසුද්ධිං උපොසථං කමර
 යසාම.

සුඤ්ඤානු මෙ ආයසමනතා
 අප්ප් පමාරණා පණණරසි

සථසො) සුචිස්සත් වෙත්.
 පෙරවස් පසුවස් වශයෙන් වස්
 එලඛිමි දෙකෙති. වස් එල
 භෙත්තහුච්ඡිත් ආලයද, වත්
 ගෙද කටසුත්තෙය. වස්
 එලඛිමි දතිමිත් නො එල
 මිත්තා නටද තුන්මස නො
 වැස සැරිසරන්න, හටද
 දුකුලාවෙ. විතරකුමි දන්
 නෝ තුන් සතුන් පිළිබදව
 තුන්වත සත්වන පොහොය
 තුදස්වත් පෝයසි කියා
 පාමොක් උදෙසති.

ගැලදිමද, පතන දුල්විමද,
 අනුත් පැනවිම හා පැත්
 එලවා තැබිමද යන මේ
 සතර වත් උපෙගඤ්ච කමීයව
 පුච්ඡිකරණයෙ කියනු ලැබේ.
 ඡන්දය හා පාරිසුද්ධිය ගෙන
 ජමය, සතුළ කිමර, රැස්වු
 භිකුචු ගණන කිමර, භිකුචු
 භිකුත්ව අවවාද කිරීමෙය යන
 මේ වත් පස පොහෝ කිරී
 මව පුච්ඡි කෘතියෙ කියනු
 ලැබේ.

වාතුදදසි ආදී පොහොයක්
 වේද, යම පමණ භිකුචු
 (හෙවත්) යටත් පිරිසෙයින්
 යතර තමක් පමණ භිකුචු
 සුත්තුදදසාදී උපොසථ කමී
 යත්ව ප්‍රාප්ත වුවාහු වෙද්ද,
 වසන සභාභානතියු විද්‍යමා
 න නොවෙද්ද, අත්පසින්
 දුරුකටසුතුචු පුද්ගලයෝ
 එහි නොවෙද්ද (මේ අග සත
 රින් යුත් කමීය) පැමිණ කල්
 ඇත්තේයෙ කියනු ලැබේ.

ඇවැත්නු මා කියන්නක් අසත්
 වා! අද පසලොස්වක් පො-
 හෝ දවසය. ඉදින් ඇව
 තුන්ව සප්‍රාප්ත කල් ඇත්
 තේවි තම අපි පිරිසුදු පො-
 හොස කරන්නෙහු.

ආසුභ්මත්නු මා කියන්නක්
 අසත්වා! අද පසුරයි පමා.

උදය සම්පන්නානං පතන
කලං මයං අඤ්ඤා ඵෙඤ්ඤා
පවාපරය්‍යාමි.

සුඤ්ඤා මෙ අච්ඡෙදා සංවිකා,
අජ්ජපචාරණා පණණරසී
යදි සංවිකස්ස පතනකලං
සංවිකා පවාපරය්‍යාමි.

සුඤ්ඤා මෙ භවෙන සංවිකා
අජ්ජපපාසථො සාමෙග්ගී යදි
සංවිකස්ස පතනකලං සංවිකා
උපපාසථං කරෙය්‍ය පාඨිමො
කම් උදදිසෙය්‍යාමි.

සුඤ්ඤා මෙ භවෙන සංවිකා
යදි සංවිකස්ස පතනකලං
සංවිකා ඉත්තනාමං භික්ඛුං
පතනගාභාපකං සමුනෙතෙය්‍ය
එසා ඤාතී. සුඤ්ඤා මෙ
භවෙන සංවිකා ඉත්තනාමං
භික්ඛුං පතනගාභාපකං සමම
නනාති— යස්සා යසමතො
චමති ඉත්තනාමස්ස භික්ඛු
නො පතන ගාභාපකස්ස
සමමති සො තුණ්හස්ස යස්ස
නකම්මිති සොභාසෙය්‍යාමි—
සමමතො සංවිකන ඉත්තනා
මො භික්ඛු පතනගාභාපකො
චමති සංවිකස්ස නසමො තුණ්හී
එව මෙතං ධාරයාමි.

රණ යයි. ඉදින් ආයුෂ්ම
තුන්ව සම්ප්‍රාප්ත කල් ඇත්
තේවී නම් අපි ඔවුන්ගේ
පවරන්තෙමු.

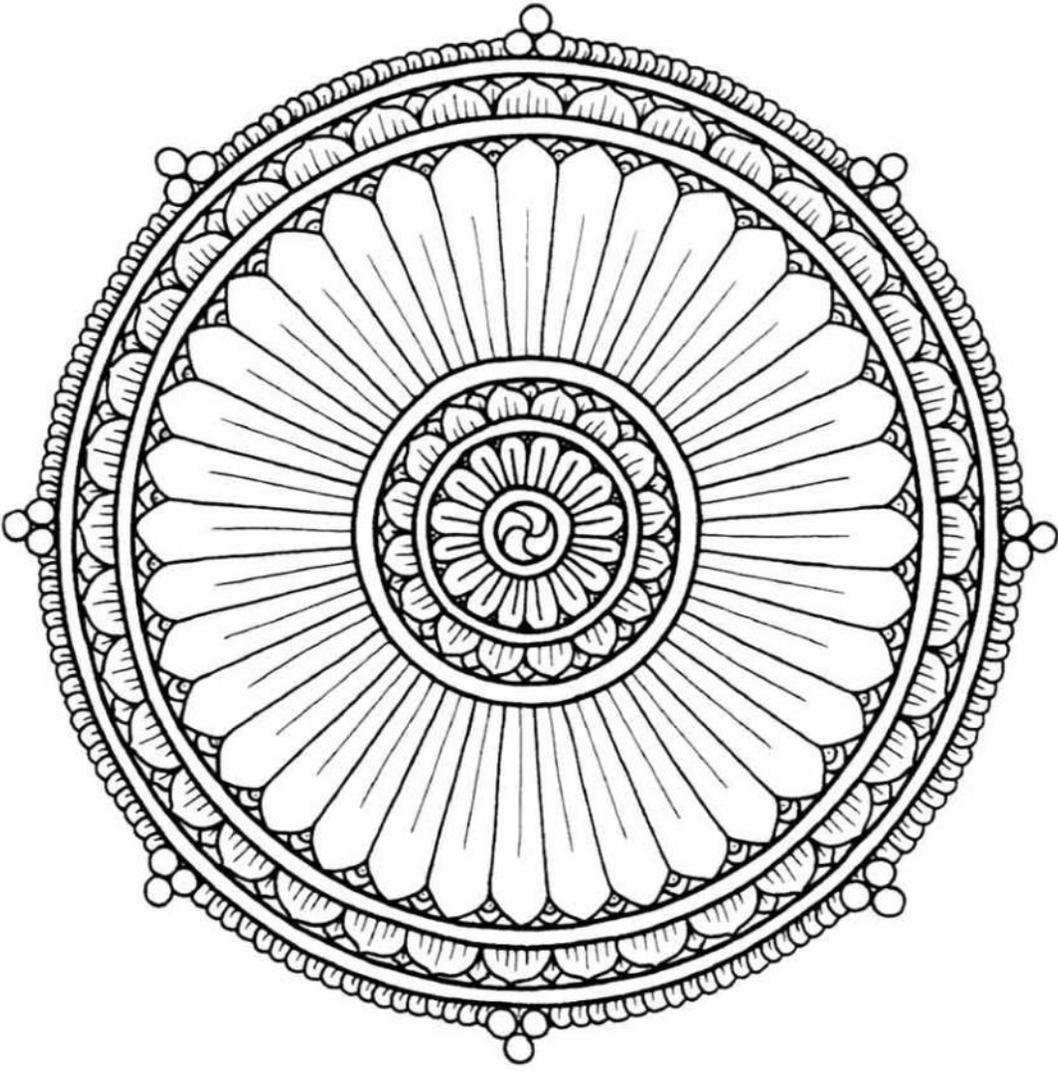
ඇවැත්ති, සංවිකතෙම මො
කියන්නක් අසාමා! අද පණ්ණ
රසී පචාරණයයි. ඉදින්
සංවිකයාට සම්ප්‍රාප්ත කල්
ඇත්තේවී නම් සංවිකතෙම
පවරන්තෙමු.

සාමිති, සංවික තෙම මො
කියන්නක් අසාමා! අද සමග්ගී
පොඤ්ඤාදිකයයි. ඉදින් සංවික
යාට සම්ප්‍රාප්ත කල් ඇත්,
තේවී නම් සංවිකතෙම උපපා
සථං කරන්තෙමු. පාමොක්
උදෙසන්තෙමු.

සාමිති, සංවිකතෙම මො කියන්
තක් අසාමා! ඉදින් සංවිකයා
ට ප්‍රාප්ත කල් ඇත්තේවී
නම් සංවිකතෙම මෙ නම්
ඇති භික්ඛු පාත්‍රය ගන්වන්
නකු සොට සමමත කරන්
තෙමු. මේ ඤාතිය නම්
වන්නිය. සාමිති, සංවික
තෙම මො කියන්නක් අසාමා!
මෙ නම් ඇති භික්ඛු පාත්‍රය
ගන්වන්නකු වශයෙන් සමම
ත කරයි.

පාත්‍රය ගන්වන්නකු වශයෙන්
මෙ නම් ඇති භික්ඛුගේ
සමමතය යම් ආයුෂ්මත්
කෙතකුට රුචිවෙයිද ඒ
ආයුෂ්මත් තෙමේ තුණ්හිම
භූත විය යුත්තේය. — යම්
ආයුෂ්මත් කෙතකුට රුචි
තොවේ නම් කෙතෙම එය
කියන්නේය. සංවිකයා විසින්
මෙ නම් ඇති භික්ඛු පාත්‍රය
ගන්වන්නකු වශයෙන් සම්
මත කරන ලද්දේය. එය
සංවිකයාට රුචිවෙයි. එහෙ
යින් තුණ්හිමභූත වූයේද
වෙයි. මෙසේ මෙය දරන්නාමි.

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

නිබ්බාන පච්චයෝ භෝතු